FRANCISC MUNTEANU

PISTRUIATUL

Editura Ion Creangă

FRANCISC MUNTEANU

PISTRUIATUL

EDITURA ION CREANGA, BUCUREŞTI, 1981

Ediția de față este realizată pe baza romanelor *Pistruiatul* (1976) și *Roșcovanul* (1979), autorul contopindu-le într-o viziune unitară.

PRIVITĂ DE DEPARTE, fabrica de hîrtie aducea cu o cetate medievală ; zidurile scorojite de vînturi şi ploi, roase de leşia zăpezilor şi de ghearele unor plante cățărătoare, sugerau asedii trecute, fapte istorice. Dar fabrica de hîrtie n-a avut trecut glorios ; fusese construită în mijlocul mahalalei ceferiştilor din Arad, aproape de malul Mureşului, de către un comerciant neamţ care socotise că va face avere. Aruncase pe piaţă mărfuri de toate sorturile : hîrtie creponată de culori diferite, de împachetat, albă şi albastră, ondulată, pentru ambalaj, şi velină, de scris, cu filigrane cu stema întreprinderii ; două litere „L“ mare, proptite spate în spate, ceea ce reprezenta numele neamţului : Ludovic Lederer. Comerciantul a avut însă ghinion ; hîrtia s-a dovedit o marfă nu prea căutată şi neamţul a dat faliment.

Un timp clădirea rămăsese fără stăpîn, apoi, printr-o licitaţie publică devenise proprietatea unui tîmplar. Acesta a investit toţi banii primiţi ca moştenire şi a angajat o mulţime de meseriaşi şomeri. Mobilele lui sculptate, mese solide, cu picioarele „ghiare de leu“, biblioteci şi bufete ornamentate cu frunze de acant, şi cele de serie, populare, pentru oa-

meni cu bani puțini, n-au găsit cumpărători. Depozitele, atelierele s-au umplut cu dulapuri lustruite ca oglinda, pînă ce n-au mai avut loc să lucreze. Tîmplarul, albit de griji a așteptat cu sorțul la gît pe cei de la fisc să pună sechestrul. Cu banii obținuți la licitație, abia a putut plăti salariile și datoriile la administrația financiară.

Au trecut ani, clădirile erau de mult degradate, cînd a apărut un nou cumpărător în persoana unui tinichigiu. Acesta era un spirit inventiv ; a început să fabrice cratițe dintr-un metal alb, care nu ruginea : aluminiu. Mai ieftine decît oalele smălțuite, cratițele de aluminiu erau căutate și fabrica prospera. Tinichigiul își făcuse firme de sticlă, scrise cu litere de aur, reclame de neon. Numele lui flutura pe toate buzele gospodinelor : Willy Taub. Era invidiat, bîrfit, pînă la primul control financiar. După terminarea controlului, tinichigiul fu arestat pentru neplata impozitelor.

După tinichigiu, nu s-a mai găsit nici un om în oraș care să fi avut curajul să investească bani în „fabrica de hîrtie". Iar timpul și-a desăvîrșit opera : plantele cățărătoare s-au uscat, ploile și-au găsit drum prin acoperișurile de țiglă, iar vînturile de miazăzi au slăbit giurgiuvelele ferestrelor. Pe urmă, cînd încăperile de la etaj au fost închiriate de lilieci. clădirea a început să semene cu o cetate medievală.

Cei din cartier spuneau că totul va fi demolat, că un grec din Brăila ar vrea să construiască o fabrică de sifoane. dar toate astea nu erau decît zvonuri. Izbucnise războiul și nimeni nu se mai gîndea să mai investească bani în vechea fabrică. Cu toate astea. proprietari au fost cu duiumul : primul care

se instalase după arestarea tinichigiului a fost un om urmărit de poliție. Era bine cunoscut în oraș ; un timp lucrase la ecarisaj, la întreprinderile comunale, ca gunoier, pe urmă s-a apucat de furturi și și-a mutat reședința la fabrica de hîrtie. Tot acolo fusese și arestat. Noul stăpîn devenise comandantul premilitarilor din oraș, colonelul Buzescu. Și-a amenajat un cîmp de instrucție pînă cînd primăria i-a repartizat fostul teren de fotbal al echipei Hakoah. Următorul stăpîn, de fapt, nu de drept, devenise un ucenic de la fabrica de vagoane : avea o minge de fotbal, regulamentară, din piele. După orele de serviciu își făcea apariția în curtea fabricii și băieții din cartier îl urmau, îl ascultau și se temeau de el ; el hotăra cine joacă și cine nu. Dacă cineva totuși îndrăznea să-l supere se comporta ca un adevărat patron : țipa și fulgera de se auzea pînă în colțul străzii :

— Să nu te mai prind aici în fabrica mea !

Chemat sub arme, ucenicul fu nevoit să părăsească fabrica. O moștenise fratele lui mai mic, Ciupitu. Neavînd minge, nu avea nici autoritate. Nu reușea decît rar de tot să organizeze cîte un joc „hoții și vardiștii", leapșa ori capra pe mutate. Atît. Cam pe vremea aceea hotărîse Pistruiatul să cumpere fabrica. Cu puțin timp în urmă împlinise treisprezece ani, dar, la tratative, se purtase ca un adevărat bancher. Ciupitu, înalt, sașiu, cu păr negru ca smoala, îl primi foarte binevoitor :

— Să știi, Pistruiatule, că mă despart cu greu de această fabrică. Dar n-am încotro. Peste cîteva zile ne mutăm la Timișoara.

Pistruiatul, în cunoștință de cauză, venise pregătit :

— Deci mi-o vinzi ?

— Nu. O scot la licitație. Cine dă mai mult.

Pistruiatul care nu se așteptase la această întorsătură se sperie. A mai participat la licitații, ultima oară cînd s-a pus în vînzare o minge de tenis cu o singură gaură. De la prima strigare de zece bile, mingea s-a adjudecat, după vreun sfert de oră, cu 38 de bile. Pistruiatul ieșise din cursă la 18. E drept, la licitația aceea au participat peste cincisprezece băieți. Acum în curtea fabricii nu erau decît patru : proprietarul Ciupitu, Ghiță, un băiat venit nu de mult în cartier, Mircea Bîlbîitul și el. Concurență nu puteau face decît Ghiță și Bîlbîitul, dar nici unul dintre ei nu se arătă amator. Avea șanse.

— Și care e prețul de pornire ?

Ciupitu, care învățase lecția încă de acasă, luă o poziție gravă și ridică privirile spre norii care alunecau pe cerul opac. Rosti fraza magică de parcă ar fi recitat o poezie de Vasile Alecsandri.

— Onorați cumpărători, uitați-vă la clădirile astea ! Sînt ca și noi și nu costă prea mult ; douăzeci de bile, o curea de piele și, ca să fie convingător că are nevoie de curea, își arătă pantalonii legați cu sfoară de manila. Spun, o curea de piele și un maculator de o sută de pagini.

Ținea morțiș ca maculatorul să fie nou.

Dinspre Mureș vîntul aducea miros de salcie și de pește.

Mircea Bîlbîitul, care nu știa dacă Ciupitu ceruse mult sau puțin, clătină din cap, dar n-avu curajul să sfarme liniștea. Ghiță, neinteresat în tranzacție, scuipă printre dinți și privi curios spre Pistruiat.

Pistruiatul, stăpîn pe situație, se comportă ca un adevărat cumpărător : se așează pe iarbă și-și etală

toată averea adunată într-o basma ieşită la soare. Aşteptă efectul pe feţele celor din jur, dar nimeni nu schiţă nici măcar o grimasă.

— Uite ce-ţi ofer eu : şaptesprezece bile, din care două de sticlă, un caiet dictando, aproape nou, şi-n loc de curea, un ceas deşteptător.

Ceasul nu avu efectul scontat : era demontat, pe alocuri ruginit şi-i lipsea cadranul.

Mircea, care nu avea cum să se angajeze în licitaţie, îl luă peste picior :

— Ăăăăsta aa fost ceas...

— Ce vorbeşti, mă ! se răsti Pistruiatul la el. Te şi pricepi la ceasuri... Mai bine uită-te la el !

Ceasul nu-i plăcu nici lui Ciupitu.

— Taci, mă, nu vezi că n-are nici cadran şi nici arătătoare...

E oare posibil să piardă şi această licitaţie ? În fond fabrica oricum îi revenea : Ciupitu se mută peste cîteva zile la Timişoara ; ar putea să nu-i dea nimic, dar voia să devină proprietar legal, cu acte în regulă. Îşi pledă cauza. Luă ceasul în mînă şi se uită dispreţuitor spre Ciupitu :

— E drept, ceasul ăsta n-are nici cadran şi nici arătătoare, dar are o sonerie formidabilă. Nemţească, mă, **Junghans**. Uitaţi-vă aici, funcţionează perfect. Şi ca să adeverească cele spuse, începu să răsucească cheia soneriei. Mecanismul scrîşni, apoi începu o zbîrnîială metalică, stridentă. Ei, ce ziceţi ?... Eu n-am spus că e **Doxa** sau **Omega**, dar e ceas. Cînd îl ţinea încă tata pe noptieră şi-l punea să sune la şase, se trezea toată strada Semaforului. Nu face cît o curea ?...

Neavînd alte oferte, Ciupitu se învoi, cu atît mai mult cu cît ştia că, odată plecat din oraş, fabrica

nu va mai fi a lui. Numără cu atenție bilele, erau într-adevăr șaptesprezece ; caietul de dictando nu avea decît două pagini folosite, putea fi considerat ca nou, iar ceasul avea soneria în stare de funcționare. La cererea Pistruiatului, eliberă un bon, caligrafiat chiar pe o foaie din caietul de dictando devenit proprietatea lui :

„De azi, 11 iunie 1944, fabrica de hîrtie îi aparține lui Mihai Pleșa, zis Pistruiatul". Ca documentul să fie valabil îl iscăli și Ghiță și Mircea Bîlbîitul.

Din ziua aceea nici un alt om din mahalaua Semaforului nu era atît de fericit ca Mihai Pleșa și, în drum spre școală ori la întoarcere, cînd trecea pe lîngă zidurile scorojite ale fabricii, își spunea cu mîndrie : „Toate astea sînt ale mele !" și călca mai țanțoș decît, pe vremuri, comerciantul care o construise.

Vestea schimbării proprietarului se răspîndi în tot cartierul cu repeziciune : unii îl invidiau, alții, răutăcioșii, spuneau că Pistruiatul n-avea autoritatea să-și păstreze fabrica. Băieții de la gimnaziu i-o puteau lua oricînd sau puteau să-l gonească de acolo. Pistruiatul avea însă un aliat care putea să răstoarne toate pronosticurile: Calu. Calu era un cîine lup, bătrîn și lățos, proprietatea băcanului din colțul străzii Semaforului. Cîinele ținea mai mult la Pistruiat decît la băcan. Cu Calu lîngă el, Pistruiatul putea să înfrunte o ceată întreagă de ucenici fără să se teamă. La o simplă șoaptă, Calu îi punea pe fugă chiar dacă ar fi fost înarmați cu pietre sau ciomege. Înainte de a fi reformat, Calu lucrase pe frontieră la grăniceri, era disciplinat : își arăta colții la comandă și trecea peste orice obstacol

Deşi Pistruiatul era proprietarul de necontestat al fabricii, fabrica nu devenea a lui cu adevărat decît după-amiezile, cînd îşi termina lecţiile. Atunci, fericit, o zbughea de acasă, alerga într-un suflet şi nu se oprea decît în curtea mare, năpădită de buruieni.

De obicei, cînd sosea el, curtea era deja plină de băieţi. Dar joaca nu începea decît odată cu apariţia lui, asta şi din respect pentru proprietar.

Pe atunci Pistruiatul nu se gîndise niciodată că fabrica de hîrtie îi va pricinui mari neplăceri. Dar să n-o luăm înaintea evenimentelor.

PROFESOARA DE ISTORIE, de la şcoala numărul 8, Iulia Prodan, stătea de mai bine de o jumătate de oră pe o bancă din centrul Parcului comunal. În spatele ei, în mijlocul rondului de flori, cocoţat pe un postament de granit, Vicenţiu Babeş, turnat în bronz, o privea cu dispreţ.

Era cald, frunzele prăfuite ale arbuştilor din jur, bătute de un soare nemilos şi toropitor, stăteau nemişcate la fel ca şi aerul rarefiat, uscat. Cu cîteva ore în urmă, profesoara găsise în catalogul de clasă un bileţel pe care cineva caligrafiase două rînduri: „Între douăsprezece şi unu să fii pe banca din faţa statuii lui Babeş. Vei primi instrucţiuni".

La început profesoara s-a speriat : a privit îngrijorată feţele copiilor din clasă, întrebîndu-se care dintre ei ar fi putut strecura bileţelul în catalog şi cînd anume, de n-a observat nimic. Cel mai mult îl bănuia pe Cojan, un elev negricios care a fost la tablă cu cîteva minute în urmă şi deci în apropierea catedrei. Îl privi insistent, dar Cojan

părea indiferent, poate și din cauza notei pe care o primise : patru. Nu știuse să răspundă nici măcar la întrebările ajutătoare : cine a domnit înaintea și după Vlad Țepeș, cît timp a stat în detențiune la Matei Corvin. Observase mai de mult că lecțiile de istorie, dacă erau predate ca o povestire, cu multe întîmplări, ieșite din comun, ale domnitorilor erau reținute mai lesne. Întrebările ajutătoare se refereau de obicei la problemele reținute-ușor de către elevi. De aceea, întrebările ajutătoare se refereau la acele probleme care ar fi putut excita memoria copiilor.

Cu cît îl supraveghea mai mult pe Cojan, cu atît se convingea că nu era el cel care strecurase bilețelul în catalog. Cojan era emotiv, s-ar fi trădat în timp ce îl ascultase. Să fi fost Lulescu, cel din banca din fund ? Tatăl lui Lulescu lucra la căile ferate, fusese arestat de cîteva ori. Nu, nici Lulescu nu putea fi : se scobea tocmai în nas. Pe urmă se liniști ; catalogul zăcuse vreo două ore și în cancelarie, era la îndemîna oricui din corpul profesoral să facă acest lucru, cu atît mai mult cu cît colegii știau cel mai bine cînd avea să ajungă catalogul la ea. Dar care dintre colegi ? Încercă să-și aducă aminte care dintre dînșii fusese, în dimineața aceea, în cancelarie. Mateianu, Bobreasca, Baboian și Codrescu. Ultimul cădea de la bun început : era liberal și simpatizant deschis al legionarilor. Pentru el simbolul românismului nu era nici Decebal și nici Traian, ci mareșalul. Mateianu, profesorul de chimie ? Acesta era în pragul pensionării, venea și pleca obosit de la școală, nu-l interesa decît grădina lui de acasă. Singurele lui discuții se refereau la flori : cînd înfloresc petuniile, cînd se îngroapă trandafirii și ce îngrășăminte dădeau cele mai bune

rezultate la paturile cu garoafe. Nu-l interesa nici măcar chimia pe care o preda. Dobreasca, profesoara de lucru manual, era fată bătrînă, chiar străină de politică ; în timpul ei liber juca remi pe bani, organiza ceaiuri pentru şuete, dar în casa ei nu se discuta decît despre modă, despre actorii de film şi despre ultimele cancanuri scandaloase ale urbei. Dobreasca ar fi fost ultima pe care putea cădea bănuiala. Baboian venise cu puţin timp în urmă la şcoală, era suplinitor, profesase un an sau doi la o clasă rurală din Siria. Prelua voluntar orice catedră vacantă, era hotărît să facă carieră. Prin alianţă era o rudă îndepărtată a directorului ; fără protecţia acestuia ar fi fost destituit de mult. În zilele de inspecţie directorul îl învoia, să nu bată la ochi. Nici pe el nu-l putea bănui. Încercă să nu se mai gîndească la bileţel. După ore îl căută pe directorul şcolii şi, invocînd o durere de cap, se învoi. Se duse de-a dreptul în parc, dar nu la locul indicat ; făcu cîteva ture pe aleile alăturate şi, cînd se convinse că nu e nici un cunoscut prin apropiere, porni spre statuia lui Babeş. Înainte de a se aşeza, privi chipul de bronz al profesorului, apoi, ca un om cu treburi, cu mişcări leneşe se apropie de bancă. Inima îi bătea puternic ; ei i se părea dăngănit de clopot şi chiar se temea să nu o audă cei cîţiva trecători pripăşiţi în parc. Soarele era chiar deasupra capului şi, pe cerul sticlos şi îndepărtat, nu era nici un nor, dar profesoara nu simţea nici dogoarea lui cuptor şi nici măcar broboanele de sudoare care îi şiroiau pe frunte. Era agitată. Nu bănuia despre ce instrucţiuni ar putea fi vorba şi, mai tîrziu, cînd nu se apropie nimeni de bancă, se întrebă dacă bileţelul era într-adevăr destinat ei.

Totuşi rămase nemişcată şi încercă să ghicească cine ar putea fi omul care venea s-o caute, să-i transmită ordine. Un timp fusese convinsă că bărbatul care stătea pe o bancă de pe partea cealaltă a aleii. şi care îşi ştergea ochelarii într-o batistă cadrilată, ar putea fi omul cu pricina. Dar bărbatul nu-i dădu nici o atenţie. După cîteva minute, după ce-şi verifică transparenţa lentilelor, se ridică de pe bancă şi părăsi parcul.

Cu scurgerea fiecărui minut, profesoara devenea tot mai agitată şi nu ştia ce să facă cu mîinile ei ; le strîngea în poală ca servitoarele, pe urmă le întindea pe spătarul băncii şi iar le aduna în poală. Îi părea rău că nu-şi adusese o carte să aibă o preocupare. Tocmai se dojenea că venise nepregătită în parc cînd se simţi privită : întoarse capul, dar în spatele ei nu era decît bustul de bronz al lui Babeş. Sculptorul şi-l imaginase sobru, cu priviri pătrunzătoare, adumbrite sub arcada sprîncenelor stufoase. „Am vedenii", constată profesoara speriată, fără să-şi ia privirile de la chipul sever al lui Babeş, apoi auzi scîrţîitul pietrişului şi o voce groasă de bariton :

— Îmi permiteţi ?

Profesoara se răsuci pe bancă : în faţa ei stătea un ofiţer înalt, cu faţa lată, arsă de soare. Nu-şi putea imagina de unde apăruse. Nu întorsese capul spre Babeş decît pentru o clipă. Îngăimă abia perceptibil:

— Vă rog...

Ofiţerul mulţumi cu mîna la chipiu şi se aşeză cuviincios în colţul celălalt al băncii. Profesoara se vru indiferentă, privi frunzele nemişcate ale arbuştilor de peste drum şi aşteptă ca omul de pe bancă să spună ceva. Acesta însă nu se arătă vorbăreţ :

își întinse picioarele să stea cît mai comod, apoi se scotoci după o tabacheră și-și aprinse o țigară. Pentru o clipă, profesoarei îi trecu prin minte că ofițerul se așezase intenționat lîngă ea ; aflase cumva de misiunea pe care trebuia s-o întreprindă și acum aștepta momentul să apară omul cu pricina și să-i aresteze. Vru să se ridice, dar era atît de speriată încît picioarele nu-i ascultară comenzile. Cînd liniștea i se păru de nesuportat, ofițerul se întoarse spre ea :

— E foarte cald astăzi...

Profesoara răspunse mecanic, cu voce sugrumată:

— Da, e o adevărată zi de vară.

Ofițerul așteptă să se îndepărteze niște copii care treceau tocmai prin fața lor și continuă :

— Andrei a fost condamnat la moarte.

Tîmplele profesoarei băteau ca niște ciocane pneumatice. „Andrei", un nume oarecare, banal și totuși rostit de ofițer, părea un prenume sonor. Desigur că da ! În zilele acestea văzuse acest nume tipărit pe primele pagini ale ziarelor : **Andrei Bogdan, procesul de la fabrica de vagoane.** Era același om cu care se întîlnise cu cîteva luni în urmă cînd s-au dat instrucțiunile privitoare la ajutorul roșu. Înseamnă că ofițerul care se așezase pe bancă era omul indicat în bilețel. Se întoarse spre el : purta uniformă de infanterie și părea foarte degajat ca și cum ceea ce a transmis ar fi fost o frază convențională ca și prima, cînd spusese că e foarte cald. Precaută totuși, profesoara întrebă cu oarecare indiferență :

— Și ați venit să-mi comunicați asta ?

— Da. S-a hotărît eliberarea lui.

Brusc, Iulia Prodan se liniști. Omul de lîngă ea avea priviri senine și în voce ceva liniștitor, cald. Îi pierise și emoția și sfiala :

— Și ce trebuie să fac ?

Ofițerul nu răspunse imediat. Privi tufele din fața lui ca și cum ar fi văzut ceva interesant acolo.

— Îl anunți pe Lepădatu.

— Mecanicul ?

— Da. Și cît mai repede. Te duci chiar acum la atelier. Îi spui să fie la ora două, în dreptul fabricii de hîrtie. Și acum fii foarte atentă ! Îți ofer o țigară. În tabacheră sînt patru țigări. O iei pe a doua din stînga : înăuntru există un bilețel cu tot ceea ce va trebui să faci. Înveți textul pe de rost, apoi distrugi bilețelul. E clar ?

— Da.

Nu era pentru prima oară că primea instrucțiuni în felul acesta ciudat. De obicei cu Lepădatu întreținea legături de acest gen. Își ducea bicicleta la reparat și sub capacul clopoțelului plasa cîte un bilețel. Cînd își lua bicicleta știa că găsește răspunsul sub capacul clopoțelului.

Ofițerul îi întinse tabachera : profesoara luă a doua țigară din stînga, o puse în poșetă, apoi vru să întrebe ceva, dar ofițerul se ridică, salută cu mîna la chipiu și porni cu pași mari măsurați. Profesoara îl urmări cu privirile pînă ce acesta dispăru la capătul aleii. Socoti că e bine să mai rămînă puțin : întoarse capul în toate părțile să se asigure că nu e nimeni prin apropiere. Luminat piezișș, cu umbre alungite, chipul lui Babeș parcă deveni zîmbitor : privit printre gene acest zîmbet aducea cu zîmbetul obosit al lui Andrei Bogdan.

Îl întîlnise prima oară la o serbare cîmpenească la Poiana Salcîmilor. O invitase o prietenă din copilărie, o contabilă care lucra la fabrica de pastă de dinți. La început erau numai ele două și profesoara fusese nedumerită pentru că prietena adusese cu ea două pături mari și mîncare ca pentru zece oameni. Pe atunci încă nu știa că fusese organizată o adunare. Primul apăru o cunoștință veche a contabilei, un bărbat mai în vîrstă care se așezase lîngă ele și povestise o mulțime de lucruri despre pescuitul în apele de munte. Crease senzația că venise anume pentru acest lucru : explică amănunțit ce fel de undițe se folosesc la lipani, la ce momeală mușcă la început de vară, cît de abil trebuie să fie pescarul să nu sperie peștii.

— Dacă stai cu spatele spre soare, explică el, e o nenorocire. Umbra se lasă peste apă ; orice pește inteligent, și în apele de munte nu sînt decît pești inteligenți, te ocolește. Păstrăvul mai abitir.

Iulia îl ascultă mirată : omul se așezase pe pătură fără să se prezinte, deși nu aducea a mitocan. Era ras proaspăt, mirosea a spirt medicinal.

— Cred că am venit prea devreme, spuse în mijlocul unei fraze în care tocmai explica de ce e fragedă carnea albă a păstrăvului. Închipuiți-vă, pentru a-și asigura hrana zilnică trebuie să facă peste două mii de salturi din apă ca să înhațe musculițele care zboară deasupra pîrîului. Săriturile se aseamănă cu salturile acrobaților de la circ, efortul este nebănuit de mare și fără acest antrenament n-ar fi în stare să înoate împotriva cursului vijelios al apelor de munte.

Tocmai terminase dizertația despre păstrăvi cînd apărură doi tineri cu pulovăre groase, de lînă, care

întrebară dacă locul unde se aflau se numea „Hanul cu tei". Contabila răspunse rîzînd că e chiar proprietara hanului, iar tinerii se aşezară şi, fără să fi fost invitaţi, începură să guste din sandvişurile pregătite. Unul dintre ei, cel care se interesase de han, era slab şi înalt cît o prăjină, avea priviri melancolice şi părea chiar înfometat. Mînca pe nerăsuflate, abia reuşea să respire. Celălalt, mai mărunt, dar tot bine legat purta ochelari de soare din plexiglas, fără dioptrii şi părea foarte sfios. Ultimul venise Andrei Bogdan. Nici el nu se prezentase, îi rostise numele tînărul cu ochelari care stătea lîngă ea : „Uite, a venit şi Andrei". Andrei Bogdan era obosit, părea mai bătrîn decît era în realitate şi tot timpul cerceta poiana, dacă nu se apropie cineva de ei. După ce-şi trase sufletul ceru un pahar cu apă. Spre mirarea profesoarei, după venirea lui Andrei, se făcu linişte. Nu se auzea decît vîntul strecurîndu-se printre crengile salcîmilor. Andrei cercetă feţele celor din jur, părea că îi cunoaşte pe toţi. Cînd ajunse cu privirile la profesoară, se întoarse spre contabilă, şi ea, fără să fi fost întrebată, dădu lămuriri :

— E învăţătoarea despre care ţi-am vorbit. Iulia Prodan.

Andrei întinse mîna spre ea, se prezentă ; avea palmele aspre şi nişte priviri pătrunzătoare. Iulia se simţi stingherită, era convinsă că Andrei îi citea gîndurile şi din cauza asta i se păru insuportabil. Vru chiar să nu-i dea nici o atenţie, dar privirile lui o atrăgeau ca un magnet. Cei doi tineri în pulover începură să cînte „A ruginit frunza din vii" şi, mascat de acest zgomot, Andrei începu să vorbească repede folosind fraze scurte, precise :

— Începînd de azi pachetele se vor depune la depozitul de haine vechi al lui Aurian, iar banii se vor colecta la un om nou. Se întoarse spre profesoară : poate chiar la tine. Gabi, arătă spre contabilă, o să-ţi spună ce trebuie să faci cu ei.

Mai vorbi în şoaptă cu bătrînul despre pescuit, dar Iulia auzi şi o mulţime de cuvinte care nu aveau nici o legătură cu pescuitul : „tinichigeria Ciobanu", „dinamită", „pastă de dinţi", „fluturaşi". Apoi, brusc, Andrei făcu semn spre cei doi tineri şi aceştia plecară fără să termine cîntecul.

În drum spre casă, Gabi vorbi despre o mulţime de nimicuri şi, pentru că ea nu pomeni nimic despre cele discutate la iarbă verde, Iulia nu îndrăzni să pună întrebări. Doar la despărţire întrebă cine e Andrei.

— Andrei ?... O să afli tu. A fost foarte bun prieten cu soţul tău.

Soţul Iuliei murise în primele zile ale războiului : fusese trimis disciplinar pe front. Unii spuneau că sabotase producţia de pontoane destinate armatei, alţii că a condus o celulă de partid, dar despre toate astea Iulia nu ştia nimic. La început doar, imediat după căsătorie, întîrzierile repetate ale lui Mircea o făcură să fie bănuitoare. Era geloasă, un timp crezuse că e o femeie la mijloc, pe urmă se lămuri : Mircea avea întîlniri cu fel de fel de oameni, cu unii la întreprinderile unde lucrau, cu alţii în cartierele mărginaşe ale oraşului.

Pe Andrei l-a întîlnit a doua oară într-o cameră întunecoasă în apropierea gării, triaj. Dintre cei care au fost la serbarea cîmpenească numai pescarul lipsea : a aflat mai tîrziu că bătrînul fusese arestat şi condamnat la zece ani temniţă grea pen-

tru activitate subversivă. În cele cîteva luni care au trecut de la prima întîlnire, Andrei îmbătrînise şi mai mult, părea obosit, măcinat de griji. Stătuse tot timpul discuţiilor într-un colţ mai întunecat al încăperii ca un intrus. Iulia chiar a avut senzaţia că nici nu-i atent la ce se vorbeşte, că e preocupat de problemele lui. Cînd însă luă cuvîntul, Iulia îşi dădu seama că recepţionase tot ; se referi la o mulţime de amănunte care îi scăpase chiar şi ei, deşi fusese foarte atentă. Apreciase munca fiecăruia, zgîrcindu-se cu laudele. Numai cînd veni vorba despre Iulia, făcu o pauză, ca şi cum ar fi căutat cuvintele cele mai potrivite, apoi spuse fără nici o intonaţie : „Da, ai făcut o treabă bună" şi ceru organizaţiei s-o ajute, ca în caz că lucrurile se vor agrava, casa ei să poată servi ca o a doua linie, de refacere. Era nemulţumit că tuburile cu pastă de dinţi erau puţine, că sarcinile se îndeplineau cu multă întîrziere. Atunci a aflat Iulia că în tuburile cu pastă de dinţi se transporta trotil, că se pregăteşte o rezistenţă armată. Andrei se interesă de o mulţime de lucruri : de atmosfera din şcoală, de atitudinea corpului profesoral, dacă elevii au auzit de chemările partidului. Andrei a plecat imediat după terminarea şedinţei şi dispăruse complet din viaţa ei. Cu o lună în urmă, Gabi o anunţase că Andrei fusese arestat şi-i ordonă să distrugă şi să ardă tot ceea ce ar putea dovedi că ducea o muncă ilegală. Pe urmă, după o lună de linişte aparentă, apăruseră în ziare, cu litere de o şchioapă, amănunte despre proces.

Într-o seară, întîlnind-o pe Gabi pe stradă, se interesă de Andrei.

— Crezi că l-au bătut ?

— Asta sigur. Dar fii liniştită, totul e în ordine.
— Ce înseamnă „totul e în ordine" ?
— N-a vorbit.
— De asta sînt convinsă.
— E foarte greu să fii convinsă de acest lucru. E greu de rezistat. Pentru că nu e vorba numai de rezistenţă fizică, ci de cea morală.
— Şi atunci de unde ştii că totul e în ordine ?
— Pentru că a rămas singur în proces.

Profesoara îşi şterse transpiraţia de pe frunte, apoi îşi deschise poşeta şi desfăcu ţigara primită de la ofiţer. Găsi bileţelul : era de mărimea unui timbru obişnuit, răsucit sul. Îl citi cu atenţie şi, conform indicaţiei, îl rupse în bucăţi mici, abia vizibile şi le risipi pe pietrişul de sub bancă. Se linişti. Nu mai avea nimic asupra ei care ar fi putut s-o compromită. Se ridică de pe bancă, îşi netezi fusta şi porni spre oraş. Strecurîndu-se printre oamenii de pe stradă o cuprinse o mîndrie ciudată : nimeni pe lîngă care trecea nu bănuia că avea o misiune foarte importantă şi anume să salveze un om.

Cunoştea atelierul lui Lepădatu. Mai fusese odată acolo să-i fixeze o întîlnire cu un om venit de la Bucureşti.

Atunci, Lepădatu o primise cu neîncredere şi, cum a mărturisit mai tîrziu, a crezut că e omul poliţiei. Nici n-a vrut să stea de vorbă cu ea :

— Eu, doamnă, n-am nici o întîlnire cu oameni de la Bucureşti. Poate m-aţi confundat.

Iulia era gata-gata să renunţe la misiune, cînd îi veni în minte să se refere la Andrei. Lepădatu, auzindu-i numele, se uită în jur dacă nu-i cineva prin apropiere, apoi şopti abia perceptibil :

— Cu asta ar fi trebuit să începeţi, doamnă.

Întrevederea cu omul de la Bucureşti avusese loc şi Iulia Prodan fusese bucuroasă că-şi îndeplinise misiunea.

Ajunse în dreptul atelierului : sigură pe ea, privi de-a lungul străzii să verifice dacă nu fusese cumva urmărită. Strada era aproape goală, doar la fereastra casei de peste drum, la etajul întîi, o femeie voluminoasă uda nişte flori abia răsărite.

Intră în atelier. Spre ghinionul ei Lepădatu nu era singur în încăpere : un ucenic mărunt, cu părul creţ, trebăluia ceva la o roată de bicicletă. Avea mîinile şi faţa mînjită cu ulei şi se chinuia să fixeze o cheie. Lepădatu n-o recunoscu imediat, o întrebă cu ce o poate servi. Iulia începu să vorbească de nişte spiţe slăbite, de o roată descentrată şi făcu semne disperate spre ucenic. În clipa aceea Lepădatu îşi dădu seama cu cine are de-a face. Se întoarse spre ucenic :

— Mitică, du-te şi cumpără-mi ţigări. Găseşti bani în sertar.

Ucenicul, fără să-şi şteargă mîinile, deschise sertarul bancului, scotoci după monezi şi ieşi din atelier.

Iulia aşteptă să se închidă uşa în urma lui.

— La ora două, duba va fi exact în dreptul fabricii de hîrtie, unde o căruţă îi va tăia calea. Trebuie să deschizi portiera din spate şi, după ce a sărit Andrei, o închizi la loc. Dinăuntru nu se poate deschide. Eu voi trece cu un taxi pe acolo. Fix la două...

— Şi cei din căruţă ?

— Nu te priveşte. Totul e organizat. Eu voi urmări convoiul din maşină. Lui Andrei nu-i spui

decît atît : „cuibul e gol". El ştie ce are de făcut. Bineînţeles îţi asiguri retragerea.

— Altceva ?

— Atît.

— Voi fi la două acolo.

ÎN FAŢA TRIBUNALULUI asfaltul se topea de căldură ; cei cîţiva trecători de ocazie abia se tîrau, căutau umbra, păreau copleşiţi de zăduf. Iulia Prodan sosi la unu şi un sfert, tocmai în clipa cînd apăru şi duba în faţa intrării principale. Din maşină coborî un comisar gras, îmbrăcat în uniformă neagră cu fireturi, pătată de mîncare, şi un civil slab, osos, cu o pălărie cu boruri mari. Acesta din urmă scoase din buzunar o legătură de chei şi deschise uşa din spate a dubei, apoi se rezemă de maşină. Ţinea între buzele subţiri un muc stins, pe care îl muta dintr-un colţ al gurii în celălalt. Părea nervos. Profesoara se postă cu spatele spre ei, mimînd un interes deosebit pentru ordonanţele lipite pe zid. Cu coada ochiului îi ţinea pe cei doi comisari sub observaţie.

Mai tîrziu apăru încă un comisar spilcuit, învăluit în aromă de parfum franţuzesc.

Soarele era chiar deasupra capului, dogorea, aerul rarefiat şi cald tremura. O căruţă de stropit trecu prin apropiere şi caldarîmul încins ca o plită transformă apa în aburi.

Fix la unu şi jumătate, doi poliţişti deschiseră porţile mari de stejar ale instituţiei şi, la capătul scărilor, apăru Andrei : purta un costum cenuşiu, puţin prea larg pentru el. Mîinile şi le ţinea în faţă, prinse în cătuşe lucioase de oţel. În stînga şi în

dreapta lui, doi agenți îmbrăcați în civil călcau în același ritm cu el. Iulia Prodan caută privirile lui Andrei, dar acesta se uita cu încăpățînare în jos. „Probabil — își spuse — el știe mai bine ce are de făcut". Așteptă pînă ce Andrei fu împins în dubă, în care îl urmă comisarul gras, cu hainele pătate, civilul cu mucul de țigară între buze și unul din agenții care îl însoțiseră pe Andrei pe coridoarele tribunalului. Ușa dubei, care nu avea clanță decît pe dinafară, fu închisă de cel de-al doilea agent. La un semn al comisarului dichisit, mașina porni. Iulia așteptă o clipă, apoi, ca un om care e străin de tot ce se întîmplă în jurul lui, traversă strada și se aruncă în taxiul cu care venise. Șoferul clătină din cap în semn că știe tot ceea ce avea de făcut și apăsă pe accelerator.

Iulia privi prin parbriz spre duba din fața ei și își recapitulă punct cu punct obligațiile : să păstreze distanța de cincizeci de metri de dubă, să se apropie de ea în clipa cînd căruța va bara drumul dubei în fața fabricii de hîrtie. Lepădatu trebuia să fie prin apropiere și, după eliberarea lui Andrei, trebuia să deschidă portiera din spate. Pe partea dreaptă. Și Andrei știa acest lucru. Totul trebuia să se desfășoare cu precizia unui ceasornic pentru că fiecare secundă era calculată. Cu Andrei întins pe bancheta din spate, taxiul își urma drumul ; la a treia stradă trebuia să cotească spre dreapta ; acolo, după colț, Andrei se urca în duba fabricii de pîine. Pe urmă taxiul își continua drumul pînă în apropierea Parcului Central, acolo urma să coboare Iulia. Taxiul își schimba numărul, de fapt era o mașină particulară astfel că poliția trebuia să piardă o bună bucată de timp s-o depisteze. Timp su-

ficient ca Andrei să ajungă în ascunzătoarea pregătită de cîteva săptămîni și denumită conspirativ „cuibul gol".

ÎN DUBĂ, Andrei Bogdan era așezat între agentul îmbrăcat în civil, cu țigara stinsă între buze, și comisarul gras. Pe cel cu țigara stinsă între buze îl văzuse în toate cele șapte zile ale procesului. Stătuse tot timpul în apropierea boxei, cu o mînă în buzunar, probabil să poată scoate, la nevoie, cît mai repede, pistolul. Andrei știa că paza se înăsprise, cu scopul să-l țină cît mai izolat, să nu poată avea legătură cu cei de afară. Ei nu știau că, în fiecare zi, primea un raport de la tovarășii, care îl înștiințau despre felul cum decurg pregătirile de evadare. În ultima bancă din sală, stătea Gabi, contabila de la fabrica de pastă de dinți. Purtînd pălărie, însemna că pregătirile decurg normal, că nu intervenise nimic neprevăzut. Dacă ar fi apărut o singură zi fără pălărie, atunci Andrei ar fi trebuit să încurce procesul, să-l prelungească pînă cînd tovarășii i-ar fi dat de veste că lucrurile s-au aranjat din nou. Sarcina celor de afară era precisă : trebuiau să afle ce se va întîmpla imediat după proces, unde și cum îl vor transporta, să analizeze traseul, să găsească locul cel mai vulnerabil și acolo să organizeze evadarea.

Întreaga operațiune era condusă de un tovarăș venit anume de la București. Era un om mărunt, cu burtă, nimeni nu l-ar fi bănuit de complicitate cu acuzatul. De vreo trei sau patru ori apăruse și la dezbateri, înarmat cu legitimații de corespondent al unui ziar din capitală. Numai șeful siguran-

ţei, comisarul regal, Comănescu, nu se lăsă păcălit ; avea o experienţă imensă, ştia că un deţinut ca Andrei nu e lăsat la voia întîmplării de comunişti. Pusese un agent pe urmele corespondentului de la Bucureşti. Rapoartele pe care le primea zilnic l-au liniştit însă foarte repede. Agentul îl informa că ziaristul burtos e cam prostănac, îşi lăsase într-o zi notiţele pe masa presei din tribunal. Comănescu ceru notiţele ziaristului. Din însemnările acestuia reieşea că socotea pe judecători prea blînzi faţă de un trădător de ţară. Au fost audiate şi cîteva persoane dintre angajaţii hotelului unde locuia : au declarat, sub prestare de jurămînt, că ziaristul din Bucureşti este un om inofensiv, suferă de astmă, nu se întîlneşte cu nimeni, nu dă bacşiş, e un ceţăţean zgîrcit. După cîteva zile Comănescu nu-i mai dădu nici o atenţie.

Acum, stînd cu genunchii strînşi între cei doi comisari nu se mai gîndea la toate astea : era concentrat, încerca să audă tot ce se petrecea dincolo de pereţii dubei. Cînd comisarul îl lovi cu cotul, tresări.

— Ştii, că ăsta e ultimul tău drum ?

— Ştiu, îi răspunse Andrei fără să se întoarcă spre el.

Comisarul insistă :

— La ce s-o fi gîndind oare un om care ştie că face ultimul său drum ?

— La asta nu m-am gîndit, îi răspunse Andrei liniştit.

După zgomotele de afară, ştia că se aflau pe podul de la gara triaj.

— Da' ia spune-mi, omule, de ce te-ai dat dumneata cu comuniştii ?

Văzînd că nu răspunde, agentul își mută mucul de țigară în celălalt colț al gurii :

— Vă spun eu, domnule șef. Exact pentru ce ne-am făcut noi polițiști.

Andrei ridică privirile :

— Dumneata te-ai făcut polițist pentru că crezi că această instituție e menită să facă dreptate în țară sau pentru că ai un salariu bun ?

Slabul nu-i răspunse. Andrei continuă :

— Comunismul, domnilor, nu e o profesie și comuniștii nu primesc salariu. Noi am vrea să facem ca toate instituțiile din țară, inclusiv poliția, să fie în slujba întregului popor. Nu numai a politicienilor zilei, a celor avuți.

— Dumneata te duci să mori... și acum faci agitație ! Ține-ți gura !

Andrei fu bucuros că îl lăsau să se concentreze.

Cînd Lepădatu sosi în fața fabricii de hîrtie, căruța cu fîn era de mult acolo. O străjuiau doi oameni : unul îmbrăcat în straie țărănești, iar cel de al doilea purta pantaloni unsuroși și un pulover de lînă. Lepădatu îl recunoscu : nu-i știa numele, doar că lucrează la depou ; îl întîlnise odată la o serbare cîmpenească. Le făcu un semn abia perceptibil cu capul.

DINCOLO DE ZIDURILE GROASE ale fabricii de hîrtie, băieții tocmai terminaseră meciul de fotbal : cîștigase echipa Pistruiatului, „Semaforul" cu patru la unu împotriva echipei lui Guriță din strada Veche. Guriță susținea că golul al treilea nu fusese valabil și hotărîră ca, pînă la revanșă, să construiască din șipci niște porți adevărate, să nu mai

fie discuții. Pe urmă, băieții se risipiseră și nu mai rămăseseră în curte decît Mircea, Ghiță și, bineînțeles, Pistruiatul, care hotărîră să facă curățenie, să adune hîrtiile risipite prin curte și să smulgă bălăriile de lîngă poartă. Erau în plină activitate cînd Mircea descoperi un om călare pe zid. De emoție se congestionă la față și abia reuși să îngaime :

— U-u-uuitați-vă !...

Pistruiatul se întoarse în direcția indicată, auzi o împușcătură, și văzu că omul care escaladase zidul tocmai aterizase printre buruieni. Era un om înalt, îmbrăcat în niște haine cenușii, prea largi pentru el. Pistruiatul, instinctiv, se trase după un pom, să nu fie zărit. Omul cu hainele cenușii se uită în jur, apoi cu pași mari porni spre clădirea fabricii. Ajuns în apropierea unei ferestre cu ochiuri sparte, își mai roti o dată privirile prin curte, apoi cu un singur salt, sări peste pervaz și se mistui în întuneric. Pistruiatului, care rămăsese în continuare în spatele pomului, îi era ciudă că vagabonzii, oameni fără căpătîi, își petreceau cîte o noapte în incinta fabricii lui. De obicei lăsau murdărie în urma lor și numai el știa cît trebuie să trudească să măture toate încăperile. Individul care sărise zidul părea urmărit și, sigur, nu era din partea locului ; altminteri ar fi trebuit să știe că fereastra pe unde pătrunsese dădea în încăperi fără ieșire. În pod, oricum nu putea ajunge, din cauza scărilor de lemn putrezite de mult, care n-ar fi rezistat sub greutatea unui om. Fără îndoială, o să încerce să se strecoare de-a lungul coridorului, terminat în niște trepte, și o să coboare la subsol. Dar acolo încăperea avea toate ușile zidite. Numai la înălțimea podelei era o gaură de scurgere, dar și

prin această deschizătură nu putea trece decît într-o cameră fără uşi, fără ferestre, folosită pe vremuri de tinichigiu pentru depozitarea plăcilor de aluminiu.

Afară, în stradă, se auziră comenzi şi Pistruiatul se repezi la gard. Văzu o maşină neagră, fără ferestre, intrată într-o căruţă cu fîn. Căruţa se răsturnase, pesemne izbitura fusese puternică : o roată a căruţei se învîrtea în gol ca roata norocului. Din maşina neagră, a cărei uşă o deschisese tocmai şoferul, coborîră cîţiva oameni printre care şi un comisar gras în uniformă de gală cu fireturi.

Un individ înalt, osos, făcu semne disperate unui taxi care fu nevoit să frîneze să nu-l calce. Intră în vorbă cu şoferul şi Pistruiatul pricepu doar atît că-l obligă pe acesta să-l ducă în oraş după ajutoare. Ceilalţi, cu pistoalele în mînă, se repeziră spre poarta fabricii.

Primul care intră în curte era comisarul gras : se uită în jur, apoi dădu indicaţii. Ceilalţi se risipiră în curte şi cercetară fiecare boschet în parte. Pistruiatului îi păru bine că omul urmărit o să fie scos din fabrică. Observă cu atenţie fiecare mişcare a poliţiştilor, dar n-avu curaj să le spună încotro a luat-o fugarul.

Comisarul îl descoperi pe Mircea şi se apropie de el.

— Băiatule, n-ai văzut pe aici alergînd un om îmbrăcat în haine cenuşii ?

Mircea, probabil emoţionat de uniformă, de fireturile albe terminate în nişte turţuri de alamă, bîlbîi mai abitir ca de obicei :

— B-b-bbba da, d-d-ddomnule comisar, dddar aţi avut ghi-ghinion că v-aţi adresat tocmai mie...

D-a-dacă nu mm-aţi fi îîîîntrebat pppe mine, l-aţi fi ajuns...

Comisarul, nervos, nu pricepu aproape nimic din discursul sacadat al bîlbîitului, îl privi ca pe o ciudăţenie, apoi se întoarse spre Ghiţă, care se apropiase şi el.

— Şi tu l-ai văzut ?

— Da, domnule comisar, l-am văzut. Mi l-a arătat Mircea. Tocmai încălecase zidul şi se ţinea cu amîndouă mîinile de ţigle. Mai tîrziu, cînd şi-a dat seama că n-a călărit un cal, a sărit în curte.

— Ce fel de cal ? întrebă nedumerit comisarul.

— Nici un cal, domnule comisar. Călărea zidul ca pe un cal,

Pentru o clipă comisarul avu senzaţia că puştii îşi bat joc de el, vru să-i prindă de urechi, dar, în ultima clipă, se răzgîndi : avea o misiune mult prea importantă ca să-şi poată permite o ratare din cauza nervilor. Întrebă voit calm, cu voce sugrumată :

— Ai putea să-mi spui pe unde a sărit ?

Ghiţă, care nu bănui nimic şi nu sesiză tonul ameninţător al comisarului, răspunse ca şi cum ar fi vorbit cu un prieten la cataramă :

— Desigur. Eu am o memorie grozavă. Puteţi să mă întrebaţi anul naşterii fiecărui domnitor şi vă dau răspunsul exact. Profesoara noastră de istorie...

Comisarul îl prinse de umăr, dar avu destulă prezenţă de spirit să nu dea cu el de pămînt.

— Lasă trăncăneala ! Pe unde a sărit ?

Ghiţă vru să se elibereze din strînsoare, dar comisarul îl ţinea strîns ca într-un cleşte.

— Spune, pe unde a sărit ?

Ghiță indică locul pe unde apăruse omul cu haine cenușii.

— Aici, domnule comisar !

Comisarul cercetă locul săriturii, găsi urme de pași care duceau spre fereastra cu ochiurile sparte. Lucrurile i se păreau clare.

— Dacă a vrut să se ascundă în clădire, ar fi pătruns pe acolo ? arătă spre fereastră.

— Nu știu, domnule comisar.

— Cum nu știi ? Ai spus că l-ai văzut !

— Am văzut cînd a sărit peste zid, dar n-am văzut încotro a luat-o. Noi am stat acolo, arătă spre locul unde stătea Pistruiatul. Am jucat fotbal. Eu am marcat două goluri. Primul din unsprezece metri..., dar văzînd fața congestionată a comisarului, se sperie și nu mai continuă.

— Ai dreptate. De acolo nu se vede fereastra asta. Se întoarse spre un comisar pirpiriu, cu o mustăcioară de culoarea paiului. Să se înconjoare clădirea, Zissule ! Și-ți atrag atenția că, dacă o muscă iese din încercuire, o încurci. Ai înțeles ?

— Am înțeles, domnule Bălan !

— Executarea !...

Comisarul își aprinse o țigară, părea mulțumit de măsurile pe care le luase. Evadatul nu-i putea scăpa. Era în clădire, cu mîinile încătușate, trebuia numai găsit. Se întoarse spre Mircea, dar își aduse aminte că acesta vorbește o limbă necunoscută lui ; îl întrebă pe Ghiță :

— Care dintre voi cunoaște clădirea pe dinăuntru?

— El, arătă Ghiță spre Pistruiat. Dealtfel e și proprietarul fabricii.

Comisarul tresări : cum de nu i-a trecut prin minte să discute cu ăsta cu fața inteligentă ? Porni

cu paşi măsuraţi spre Pistruiat. Puştiul avea părul zburlit şi părea destul de sărăcăcios îmbrăcat pentru un fiu de fabricant. Pulovărul vărgat pe care-l purta era rupt, iar pantalonii slinoşi şi parcă prea mari pentru trupul lui firav. „Haine de joacă !“ îşi spuse şi întrebă aproape prieteneşte :

— Fabrica e a lui tăticu ?

Deşi era vorba de taică-su, Pistruiatului întrebarea i se păru jignitoare. Răspunse de parcă ar fi fost cel puţin Malaxa.

— Nu, domnule comisar ! E a mea.

Comisarul avu a doua oară senzaţia că e luat peste picior. Îşi muşcă buzele. Ghiţă, care apăruse şi el prin apropiere, se vru atotştiutor :

— Are şi act de proprietate. Am fost de faţă cînd s-a încheiat tranzacţia. Ceasul n-avea cadran şi nici arătătoare, dar caietul de dictando era într-adevăr aproape nou...

— Dacă te mai bagi în vorbă, te plesnesc ! i-o reteză comisarul şi se întoarse din nou spre Pistruiat. Ce act ai, mă ? Hai, repede, că n-am timp de pierdut.

Cu un gest plin de demnitate, Pistruiatul scoase „Actul de proprietate“ şi-l întinse comisarului. Acesta aruncă o singură privire pe foaia de hîrtie, apoi, supărat, o mototoli şi o aruncă pe jos. Pistruiatul vru să se aplece s-o culeagă, dar comisarul îl prinse de braţ şi-l tîrî spre clădire.

— Hai, vino, şi-mi arată drumul, dacă zici că fabrica e a ta.

Pistruiatul privi cu ură spre comisar : ochii lui verzi aruncară scîntei şi pupilele îi deveniră neverosimil de mari. Gîndindu-se la „Actul de proprietate“ mototolit, ar fi vrut ca poliţiştii să nu dea de

fugar. Dealtfel asta i se părea singura modalitate de a se răzbuna.

— Pe unde e intrarea ? întrebă comisarul.

Pistruiatul deveni solemn şi ridică tonul :

— Fabrica asta n-are nici o intrare !

Comisarul cercetă clădirea cu privirile ; în stînga ferestrei descoperi o uşă de stejar roasă de leşia ploilor. Arătă într-acolo :

— Cum adică n-are intrare ?

— N-are !

— Şi uşa aceea ce-i ?

— Nu-i uşă !

Comisarul îl cîrpi cu dosul palmei.

Pistruiatul îşi strînse fălcile să nu izbucnească în plîns. Se smuci cu putere, dar nu reuşi să scape din mîna comisarului. Acesta strigă spre un poliţist :

— Spargeţi uşa asta !

Poliţistul, un bărbat solid, încercă clanţa uşii, apoi se dădu cîţiva paşi îndărăt şi se repezi în uşă. Tăbliile de stejar nu cedară. Poliţistul îşi mîngîie umărul zdrobit.

— Parcă ar fi din piatră, domnule comisar.

Plecă la maşina poliţiei şi se reîntoarse cu un ţîrnăcop mic de pompier.

— Să sparg uşa ?

Comisarul îi făcu semn că da.

După cîteva minute uşa se desfăcu în aşchii. În spatele ei apăru un zid de cărămidă. Fusese zidită.

— De ce n-ai spus că e zidită ? întrebă comisarul pe Pistruiat zgîltîindu-l.

— V-am spus că fabrica n-are intrare. Nu m-aţi crezut.

— Deci singura intrare e fereastra pe unde a pătruns fugarul, trase concluzia comisarul. Mă

puştiule, te las, dar dacă încerci să fugi o păţeşti. Îţi rup oasele.

Pentru comisar lucrurile se limpeziră definitiv : urmele care porneau de la locul săriturii duceau pînă aproape de fereastră. Aici din cauza pietrişului nu se mai vedeau, dar, prin deducţie, puteau duce spre două locuri : ori în continuare spre ferestre, ori pe lîngă zid spre uşă. Cum uşa nu exista, singurul loc pe unde ar fi putut pătrunde în clădire rămînea fereastra. Porni într-acolo. În dreptul ei comisarul puse mîinile pe pervaz, încercă să se înalţe, dar vrînd probabil să-şi cruţe uniforma, renunţă. Făcu semn unui gardian :

— Gruia !

Gardianul, un om gras, cu pîntecul revărsat, cu uniforma neîncăpătoare, se apropie gîfîind :

— Ordonaţi, domnule comisar !

Avea faţa caraghioasă, buhăită şi din cauza mustăţilor chiar semăna cu grasul din filmele cu Stan şi Bran.

— Te faci treaptă !

Ordinul i se păru stupid, dar învăţase că, în ultimul timp, la poliţie sé dădeau ordine stupide. Căută privirile comisarului, ca acesta să se explice : oricum, chiar dacă ordonă un comisar, nu te poţi transforma în stîlp de telegraf sau balcon cu grilaj metalic. Încercă un zîmbet să pară că a priceput gluma. Comisarul însă aştepta executarea ordinului. Pistruiatul începu să se amuze ; era convins că Gruia făcea pe prostul să nu execute ordinul. Acesta însă era derutat cu adevărat. În cele din urmă îşi duse mîna la ureche, ca să demonstreze că e vina lui, şi şopti cu o nuanţă de umilinţă :

— N-am înţeles bine, domnule comisar.

— Stai în patru labe ! țipă furios comisarul. Ce nu-i de înțeles, boule ?...

Acum am înțeles, să trăiți !

Se lăsă în genunchi, se sprijini cu palmele de pămînt și făcu o treaptă vie în fața ferestrei. Comisarul, cu pantofii murdari, călcă pe spatele lui și intră pe fereastră. De acolo se întoarse spre Pistruiat.

— Și tu !

Pistruiatul vru să urce și el pe spatele polițistului, dar acesta îl îmbrînci.

— Te plesnesc, măgarule !...

Pistruiatul nu-i răspunse ; se feri de el și, după ce Gruia se ridică, se duse la fereastră, puse mîna pe pervaz, se săltă și sări în interior. De acolo, privi nu fără răutate eforturile gardianului de a escalada fereastra. Fără ajutorul a încă doi polițiști, n-ar fi reușit niciodată.

Singura sursă de lumină de pe coridor era pătratul mare al ferestrei prin care pătrunseseră în clădire. Comisarul se uită în jur, în căutarea unei urme, dar nu găsi nimic. Pardoseala de lemn fusese curățată de mult, lespezile de piatră calcaroasă nu trădau nici o urmă.

— Încotro ar fi putut s-o ia un om care a intrat pe fereastra asta ? întrebă în cele din urmă comisarul.

Pistruiatul, care nu se gîndea decît să se răzbune pentru „Actul de proprietate" aruncat, arătă spre scările de lemn care duceau spre pod.

— Pe aici, domnule comisar.

Lumina lăptoasă, difuză a după-amiezii era vagă, nu contura decît muchiile putrezite ale scărilor. Comisarul le cercetă cu privirile. La înălțimea unui

stat de om, scara dădea pe o platformă şi continua în formă de Z spre tavanul de lemn al podului. Scara se termina sub un chepeng tot din lemn, dar se distingea cu greu.

— De ce tocmai acolo ? întrebă comisarul neîncrezător.

Pistruiatul nu se aşteptase la această întrebare. Trebuia născocit repede un motiv plauzibil. Zîmbi în sinea lui :

— Pentru că numai podul are ieşire.

Răspunsul Pistruiatului părea logic. Îi părea chiar rău că nu înconjurase clădirea să vadă ce alte intrări sau ieşiri există. Îl ţintui pe Gruia care prevăzător rămăsese lîngă fereastră.

— Gruia !

Gardianul făcu cîţiva paşi spre comisar. Întorcîndu-se cu spatele spre lumină mustăţile aduceau cu o gaură în obraz.

— Am înţeles, domnule comisar, şi îşi bătu regulamentar călcîiele.

Cînd luă poziţia de drepţi, burta părea şi mai mare decît era în realitate.

Comisarul îl privi mirat ca şi cum atunci l-ar fi văzut pentru prima oară :

— Ce ai înţeles, mă ?

Niciodată nu bănuise pînă atunci că are un subaltern atît de tîmpit.

— Păi, ce aţi spus...

Nu înţelegea cu ce greşise în faţa comisarului. I se făcu teamă ; îl ştia pe Bălan, acesta ar fi fost în stare să-l mute disciplinar într-un cartier rău famat, să-l bată pungaşii, sau să-l transfere la un penitenciar undeva la mama dracului. Era gras glandular, fără un tratament era condamnat la pieire.

Comisarul îl străfulgeră cu privirile. Îl deranja că avea ca martor pe Pistruiat.

— Încă n-am spus nimic.

Senin, Gruia iar luă poziția de drepți :

— Atunci încă n-am înțeles nimic, domnule comisar.

— Du-te pînă sus și vezi ce-i acolo !

Gardianul, plin de importanță în fața unei asemenea misiuni, își scoase pistolul și se repezi spre scări. Numai după doi pași însă lemnul trosni, se rupse sub greutatea lui și polițistul se prăvăli cu fața înainte. În cădere mai rupse o treaptă putredă, se umplu de praf, apoi se rostogoli la picioarele comisarului.

Pistruiatului îi păru rău că nu urcase acesta.

Comisarul îl prinse pe Pistruiat de braț :

— Tu știai că scările sînt putrede ?

Îl zgîlțîi cu putere să-l intimideze, dar Pistruiatul nu se pierdu cu firea. Se dezvinovăți aproape strigînd :

— De unde să fi știut ?!... Și omul care a intrat pe fereastră, dacă a intrat, nu era atît de gras ca domnul polițist. Și mai cred că ar fi trebuit să facă pași de pisică, fără zgomot, ca omul, dacă e sus, să nu audă că e urmărit...

— Tu să nu-mi dai lecții de urmărit. Și nu mai vorbi decît întrebat.

— Păi m-ați întrebat dacă știam că scările sînt putrede.

— Atît ! Nu te-am întrebat cum ar fi trebuit să urce.

Plin de vînătăi pe față, Gruia reuși să se ridice în picioare și luă poziție regulamentară.

— Pe aici nu putea să urce, domnule comisar.

Comisarul se congestionă din nou la față :

— Crezi că eu nu mi-am dat seama, dobitocule !

Nu se mai miră că acest Andrei Bogdan a reușit să evadeze. Dacă poliția are oameni ca acest Gruia, probabil că nici nu-l vor mai prinde. Pe urmă își aduse aminte că el îl escortase, că toată răspunderea va cădea pe capul lui. Numai la gîndul că va trebui să dea ochi cu comisarul-șef Comănescu își simțea bătăile inimii la tîmple. Neapărat va trebui să-l aresteze, altminteri Comănescu o să-l pună să-și dea demisia. Cei de la București au cerut de cîteva ori să li se transfere arestatul, dar Comănescu își făcuse din această pradă o problemă de prestigiu. Să nu se mai gîndească la toate astea îl întrebă pe Pistruiat :

— Acolo ce-i ? Arătă spre treptele care duceau la subsol.

— E o cameră fără ieșire. Pe acolo cu siguranță n-a luat-o. Un urmărit nu se ascunde într-o încăpere fără ieșire.

— Iar vorbești cam mult, puștiule ! Mă Gruia, adu o lanternă !

— O lanternă, am înțeles ! repetă Gruia și se repezi la fereastră.

Se cățără anevoie și, imediat ce dispăru prin pătratul luminos, se auzi o bufnitură. Căzuse în curte. Se auzi o înjurătură, apoi se făcu liniște.

Pistruiatul vru să rîdă, dar văzînd fața încruntată a comisarului, se reținu. Se lăsă de pe un picior pe altul și, brusc, i se făcu frică ; își coborî privirile în pămînt și cercetă cu încăpățînare lespezile de piatră. „Oare ce o fi făcut omul cu hainele ceînușii de-l urmăresc atîția ? O fi vreun criminal periculos ?“ La acest gînd se cutremură.

— Ți-e frig ? întrebă comisarul.

Da, răspunse Pistruiatul speriat și fu bucuros cînd auzi pașii polițistului. Acesta se cățără pe pervazul ferestrei și mai anevoios ca la ieșire, din cauza lanternei pe care o ținea în mînă.

— V-am adus-o, domnule comisar ! raportă gîfîind polițistul.

La lumina jucăușă a lanternei, galbenă și palidă, coborîră cele cîteva trepte de piatră. Comisarul cercetă pînă și pereții : erau plini de igrasie. Într-adevăr încăperea nu avea nici o altă ieșire. Numai într-un colț, o gaură de scurgere dădea într-o cameră alăturată.

— Acolo ce-i ?

— Nimic, răspunse imediat Pistruiatul. Noi numim spărtura aceea „poarta șobolanilor".

— Șobolani, spuse cu voce plîngăreață gardianul. Sînt șobolani aici.

Chiar la lumina slabă a lanternei se vedea că pălise. Pe fundalul întunecat al peretelui, fața i se părea dată cu var.

— Da, sări să-i răspundă Pistruiatul. Nejustificat îi păru bine că se speriase polițistul. De jumătate de metru, continuă. Dar fiți liniștit, nu atacă omul decît dacă sînt încolțiți.

— Ați auzit, domnule comisar, sînt șobolani !

— Ce ai vrea să fie, mă ! țipă comisarul. Privighetori ?... Se întoarse spre Pistruiat. Ce-i dincolo de spărtură ?

— E o magazie fără ferestre, fără uși. Acolo depozita tinichigiul plăcile de aluminiu.

Spărtura era strîmtă, cu greu ar fi putut un om să se strecoare prin ea.

— Ia aruncă o privire acolo, ordonă comisarul gardianului.

Acesta se lăsă cu grijă în genunchi, să nu se murdărească. Din cauza umezelii, praful se năclăise într-o mîzgă alunecoasă.

— Eu, domnule comisar, cu burta mea mare, nu vă pot fi de folos. Dar puştiul ar putea chiar să intre.

— Scoală-te !... Te pomeneşti că ţi-e frică de şobolani...

— Nu, domnule comisar !

— Scoală-te că nu eşti bun de nimic. Hai, puştiule !

În încăperea pătrată, boltită, vocile sunau straniu ; păreau rostite din rărunchi şi pereţii umezi le reverberau ca într-un cazan.

Împins de comisar, Pistruiatul, atent să nu se murdărească nici el, se lăsă în jos, lîngă spărtură. Tocmai cînd nu se aştepta, comisarul îl îmbrînci cu piciorul ; se întinse pe mîzgă, mormăi un fel de injurătură, pe urmă, neavînd încotro, se apropie de spărtură. Comisarul îi întinse lanterna, apoi aşteptă ca Pistruiatul să lumineze încăperea alăturată.

— Ce vezi ?

— Nimic, spuse încet Pistruiatul, şi se temu să nu-l trădeze vocea. În dreptul razelor lanternei, descoperi picioarele urmăritului. Cu mîna întinsă prin spărtură, făcu semn omului, să se tragă mai la o parte. Acesta se execută.

În liniştea care se lăsă, se auzi deslusit respiraţia astmatică a gardianului şi un ţiuit ca atunci cînd ai urechea înfundată.

— Ia vezi la ce se uită băiatul, ordonă comisarul gardianului.

Neavînd ce face, gardianul se mai lăsă o dată în genunchi, lumină spărtura cu lanterna.

— Nu-i nimeni acolo, domnule comisar !

— Uite-te mai bine. Îi puse piciorul pe spate şi-l obligă să se culce pe burtă. Ferindu-se, Gruia căzu cu faţa în mîzgă.

— Nu-i nimic, domnule comisar. Dacă vreţi, uitaţi-vă şi dumneavoastră.

Se ridică greoi şi-şi privi uniforma plină de noroi. Dealtfel, dacă ar fi venit cineva aici, ar fi lăsat urme. Uitaţi-vă ce noroi e pe jos. Lumină pardoscala. Noroiul era călcat peste tot, iar în apropierea spărturii nu se mai vedeau decît urmele burţii Pistruiatului şi a gardianului.

— Înseamnă că n-a intrat pe fereastră, trase concluzia comisarul şi urcă în grabă treptele.

Afară toată clădirea era înconjurată de poliţişti. Comisarul Zissu, care coordona acţiunea de încercuire, îl întîmpină pe Bălan plin de importanţă :

— Am cercetat fiecare ungher, din pivniţă pînă în pod ?

— În pod ? Cum aţi ajuns în pod ?

— Am potrivit o scară la luminator. Pe dinafară. Să ştiţi, am urcat şi eu pe acoperiş. Mi-e teamă că evadatul a traversat numai curtea.

— Asta e şi părerea mea, îi răspunse comisarul. Ce e dincolo de clădire ?

— Canalul morii.

— Mda... De aceea i-am pierdut urma. Să se bareze toate ieşirile din oraş. Înfiinţaţi posturi de control la gară, la uzina electrică, la aeroport. Zece oameni să verifice toate casele de dincolo de canal. Executarea !...

— Alinierea ! urlă Zissu şi poliţiştii se aliniară după mărime.

Primul era un om inalt, cu o cicatrice roşie pe obrazul stîng. Pistruiatul îl mai văzuse în oraş ; făcea de gardă în apropierea podului Carol de lîngă piaţa de vechituri.

— Voi trei, continuă comisarul pe un ton mai scăzut, arătînd spre primii trei, mergeţi la maşini, iar restul treceţi canalul şi cercetaţi fiecare casă, din pivniţă pînă în pod !...

Poliţiştii se risipiră şi, cînd se stinse şi ultimul tropăit în curtea imensă, nu mai rămăsese decît Pistruiatul, murdar din cap pînă în picioare. Era supărat, ar fi vrut să plîngă şi neputinţa îl durea fizic. Dacă ar fi putut deveni invizibil, aşa cum văzuse săptămîna trecută într-un film — şi acum îi părea rău că nu văzuse filmul decît de la pauză — atunci s-ar fi ţinut tot timpul după comisar şi i-ar fi pus piedică. Îşi imagina faţa consternată a comisarului, plină cu vînătăi şi asta îl amuză.

Un vînt de amurg mătură curtea şi-l trezi pe Pistruiat din visări ; căută din priviri actul de proprietate. Era tot acolo unde îl aruncase comisarul. Cu paşi înceţi, trişti, porni într-acolo, îl culese şi, după ce îl netezi, îl vîrî în buzunar. Ar fi vrut foarte mult ca poliţiştii să nu-l prindă pe evadat. Şi în clipa aceea îi veni un gînd năstruşnic : ce ar fi dacă s-ar duce pînă la poarta şobolanilor să vorbească cu evadatul, să-l înştiinţeze încotro au luat-o poliţiştii. Bineînţeles — continuă şirul gîndurilor — discuţia nu putea avea loc decît prin spărtură. aşa, să stea faţă în faţă cu el, n-ar fi avut curaj. Cine ştie ce o fi făcut de-l urmăresc ? Poate fi chiar un criminal. Mai auzise el asemenea poveşti despre

niște oameni care răpeau copii și le sugeau sîngele. Dar dacă ăsta din pivniță era unul dintre aceia ? La acest gînd se cutremură, dar ura împotriva polițiștilor îi învinse teama și, cu pași de pisică, se apropie de fereastră. Ajuns acolo se mai uită o dată în jur, să vadă dacă nu e urmărit. Deși nu i se păru nimic suspect, luă o piatră și o azvîrli spre poartă. Piatra se rostogoli zgomotos pînă în apropierea zidului, se lovi de ceva, pocni sec, apoi se așternu din nou liniștea. Dacă ar fi fost cineva acolo, ar fi trebuit să se trădeze. Totuși Pistruiatul mai rămase cîteva clipe nemișcat. Din stradă se auzea trecerea zgomotoasă a unei birje. Acum era momentul potrivit ; își făcu vînt, sări pe pervazul ferestrei, apoi, cu o precauție exagerată, se lăsă jos pe pardoseala de lespezi a coridorului. Trecut de primul obstacol, rămase mult timp nemișcat, ca la primul zgomot suspect să sară din nou în curte. Era liniște ; nu se auzea decît un țiuit, ca atunci cînd ții la ureche o scoică și, de departe, de la canalul morii, concertul de broaște. Pe coridor, din cauza umbrelor grele ale zidurilor, era întuneric beznă și nici măcar pătratul geamului nu se mai proiectă cu contururi precise pe peretele din față. Acum parcă și răcoarea se înăsprise, pereții mucezîți, úmezi îl priveau dușmănos. Foarte atent, să nu facă zgomot, porni spre încăperea de jos. Ajuns la trepte își opri răsuflarea, să nu se trădeze. Trase cu urechea : nu se auzea nici un zgomot, doar bătăile venelor de la tîmplele lui i se păreau dăngănit de clopot.

Cu inima cît un purice, Pistruiatul coborî treptele și cînd simți sub tălpi umezeala noroiului, se cutremură. Pe neașteptate îl cuprinse frica mai ales

că, în încăpere, nu putu deslușI nimic, nici măcar pereții și, ca și cum ar fi fost un făcut, își pierdu și simțul orientării. Îngrijorat, întinse mîna să dea de un perete, dar nu pipăi decît aerul. Atunci, căută cu piciorul prima treaptă, ca oricînd să se poată retrage. Găsi treapta și se liniști puțin. Totuși, îi păru rău că se aventurase pînă aici, pe întuneric. Dacă omul căutat de poliție între timp se strecurase prin spărtură și acum e aici, undeva lîngă el, gata oricînd să-l înhațe ? Își reținu respirația și încercă să audă vreun zgomot. Aici, la subsol, nu se auzeau nici broaștele ; în schimb, țiuitul părea mai insistent decît pe coridor. Simți cum îl năpădesc sudorile și-și pipăi fața ; era udă de parcă ar fi făcut baie și ar fi uitat să se șteargă cu prosopul. Da, în primul rînd va trebui să verifice dacă fugarul mai este aici.

— Alo !...

Cînd își auzi vocea zbătîndu-se printre pereții încăperii, se cutremură ; i se păru că strigase din toate puterile, că vocea i se aude pînă în stradă. Încordat așteptă să se stingă și ultimul ecou, apoi trase din nou cu urechea. O liniște ciudată, plină de așteptări îl apăsă ca o povară. Mai strigă o dată :

— Alo !...

Nici de data asta nu-i răspunse nimeni. Puțin îi păru chiar bine. Nu știa ce ar fi trebuit să facă, dacă ar fi primit răspuns. Și cine știe cine era omul urmărit ?... Putea fi un borfaș ordinar sau, chiar mai rău, un ucigaș. La acest gînd se cutremură din nou și-și auzi bătăile repezi ale tîmplelor; că doar poliția nu urmărește pe cineva degeaba.

Urcă în grabă treptele şi, cînd ajunse sus pe coridor, în dreptul ferestrei răsuflă uşurat. Avu senzaţia că scăpase de o mare primejdie.

Afară se întunecase de-a binelea. Tufele prinseseră o culoare neagră şi, numai departe, zidul alburiu dat cu var îi sugeră dimensiunile curţii. Sări repede pe fereastră şi, cînd se ghemui lîngă zid, i se tăie răsuflarea : în imediata lui apropiere auzi un zgomot ciudat de paşi mărunţi şi repezi. Privi cu spaimă în direcţia de unde se apropiau paşii şi, în clipa aceea, Pistruiatul recunoscu cîinele ; era Calu, prietenul lui din strada Semaforului, un dulău imens, lăţos, cu botul lat şi urechi clăpăuge. Se linişti, dar inima îi bătea tot în gîtlej.

— Calule !... îşi strigă prietenul, dar vocea îi tremura încă. Ce cauţi tu aici ?...

Cîinele se gudură la picioarele lui şi cu limba-i trandafirie îi căută faţa. dar Pistruiatul se feri la timp.

— Ţi-am spus că nu-mi place cînd mă săruţi... Hai, du-te acasă că se supără băcanul şi o să spună că iar ai fost cu mine... Unde ai fost toată ziua ?

Calu lătră, îi plăcea cînd îi vorbea Pistruiatul.

— Azi, cînd am avut nevoie de tine, n-ai fost aici !... Şi puteai să rupi pantalonii unui comisar... Hai, du-te !...

Neavînd încotro, Calu îşi lăsă capul în pămînt şi porni spre poarta mare a fabricii.

ÎN DRUM SPRE CASĂ, Pistruiatul se căzni din răsputeri să-şi cureţe hainele ; în mare parte chiar reuşi, numai acolo unde nămolul se infiltrase în ţesătura fină a tricoului, desenînd hărţi ale unor

țări necunoscute, rămăseseră pete cenușii. Din cauza asta se bucură că se lăsase întunericul, deși o lege nescrisă a familiei Pleșa îi permitea rămînerea la joacă pînă la aprinderea primului bec. Dar cum în jurul fabricii de hîrtie becurile arse n-au fost înlocuite de mult — și asta știau și părinții — avea o justificare nepusă la îndoială. Și dacă ar fi avut puțin noroc (și norocul însemna ca tata să nu se fi întors încă de la fabrică), ar fi putut să se schimbe. Observațiile mamei erau mai ușor de suportat; ea, chiar cînd îl certa, o făcea cu voce caldă, de parcă l-ar fi alintat. E drept, ea nici nu prea avea timp de așa ceva, mai tot timpul stătea aplecată asupra mașinii de cusut ; avea de lucru, nu-și permitea să-și piardă vremea cu fleacuri. Cu toate astea, în fața casei, Pistruiatul își mai controlă o dată ținuta și, mulțumit, intră în bucătărie rostind un „sărut mîna" ostentativ. Pe urmă, imediat atacă un măr din farfuria de pe masă.

Cu mîinile ocupate, se simțea mai în largul lui. Maică-sa, așa cum își imaginase, era aplecată asupra mașinii de cusut ; mașina țăcănea puternic și, dacă asculta acest țăcănit din camera lui, cu capul înfundat în perne, aducea cu zgomotul unui tren de marfă care traversa macazurile în fața unui canton. Mușcă din măr și întrebă într-o doară ca un cunoscător al problemelor de-acasă :

— Pentru cine coși, mamă ? Tot pentru doamna Preda ?

— Da, răspunse ea într-o doară și aruncă o privire spre ceasul deșteptător de pe etajeră.

Mihai mușcă din măr și întrebă cu gura plină :

— Mamă, cîte rochii își face doamna Preda pe săptămînă ?

De fapt nu se aşteptase la un răspuns concret : nici doamna Preda, nici rochiile ei nu-l interesau prea mult, pusese întrebarea doar aşa, să se afle în treabă.

Maică-sa nici nu se opri din cusut cînd îi răspunse :

— Asta nu te priveşte pe tine !

În bucătărie, aburii supei de cartofi, care fierbea pe plită, învălui toată încăperea cu un miros plăcut de rîntaş. Dacă n-ar fi fost atît de tîrziu, ar fi avut timp să se uite peste lecţiile de mîine, dar acum, cu cîteva minute înainte de opt, nu mai avea nici un sens. Tata putea să pice din clipă în clipă, şi atunci oricum nu mai putea rămîne în camera lui. Tata avea o teorie specială în materie de pedagogie : susţinea că lecţiile trebuiau făcuse pe lumină, la fel ca toate muncile. Seara, susţinea el, creierul e obosit. nu mai poate înmagazina cunoştinţe noi, nu trebuie forţat. Pistruiatului, în schimb, i-ar fi plăcut să-şi facă lecţiile seara după cină ; atunci nu se mai auzea nici tăcănitul maşinii de cusut, era linişte şi era mult mai uşor de făcut o împărţire decît cu stomacul plin şi cu gîndul la fabrica de hîrtie. Dealtfel era convins că, dacă părinţii l-ar fi lăsat să-şi facă lecţiile seara, ar fi ieşit premiant.

Maică-sa se opri din cusut şi se întoarse spre Pistruiat. Abia acum îl văzu cît e de murdar. Se încruntă :

— Ce-i cu tine ? Ţi-ai murdărit hainele...

— Da.

N-avea nici un rost să nu recunoască un lucru evident.

— Cum adică da ? Unde ai fost ? Te pomenești că iar ai fost la fabrica de hîrtie ?

— Da.

— Ai noroc că taică-tu nu-i acasă !... Ți-ar da el ție fabrică ! Du-te și schimbă-te să nu te vadă așa... Știi cum e el !...

Pistruiatul intră în camera lui și observă că nu era tras ruloul de camuflaj. Trase pînza neagră pînă jos și legă șnurul de un cîrlig. Odată au mai trebuit să plătească o amendă că s-a văzut lumina din stradă. Știa că tonul ridicat al mamei se datora mai mult întrebării în legătură cu rochiile doamnei Preda decît faptului că era murdar.

Doamna Preda avea un magazin de coloniale pe strada Independenței ; era grasă ca un tanc, după doi pași transpira și răsufla greoi ca o gîscă. Își făcea două-trei rochii pe lună, și toate i le cosea mama, și Pistruiatul înțelesese că îi era rușine să se dezbrace în fața altor croitorese. Era pretențioasă, era convinsă că numai din cauza croielii pare atît de grasă. Mama îi cususe după toate jurnalele de modă : cu talia sus, cu talia jos, în valuri, strînsă pe corp, largă, cu nasturi în față, cu nasturi în spate, din materiale în dungi și fără dungi, unii și cu picățele. Degeaba. Ea însă insista, voia să fie în pas cu moda și avea și bani pentru asta.

Pistruiatul se dezbrăcă și se spălă în lighean. Mama îl ajută să toarne apă caldă și-l șterse cu un prosop de in cu ciucuri, prosop pe care mama, și vorbea des despre asta, îl adusese ca zestre. Prosopul era aspru, punea sîngele în mișcare, dar Pistruiatul nu-l iubea ; nu sugea apa ; avea tot timpul senzația că se șterge cu un prosop ud.

Mama îi pregăti un tricou curat pe care-l îmbrăcă cu luare-aminte ; nu voia să strice cărarea dreaptă, parcă trasă cu liniarul. Se aşeză pe scăunelul de lîngă sobă şi-şi privi bocancii moşteniţi de la taică-su ; erau cam mari, dar indispensabili la meciurile de fotbal. Cei care veneau desculţi la fabrica de hîrtie, se fereau de el cînd avea mingea. Din cauza asta era socotit un jucător bun. Ştia că dacă va rămînea tăcut lîngă sobă, maică-sa o să înceapă să-i povestească despre lipsa de alimente de pe piaţă, despre scumpete şi despre cozile interminabile din faţa măcelăriilor. Toate astea însă îl plictiseau. Ca să nu fie nevoit să discute despre zarzavaturi atacă un alt subiect :

— Mamă, tu ştii să desenezi o barză ?

Maică-sa îl privi mirată :

— Dar ce-ţi veni ?

— Ce să-mi vină ? Nimic. Te-am întrebat dacă ştii să desenezi o barză ?

— Nu. Eu ştiu să cos.

— Asta e un răspuns ca să nu răspunzi. Ce ai spune tu, dacă m-ai întreba, dacă ştiu regula de trei simplă şi eu ţi-aş răspunde că ştiu să joc fotbal ?

— Nu e chiar aşa. Eu ţi-am spus că ştiu să cos, că despre cusut pot să discut.

— Bine. Atunci spune-mi de unde are madam Preda atîţia bani ca să-şi facă, în fiecare săptămînă, cîte o rochie nouă.

— Nu ştiu...

— Tu nu ştii nimic ! Şi pentru că ea nu-i răspunse, continuă : Nu vrei să mă ajuţi să desenez o barză ?

— Ţi-am spus că nu ştiu să desenez.

— Şi atunci ce note ai avut la desen ?

— Noi n-am avut desen la şcoală. La ora de desen săpam grădina profesorului.

— Asta zic şi eu şcoală ! Şi mie mi-ar plăcea ca, în loc de fizică, să sap. Cred că aş avea numai zece.

— După cît mă ajuţi în casă, ar trebui să rămîi repetent în fiecare an. Dar ce ai cu barza ?

— Trebuie să desenez pînă mîine o barză.

— Şi de ce n-ai desenat-o pînă acum ? Ce ai spune tu dacă atunci cînd ar trebui să fac de mîncare m-aş duce la plimbare ?

Pistruiatul începu să chicotească.

— Te-ar certa tata.

— Şi pe tine o să te certe. Ia-ţi maculatorul şi fă barza. Ştii cum e tata...

— Ştiu.

Maică-sa intră în dormitor : Pistruiatul se uită lung după ea, apoi îşi luă blocul de desen şi începu să schiţeze o barză. N-avea talent la desen. Cînd după cîteva minute termină, îi veni să rîdă. Dacă pasărea desenată de el n-ar fi avut cioc lung şi picioare lungi putea fi luată drept orice zburătoare sau chiar şi găină. În clipa aceea făcu o mare descoperire : ar fi trebuit scoase din învăţămînt materiile care depind de un har : muzica, desenul şi gimnastica. Ce vină are un băiat şchiop dacă nu ştie să alerge ? Sau unul care n-are voce ? Un prost cu voce bună, cu iscusinţă la desen şi bun la sărituri, va avea totdeauna media generală mai mare decît un băiat isteţ şi silitor. Ce ar fi dacă mîine i-ar spune toate astea dirigintelui ? Dar nu-şi putu continua şirul ideilor pentru că în clipa aceea se deschise uşa şi în prag apăru tata. Atît de multe ori îl văzuse Pistruiatul sosind aşa, cu haina de piele

aruncată pe umăr, cu fața minjită de funingine, încît imaginea asta, cu tata în prag, îi era foarte dragă.

Cu tata se înțelegea mai bine decît cu mama. Cu tata era prieten și față de colegi se lăuda cu asta. Dar de taică-su era mîndru și pentru alte lucruri : era puternic ca un urs și, uneori, duminica, dacă mergeau la ștrand, Pistruiatul îi admira spatele lui lat și, dacă nu i-ar fi fost rușine, ar fi strigat în gura mare : „Uitați-vă, omul acesta cu spatele lat. e tatăl meu !“ Neputînd striga însă, se ținea după el, îl lua de mînă, ca oamenii să vadă că sînt împreună.

— Sărut mîna, tată...

Tata se apropie de el. Văzîndu-l cu blocul de desen pe genunchi, glumi :

— Mă, dar harnic mai ești ! Parcă te-ai pregăti să te faci popă... În clipa aceea descoperi și desenul din fața lui. Dar orătania asta ce e ?

— Barză, tată...

— Păi, n-ai face rău dacă ai scrie asta și cu litere să nu-ți confunde barza cu o cioară. Mama unde e ?

Pistruiatul nu mai avu timp să-i răspundă. Mama apăru în pragul dormitorului, sau era chiar mai de mult acolo ; îi plăcea să-i vadă pe cei doi împreună.

— Bine că mai vii și tu pe acasă... Și fără să aștepte răspuns, se duse la plită și turnă apă caldă în lighean.

Tata își scoase cămașa, privi apa din lighean, apoi se întoarse zîmbitor spre mama :

— Sper că nu-i atît de fierbinte ca să mă opăresc. Brusc se aplecă spre ea și o sărută pe obraz.

— Mă săruți numai ca să mă murdărești, spuse mama dojenitoare, dar cuvintele nu sunau a dojană, ci mai mult a dragoste.

La masă, ca de obicei, tata glumea, critica tot ceea ce făcuse mama în timpul zilei, dar mama nu se supăra ; dimpotrivă, acest ritual, împământenit de ani de zile, îi făcea plăcere.

Tata abia acum descoperi cît de frumos era pieptănat fiul său. Ascunse un zîmbet pe sub mustăți și întrebă cu mirare prefăcută :

— Ce-i cu tine de te-ai făcut atît de frumos ? Te duci la bal ?

— Nu, tată...

— Atunci de ce te-ai gătit așa, pentru culcare ?

— Da.

— Foarte bine... Numai să ai grijă cum dormi pe pernă, să nu ți se strice cărarea. Ar fi păcat ca mîine dimineață să fii obligat să te piepteni din nou... Cu școala cum stai ?

— Bine, tată ; și se feri ca să facă loc mamei să pună cratița pe masă. Dar ieri am învățat degeaba la geografie... Nu m-au ascultat...

— Vezi, Mihai, asta n-ai învățat-o tu încă... Nu se învață pentru note, ci pentru tine... Degeaba ai avea zece la geografie, dacă nu știi care e capitala Suediei ?...-

Între timp mama puse supă în farfurii. Supa era caldă, aburii se ridicau pînă la tavan. Tata se întoarse spre mama :

— La noi în fabrică au întărit paza. Se vorbește că ar fi evadat cineva în drum spre închisoare.

— Cine ? întrebă mama fără prea mare interes, punînd în fața fiecăruia o felie mare de pîine.

— De unde să știu ? îi răspunse tata. Un deținut politic. Se spune că, în timpul transportului spre închisoare, a reușit să sară din dubă. Își lărgi buzele într-un zîmbet șăgalnic ; plutonul de execuție împușcă păsări...

Pistruiatul era numai ochi și urechi. Întrebă :

— Tată, ce înseamnă deținut politic ?

Tata gustă din supă, dar supa era încă fierbinte.

— Deținut politic ?... E un... dar nu continua... Chestiile astea pe tine nu trebuie să te intereseze.

— E un fel de hoț ? insistă Pistruiatul.

— Ți-am spus că nu te privește !... Vîrî lingura în supă. Iar supă de cartofi ?

— Carne nu se găsește de două săptămîni... Ce vrei să gătesc ?...

Mirat, tata o privi drept în ochi.

— De ce te burzuluiești așa ? Am întrebat doar... Sau nu mai pot pune nici întrebări ?... Știi foarte bine că îmi place supa de cartofi... Și n-am mai mîncat de nu mai știu cînd... După cîte îmi aduc aminte, ultima oară... ieri...

•

PISTRUIATUL ȘTIA CĂ TAICĂ-SU, înainte de a se duce la culcare, verifică focul în sobă, apoi trece pe la el să vadă dacă nu cumva doarme cu fereastra deschisă sau dezvelit. Uneori, dacă nu adormea înaintea acestui rond, se dezvelea dinadins, apoi aștepta ca taică-su să-l învelească și cînd operația se termina, îi rîdea în față :

— Te-am păcălit, te-am păcălit !...

Taică-su îl dojenea tot în joacă și, cînd pleca, Pistruiatului îi părea rău că rămînea singur. Ar fi vrut ca taică-su să rămînă cu el, să-i povestească

peripețiile din armată sau cele de pe vremea ucenîciei. Aceste povești îi plăceau cel mai mult și, uneori, se întreba dacă într-adevăr maistrul la care învățase meseria avusese curajul să-l pălmuiască. Pentru el, taică-su, chiar pe vremea copilăriei, era mare și puternic, poate cu fața puțin mai ridată ca acum.

Erau cîteva întîmplări pe care Pistruiatul le știa pe de rost : uneori chiar avea senzația că lucrurile s-au petrecut aievea cu el. Mai ales întîmplarea cu circul. Taică-su venise de la țară, se angajase ucenic la Ianto, la fabrica de clopote. Acolo învățase meseria : lucra la turnătoria de bronz, așeza pămînt negru pe miez și trebuia să aibe grijă de jetul de păcură al cuptorului. Clopotele trebuiau turnate dintr-o singură bucată, să aibe rezonanță. În comisia de recepționare era și un preot de la patriarhie care stătea tot timpul verificărilor cu ochii închiși și asculta transfigurat dăngănitul metalului. Taică-su în primul an de probă n-a avut salariu : era intern și primea de mîncare. Ucenicii mai mari duminica se îmbrăcau în haine curate, mergeau la cinema, sau, dacă era, întîmplător, un circ prin oraș, la circ. Neavînd bani, taică-su prindea pisicile de prin curțile vecine și le ducea la menajerie. Pentru două pisici mari avea voie să vizioneze un spectacol. Numai cînd își imagina pe taică-su alergînd după pisici îl pufnea rîsul. Odată și-a adus aminte de această întîmplare chiar la ora de religie. Preotul îl scosese la tablă și l-a întrebat ce găsește de rîs în parabola „Învierii lui Lazăr din morți". Cînd povestise de ce-l pufnise rîsul, preotul l-a pălmuit :

— Măgarule !... Taică-tu sacrifica creaturile lui Dumnezeu şi tu rîzi ! Ești un copil fără suflet.

Ca pedeapsă îl silise să facă pînă la sfîrşitul orei de religie mătănii.

Amintindu-şi de toate astea, Pistruiatul uită să se dezvelească şi taică-su îl surprinse cu lumina aprinsă, privind tavanul.

— Ce-i, Mihai, nu dormi ?

— Nu, tată... Te-am aşteptat. Vreau să te întreb ceva, ca între bărbaţi. Ştiu, la masă nu mi-ai putut răspunde, era şi mama de faţă.

Taică-su îl privi mirat, introducerea pentru o întrebare i se păru prea lungă.

— Spune, meştere, dar să ştii că eu nu ştiu cînd a murit Vlad Ţepeş...

— Asta ştiu eu, spuse Pistruiatul, şi se ridică în coate. Spune-mi, tată, ce înseamnă deţinut politic ?

— Pentru asta nu dormi ?

— Da.

Taică-su se aşează pe marginea patului şi se scotoci în buzunare după o ţigară. Găsi una mototolită, o îndreptă şi o aprinse.

— Păi, cum să-ţi explic ?... Pentru asta ar trebui să fii mare, să pricepi nişte lucruri...

— Vezi cum eşti tu !... Acum sînt prea mic. Altă dată îmi spui că sînt mare. În fond, sînt mic sau mare ?

Taică-su trase din ţigară să nu fie nevoit să zîmbească.

— Ca să faci pipi în pat eşti mare... Pentru întrebarea pe care mi-ai pus-o eşti prea mic...

Pistruiatul nu se aşteptă la acest răspuns. Îi era ciudă că tata mereu găseşte răspunsuri în care el avea dreptate. Spuse resemnat :

— Am înțeles, sînt mic atunci cînd îți convine ție. Dar răspunde-mi la întrebare : deținutul politic este un fel de hoț ?

— Nu.

— Păi, dacă nu e hoț, de ce e arestat un om care nu fură ?

— La vîrsta ta nu e bine să știi aceste lucruri, îl întrerupse taică-su. Totuși îți spun, numai să nu-ți umble gura. Sînt oameni de care stăpînirea se teme. Și ca să scape de ei, îi arestează...

— Ce înseamnă stăpînirea ?

— Guvernul, primarul, poliția...

— Și regele ?

— Mai ales el...

Pistruiatul își aranjă perna și-și strînse picioarele sub el. La lumina palidă a lămpii, pistruii păreau că ard.

— Dar ceva tot trebuie să facă oamenii aceștia, pentru că nu poate să-i aresteze fără motiv.

— Bineînțeles, sînt acuzați că fac agitație.

— Cum adică, fac agitație ? întrebă Pistruiatul repede ca să nu-i dea ocazie lui taică-su să plece.

— Ridică pe muncitori împotriva acelora care au fabrici.

— Și ei sînt stăpînirea ?

— Și ei, și încă cei mai răi.

— Dar și printre proprietarii de fabrici sînt oameni buni.

— Nu sînt. Cum să fie bun un om care trăiește din munca altuia. E un parazit.

— Adică. toți care au fabrici sînt paraziți ?

— Toți !

Răspunsul acesta îl descumpăni ; întrebă cu voce scăzută :

— Tu crezi despre mine că aș putea fi un parazit ?

— Nu.

— Și totuși, după teoria ta, sînt.

Tata îl privi mirat :

— Nu înțeleg.

— Am și eu o fabrică. Aia de hîrtie de pe strada Drobeta.

— Cum, adică, a ta ?

— Am cumpărat-o de la Niță. I-am dat șaptesprezece bile pe ea și deșteptătorul pe care l-ai aruncat la gunoi.

De astă-dată, tata nu-și mai putu ascunde zîmbetul. Răspunse totuși foarte serios :

— Înseamnă că ai dreptate. Teoria mea e greșită pe undeva. Sau mai bine zis, excepția aceasta confirmă regula. Și acum, hai închide ochii și dormi !

Tocmai cînd se ridică de pe pat, se auzi prin apropiere sirena unei mașini.

— Poliția ! spuse tata și stinse repede lumina, apoi se duse la fereastră și ridică ruloul de camuflaj. Cred că îl caută pe evadat...

— Dacă îl caută cu atîta insistență, îi răspunse Pistruiatul, și se duse și el la fereastră, înseamnă că e un om foarte important.

— Este, îi răspunse taică-su, fără să se întoarcă spre el. Poate cel mai important om din orașul nostru. Hai, du-te și culcă-te !...

Pistruiatului îi pieri somnul : „Va să zică omul care s-a ascuns în fabrica lui e unul din cei mai importanți oameni din oraș". E totuși bine că n-a spus comisarului că e dincolo de gaura șobolanilor. Îi păru rău că n-a insistat ieri să vorbească cu el,

poate l-ar fi putut ajuta cu ceva. Își dădu seama că ar fi trebuit să-i spună și lui taică-su despre evadat, să-i ceară un sfat, să știe ce va avea de făcut. Stătu un timp nemișcat și privi ramurile salcîmului din fața ferestrei. Un vînt întîrziat de noapte îi legăna crengile.

SOARELE NĂVĂLISE de mult în cameră cînd Pistruiatul se trezi : la început privi buimac peretele pe care modelele perdelei, proiectate ca pe un ecran, se mișcau în ritmul unei adieri blînde de dimineață. Sări din pat și goni, pe cît îi îngădui cămașa de noapte, spre bucătărie. Ar fi vrut să-i mai pună cîteva întrebări lui taică-su. În bucătărie mirosea a cafea prăjită și a lapte ars. Mama îl întîmpină chiar în prag.

— Ce-i cu tine ? Încă nu e nici șapte.

— Nu mi-e somn, mamă. Tata a plecat ?

— De mult.

— Azi și eu trebuie să fiu mai devreme la școală. Sînt de serviciu pe clasă.

— Atunci îmbrăcarea !...

Mîncă în grabă și se întreba dacă n-ar fi bine să-i povestească mamei întîlnirea lui cu evadatul. Poate ar fi crescut în ochii ei, dar ea era grăbită, îi cercetă orarul și verifică dacă și-a pus toate lucrurile în ghiozdan. Poate nici n-ar fi crezut că l-a văzut pe evadat, iar mai tîrziu, în drum spre școală, chiar îi păru bine că nu i-a pomenit nimic despre aventura sa.

În dreptul fabricii de hîrtie se uită în jur, dacă nu e văzut de cineva, și, cînd se convinse că nu, traversă într-o doară strada și intră în curte. Pe

pămîntul gălbui se vedeau încă urmele roţilor maşinilor poliţiei şi desenele pneurilor, săpate adînc în pămînt, aduceau cu nişte motive naţionale gravate în lut. Se apropie tiptil de fereastră. Ziua, coridorul nu i se mai păru înspăimîntător. Văzînd scările podului rupte, zîmbi. Îi păru rău că nu urcase comisarul. Pe haina lui neagră mîzga ar fi lăsat urme mai vizibile. Porni spre trepte. Cînd ajunse în încăperea de jos, inima începu să-i bată din nou. Dar dacă evadatul ieşise din ascunzătoare şi acum stă undeva rezemat de zid şi aşteaptă să apară cineva ? Trase cu coada ochiului spre zidul din stînga, dar acolo nu era nimeni. Răsuflă uşurat. Privi spre poarta şobolanilor. Acolo totul părea la fel ca şi ieri seara. Totuşi, nu se apropie de spărtură : strigă de la distanţă :

— Alo, e cineva aici ?...

Vocea i se lovi de zid şi, reverberată, învălui întreaga încăpere. Nici un răspuns. Era convins că omul căruia i-a făcut semn a plecat. Şi era normal aşa ; de ce să stea într-o încăpere fără ieşire în aşteptarea unui nou control ? O clipă vru să se ducă pînă la spărtură, dar îi era teamă să se aplece. Dar dacă omul e tot acolo şi-l prinde de braţ ? Aici ar striga degeaba după ajutor, nu l-ar auzi nimeni. Cînd urcă şi ajunse din nou la fereastră, se ruşină că nu avusese curajul să se uite prin spărtură. Dacă l-ar fi văzut prietenii, sigur şi-ar fi bătut joc de el.

Îi veni o idee salvatoare : scoase o hîrtie din buzunar şi cu un ciot de creion chimic, începu să scrie : „Nu trebuie să vă temeţi, eu sînt băiatul care v-a făcut ieri semn cu mîna să nu vă găsească cei de la poliţie. La prînz, cînd ies de la cursuri,

am să vă caut din nou. Poate aveți nevoie de ceva". Abia cînd se iscăli își dădu seama că misiva era scrisă pe actul de proprietate. Nu mai avea ce face, s-o transcrie nu mai avea timp, ar fi însemnat să întîrzie la școală. Împături actul, coborî treptele și de astă-dată se apropie mai mult de spărtură.

— O scrisoare de la un prieten, spuse și aruncă hîrtia în încăperea alăturată.

ORICINE AR FI INTRAT în biroul comisarului Bălan, a doua zi după evadarea lui Andrei Bogdan, și-ar fi dat seama că acesta nu dormise toată noaptea : cearcănele adînci îi conturau și mai mult pungile de sub ochi. Cu barba nerasă, țepoasă și neagră, părea mai sever ca de obicei. Comisarul regal, Comănescu, îl chemase în cursul nopții de două ori la raport : o dată să expună tot ce știa despre evadare și a doua oară să asiste la conversația acestuia la telefon cu ministrul de interne. Nimeni nu se gîndise că evadarea va avea un răsunet atît de mare. Cu atît mai mult, cu cît pe tot timpul procesului lucrurile păreau clare. Era convins că nimeni nu și-ar fi imaginat că se pregătește o evadare, nici măcar cei mai vigilenți, deoarece traseul, ca dealtfel toate instrucțiunile privitoare la deținut, s-au dat cu mențiunea „strict secret". Dar chiar dacă în mintea cuiva s-ar fi născut ideea organizării unei evadări, pedeapsa capitală, dată cu ușurință, ar fi trebuit să-l înspăimînte.

— Sper, spuse în cele din urmă comisarul regal, că ați verificat pe toți oamenii care s-au învîrtit în jurul lui în timpul procesului.

— Ştiţi foarte bine, domnule comisar, că nimeni nu s-a învîrtit în jurul lui. Doar judecătorii şi avocaţii !

— Plus cei treizeci de oameni care au fost permanent în sală, bă ! Spectatorii. Aveţi lista celor care au participat la proces ?

— Desigur. Şi fiţi liniştit, vor fi verificaţi. De altfel, lista celor care au fost în sală a fost aprobată de dumneavoastră.

— Pentru că mi-aţi prezentat-o voi ! Ce-i cu ziaristul ?

— Care ziarist ?

— Cel pe care l-am verificat, bă ! Ăla de la Bucureşti, Negoiescu, dacă nu mă înşel...

Bălan se duse de-a dreptul la hotel. Spre mirarea lui, Negoiescu părăsise hotelul. Cei de acolo nu ştiau dacă a luat trenul spre Bucureşti sau dacă a rămas în oraş. Din acte reieşea că avusese delegaţie de la ziarul **Timpul**. Bălan puse un subaltern să dea telefon la redacţie. Cei de acolo n-auziseră niciodată de un ziarist Negoiescu. Chiar le părea rău că n-au trimis pe cineva la proces. Dacă ar fi ştiut că se pregăteşte o evadare, ar fi trimis neapărat.

Această veste puse capăt răbdărilor lui Bălan. Cum de nu i-a venit în minte să verifice încă atunci datele ziaristului ? Era o gafă de începător, de neiertat. Comunică rezultatele cercetărilor lui Comănescu. Acesta îi trînti telefonul în nas.

În ultimul timp toate îi mergeau pe dos comisarului Bălan ; veştile de pe front erau proaste, ruşii se apropiaseră la cîţiva kilometri de graniţă, iar acasă, acţiunile comuniştilor se ţineau lanţ. Cînd l-a văzut pe Bogdan urcat în dubă, fusese convins că cei de la Bucureşti îl vor aprecia, spera

chiar într-o decorație și acum totul se năruise. Comănescu îi vorbea cu bă, ca niciodată pînă atunci, și chiar și subalternii șușoteau în spatele lui. Primise trei zile să dea de urma evadatului. Trei zile și Comănescu a adăugat și trei nopți. Obosit mort, nu știa ce ar trebui să facă întîi. Ascultase rapoartele celor care au percheziționat casele de dincolo de canalul morii, dar acolo, ori nu știau nimic despre Bogdan, ori nu voiau să vorbească. Bănuia că de la locuitorii orașului nu putea să se aștepte la nici un sprijin. Dimpotrivă. De aceea hotărî să se rezume la serviciile poliției. Continuarea urmăririi trebuia pornită de acolo de unde i-a pierdut urma. Și acest loc era fabrica de hîrtie. În fond, ultimii care l-au văzut pe evadat erau puștii din fabrică. Cum de nu i-a venit în clipa aceea să le ia adresele. De unul singur își amintea mai precis : unul pistruiat, care l-a însoțit în incinta fabricii. Nu era mult, dar totuși era o pistă. Băiatul chiar a declarat că e proprietarul fabricii, normal ar fi să locuiască prin apropiere. Da, acesta era drumul pe care va trebui să-l urmeze.

Sună și ținu degetul pe butonul soneriei pînă apăru secretara.

— Să vină Crețu !...

— Da, domnule Bălan.

După cîteva clipe apăru Crețu. Era un comisar tînăr, îmbrăcat neglijent, cu hainele mototolite, pătate de mîncare. Dacă ar fi avut timp, Bălan i-ar fi ținut o predică despre felul cum trebuie să fie echipat un comisar, mai ales că îl invidia ; mai de mult Crețu lucrase la secția „Moravuri", își făcuse o sumedenie de legături, fetele deocheate se dădeau în vînt după el și Crețu, mitocan, povestea tuturor de

succesele lui amoroase. Îl invidia şi pentru faptul că nu era însurat, nu trebuia să se întoarcă acasă la nevasta sa, ca el. Acum însă nu avea timp să-i ţină predici ; îi trecu neglijenţa cu vederea şi intră direct în subiect :

— La gară ?

— Nimic.

— La aeroport ?

— Nimic.

Răspunsurile scurte ale comisarului îl enervau şi mai mult. Acest imbecil nu era agitat, îl durea în cot de situaţia creată de evadat, părea plictisit. Faptul că era obosit şi neras nu însemna că îşi pierduse noaptea în interes de serviciu ci, probabil, chefuise undeva. Bălan îl ţintui cu privirea :

— Măi, Creţule, tu ai fost ieri la fabrica de hîrtie ?

— Da, domnule comisar-şef.

— A fost acolo un băiat pistruiat. Îl ţii minte ?

— Nu.

— E normal... Ascultă, Creţule !... A fost acolo, în curtea fabricii, un băiat pistruiat. Îl aduci aici.

— Îi ştiţi cumva numele ?

— Dacă îi ştiam numele şi adresa, nu te chemam pe tine. N-ai date suficiente ?... Ieri, curtea fabricii, pistruiat... Cîţi pistruiaţi pot locui prin apropiere ? Cinci, zece... Te duci din casă în casă, pe la toate şcolile din împrejurimi şi-l cauţi... E clar ?

— Da, domnule comisar-şef... Mai aveţi să-mi spuneţi ceva ?

— Da. Din tine n-o să iasă niciodată un comisar bun ! Fără pistruiat să nu te mai prind la poliţie.

IULIA PRODAN își pregătea totdeauna orele ; citea lecția, lecția anterioară și pe deasupra făcea cîteva conspecte din materialul auxiliar, ceea ce se referea direct la materie. La facultate, avusese un profesor bun și un conferențiar excepțional. Conferențiarul, fiind vorba de istorie, nu preda materia fără să fi analizat întîi epoca, condiția socială, relațiile dintre clase. În felul acesta, oricare domnitor român putea fi raportat la domnitorii epocii lui, la relațiile existente dintre state, și astfel, domnitorul nu mai era un om izolat într-o țară izolată. În felul acesta, istoria devenea nu ceva epic, o poveste, ci o știință. Desigur, nu era cazul să intre în analiza condițiilor sociale cu elevii din clasele primare, dar, pe înțelesul lor, putea să le inspire dorința de a se informa și totodată să sădească în inimile lor dragostea de patrie. Considera că, a preda în felul acesta istoria, își făcea datoria cetățenească. Dar, pentru că era pretențioasă, elevii o credeau severă, rea. Colegii o considerau carieristă, iar colegele, din lipsa unei preocupări concrete în viața ei de toate zilele, și pentru faptul că rămăsese văduvă, spuneau că singurii bărbați cu care avea de-a face erau domnitorii unor vremi apuse. Uneori, în glumă, o întrebau : „Ce mai face Matei ?“ și cînd ea întreba despre care Matei e vorba, ele îi rîdeau în față : „Matei Basarab !“

Ieri, după evadarea lui Andrei, se întorsese acasă ; nu avusese curajul să iasă pe stradă, deși o măcina curiozitatea să afle vești despre el. Știa că ar fi fost o prostie să hoinărească în apropierea fabricii de hîrtie : ar fi dat de bănuit. Chiar și așa, era bucuroasă că agentul, care îi oprise taxiul, n-o legitimase. Ar fi fost greu să explice ce căuta acolo, unde

se duce. Urmărise duba de la distanță, voia să se convingă dacă totul decurge normal. Poate, dacă ar fi fost mai aproape de dubă, ar fi putut să-l ia pe Andrei în mașină așa cum planificase. Nimeni nu se așteptase însă că, în ciocnirea cu un car cu fîn, duba va lua foc. Bine că Lepădatu nu-și pierduse cumpătul, se repezise la dubă, îi deschisese ușa, apoi după ce Andrei sărise din mașină, o închisese la loc. Lepădatu nu avea altă misiune. Atît. E bine că a reușit să se îndepărteze încă înainte ca șoferul dubei să deschidă ușa și să elibereze pe însoțitori.

Andrei făcuse doi pași spre mașină, dar în clipa aceea auzise înjurătura șoferului dubei și trîntirea nervoasă a portierei. Nu mai avea timp să ajungă la taxi ; dealtfel taxiul nici nu și-ar fi putut continua drumul. Șoseaua era barată complet. Acest amănunt i-a scăpat organizatorului principal. Neputînd continua drumul, se rata întîlnirea cu mașina fabricii de pîine și tot ce era prevăzut în plan. Bine că Andrei și-a dat seama de acest lucru și a fugit spre zidurile fabricii de hîrtie. Iulia îl văzuse cățărîndu-se, apoi aruncîndu-se în spatele gardului de piatră. Un agent în civil se postase în fața taxiului și ea fusese nevoită să oprească.

— Întoarce ! ordonă agentul.

Șoferul nu-și pierdu sîngele rece.

— Nu se poate, am client !.

Agentul se înroși la față, era gata-gata să explodeze.

— Îți ordon să întorci !...

— Vorbiți cu cucoana, ea plătește. ea poruncește.

Să nu-şi atragă asupra ei nici cea mai mică bănuială, intră în vorbă să nu pară prea dezinteresată.

— Dar ce s-a întîmplat ?

Agentul se apropie de portieră, o văzu elegantă, frumoasă, îşi scoase pălăria :

— Interese de stat, doamnă, sărut mîinile... Trebuie să dau urgent un telefon. Trebuie să prindem un evadat. Sper că nu aveţi nimic împotrivă ?

— Dimpotrivă, spuse ea, şi deschise portiera. Poftim.

Agentul se aşează lîngă ea şi redeveni agent. Răcni şoferului :

— Întoarce !...

Maşina manevră greoi, se întoarse şi se opri la primul telefon public.

Agentul coborî şi profesoara îl mai întîrzie cu o întrebare :

— Poate aveţi nevoie în continuare de maşină ?...

— Nu, sărut mîinile, coniţă, vă mulţumesc !

De acolo, Iulia Prodan se duse de-a dreptul acasă şi cu o voinţă supraomenească, să nu fie nevoită să se gîndească la cele întîmplate, îşi pregăti lecţia pentru a doua zi. Fiica sa, Lucica, o întrebă de cîteva ori de ce e atît de supărată şi ea, fără să fi vrut, îi răspunse iritată că are de lucru.

— S-a întîmplat ceva, mamă ?

— Nu s-a întîmplat nimic.

— Atunci, de ce nu eşti ca altădată ?

— Dar cum sînt eu altădată ?

— Drăguţă... Azi toată ziua mi-ai vorbit urît. Credeam că s-a întîmplat ceva.

— Nu, draga mea, nu s-a întîmplat nimic !

Pînă seara tîrziu, nu ieşise din casă ; spera s-o sune la telefon Lepădatu, sau măcar Gabi. Dar parcă ar fi fost un făcut, telefonul rămăsese mut. Odată chiar se temu că poate nu funcţionează şi ridică receptorul să controleze dacă are ton.

— Cu cine vrei să vorbeşti, mamă ?

— Cu nimeni... Am vrut să verific dacă are ton.

— Şi are ?

— Are.

Cînd, în cele din urmă, vru să coboare în stradă, auzi sirena maşinii poliţiei. Privi pe fereastră şi descoperi că toată strada era împînzită cu patrule. Lucica, care se apropiase şi ea de fereastră, parcă i-ar fi ghicit gîndurile :

—Tot oraşul e aşa, mamă ! Se spune că vor să prindă pe cineva...

— E treaba lor, Lucica... Hai să ne culcăm !...

— Am avut senzaţia că ai vrut să ieşi în oraş ?...

— Nu, draga mea, ce să caut în oraş ?...

Noaptea nu reuşi să închidă ochii ; se învinuia că n-a respectat distanţa prevăzută dintre taximetru şi dubă, că întorsătura survenită în legătură cu evadarea i se datora în exclusivitate ei. Cum va putea explica, oare, faptul că drumul era barat, că luîndu-l pe Andrei în taxi, acesta ar fi fost imediat arestat. Probabil nici Lepădatu nu şi-a dat seama că drumul era barat, că evadarea era sortită eşecului. E încă bine că Andrei nu şi-a pierdut cumpătul. Iulia era însă convinsă că Andrei nu se va putea salva ; cum să străbată cordonul poliţiştilor cu mîinile încătuşate ?

Dimineaţa se trezi obosită de parcă ar fi ţinut lecţii o săptămînă întreagă, fără întrerupere

În cancelarie ajunse cu întîrziere, abia avu timp să se schimbe. Ceea ce înțelese însă, din discuțiile colegilor, că toate ziarele comentau evadarea unui comunist pe care poliția nu reușise să-l descopere încă. Răsuflă ușurată și porni spre clasă.

Avea o experiență formidabilă în depistarea elevilor nepregătiți. Îi recunoștea după priviri, după felul cum schimbau greutatea corpului de pe un picior pe altul, după cît de insistent priveau podeaua. Încă în drum spre catedră, îl ochi pe Pleșa.

— Știi lecția, Pleșa ?

— Da, doamnă profesoară.

— O știi bine ?

— Da, doamnă profesoară.

— Atunci, vino la catedră.

Cu pași înceți, dar siguri, Pistruiatul porni spre catedră. Ieri citise lecția de cîteva ori, n-avea probleme. Profesoara se instală la catedră, răsfoi catalogul, dar gîndurile ei zburau departe, la fabrica de hîrtie, la Andrei Bogdan.

— Pot să încep ? întrebă Pistruiatul, sigur de el.

— Te rog.

— Vlad Țepeș, începu Pistruiatul cu voce ridicată și se întrebă de ce or fi zîmbind colegii. Poate le place tonul. Păi dacă e așa, de ce să nu se distreze. Continuă pe același ton ridicat : în vara anului 1456, cu ajutorul lui Iancu de Hunedoara, a luat tronul Țării Românești. Vlad Țepeș... Clasa rîse din nou, dar Pistruiatul nu se lăsă intimidat : cînd s-a urcat pe tron, a găsit țara într-o stare deosebit de grea. Luptele dintre pretendenți au slăbit autoritatea domnească...

— Asta a fost lecția trecută ! îl întrerupse profesoara cu o voce severă.

„Aa, va să zică de asta au rîs colegii". Dar cum lecţia trecută ?... El abia ieri a învăţat-o. Spuse repede, să nu pară pauza prea lungă :

— Da, da, lecţia trecută... Pentru azi avem...

— Ei, ce avem pentru azi ? se întoarse profesoara spre el.

— Avem, avem...

— Avem un elev care nu s-a pregătit... Îţi dau un patru, Pleşa.

Tocmai cînd îi trecuse nota în catalog, se deschise uşa şi apăru directorul şcolii. Rar se întîmpla să vină în timpul orelor de clasă. Elevii se ridicară în picioare. Directorul se apropie de profesoară, îi şopti ceva de ureche. Pleşa, care stătea prin apropiere, nu înţelesese decît foarte vag că-şi cerea scuze pentru deranj şi parcă îi rostise şi numele lui. Se linişti însă repede, era normal să-i pomenească numele, era doar lîngă catedră. Profesoara îi căută privirile, apoi spuse cu voce tare :

— Pleşa, te duci cu domnul director în cancelarie.

— Îmi iau şi ghiozdanul ?

— Da, poţi să-ţi iei şi ghiozdanul ! îl sfătui directorul.

În drum spre cancelarie, directorul îl prinse de umeri :

— Pentru ce te caută poliţia, mă ?! Ai făcut ceva ?

— N-am făcut nimic, domnule director...

— Pentru nimic, nu te caută poliţia. Dacă aud că ai făcut ceva, să ştii că te exmatriculez... Eu n-am nevoie de derbedei în şcoală...

Pistruiatul fusese de mai multe ori în cancelarie.

Cu toţi profesorii la un loc, cancelaria aducea cu o sală de tribunal : era rece şi neprimitoare. Acum, în afară de director, nu mai era în încăpere decît un comisar tînăr, cu hainele boţite, pline cu pete de mîncare pe rever.

— Vi l-am adus, domnule comisar, spuse directorul, şi-l împinse pe Pistruiat chiar în faţa comisarului. Cu paşi înceţi el se retrăsese în spatele biroului său şi aştepta să audă despre ce era vorba.

Comisarul îi cercetă faţa Pistruiatului : păru mulţumit.

— E a treia şcoală unde te caut... Să ştii că am văzut vreo cinci pistruiaţi pînă acum. Cum te cheamă ?

— Mihai Pleşa.

— Şi unde stai ?

— Strada Semaforului 2.

— Ai fost ieri în curtea fabricii de hîrtie ?

— Da.

— Bravo !... Se întoarse spre director. Asta e tot, domnule director. Vă rog să mă scuzaţi pentru deranj. Bună ziua.

Fără să aştepte răspuns, ieşi din birou. Directorul privi mirat în urma lui, apoi se întoarse spre Pistruiat.

— De ce ţi-a pus aceste întrebări ?

— Nu ştiu... Am fost ieri acolo cînd a fugit evadatul. Poate din cauza asta.

— Da, da, se poate să ai dreptate. Şi l-ai văzut pe evadat ?

— Da, domnule director.

— Şi cum arăta, aşa cum descriu ziarele ?

— Eu n-am citit ziarele.

— Dar cum arăta ?...

— Era înalt, avea niște haine cenușii și ținea tot timpul mîinile în față. Cred că avea un pistol.

— Nu avea pistol. Avea cătușe la mîini... Bine, Pleșa, du-te!

PE CORIDORUL plin cu portretele domnitorilor și cu planșe botanice, Pistruiatul se gîndi o clipă să se întoarcă în clasă, dar se răzgîndi repede. Tot a luat un patru, acum de ce să mai asculte și morala profesoarei. Că ei nu-i ajunge să dea un patru, mai ține și predici despre felul cum trebuie învățat, ce importanță are istoria în conștiința unei națiuni. Parcă un om nu poate trăi fără istorie. La ce i-o fi folosind băcanului din colț să știe în ce an a murit Vlad Țepeș? E nevoie cînd măsoară o jumătate de kilogram de orez? Matematica, da. Trebuie să cunoști cifrele, trebuie să știi să calculezi costul unui sfert de kilogram de zahăr, dar istoria? Nici tata n-avea nevoie de istorie, acolo, la fabrică. Știind cîte lupte a avut Ștefan cel Mare, metalul nu se topește mai repede și bronzul nu se transformă în aur.

Coborî scările și ieși în stradă tocmai în clipa cînd se auzi clopoțelul pentru prima pauză. Dacă ar mai fi întîrziat puțin, nu mai putea să chiulească. Cu pași repezi traversă strada să fie cît mai departe de clădirea școlii. Acum o să aibă timp să caște ochii la vitrine. Oare s-o fi vîndut motorul acela de barcă? Era mai bine de jumătate de an în vitrină și, dacă l-ar fi întrebat cineva pe Pistruiat ce ar dori cel mai mult în viață, ar răspunde fără să se gîndească: motorul de barcă. Își imaginase de sute de ori cum ar călători pe Mureș, mai

repede decît o motocicletă pînă la vărsarea Mureşului în Tisa ; de acolo, ca un fulger, pe Tisa în jos pînă la Dunăre. Şi cît ar mai putea fi pe Dunăre pînă la Marea Neagră ? O nimica toată. Pe hartă doar o palmă. Cu două pîini şi cu nişte fire de cîrnaţi din pod, ar putea să vadă marea. Şi motorul e puternic, ar veni şi în susul apei. De ce o fi costînd un motor de barcă cincizeci de mii ? La fel ca o motocicletă... Şi dacă ar găsi acum pe stradă un pachet exact cu cincizeci de mii de lei ?

Se duse de-a dreptul la magazinul unde se vindeau automobile şi se opri în faţa vitrinei din colţ. Se linişti. Motorul de barcă era tot acolo. Pe la ora prînzului, porni spre casă. Făcu un mic ocol, să poată trece şi pe la fabrica de hîrtie. Dacă evadatul mai era acolo, fără îndoială i-a citit misiva, avea să vorbească cu el. Dacă nu-i va răspunde, înseamnă că nu mai e acolo şi va trebui să-şi recupereze actul de proprietate. De ce dracu n-a transcris scrisoarea pe o altă bucată de hîrtie ? Şi ce dacă ar fi întîrziat la cursuri ? Poate ar fi fost chiar mai bine nu ar fi luat acel patru blestemat.

Strada fabricii de hîrtie era pustie. În colţul străzii erau doar doi copii ; îşi spălau picioarele la cişmea.

Pînă la poarta fabricii, Pistruiatul merse încet ca într-o doară, ca un om fără treburi importante. Se gîndi mult dacă e bine să se strecoare în fabrică, sau să intre normal, cu paşi regulaţi, să nu dea nimănui de bănuit. Se hotărî la cea de a doua variantă. Intră în curte, fluierînd, dar imediat după doi paşi se opri. Pe iarbă, în apropierea ferestrei pe unde pătrunsese evadatul, stăteau doi oameni trîntiţi pe iarbă. Desigur, agenţi, îi trecu

repede prin minte şi se gîndi ce o să le răspundă la întrebări. Dar oamenii nu-i dădură nici o importanţă. Mîncau salam de pe nişte ziare şi rupeau cu mîna bucăţi mari dintr-o pîine de casă. Pistruiatul îşi continuă drumul. Cei doi, după îmbrăcăminte, păreau muncitori. Unul din ei, cel cu şapcă, se întoarse spre Pistruiat, dar avea gura plină cu mîncare. Pistruiatul i-o luă înainte :

— N-aţi văzut cumva un cîine mare, negru, lăţos şi cu capul cît o buturugă ?...

— Nu ! îi răspunse în cele din urmă muncitorul cu şapcă, după ce înghiţi dumicatul din gură. Mă puştiule, nu ştii cît e ceasul ?

— Cred că e unu.

— Ţi-am spus eu, se întoarse cel cu şapca spre celălalt, un om mai în vîrstă, cu nişte mustăţi lungi, pleoştite.

— Păi, atunci să mergem ! spuse bătrînul şi se ridică. Cel cu şapca strînse ziarul cu resturile de salam şi se ridică şi el în picioare.

— N-am văzut nici un cîine, băiatule !... În orice caz în jumătatea de oră cît am stat aici, nu l-am văzut... Poate să fie după clădire.

— Mulţumesc, răspunse Pistruiatul şi porni spre fundul curţii. Ar fi fost acum stupid să se întoarcă, să vadă oamenii că de fapt venise pentru altceva. Se uită după fiecare tufă şi striga cît îl ţinea gura :

— Calule !... Unde eşti, Calule !...

Cu coada ochiului privi spre cei doi muncitori. Era convins că oamenii erau agenţi, au fost special postaţi în curtea fabricii să vadă cine vine pe aici, cine are relaţii cu evadatul. Poate că, între timp, au şi fost la subsol. Muncitorii însă nu-i dădură

nici o importanță. Porniră spre poartă și dispărură după zid. Cu pași de pisică, Pistruiatul porni în urma lor, să vadă dacă se îndepărtează cu adevărat. Cînd își scoase capul de după zid, muncitorii tocmai ajunseseră în colțul străzii și se opriseră lîngă cișmea. Beau apă, gîndi Pistruiatul. Așteptă pînă ce muncitorii își astîmpărară setea și porniră mai departe ; abia după aceea intră din nou în curtea fabricii. Nu mai voia să piardă timpul. Se duse de-a dreptul la fereastră și sări. Coborî scările și abia cînd ajunse în dreptul porții șobolanilor se opri și se dădu cu un pas îndărăt.

— Alo, eu sînt Pistruiatul...

De dincolo nu se auzi nimic și tocmai cînd se convinsese că evadatul nu mai e acolo, auzi un mic zgomot ca și cum cineva și-ar fi tîrît un picior.

— Ești singur ?

Vocea evadatului, în loc să-l sperie pe Pistruiat, îl liniști... În sfîrșit, își spuse, și răspunse cu întîrziere. De astă dată cu vocea mai scăzută :

— Da, domnule, ce aș putea face pentru dumneavoastră ?

— Știu eu... E ora prînzului, nu-i așa ?

— Da, domnule.

— Nu mai îmi spune, **domnule** !

— Da, domnule.

— Pînă diseară, eu oricum nu pot să ies de aici... De aceea, dacă mi-ai aduce ceva de mîncare, ți-aș fi recunoscător. Dacă ai putea să aduci și o țigară ar fi grozav. Totuși, cel mai important e să vii diseară să mă ajuți să ies de aici. Și acum, du-te... Să ai grijă să nu te vadă cineva...

— O să am grijă, domnule.

Urcă treptele încet, şi cînd ajunse lîngă fereastra, auzi huruitul unui motor. Zgomotul crescu în intensitate şi atunci Pistruiatul recunoscu maşina poliţiei. Era tot cea de ieri, neagră, cu o stea în trei colţuri pe bot. Se retrase în aşa fel, să nu slăbească maşina din priviri. Maşina se opri. Întîi coborî comisarul Bălan. Pistruiatul îl recunoscu imediat. Comisarul nu mai părea atît de important ca şi ieri. Ocoli maşina şi deschise portiera unui individ în vîrstă, cu păr alb, care coborî anevoie din maşină.

— Poftiţi, domnule Comănescu.

Omul în civil îşi îndreptă şalele ; purta ochelari negri ca orbii şi o pălărie cenuşie, cu boruri foarte largi.

— Asta e curtea, domnule Comănescu... Dacă ieri n-am fi întîrziat un minut, acum puteam fi liniştiţi...

Comănescu îşi plimbă privirile peste zidurile scorojite ale fabricii ; părea plictisit. Spuse cu voce tărăgănată :

— Cred că a fost ajutat.

— Asta e şi părerea mea, domnule Comănescu ! se grăbi să-i dea dreptate comisarul. Un om cu cătuşe la mîini nu poate face un pas fără ajutorul cuiva. Şi asta, arătă spre fereastră, e fereastra despre care v-am vorbit.

Pistruiatul se lipi şi mai mult de zid, şi-şi opri răsuflarea.

Lui Comănescu fereastra nu-i spunea nimic. Mormăi un „da“ abia perceptibil, se apropie totuşi de fereastră. Capul lui, luminat din spate, se proiectă pe zidul din faţa lui, exagerat de mare. Spre norocul Pistruiatului însă, se feri să nu se murdărească, şi

nu se rezemă de pervazul ferestrei. Privi spre coridor de la distanță.

— Ați fost și înăuntru ?

— Desigur, se grăbi să răspundă comisarul Bălan. Am cercetat scările care duc spre pod și încăperile de la subsol. Poate, dacă n-am fi pierdut timp în interior, am fi putut să-l surprindem traversînd canalul morii.

— Parcă ai fi novice, măi Bălan. Trebuia să înconjori incinta și după aceea să faci cercetări amănunțite. Sper că nu te-ai pripit cînd ai luat măsurile de urgență.

— Nu, domnule comisar regal. L-am pus sub urmărire și pe ziaristul acela, Negoiescu. Peronul gării e plin de agenți civili, aeroportul la fel și ieșirile din oraș de asemenea. Se percheziționează fiecare mașină, fiecare camion. N-au cum să iasă din încercuire.

— Bănuiesc că te-ai gîndit și la posibilitatea să se ascundă în oraș. Că doar n-o fi prost să se ducă la gară și să-și scoată bilet de tren. Și el bănuie că e urmărit...

— Cea mai plauzibilă variantă e să rămînă în oraș. Mă rog, un timp. Vom face zilnic razii și mai ales la domiciliile celor care au avut vreo legătură cu mișcarea muncitorească. În prezent se lucrează la întocmirea listelor.

Comănescu se retrase de la fereastră și se îndreptă spre mașină. Comisarul Bălan, politicos, îi deschise portiera și, după ce Comănescu se instală în mașină, își șterse fruntea asudată. Ocoli mașina, apoi urcă și el alături de Comănescu. Mașina demară în clipa aceea și, mult mai liniștit. Pistruiatul urmări cum virează spre poarta cea mare.

Cînd se făcu liniște complet abia atunci răsuflă ușurat. Escaladă fereastra și porni încet spre poartă, dar nu ieși în stradă decît după ce se convinsese că mașina nu mai era acolo.

În dreptul cișmelei se opri și el, bău apă, apoi își continuă drumul spre casă. Cînd traversă podul peste Mureș, îi descoperi pe cei doi muncitori care fuseseră în curtea fabricii. Încărcau cu lopata niște camioane cu pietriș. Alături de ei o dragă scormonea prundișul.

— Ce-i, puștiule, ți-ai găsit cîinele ?

— Nu.

Nu mai lungi conversația, deși îi plăcea felul de funcționare al dragăi, cu cupele legate de lanț și zdrăngănitul acela de fierărie. Pe Calu îl întîlni imediat după pod. Stătea tolănit la umbră, se vedea pe el că era în așteptare. Cînd îl văzu pe Pistruiat, se ridică sprinten și se năpusti asupra lui. Pistruiatul abia avu timp să se ferească. Își scoase ghiozdanul și-i puse hamurile în gura cîinelui.

— Ia, du-mi tu asta, meștere !... Dar să știi că e greu. Am un patru cît podul ăsta de mare.

Calu mîrîi ceva, apoi porni alături cu spatele lipit de picioarele lui. În colțul străzii Semaforului, Pistruiatul se auzi strigat. Era Mircea.

— Viiii dduupă masssă la fabrică ?

— Nu. Nu ne mai lasă poliția.

— Șșși pppentru aaasta esti supăărat ?

— Nu pentru asta. Am luat un patru la istorie.

— Șșși eu am lluat doi...

— Ai luat un doi ?... Era bucuros că nu era singurul care a luat o notă proastă.

— Nnnu, ddoi de cinci.

— Cu doi de cinci eu aș fi doctor... Du-te !

Mircea nu pricepu unde îl trimite. Își schimonosi fața a mirare și întrebă mai greoi ca de obicei :

— Uuuunde să mmmă duc ?

— Acasă.

— Tu-tu-tu nu vii ?

— Nu, am treabă...

— Undeee aai tttu treabă ?

— La bancă. Vreau să vînd fabrica... Dacă tot nu ne mai putem juca acolo !

AJUNS ÎN STRADA SEMAFORULUI, comisarul Crețu puse mîna pe umărul șoferului.

— Aici.

Mașina frînă brusc și se opri chiar în dreptul casei Pistruiatului. La ora aceea a prînzului strada era pustie, vîntul iscat de aiurea aducea valuri de praf și bucăți de hîrtie.

După vizita făcută la școală, Crețu se dusese repede la comisariat, să-l caute pe Bălan, dar acesta era plecat cu Comănescu. Obosit, mai mult de căldură decît de alergături, Crețu se așeză într-un fotoliu de piele și-și întinse picioarele pe covorul persan. Desigur, aici în birou e mult mai ușor să fii comisar, decît pe teren. Știa că e nedrept, prea multă muncă de teren nu făcuse încă, era nou în secția politică și nu pentru că ar fi avut vocație pentru această meserie, ci voia pur și simplu să scape de front. Primise vreo patru sau cinci ordine de încorporare, cei de la București i-au respins toate cererile ; singura lui șansă era să se angajeze într-o unitate militarizată. Terminase dreptul de un an. un timp alergase după un post de jurist consult la fabrica de vagoane, dar un ofițer din comanda

mentul militar al uzinei era un vechi dușman al familiei și îi punea piedici de netrecut. Pe vremea aceea o cunoscuse într-o societate pe Ilinca Comănescu, fiica comisarului regal, și, la insistențele ei, tăticu îi făcu rost de un post la poliție. Colegii îl priveau pieziș, știau că e protejatul șefului, nu se puteau lega de el, dar îi făceau șicane. De aceea l-au și repartizat la „Moravuri". Munca era ușoară, și-a făcut de cap, scandalurile au ajuns pînă la urechea lui Comănescu, acesta îi interzisese să-i mai calce pragul casei. Invidioșii în frunte cu Bălan l-au transferat la „Politic", să-l pună la muncă. Acum, dacă ar fi reușit să se evidențieze într-o acțiune, situația lui s-ar fi schimbat, dar Crețu nu era nici ambițios și nici destul de deștept ca să mimeze asta. Trîntit pe fotoliul de piele din biroul lui Bălan chiar se bucură că pînă acum n-a dat ochi cu comisarul. Ce ar fi putut să-i spună ? Că a adus la bun sfîrșit misiunea. Că a găsit un puști pistruiat și i-a aflat și adresa ? Desigur, prefera chiar o astfel de misiune decît frontul. Așteptîndu-l pe Bălan, se întrebă ce față ar face dacă i-ar spune că a reușit să dea de urmele lui Andrei Bogdan. Și, la urma urmei, de ce n-ar fi chiar el norocosul care să dea de urmele lui. Poate chiar Pistruiatul ar putea să-l ajute. În fond ce o să facă Bălan după ce-i va da adresa puștiului ? O să ordone o percheziție în casa acestuia. Dacă o să dea acolo de o urmă care să-l apropie de evadat, meritul va fi fără îndoială al lui Bălan. Dar de ce să culeagă el roadele muncii lui ? Dintr-o dată misiunea pe care o avusese i se păru importantă și-l năpădiră sudorile. Se ridică de pe fotoliu, mulțumi destinului că Bălan fuse-

se ocupat şi ieşi repede din încăpere. Coborî în goană scările şi-l căută pe dispecer.

— Nicule, dă-mi o maşină.

— Maşină, de ce ?

— Nu pot să-ţi spun.

— Iar eu nu pot să-ţi dau maşină. Ce să scriu aici, arătă spre o condică slinoasă. Maşină, domnului comisar Creţu. Motiv ? Plimbare de plăcere...

— Am dat de o urmă care duce spre evadat.

— Vorbeşti de Andrei Bogdan ?

— Mai e şi un alt evadat ?

— Spune-mi...

— Nu pot să-ţi spun nimic. Şi pereţii au urechi...

— Mă, Creţule, începi să ai stofă de poliţist.

În timp ce dispecerul îi întocmi hîrtiile pentru maşină, Creţu se felicită pentru ideea pe care o avusese. Acum începu să creadă în ea, era convins că percheziţia din strada Semaforului va da roade. Plin de importanţă coborî în garaj, urmărit de privirile invidioase ale colegilor. În clipa aceea îşi dădu seama că meritele unui comisar se măsoară numai cu aerele pe care şi le dă. Cu o mină de om îngîndurat, se aşeză lîngă şofer şi în faţa acestuia îşi verifică pistolul. Ofiţerul de serviciu, informat de dispecer, îi dădu doi gardieni să-l însoţească. Creţu mulţumi cu o uşoară înclinare a capului, apoi indică şoferului adresa.

În strada Semaforului 2, nu era decît mama Pistruiatului ; părea o femeie obosită, ştearsă, cu doi ochi mari, miraţi. Încă din prag, Creţu, plin de importanţă, îşi scoase pistolul.

— Unde e Bogdan ?

Mama Pistruiatului, speriată de arma comisarului, abia reuşi să îngaime :

— Care Bogdan ?

— Cel carè a evadat ieri. Împinse uşa cu piciorul. apoi se întoarse spre cei doi gardieni : Verificaţi, băieţi, fiecare ungher !

Gardienii, poliţişti de profesie, cutreierară toate încăperile ; deschiseră uşa de la cămară, se uitară la fiecare dulap, pe sub paturi.

Creţu, aşezat pe un scaun de bucătărie, aşteptă rezultatele. Din cauza jenei pe care o simţea faţă de femeia obosită, îi ocolea privirile. Era convins că în clipa aceea toţi cei de la poliţie erau informaţi de acţiunea lui ; pentru o clipă devenise erou şi povara acestei idei îl apăsa ca o greutate reală. Disperaţi, gardienii îl căutară în bucătărie Unul dintre ei şopti abia perceptibil :

— Nimic, domnule comisar.

Supărat, Creţu ordonă o percheziţie totală şi gardienii răvăşiră toată casa. Vecinii de peste drum, curioşi, se infiltrară în curte şi priveau înspăimântaţi cum poliţiştii rup perdelele. răstoarnă toate sertarele, se uită pe după tablouri.

— De ce toate astea ? întrebă mama Pistruiatului cînd îşi mai reveni.

— Fiul dumneavoastră s-a întîlnit ieri cu evadatul Poate l-a ascuns în casă...

— În sertar ?

— Nu în sertar, dar o urmă tot putea să lase. Ce v-a spus fiul dumneavoastră ieri ?

— Nu mi-a spus nimic.

— N-a vorbit de evadat ?

— Nu.

— Unde e cheia podului ?

— Podul nu este închis.

Un agent urcă în pod, dar acolo, în afară de afumături, nu găsi decît niște mobile vechi aruncate la reformă și cîteva lăzi goale. Celălalt agent și Crețu coborîră în pivniță, dar nu găsiră nici acolo nimic. După două ore de agitație, Crețu renunță.

Urmăriți de curioșii de pe stradă, se instalară în mașină și nu rămase în urma lor decît un nor albăstrui de gaz și miros de benzină arsă.

După vreo jumătate de oră sosi și Pistruiatul. Primul lucru ce-l observă era butoiul cu apă răsturnat ; sub un cerc plesnit, cîteva doage ca niște coaste rupte zăceau sub șuvoiul de apă al pompei. Nu-și amintea ca vreodată butoiul să fi fost mutat din loc. Mirat, deschise ușa bucătăriei și rămase pironit locului : masa era mutată din loc, sertarele bufetului trase și perdelele de la toate ușile rupte. Mama apăru cu ochii plînși din dormitor.

— Ce s-a întîmplat, mamă ?

— Ce, parcă tu nu vezi !... Razie și numai din cauza ta ! De ce ți-a umblat gura ?

— Nu înțeleg, mamă...

— Nu înțelegi. nu înțelegi... Ai fost ieri la fabrica de hîrtie ?

— Am fost.

— L-ai văzut pe evadat ?

— L-am văzut.

— De ce ai spus asta ?

— Trebuia să spun. Polițiștii m-au găsit acolo, nu puteam să spun că nu l-am văzut. Nu eram singur, era și Mircea acolo... Ăla bîlbîitul, îl știi tu...

— Trebuia să spui că n-ai văzut nimic... Din cauza ta au răsturnat toată casa. Am trimis pe cineva după taică-tu... Să vezi tu numai...

— Ce să văd, mamă !...

— A, eşti şi obraznic !... Du-te în pivniţă sau în pod să vezi ce au făcut acolo...

Pistruiatul socoti că e mai bine dacă iese din casă, să nu fie nevoit să discute cu maică-sa. Aşa nervoasă nu putea fi lămurită nici cu argumente. Îi păru bine că n-a vorbit acasă nimic despre evadat. Cine ştie, mama, speriată cum a fost în timpul raziei, ar fi putut să pomenească de el. Urcă în pod. Mama probabil îşi imaginase doar ce au făcut poliţiştii în pod ; realitatea era că nici nu aveau ce face aici : au mutat cîteva lăzi şi au răsturnat bicicleta cea veche. Cînd dădu cu ochii de cîrnaţi, îşi aduse aminte că evadatul îl rugase să-i aducă ceva de mîncare. Nu stătu mult pe gînduri, rupse un fir mai acătării şi-l vîrî în sîn. La uşa podului se uită în jur, dacă nu cumva mama e prin curte ; nu era acolo. Coborî repede ca şi cum s-ar fi grăbit să arunce o privire şi în pivniţă, ocoli casa. Ascunse firul de cîrnat în stiva de lemne, apoi cu paşi înceţi coborî şi în pivniţă. În pivniţă deranjul era mult mai mare decît în pod ; aici au mutat din loc pînă şi butoaiele cu murături, au rupt sacii de hîrtie şi au răsturnat lada cu cartofi. Urcă repede, ca mama să nu-l pună să facă ordine acolo. Trebuia neapărat să plece după-masă de acasă, evadatul îl aştepta. Cînd intră în bucătărie, tata era deja acolo, stătea călare pe un scaun, asculta văicărelile mamei şi zîmbea ; un fel ciudat de a zîmbi, ironic. Cum dădu cu ochii de fiul său, se ridică de pe scaun şi-i făcu semn să-l urmeze. Intrară în camera Pistruiatului. Aici totul era orînduit, mirosea a săpun de spălat. Tata închise uşa după el, apoi se strădui să pară cît mai indiferent. Se aşeză pe un

scaun, își aprinse o țigară și privi mult timp fuiorul de fum care urca destrămîndu-se spre tavan :

— Ascultă, mă, unde l-ai văzut tu pe evadat ?

Așteptînd răspunsul continuă să privească fumul. Pistruiatul nu știu cu ce intenție îl întreabă taică-su. Deveni precaut :

— L-am văzut cînd alerga prin curte. Atît. Polițiștii m-au întrebat unde s-a ascuns. De unde era să știu !...

— Dar chiar dacă ai fi știut, nu trebuia să le spui, nu-i așa ?...

— De ce, tată ?

— Uite așa ! se ridică de pe scaun, îl întoarse și se așeză din nou călare pe el. Așa îi plăcea să stea, rezemat cu brațele de spătar.

— Nu e bine ca un răufăcător să fie arestat ? Puse întrebarea ca și cum ar fi întrebat într-o doară.

— Un răufăcător, da. Dar ți-am spus că evadatul e un deținut politic !

— Eu n-aveam de unde să știu, tată ! Și chiar dacă aș fi știut, nu pentru aceea nu i-aș fi ajutat pe polițiști, ci pentru că unul dintre ei m-a lovit.

— De ce te-a lovit ?

— Nu știu. Adică știu ; erau supărați că n-au dat de fugar.

Povesti pe îndelete toate cîte s-au întîmplat în curtea fabricii omițînd doar faptul că l-a văzut pe evadat, că știa unde se află, că s-a întîlnit cu el.

Observă că taică-su îl ascultă cu mare atenție. ca niciodată pînă atunci. Ar fi vrut să pună și el cîteva întrebări. dar mama îi chemă în bucătărie. Tata porni înainte. Pistruiatul se luă după el dar cînd descoperi că taică-su își uitase țigările pe nop-

tieră, rămase în urmă. Luă o țigară și o ascunse în buzunarul de sus al cămășii.

În bucătărie, înainte ca maică-sa să-l îndemne la lucru, spuse cu voce tare să-l audă și taică-su :

— Ar trebui să mă apuc de lecții. Mîine am matematică și domnul profesor mi-a promis că m-ascultă.

— Păi cine te oprește să ți le faci ? întrebă maică-sa supărată. Pînă la urmă ai să spui că rămîi repetent din cauza noastră.

— Nu, mamă, dar nu știu ce trebuie să învăț. Cînd a venit azi comisarul la școală și m-a întrebat în cancelarie unde locuiesc, nu m-am mai dus la cursuri.

— Și n-ai colegi de la care să afli ?

— Ba am.

— Atunci ? Sau vrei să-ți spun eu la care să te duci.

— Nu, mamă. Mă duc la Caragea.

Încă în timp ce vorbea ochise o felie mare de pîine pe masă. Ca într-o doară se apropie de masă și puse mîna pe pîine.

— Dar să te întorci repede... Va trebui să ne ajuți și tu... Ce-i cu pîinea aceea ? E mai mare decît ține... N-ai s-o mănînci !...

— Ba da, mamă, și ca să fie mai convingător muște din ea. O să mănînc că mi-e foame de lup. Ce am mîncat eu azi ? Supă de cartofi !...

Taică-su, care tocmai apăruse din curte, zîmbi pe sub mustăți și-și întoarse privirile în altă parte să nu-l vadă mama.

— Vorbești ca taică-tu, împielițatule !... Hai, du-te odată !...

PISTRUIATUL NU REUȘI să iasă în stradă decît după vreo jumătate de oră : trebui să-și facă de lucru prin curte, să scape de sub supravegherea maică-sii, să poată lua cîrnatul din stiva de lemne.

— Ce tot te învîrți prin curte ? Dacă nu ai de gînd să te duci, mai bine ajută-mă !...

— Mă duc, mamă, mă duc, dar nu văd găina albă... N-am văzut-o nici cînd m-am întors, cine știe, poate a sărit gardul la vecini în timpul percheziției...

Mama o luă de bună și începu și ea să caute găina. Pistruiatului îi păru rău că amintise de găină : acum maică-sa nu se duce în casă pînă n-o găsește. Ar fi trebuit să inventeze altceva.

— Ba uite-o acolo, arătă spre cotețe... Cum de n-am văzut-o pînă acum ? Maică-sa se convinse, dacă e într-adevăr acolo, apoi intră în casă. Din prag se mai întoarse spre el :

— Te duci ?

— Mă duc, mamă...

În cele din urmă, cu pachetul de mîncare sub braț, Pistruiatul porni agale pe strada Semaforului. Lîngă cișmea îl aștepta Calu.

— Ce-i cu ține, potaie ?... De ce nu te duci acasă ? Dacă află băcanul că iar ești cu mine îți face de petrecanie. Sau te pune în lanț...

Cîinele se gudură la picioarele lui : avea ochi mari, umezi. Pesemne simțind mirosul de cîrnat, se ridică în două picioare și-și puse labele pe pieptul Pistruiatului.

— Pleacă de aici, nu e pentru tine... Dacă ești cuminte te iau cu-mine... Numai să nu mă încurci...

Cîinele, ca și cum ar fi înțeles cele spuse, o luă înainte. Știa drumul de mult.

Acolo, în curtea fabricii s-au împrietenit. Băcanul închiriase mai de mult o încăpere chiar în incinta fabricii, unde își depozitase mărfurile nealterabile, să nu le descopere fiscul în timpul unui control la băcănie. Era război, aprovizionarea se făcea cu greu și nu rezistau decît descurcăreții. Și băcanul era unul dintre aceștia. Băcănia mică din strada Semaforului era sediul lui principal. Cei de pe această stradă nu știau că avea o rețea întreagă de magazine cumpărate sau închiriate pe alte nume de la evreii care nu aveau dreptul să profeseze în comerț. Dar magazinele mari erau controlate mai abitir decît cele mici de cartier. În sediile din centru nu se găsea marfă decît atît cît prevedea legea. Dar deverul era acolo. Băcanul avea o tricicletă cu motor imensă și un angajat de-al lui nu avea altă misiune decît să cutreiere prăvăliile patronului și să le aprovizioneze cu țîrîita. Uneori chiar nevasta sa făcea turneul cu o birjă : ea transporta delicatesele : piperul, cafeaua, cacaua și scorțișoarele.

Imediat după închirierea localului din incinta fabricii, băcanul a cumpărat un cîine și l-a instalat, în lanț, în fața depozitului. Nu era zi ca Pistruiatul să nu-i aducă ceva de mîncare, uneori își sacrifica sandvișurile pe care și le lua pentru pauza mare, alteori îl hrănea cu caramele. Asta, bineînțeles, numai atunci cînd reușea să dea cîte un șut mai puternic automatului instalat în sala de așteptare a gării. Automatul era vechi, la fel ca și caramelele.

Pe urmă cînd băcanul desființase depozitul de la fabrica de hîrtie a luat și cîinele. Îl ținea în curtea lui, dar nu se prea interesa de el. Avea alte griji. Calu se învățase însă cu băieții de la fabrica de hîrtie ; cînd reușea să evadeze se ducea glonț în curtea

părăsită şi-şi aştepta prietenii. Pistruiatul îi devenise un al doilea stăpîn. Dacă nu s-ar fi împotrivit maică-sa, l-ar fi luat acasă. Dar chiar şi aşa, neoficial, de multe ori dormea lîngă cişmea sau în spatele stivelor de lemne.

Abia cînd a ajuns la fabrică, îi păru rău Pistruiatului că a luat cîinele cu el. Poate o să-l încurce în timp ce-l va ajuta pe evadat să părăsească fabrica. De aceea, în apropierea porţii, îi porunci să se aşeze la umbra unui tufiş.

— Tu, Calule, rămîi aici !... Dacă te iei după mine, mă supăr ! Acum n-ai cu ce să mă ajuţi. Ai înţeles ?...

Calu lătră de două ori.

— Păi dacă latri, mă încurci, potaie ! Şi dacă vii după mine stricăm prietenia.

Porni încet spre fereastra care dădea în coridorul cu lespezi şi trase de cîteva ori cu coada ochiului să vadă dacă îl ascultă sau nu Calu. Cîinele stătea lîngă tufiş cu limba scoasă de un cot. Era cald, abia respira.

Escaladă fereastra, mai privi o dată spre cîine, apoi porni spre scările de la subsol. Era răcoare ; din cauza ferestrei deschise, mîzga se uscase puţin, nu mai era alunecoasă ca în prima zi. În fata porţii vagolanilor, Pistruiatul îl strigă pe evadat :

— Domnule !...

Trecu o bună bucată de timp pînă ce acesta îi răspunse :

— Eşti singur ?

— Da, domnule.

— Nu te-a urmărit nimeni ?

— Nu, domnule.

— Ţi-am spus să nu îmi mai spui domnule !

— Da, domnule, adică... da...

Nu știu cum să se corecteze.

Poate ar fi mai bine să-i arunce mîncarea prin spărtură și să plece. Dacă numai pentru că îl văzuse străbătînd curtea, poliția a făcut o descindere acasă, ce o să facă dacă află că a stat de vorbă cu el ? În clipa aceea însă, din încăperea alăturată se auzi un zgomot, apoi pe spărtură apăru întîi capul, pe urmă umărul evadatului. Deși Pistruiatul se obișnuise cu întunericul, abia îi întrezărea liniile. Se forță să-și țină ochii întredeschiși să vadă mai bine. Neras, evadatul avea o înfățișare fioroasă. Pistruiatul se cutremură, pentru o clipă se gîndi să șteargă putina, pînă nu era prea tîrziu, dar simțurile parcă nu i-ar fi dat ascultare. Rămase încremenit. Evadatul se chinui să-și strecoare trupul prin spărtură, gemu de cîteva ori, apoi izbuti să se ridice în picioare. Pistruiatului i se păru că e un alt om, mai înalt decît cel pe care îl văzuse escaladînd gardul. Parcă și umerii îi erau mai lați, mai puternici. Evadatul mai purta cătușele la mîini, se uită în jur, apoi îl prinse pe Pistruiat de umăr.

— Cine te-a trimis ?

Vocea, poate din cauza ecoului, păru mai sobră, mai răgușită. Pistruiatul nu știu ce să răspundă. Simți oțelul cătușelor la gît, i se făcu teamă. Numai la întrebarea asta nu se așteptase. Îngăimă abia perceptibil :

— Nimeni.

Evadatul îl strînse și mai tare de umăr.

— Minți !...

— Nu mint, domnule. Încercă să se desprindă din strînsoare, dar degetele evadatului ca niște clești de oțel îl țineau strîns. Mă doare...

Evadatul slăbi strînsoarea, Pistruiatul se eliberă şi făcu doi paşi îndărăt pînă se lovi de zid. Dacă ar fi fost în apropierea treptelor ar fi luat-o la goană. Evadatul însă stătea chiar pe prima treaptă. Stăteau faţă în faţă ca doi duşmani. Spre mirarea Pistruiatului, teama îl părăsi. Stătea lipit cu spatele de zid şi înfrunta privirile omului din faţa lui. Se gîndi cum să-l păcălească, să plece din intrare să poată fugi. Era încordat ca un arc ; simţurile îi deveniră nebănuit de fine. Acum vedea chiar bine, putea să distingă colţurile cărămizilor şi reuşi să audă foşnetul oţetarului de lîngă fereastră. Pe urmă observă că trăsăturile evadatului se destinseră şi simţi cum un calm ciudat pune stăpînire pe el.

— Iartă-mă, spuse evadatul... Ştii, eu trebuie să-mi iau toate precauţiile...

Brusc, Pistruiatului îi veni să plîngă.

— Am crezut că, dacă o să vă ajut, o să-mi mulţumiţi...

Buzele evadatului se strîmbară într-un surîs amar şi Pistruiatul mai mult bănui decît văzu că, omului din faţa lui, îi căzură umerii.

— Desigur... dar un om hăituit se gîndeşte în primul rînd la rău. Eu nu te cunosc, tu nu mă cunoşti şi mă întrebam cu ce scop mă ajuţi ? De unde să ştiu că nu te-a trimis poliţia ?

— Dacă aş fi vrut să vă vînd, nu v-aş fi făcut semn cu mîna în prima zi.

— Asta a fost în prima zi... Îi cunosc pe cei de la poliţie... Puteau să te cumpere sau să te bată să te oblige să divulgi existenţa mea aici. Nu ştiu dacă mă înţelegi...

— De ce să nu vă înţeleg ? Dar dumneavoastră nu aveaţi altă şansă decît să aveţi încredere în mi-

ne... Dacă aş fi avut altă intenţie, nu veneam singur...

— Ai dreptate... Îmi cer scuze... Mai ales că eu nu pot să-ţi dau în schimb nimic în afară de neplăceri...

— Să ştiţi că am avut neplăceri din cauza dumneavoastră.

— Neplăceri ?

— Da. A fost poliţia la noi şi a făcut o percheziţie.

Evadatul păli.

— De ce ?

— Pentru că am fost în curtea fabricii cînd dumneavoastră v-aţi strecurat în clădire. Au crezut că v-am ajutat şi v-am ascuns acasă la noi.

Un timp, evadatul rămase tăcut, privi peretele umed şi spuse mai mult pentru el :

— Acum cea mai bună ascunzătoare ar fi la voi. Poliţia nu se întoarce curînd în acelaşi loc unde a făcut o descindere. Dar nu mai vreau să vă creez neplăceri... Ai adus ceva de mîncare ?

— Da, desigur, am şi uitat.

Întinse pachetul spre evadat şi în clipa aceea observă că mîna stîngă a acestuia e plină de sînge închegat.

— Sînteţi rănit !... Aş putea să vă ajut cu ceva ?

— Nu.

Încercă să desfacă pachetul, dar nu reuşi. Pistruiatul îl ajută şi evadatul începu să înfulece.

Privindu-l, Pistruiatul îşi aduse aminte de Calu. Atunci cînd evadatul îl strînsese de umăr n-ar fi trebuit decît să fluiere o dată şi l-ar fi salvat cîinele. Bine că nu şi-a adus aminte în clipa aceea de

acest lucru, Calu l-ar fi sfîşiat. Mai ales că omul avea mîinile încătuşate.

Evadatul se întoarse spre el :

— Spune, de ce mă ajuţi tu pe mine ?

— Nu ştiu... A, ba da... Ieri domnul comisar m-a lovit peste gură.

— Şi pentru atîta lucru îţi primejduieşti viaţa ?

Era convins că evadatul exagerează. Cu toate astea îi păru bine că omul din faţa lui îi dădea importanţă.

— Cum mi-o primejduiesc ?

— Prin faptul că nu mă trădezi.

— Dar asta n-aş face-o niciodată, spuse Pistruiatul, ca şi cum ar fi vorba de un lucru fără importanţă. Nici măcar atunci cînd ne jucăm de-a hoţii şi vardiştii. Asta e o regulă... Şi aş vrea foarte mult să nu vă prindă... Ştiţi, ieri, cînd au fost poliţiştii aici, uitaţi, aşa am strîns pumnii, să nu vă prindă...

Împinse pumnii strînşi în faţa evadatului.

Acesta ascunse un zîmbet şi întrebă foarte serios :

— Şi asta ajută la ceva ?

— Desigur, se grăbi Pistruiatul să-i răspundă. E un semn verificat. Odată n-am ştiut lecţia la română şi am ţinut pumnii să nu mă scoată la tablă. Şi nu m-a scos.

Politicos, evadatul înghiţi dumicatul şi răspunse abia după aceea.

— Va trebui să învăţ şi eu figura asta.

Îşi întinse mîinile spre Pistruiat, apoi îşi încleştă degetele în pumni.

— Nu ţineţi bine degetul mare, rîse Pistruiatul. Trebuie să-l ascundeţi în palmă. Şi asta e o regulă.

Evadatul zîmbi din nou ; ochii îi deveniră senini, foarte curaţi.

Își ascunse degetele mari în palmă, pe urmă, cînd Pistruiatul se arătă mulțumit, continuă să mănînce.

Pistruiatul, neștiind ce să facă, se așeză pe treaptă și, în clipa aceea, își aduse aminte de țigara furată. O scoase din buzunar și o întinse evadatului.

— E cam boțită, dar cred că o să vă placă și așa...

Evadatul lăsă mîncarea și puse țigara între buze. Se vedea de la o poștă că fiecare mișcare îi provoca dureri, se strîmba la față, dar încerca să nu se trădeze. Pistruiatul îi aprinse țigara. Evadatul se transfigură după primul fum.

— Asta e prima țigară după două luni...

Trase fumul adînc în piept și-l suflă chiar în față, să-l poată privi cît mai mult. Aerul stătut făcu ca fumul să plutească în fața lor compact, ca și cum ar fi fost atîrnat de tavan.

Pistruiatul își dădu seama că era un moment excepțional și nu voia să-l scurteze. Se întoarse spre perete și cercetă cărămizile.

— Ciudată e firea omului, spuse evadatul între două fumuri. Acum o oră nu voiam decît să mănînc și să fumez o țigară. Acum sătul aș vrea să scot și cătușele. Dar această nemulțumire a omului e un lucru foarte important în evoluția lui...

— Pe noi la religie ne învață să nu fim nemulțumiți...

— E normal... Pentru că cei care se ocupă cu religia vor să rămînă lumea așa cum e. Să nu se schimbe. Nemulțumirea vrea schimbare...

— Nu înțeleg ?

— Îți spun. Omul în general vrea să-i fie mai bine. Îți dau un exemplu. De ce să piardă timp cu

curățatul lămpilor de gaz ? Acum apasă pe un buton și are lumină. De ce să aducă apa de la cișmea ? Învîrte un robinet și apa îi curge în bucătărie. Vezi, aceste nemulțumiri duc spre un progres. Desigur lucrurile nu sînt chiar atît de simple, dar procesul e cam acesta...

— Invențiile...

— Da. Inventarea uneltelor de muncă. Pe vremuri, ca să transporți o stîncă, era nevoie de zeci de oameni. După ce s-a inventat roata, ajungeau doi. O roabă de exemplu...

— Am învățat despre roabă. E o pîrghie de gradul doi. Dacă m-aș fi gîndit la cătușe, puteam aduce de acasă o daltă sau un bomfaier...

— Vorbești ca un adevărat lăcătuș. Cunoști fabrica asta ?

— Fiecare ungher, se grăbi să răspundă Pistruiatul.

Socoti însă că nu era momentul să-i spună că fabrica e a lui. Ar fi sunat a îngîmfare.

— Atunci ar trebui să găsim locul unde a fost atelierul mecanic. Acolo am putea găsi o unealtă...

— Eu o iau înainte și dumneavoastră mă urmați la cîțiva pași. Să nu ne vadă cineva...

— Există această posibilitate ?

— Desigur... Dacă nu vreți să riscați, puteți să rămîneți aici... Găsesc eu ceva și singur...

— Nu. Mergem împreună... Numai cu multă precauție... Te duci și verifici terenul.

Pistruiatul se duse pînă la fereastră și cercetă curtea. Era goală. Făcu un semn spre evadat și sări pervazul.

Fostul atelier mecanic era în partea cealaltă a clădirii. Ca să pătrundă, trebuiră să forțeze niște

scînduri de la o uşă baricadată. Intraţi în atelier, puseră scîndurile la loc, dar imediat fură nevoiţi să le scoată din nou. Cu scîndurile fixate nu se vedea nimic.

Afară, soarele mare şi roşu se ascunsese pe jumătate în spatele clădirilor de pe partea cealaltă a canalului morii. Aerul rarefiat şi cald părea trandafiriu.

Evadatul resimţi efortul ieşirii pe poarta şobolanilor şi al escaladării ferestrei. Îşi ţinea braţul strîns lipit de corp. Sîngele infiltrat în mîneca hainei desena o pată roşie în dreptul umărului. Pistruiatul, preocupat în găsirea unei unelte, nu observă imediat acest lucru : abia după ce găsi aruncat într-un colţ un baros imens. Îl ridică cu greu şi se duse lîngă evadat.

— Ce ziceţi de cioçanul acesta ?

Evadatul, surprins de vocea băiatului, tresări, apoi începu să zîmbească.

— Ca să foloseşti ciocanul acesta mai trebuie să creşti cel puţin un metru.

— Vreţi să spuneţi că sînt mic ?

— Nu, n-am vrut să spun asta, se dezvinovăţi evadatul. Eşti un bărbat în toată regula...

— Aşa îmi vorbeşte şi tata... Înseamnă că toţi oamenii mari sînt la fel... Pentru el cînd sînt mare, cînd sînt mic... După cum vrea el...

— Nu e chiar aşa... Dar din păcate de asta o să-ţi dai seama mult mai tîrziu... Pentru tine, zece lei e mult.

— E foarte mult.

— Vezi, pentru taică-tu zece lei e foarte puţin. El are griji, trebuie să întreţină o familie, pentru el zece lei nu înseamnă aproape nimic. Pentru tine,

fără griji, zece lei înseamnă o avere... Totdeauna cînd îți spune ceva încearcă să fii în pielea lui... Vei vedea că are dreptate...

— Inseamnă că un copil nu poate să aibă niciodată dreptate.

— Ba da. Dar dreptatea trebuie privită obiectiv....

— Ce înseamnă obiectiv ?

— Adică fără părtinire. Să-ți dau iar un exemplu : tu spui că ciocolata e bună... Tatăl tău spune că nu e bună...

— E chiar așa. Și eu puteam să dau exemplul acesta. Eu aș putea să mănînc zece pachete de ciocolată și tata nu mă lasă. Nici măcar de Crăciun. Spune că nu e bine. Și eu știu că e bine.

— Vezi, tu îmi ești prieten sau, mă rog, ne cunoaștem ; pe tatăl tău nu-l cunosc. Dar el are dreptate. Mîncînd prea multă ciocolată îți strici dinții, burta. Puțin e necesar. Cred că el nu spune că ciocolata nu e bună, ci multă ciocolată strică...

— Poate că aveți dreptate...

— Dacă îmi dai mie dreptate, înseamnă că și el are dreptate...

În clipa aceea descoperi un polizor plin de praf folosit pentru ascuțirea dălților.

— Vrei să învîrți puțin manivela asta ?

Pistruiatul înțelese imediat intenția evadatului. Așteptă ca acesta să fixeze cătușele pe gresie, apoi începu să învîrtească manivela. Cătușele de oțel scoaseră scîntei lungi ca niște cozi de cometă. Nemaiputînd apăsa mîinile pe piatra de polizor, evadatul se retrase cu un pas și se strîmbă de durere. Pistruiatul văzu din nou pata de sînge pe haina evadatului.

— N-ar fi bine să vă bandajați întîi ?

— Cu ce ?

— Cu o cîrpă, cu ceva. Am văzut dincolo de canalul morii niște rufe agățate la uscat.

— Vrei să furi ?

— Nuuu... lungi Pistruiatul vocala. Iau cu împrumut. Privi fix spre evadat, să descopere efectul de pe fața acestuia. Evadatul însă părea preocupat de cu totul altceva.

— Nu se poate. Dacă te vede cineva ?

— N-aveți nici o grijă. În nici un caz eu nu mă expun. Am un prieten foarte priceput pentru asemenea lucruri.

Porni spre ușă, dar vocea evadatului îl ținuî locului :

— Stai aici !... Nu e bine să mai afle cineva de existența mea...

Pentru prima oară Pistruiatului evadatul i se păru fricos.

— N-aveți nici o grijă, încercă să-l liniștească. Prietenul meu e om de încredere. Vîrî două degete între buze și fluieră de două ori scurt, apoi se postă în deschizătura ușii.

Evadatul, vădit intrigat, culese de pe jos o bară de fier și se retrase pînă la zid. N-avea forță să riposteze : era convins că fusese tras în cursă.

În spărtura ușii apăru Calu.

— Uitați, domnule, ăsta e prietenul meu !

Evadatul răsuflă ușurat, dar Pistruiatu nu-i dădu nici o atenție. Ieși în curtea fabricii. Calu se luă după el. Ajunși în apropierea canalului, Pistruiatul se lăsă pe vine și îmbrățișă capul lățos al cîinelui.

— Uită-te, Calule, acum poți să mă ajuți. Am nevoie de o bucată de pînză. Albă... Vezi rufele acelea agățate pe frînghie ?... Te duci și-mi aduci o cămașă... Neapărat albă, înțelegi ? Calu privi cînd spre Pistruiat, cînd spre direcția arătată cu mîna. Își ciuli urechile, începu să tremure, Pistruiatul abia reuși să-l rețină. Du-te !...

Ciinele țîșni și se repezi spre albia plină de pietre a canalului. Ajuns la apă, își întoarse capul și privi spre Pistruiat. Acesa îl mai îndemnă o dată și cîinele nu se mai lăsă rugat : urcă malul, cercetă rufele și-și înfipse colții în mîneca unei cămăși.

— Albă ! strigă disperat Pistruiatul și Calu privi nedumerit în jur. Îi pierise elanul, nu știa ce să facă. Văzînd însă semnele de pe malul celălalt, se ridică în două labe și se agăță de o cămașă albă.

— Bravo ! țipă Pistruiatul din toate puterile, apoi se uită de teamă să nu-l fi auzit cineva.

Din casele de dincolo de mal nu apăru nimeni.

Calu mușcă în pînza cămășii ; cîrligele cedară și Calu, cu cămașa în gură, goni spre Pistruiat. Bineînțeles cămașa se murdări de parcă n-ar fi fost nicidată spălată.

— Bine, Calule, ești un adevărat prieten. Îți mulțumesc.

Calu ca și cum ar fi înțeles cuvintele băiatului începu să mîrîie și se gudură la picioarele lui. Pistruiatul cercetînd cămașa descoperi o mînecă nepătată și intră în atelierul mecanic.

— S-a făcut, domnule !... Am un prieten foarte isteț... Scoateți-vă haina !...

Evadatul îi întinse mîinile ca să i se vadă cătușele.

— Operația asta n-o vom putea face decît după ce m-am eliberat de brățările astea.

— Să tăiem haina, propuse Pistruiatul şi se repezi la bancul de lucru să caute un colţ de tablă cu tăiş.

— Lasă, meştere, de haină mai am nevoie. Nu voi putea umbla pe stradă bandajat, numai în cămaşă. O să se uite toată lumea la mine.

Pistruiatul îşi dădu seama că evadatul avea dreptate. Chiar se înfurie că nu se gîndise şi el la acest lucru.

Se duseră amîndoi lîngă polizor. Evadatul însă n-avea putere să apese cătuşele pe piatră, operaţia deveni anevoioasă.

— Mă tem că va trebui să rămîneţi cu „brăţările", spuse Pistruiatul după un timp.

— Asta nici într-un caz. Cu cătuşele la mînă sînt numai jumătate de om. Hai să mai încercăm.

Apăsă cu toată puterea cătuşele pe [illegible] de polizor : scînteile albastre-gălbui se [illegible] zidul atelierului descriind un arc lung [illegible] de doi metri. Pistruiatul abia reuşi să învîrtă manivela. Trase cu coada ochiului spre evadat. Acesta îşi muşca buzele şi avea faţa schimonosită de durere. După vreo jumătate de oră cătuşele căzură. Bucuros, evadatul vru să-şi mişte mîinile, dar imediat se strîmbă de durere : rana de la umăr îi străfulgera tot braţul. Ajutat de Pistruiat îşi scoase haina. Glonţul îi sfîşiase umărul, cămaşa se năclăise în rană.

— O smulgem, meştere !

Un nod crescu brusc în gîtul Pistruiatului şi-i veni să vomite. Abia bolborosi :

— O să vă doară.

— Știu ! Dar prefer să mă doară acum, decît să fac o infecție. Dar dacă nu poți suporta sîngele, du-te după apă, fac eu operația asta.

— Apă oricum ne va trebui, încercă Pistruiatul să se justifice și, fără să mai aștepte vreun îndemn, ieși în curtea fabricii.

Ziua se îngîna cu noaptea, amurgul învăluise clădirile, copacii într-o umbră cenușie ca o ceață. De unde să ia apă și mai ales în ce ? Cum de nu s-a gîndit la asta înainte de a ieși din atelier ? Să intre într-o casă și să ceară un pahar cu apă ? Chiar dacă nu-l refuză, n-o să-l lase să plece cu paharul... Să meargă pînă acasă ? Nu. Maică-sa nu l-ar mai lăsa să plece și l-ar întreba de lecții și cîte și mai cîte... Canalul morii avea apă murdară, nu era bună de spălat o rană. Apă, în fond, ar putea lua de la cișmeaua din colț, dar în ce ? Uite, pentru un fleac, nu-și putea duce sarcina la îndeplinire. Da, jumătatea de minge. Luna aici undeva în curte o jumătate de minge de cauciuc, uneori o foloseau în loc de bară pentru porțile de fotbal. Dar unde naiba o fi ? Mereu o ascundea cineva prin tufișuri să fie la îndemînă.

— Calule !...

Calu apăru de undeva din umbră și sări cu labele din față pe pieptul Pistruiatului. Erau aproape de aceeași înălțime.

— Calule, am nevoie de minge... Caut-o !...

Cînele îl privi concentrat, nu înțelegea despre ce e vorba. Se întoarse cu capul spre rufele agățate de unde luase cămașa.

— Nu, Calule, am nevoie de minge... Minge, înțelegi ?...

Să-l lămurească porni chiar el s-o caute. Calu pricepu imediat. Se repezi spre tufişurile de lîngă gard şi reveni cu jumătatea de minge. Chiar în semiîntuneric se vedea că era murdară.

— Bravo, Calule, eşti un cîine deştept. Îl mîngiie pe frunte şi Calu, fericit, îl linse pe braţ.

— Acum eşti un cîine prost... Hai să mergem după apă.

Ieşi din curtea fabricii fără teamă şi porni către colţul străzii, spre cişmea. Pe stradă nu erau decît vreo trei trecători întîrziaţi care nu-i dădură nici o atenţie.

Pistruiatul frecă jumătatea de minge în nisip, o spălă cît putu mai bine şi, ţinînd-o în palmele făcute căuş, se întoarse în atelierul mecanic.

Era convins că evadatul o să-l certe că întîrziase, dar acesta tocmai atunci termină de curăţat rana. Abia se mai distingeau lucrurile din atelier. Cu toate astea Pistruiatul observă că evadatul era alb la faţă ca varul. Cu o bucată de pînză ruptă din cămaşă şi înmuiată în apă reuşiră să oprească hemoragia. Evadatul transpirase, dar nu scoase nici un geamăt, deşi Pistruiatul, neîndemînatic, trebui să refacă de trei ori legătura : ba nu strînsese destul de tare şi bandajul aluneca spre cot, ba greşea nodul şi legătura se destrăma.

— Nu-i nimic, meştere, aşa se învaţă meserie. Am cunoscut odată pe unul care voia să se facă croitor şi nici după şase luni nu învăţase să bage aţa în ac.

„Mă consideră prost" îşi spuse Pistruiatul şi-i păru rău că nu reuşise să lege rana din prima încercare. Odată mai pătise aşa : Organizaţia Femeilor Ortodoxe au anunţat că vor împărţi de Cră-

ciun jucării copiilor săraci. Numai din strada Semaforului s-au strîns vreo douăzeci de copii. Era o înghesuială de nedescris. Pistruiatul se aşezase la coadă, aşteptînd să-i vină rîndul. Cei mai dezgheţaţi s-au înfipt şi au luat porţia de trei şi unii chiar de patru ori. Cînd, în sfîrşit, ajunse şi el în faţa comisiei, jucăriile se terminaseră.

— Vii anul viitor de Crăciun, i-a spus o femeie fardată, cu faţa ascunsă în spatele unui fileu. La anul vom împărţi din nou jucării.

Acasă taică-su îl făcuse prost.

— A lui Boancă a luat de trei ori cîte ceva, tu de ce nu te-ai înfipt ?

„Ce, n-ar fi putut să strîngă nodul cu putere să nu cadă niciodată ? I-a fost milă de evadat, de aceea n-a strîns nodul. El nu putea să priceapă asta ? Era o problemă de sentiment nu de iscusinţă".

Cînd, în cele din urmă, evadatul îmbrăcă şi haina, se făcuse întuneric de-a binelea. Nu se mai putea distinge nici un obiect din atelier. Pistruiatul, obosit şi trist, spuse fără convingere :

— Eu acum, domnule, mă duc... O să mă certe părinţii că am întîrziat.

Era convins că maică-sa avea dreptate cînd repeta întruna că oamenii sînt nerecunoscători.

Evadatul, din cauza întunericului, nu descifră tristeţea de pe faţa Pistruiatului. Era preocupat de problemele lui.

— Nu mi-ai promis că mă scoţi de aici ?

— Ba da, răspunse fără vlagă Pistruiatul. Vă scot şi vă arăt şi drumul. Încotro vreţi să vă duceţi ?

— Vezi, asta e. Încă nu m-am hotărît. În orice caz aş vrea s-o luăm spre canalul morii, nu spre

strada de la poarta principală. Acolo. cred. circulația e mai redusă.

— Cum vreți dumneavoastră. Eu o iau înainte.

— Ce-i cu tine, meștere ? Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, minți Pistruiatul.

— Ba da, s-a întîmplat ceva, insistă evadatul.. Pari supărat.

— Credeți că, dacă m-aș face croitor, n-aș învăța în jumătate de an să bag ața în ac ?

— Va să zică asta e !... Nu fi prost, meștere. N-am vrut să te jignesc. Tu, sînt convins că, după trei luni, ai putea face un costum întreg. Hai să mergem !

Neconvins, Pistruiatul porni spre ușă și ieși în curte. Cînd se convinse că nu-i nimeni prin apropiere, îl strigă pe evadat.

— Poftiți, domnule...

Evadatul ieși și el din atelierul mecanic, cercetă curtea, apoi, cu pași de pisică, se luă după Pistruiat. Acesta se grăbi, coborînd în fugă spre vad și întorcîndu-și privirile decît atunci cînd ajunse pe malul celălalt. Spre mirarea sa, evadatul era lîngă el. Se întrebă cum de nu i-a auzit pașii, cum de nu i-a simțit răsuflarea, dacă tot timpul a fost în spatele lui. Acum, în întuneric, nu-i mai putea distinge trăsăturile feței, dar ochii își păstraseră licăririle acelea ciudate.

În jur, casele mici, de paiantă, aveau obloanele trase. nu era nici o lumină prin apropiere.

— Acum încotro o luăm ?

— Vorbește mai încet, îi șopti evadatul. Probabil poliția a pus străji prin apropiere.

Tot în șoaptă vorbi și Pistruiatul

— Încotro o luăm ?

Evadatul rămase o clipă pe gînduri, apoi se hotărî :

— Tu o iei înainte. Eu am să te urmez la vreo douăzeci de paşi. Să nu-ţi întorci niciodată privirile înapoi. Mergi tot timpul înainte ca un om care ştie unde se duce. Înţelegi ?

— Da, domnule.

— Dacă ţi se pare că te urmăreşte cineva, sau dacă ţi se pare că ceva nu este în regulă te opreşti şi te prefaci că strănuţi. Dacă strănuţi, eu am să dispar. Ştii unde e zidul cetăţii ?

— Ştiu.

— Foarte bine. Dacă eu dispar, peste o oră, dar exact peste o oră, ne întîlnim la zidul cetăţii.

— Şi ce fac eu o oră în oraş ?

— Te plimbi... Acum e tot una... Chiar dacă iei bătaie de la ai tăi că ai întîrziat. Mi-ai promis că mă ajuţi, nu ?

— V-am promis...Dar daţi-mi înapoi actul de proprietate... Pe spatele lui am scris misiva către dumneavoastră.

Evadatul zîmbi din nou :

— L-am citit şi eu. Felicitări pentru fabrică. Să ştii că acum eşti capitalist. În orice caz, singurul capitalist simpatic.

Pistruiatul ar fi vrut să-l întrebe ce înseamnă capitalist, dar socoti că nu era momentul cel mai potrivit pentru o asemenea discuţie. Puse actul cu grijă în buzunar.

— V-am înţeles, merg înainte, dar încotro ? Spre centru, spre gară...

— Vezi, am uitat să-ţi comunic esenţialul. O iei spre depou. Ştii unde e ?

— Da.

Conform înțelegerii, Pistruiatul o luă înainte: merse de-a lungul gardurilor de nuiele ale grădinilor, apoi coti pe strada în pantă care ducea spre Foișorul de foc și cazarma pompierilor. Nici nu mai cuteză să se gîndească ce o să-l aștepte acasă. Cu toate astea era mulțumit: a recuperat actul de proprietate. N-avea de unde să-l ia pe Niță și, fără act, n-ar mai fi putut dovedi că fabrica e a lui.

În fața pasarelei de peste liniile ferate vru să se întoarcă să vadă dacă evadatul îl însoțește sau nu, dar se ținu de promisiune și nu-și întoarse privirile. În timp ce urcă scările îi trecu prin minte că evadatul de mult nu mai e pe urmele lui. De aceea i-a și spus să nu se uite spre el, să nu vadă încotro a luat-o. De fapt de aceea nici n-a indicat la început direcția încotro să se ducă: îi era tot una că oricum dorea să dispară. Nemaiputînd răbda, trase cu coada ochiului înapoi: evadatul tocmai apăru la capătul scărilor. Pistruiatului începu să-i placă aventura. Mai văzuse el undeva într-un fel o urmărire din asta, dar acolo urmăritul era urmărit cu adevărat.

Dinspre depou, un vînt rece aduse miros de cărbune și fum. Praful de cărbune îi pătrunse în nări și, brusc, strănută. Repede își întoarse privirile spre evadat; acesta tocmai cobora scările și se pierdu printre trecători. Pistruiatul porni după el, dar nu-l mai găsi. Supărat că va mai trebui să piardă o oră prin oraș, porni spre cetate. Mai demult, pînă nu intraseră nemții în oraș, aveau voie să se joace printre ruinele cetății. Acum accesul era interzis: la poarta mare erau santinele și se vorbea că nemții au făcut acolo un depozit de mu-

niţie care, dacă ar exploda, ar arunca tot oraşul în aer.

Mergînd încet, fără ţintă, descoperi că tot oraşul era împînzit de patrule. Se întrebă cum de nu le-a văzut pînă la pasarelă. Să fi fost cufundat în misiunea pe care o îndeplinea sau, pur şi simplu, nu i se părea ciudat că treceau patrulele pe lîngă el. Se uită spre turnul bisericii : ceasul arăta nouă şi un sfert. Acasă tata probabil îşi pregăteşte cureaua pentru o „discuţie" : aşa spunea el programului de bătaie : „discuţie".

FIX LA ZECE ŞI UN SFERT îi găsi pe evadat. A apărut din spatele unui crenel şi Pistruiatul se miră că nu-l văzuse venind. Era convins că evadatul a venit la cetate imediat după ce s-au despărţit. Dar atunci de ce i-a spus să se întîlnească numai după o oră ? Hotărî să-l întrebe acest lucru. Evadatul se opri lîngă el şi-l trase la umbra unei adînciturі.

— Ce s-a întîmplat ?

— Vă rog să mă scuzaţi, dar am strănutat deadevăratelea. Dar n-am să mai strănut. Vă promit...

— Ba da. Dar numai conform înţelegerii noastre : cînd este cazul.

Îşi ţinea mîna rănită în buzunar s-o mişte cît mai puţin.

— De ce aţi spus să ne întîlnim numai peste o oră ? De la pasarelă pînă aici nu faci mai mult de treizeci de minute.

— Da, dar tu ai fi putut să strănuţi şi la gara triaj. De acolo cum ai fi ajuns pînă aici ?

— Aveţi dreptate. La asta nu m-am gîndit... Mergem tot spre depou ?

— Da. Pe urmă mă descurc şi singur...

— N-aţi vrea să veniţi totuşi pînă mîine la noi acasă...

— Cum adică ? Ai vorbit cuiva despre asta ?

— Nu, dar dumneavoastră aţi spus că acum la noi ar fi cea mai bună ascunzătoare, că poliţia niciodată nu se întoarce imediat în acelaşi loc.

— Şi unde să stau ? Ce o să spună ai tăi ?

— N-or să afle. Vă ascund în pod. O noapte, şi pe urmă, dacă nu vă place, plecaţi... N-aţi văzut, tot oraşul e plin de patrule...

Evadatul rămase tăcut, calculă în gînd şansele de reuşită. Se vedea pe el că acceptase propunerea Pistruiatului. Spuse :

— Dar pentru asta ar trebui să fim prieteni... Ai vrea să fii prieten cu un puşcăriaş ?

— Dumneavoastră nu sînteţi puşcăriaş...

— De unde ştii ?...

— Păi asta se vede.

— Îţi mulţumesc, puştiule... Ştii cum mă cheamă pe mine ?

— Nu.

— Andrei. Şi pe tine ?

— Pe mine mă cheamă Mihai Ploşa, dar prietenii îmi spun Pistruiatul... Nu e un nume chiar atît de frumos, dar eu nu mă spuăr cînd mi se spune aşa... Şi ce-i dacă sînt pistruiat ?

— Ai dreptate. E mai bine să ai pistrui pe faţă decît pe suflet. Hai să mergem. Mai ţii minte ce-am discutat ?

— Da. Dacă e ceva suspect, sau mă urmăreşte cineva, strănut.

Un timp Pistruiatul merse tăcut, ocolind locurile mai umblate, preferă să facă mici ocoluri decît să

traverseze o stradă mai circulată. Dacă era mai atent, putea să distingă şi paşii evadatului. Era bucuros pentru această descoperire : însemna că evadatul nu era chiar aşa de grozav, cum îşi imaginase el ci, mai înainte, nu fusese atent la paşii din spatele lui. În apropierea podului se auzi strigat. Vru s-o rupă la fugă, făcu chiar cîţiva paşi mai repezi, dar îşi aduse aminte de evadat : nu putea să-l lase baltă în mijlocul oraşului.

— Stai, Pleşa !...

Îşi întoarse privirile şi se pomeni faţă în faţă cu profesoara de istorie. Numai la ea nu se aşteptase şi, o clipă, se întrebă dacă profesoara nu-l urmărise cumva. Părea mai severă decît la ore :

— Ce cauţi tu, noaptea, în oraş ?

Pistruiatul nu răspunse decît după ce îl văzu pe Andrei că se retrage în umbra unei porţi :

— Am avut treabă, doamnă profesoară. M-a trimis mama la... şi acum mă duc acasă...

— Ascultă, Pleşa, tu stai prin apropiere ?

— Da.

Profesoara se apropie de el şi întrebă cu voce scăzută :

— Ştii pe unde e fabrica de hîrtie ?

Fără îndoială profesoara ştia ceva. Hotărî să nege. Ridică din umeri :

— Fabrica de hîrtie ? Nu, doamnă, nici nu ştiam că hîrtia se face la fabrică.

— E pe aici pe undeva, insistă ea. Se spune că e părăsită...

— A, da, acum mi-am adus aminte. E pe strada Drobeta... E clădirea aceea cu gard de piatră...

— Acolo e intrarea principală... Mi s-a spus că mai are o intrare dinspre canalul morii...

— Nu știu, doamnă, îmi pare rău...

— Bine, Pleșa, îți mulțumesc...

Așteptă ca profesoara să se îndepărteze, apoi o luă spre podul de fier și cînd auzi pașii lui Andrei se liniști.

LA ORA ACEEA TÎRZIE strada Semaforului era pustie și întunecoasă. Rar de tot la cîte un geam, unde hîrtia de camuflaj era prost pusă, se vedea cîte o diră de lumină gălbuie. Undeva, într-o curte, un cîine lătra la lună și, înfundat, se auzeau greierii. Andrei nu mai păstră distanța stabilită, se apropie de el și pășeau tăcuți unul lîngă altul.

— Cu cine ai vorbit lîngă pod ?

— Cu o femeie, răspunse Pistruiatul cu gîndul acasă la discuția pe care urma s-o aibe cu taică-su.

— Asta am văzut că era femeie. Cine era ?

— O profesoară de la școală.

— Și ce ai discutat cu ea ?

Socoti că nu era nevoie să-l sperie, să-i facă griji. Minți :

— M-a întrebat ce caut, noaptea, în oraș și i-am răspuns că m-a trimis mama cu fel de fel de treburi.

— Bine, Mihai...

Ajuns în fața casei lui, Pistruiatul se opri și făcu semn lui Andrei să nu facă nici un zgomot. Îi arătă scara rezemată de ușa podului :

— Aia e scara, urcați în pod și, dacă peste citeva minute veți auzi țipete, să știți că... tata are curea lală și ustură grozav... dar dumneavoastră să nu vă faceți griji... Eu o iau înainte.

Deschise poarta cu grijă, să nu scîrțiie, cu pași de pisică se duse pînă la ușa bucătăriei, trase cu ure-

chea, apoi îi făcu semn lui Andrei să-l urmeze. Andrei se duse de-a dreptul la scară şi urcă, încet, treaptă cu treaptă. Pistruiatul aşteptă să dispară pe uşa podului, îi mai făcu un semn cu mîna, apoi îşi luă inima în dinţi şi intră în casă.

Spre mirarea lui, taică-su nu părea supărat : stătea la masă şi repara un întrerupător. În casă era curăţenie ca într-o farmacie.

— Unde ai fost, frumosule ?

Pistruiatul nu era pregătit pentru un răspuns atît de simplu, dar, spre norocul lui, taică-su nici nu-i dădu răgaz să inventeze ceva. Continuă :

— Azi, miine ai să te întorci acasă numai dimineaţa... Dacă aş fi lipsit eu, să vezi ce mi-ar fi făcut maică-ta. Aşa-i, mamă ?

— Tu să taci că toată ziua m-ai supărat. Parcă te-ai bucurat că au fost poliţiştii la noi...

— Păi dacă tot nu ne vin oaspeţi... Mai primim şi noi pe cineva în casă... Bine că n-ai fost acasă, Mihai, altminteri ai fi supărat-o şi tu...

— El mă supără şi cînd nu-i acasă.

— Atunci totuşi e bine că am lipsit, încercă Pistruiatul să preia tonul şugubăţ al lui taică-su.

— Unde ai fost ? întrebă maică-sa pe neaşteptate cu un ton sever.

„Va să zică tot n-am scăpat", îşi spuse Pistruiatul şi începu pologhia pregătită încă în drum spre casă.

— Întîi m-am dus la Caragea...

— A fost să-şi facă lecţiile, ţi-a spus doar cînd a plecat, interveni tata şi verifică întrerupătorul. Picîia ca unul nou.

— Tu să nu-i iei apărarea, că la asta eşti bun...

— Sînt bun şi ca electrician... Ţi-am reparat întrerupătorul şi acum, în loc să discutăm, mai bine pune de cină. S-a întors şi domnul student, tobă de carte şi, cine ştie, poate pe unde a umblat nu i-au dat de mîncare.

— Nu prea, răspunse Pistruiatul şi căută privirile lui taică-su.

Acesta îi făcu cu ochiul.

Mama se supără.

— Parcă tu nu ştii că n-am pregătit nimic !... Nu acum zece minute am bătut covoarele, pe orbeşte, în întuneric ?... Cînd să fi făcut ?...

— Ai dreptate şi, dacă mă gîndesc bine, nu e rău că au fost poliţiştii la noi. Am fi rămas cu covoarele nebătute.

— Vrei să spui că, eu nu bat covoarele ?

— N-am vrut să spun asta. Dar văd că tu ai chef de ceartă. Eu n-am...

„Ce bine că am întîrziat" îşi spuse în gînd Pistruiatul. Dacă nu m-aş fi întîlnit cu profesoara de istorie, o găseam pe mama bătînd covoarele. Ce aş fi făcut cu Andrei ?

Tata netezi faţa de masă şi spuse cu voce tare, cu un ton puţin poruncitor :

— Poate găseşti totuşi ceva de mîncare în cămară...

— Urcă în pod şi adu nişte cîrnaţi !...

Pistruiatul tresări, apoi, roşu la faţă, se încordă ca un arc şi rămase nemişcat de parcă cineva l-ar fi transformat într-o stană de piatră. Limba i se năclăi în gură, nu reuşi să scoată nici un cuvînt. După un timp îşi rezemă coatele de tăblia mesei şi privi buimăcit cum pregăteşte taică-su lămpaşul ca să urce în pod. N-avea nici atîta putere să se

împotrivească deşi, odată cu zvîcniturile repezi ale tîmplelor, rostea în sinea lui de zeci de ori, ca o placă de magnetofon cu rilele stricate : „Nu trebuie să urce, nu trebuie să urce !...“

Emoţiile ultimelor ore abia acum au pus stăpînire pe el. Îi părea rău că nu mărturisise, de la început, totul părinţilor, că-şi asumase întreaga răspundere pentru viaţa lui Andrei. Maică-sa, întorcîndu-se spre el, îl văzu nemişcat şi se sperie :

— Ce-i cu tine, Mihai ? Nu te simţi bine ?

Vocea cunoscută, caldă îl trezi la realitate şi, dintr-o dată, nu se mai simţi neputincios.

— Ba da.

— Atunci de ce stai de parcă ai fi înghiţit un par ?

— Mă gîndeam.

— Bravo ! Noi nu ne mai vedem capul de treabă şi tu te gîndeşti... şi bineînţeles, aiurea ! Ajută lui taică-tu...

— Ce să-mi ajute ? izbucni nervos tata. Lampa n-are petrol !...

Bombăni ceva în sine care aducea a înjurătură, apoi adăugă cu voce tare :

— Şi de cîte ori v-am spus să nu lăsaţi lămpaşul gol ! Într-o noapte ne pomenim cu lumina tăiată şi o să bîjbîim prin întuneric ca orbeţii !

— Urc eu în pod, se oferi bucuros Pistruiatul şi, fără să mai aştepte răspuns, porni spre uşă. Cunosc podul ca palma. Mă descurc acolo şi pe întuneric.

Ieşit în curte, îşi simţea încă bătăile repezi ale tîmplelor. „Ar fi fost groaznic să urce tata !“ Nu trecuseră nici zece minute de cînd îi spusese lui Andrei că podul e cel mai sigur loc din lume. şi acum, printr-o întîmplare nefericită, ar fi fost des-

coperit. Fără îndoială, ar fi crezut că a fost atras în cursă.

Porni spre scara rezemată de zid şi, cînd puse piciorul pe prima treaptă, apăru în curte şi taică-su.

— Să te ajut ?

— Nu, tată. Mă descurc singur.

— Totuşi, îţi ţin scara.

— Nu e nevoie. E proptită bine.

— Nu mai trăncăni !...

Urcînd scările se întrebă dacă Andrei îşi dă seama cine urcă în pod şi ajunse la concluzia că nu. De aceea, vorbi tare să fie recunoscut după voce :

— Ajunge un fir, tată ?

— Ajunge.

În pod, în afară de dîra de lumină care cădea pieziş, prin deschizătura uşii totul era înecat în întuneric. Cu mîinile întinse înainte ca să nu se lovească de ceva, Pistruiatul porni spre leaţurile unde atîrnau cîrnaţii.

— Eu sînt. Nu vă temeţi, spuse în şoaptă, cînd se convinse că nu poate fi auzit de jos.

— Şi ce cauţi aici ? îl întrebă Andrei tot în şoaptă, dar Pistruiatului i se păru că acesta ţipă din toate puterile.

— M-au trimis părinţii după cîrnaţi... Nu vă temeţi, totul e în regulă.

— Ce tot bodogăneşti acolo ? se auzi vocea lui taică-su din curte. Spui poezii ?

— Nu, tată... Abia acum m-am obişnuit cu întunericul.

Cînd peste cîteva minute se văzu în bucătărie, se linişti definitiv. Era convins că se descurcase bine într-o situaţie extrem de grea şi această convingere îl încălzi ca un cuptor.

Cină tăcut, rîse la o glumă spusă de taică-su, deşi gluma nu i se păru deloc grozavă, apoi mulţumi pentru mîncare şi se vîrî în pat. Aşternuturile erau proaspete, reci, miroseau a levănţică.

Înainte de a adormi, încercă să deslueşească paşii care ar fi trebuit să vină de sus, din pod, dar nu auzi nici un zgomot. De bună seamă, Andrei ştia să se poarte într-o ascunzătoare.

PISTRUIATUL ADORMI FOARTE TÎRZIU, după ce geamurile deveniră lăptoase şi cîntase cocoşul de cîteva ori ; la început încercă să găsească soluţii să-l scoată a doua zi din casă pe Andrei şi, pe cît era posibil, înainte de a se fi întors taică-su de la fabrică. Din păcate nu era o treabă chiar aşa de uşoară : maică-sa pleca rar de acasă, va trebui s-o ademenească undeva în fundul curţii, să-i spună ceva grav, că s-au îmbolnăvit orătăniile, sau aşa ceva. Tot gîndindu-se îi trecu somnul ; închise ochii, dar nu reuşi să adoarmă, apoi îşi aduse aminte de ora de matematică şi-l năpădiră sudorile: profesorul îi promisese că-l ascultă. Poate ar fi bine să chiulească...

Îl trezi maică-sa : era transpirat de parcă ar fi avut febră.

— Ce-i cu tine ? Nu mai auzi nici cînd sună ceasul ?

— Tata ?

— Tata a plecat de mult... Grăbeşte-te, mîncarea e pe masă. Vezi să nu întîrzii, că trebuie să-ţi corectezi nota la matematică... Ai stat ieri la Caragea, slavă Domnului, sper că ştii lecţia pe de rost...

— Bineînţeles că ştiu, nu-ţi fă tu griji, mamă.

înfulecă în grabă, lasă jumătate de ceaşcă de lapte pe masă şi o zbughi în curte. Îşi puse ghiozdanul în mers. Privi spre pod şi strigă cît îl ţinu gura :

— La revedere !...

Pentru o clipă avu senzaţia că Andrei apăruse în crăpătura uşii, pe urmă se pomeni cu maică-sa în spatele lui.

— Ce ţipi ca un smintit !

— Mi-am luat rămas bun.

— Ţi-ai mai luat rămas bun şi în casă...

— Am crezut că o să-ţi facă plăcere...

— Hai, du-te !...

Intră în clasă odată cu profesorul. Acesta nu-i dădu nici o atenţie şi Pistruiatul speră că profesorul a uitat de promisiune, şi că n-o să-l asculte. Hotărî ca pentru ora următoare să se pregătească ca un academician. Se aşeză în bancă, îşi strînse pumnii şi se chirci să fie cît mai puţin vizibil. Profesorul îşi puse ochelarii, răsfoi catalogul încet, parcă mai încet ca altădată şi Pistruiatul răsuflă uşurat cînd auzi numele de Breban. Înseamnă, îşi spuse Pistruiatul, că profesorul nu vrea să se enerveze : l-a scos pe Breban, care era socotit cel mai bun la matematică, să aibă o oră plăcută. Breban se întrecu pe sine : înşiră o sumedenie de ecuaţii pe tablă, simplifica, dădea explicaţii verbale. Un timp, Pistruiatul reuşi să-i urmărească demonstraţia, pe urmă pierdu şirul cifrelor şi, plictisit, privi pe fereastră : nu se vedea decît, răsărind dintre clădiri, turla bisericii catolice, nişte ţigle coclite de timp, verzui, parcă vopsite cu pensula. Tocmai se gîndea dacă ar putea să se urce pînă la cruce cu ajutorul unei frînghii, cînd îşi auzi numele. La început crezu că îl strigă un coleg să fie atent,

își întoarse privirile spre tablă, tabla era aproape plină cu cifre, pe urmă își auzi din nou numele :

— Măi, Pleșa, ai surzit ?

Fără nici un dubiu, era vocea profesorului. Se ridică în picioare.

Profesorul îl privi pe deasupra ochelarilor ca și cum, în clipa aceea, l-ar fi văzut pentru prima oară.

— Poftește la tablă, domnule !

În drum spre tablă, zăpăcit complet, auzi ca prin vis vocea lui Breban care voia să încheie neapărat o operație :

— Două pătrimi, minus, paranteză mare, două sutimi, plus, deschisă paranteza mică, șase pătrimi, minus opt pătrimi, închisă paranteza mică, închisă paranteza mare...

— Ajunge, Breban. Zece. Treci la loc. Continuă, domnule Pleșa...

Breban, în timp ce se încrucișă cu el, îi întinse creta. Pistruiatul nu știa ce ar trebui să facă cu ea, o învîrti printre degete, căută privirile profesorului, apoi se întoarse spre tablă. Spuse cu voce nesigură :

— Aceste două optimi...

Tăcu. Și de la tablă se vedea prin geam turla bisericii catolice. Desigur, ar fi fost foarte greu să ajungă pînă sus ajutat numai de o frînghie. Ce dracu ar trebui făcut cu aceste două optimi ?

— Măi, Pleșa. Tu nu te-ai pregătit...

— Ba da, domnule profesor, m-am pregătit, dar știți, ieri toată ziua a fost poliția la noi și au răscolit toată casa. Au percheziționat pivnița, podul... S-au uitat pînă și în cotețele găinilor și m-au întrerupt mereu de la lecție.

Nu știu ce să mai spună. Dădu cu ochii de fracții și încercă să continue :

— Cele două pătrimi de aici și cele două optimi din fracția a doua...

— Măi Pleșa, tu nu vezi că fracția a doua are paranteze mari ?

— Aa, da... Cele două optimi de aici... știți, polițiștii au plecat numai seara tîrziu...

— Și seara e mai greu să te pregătești la matematică...

— Nu, domnule profesor, dar știți...

— Știu, Pleșa... Vezi acel patru din fracția întîi ?...

La repezeală Pistruiatul nu știa unde e fracția întîi, căută pînă ce găsi cifra patru. Bucuros, spuse cu voce tare ca și cum ar fi răspuns la cine știe ce întrebare grea :

— Îl văd, domnule profesor.

— Ți-l dau ție, spuse profesorul fără să zîmbească. În catalog, să nu-l pierzi. Și la ora următoare mai încercăm o dată cu simplificarea...

Toată clasa rîse cu voce tare.

În rîsetele colegilor Pistruiatul se întoarse în banca lui din fundul clasei și privi cu ochi goi tabla împestrițată cu cifre. Brusc i se păru că găsise soluția și ridică mîna.

— Ce-i, Pleșa ?

— Dacă îmi permiteți, fac simplificarea acum. Cele patru optimi din prima fracție...

— Vorbești de acest patru ? întrebă profesorul foarte serios, arătînd cu un liniar spre acel patru cu pricina.

— Da.

— Ei, acest patru nu mai e aici. Ți-am spus doar : ți l-am făcut cadou. E trecut în catalog...

Elevii începură să chicotească şi profesorul, bucuros că gluma lui fusese savurată, deveni îngăduitor şi chemă pe altcineva la tablă. Posomorît, Pistruiatul îşi rezemă bărbia în pumni şi privi ţintă tăblia lucioasă a băncii în care un înaintaş al lui îşi săpase iniţialele, un I şi un S mare.

La sfîrşitul cursurilor, Pistruiatul părăsi ultimul clasa : era amărît, în sinea lui era convins că ieri făcuse un lucru mare, a salvat un evadat şi oamenii care îl înconjoară sînt obtuzi, nu-l înţeleg, deşi, ieri, efectiv n-a avut timp să se pregătească la matematică.

Pe coridor, profesoara de istorie îl ajunse din urmă :

— Ce-i cu tine, Pleşa ?

— Nimic, doamnă profesoară.

Ea îl privi lung, răspunsul Pistruiatului n-o convinsese.

— Ei, nimic. Spune, ce ai ?

— Am luat un patru.

— Înseamnă că faci colecţie.

— Ieri în orice caz n-am meritat-o. Am luat patru la istorie, pentru că n-am fost atent. Aţi fi putut să-mi daţi un patru la purtare, dar nu la istorie.

— Şi nici azi n-ai fost atent ?

— Nu. Azi n-am ştiut lecţia. N-am avut timp să mă pregătesc.

— Dacă umbli seara pe stradă...

Ar fi vrut să fie rău, să răspundă cu aceeaşi monedă profesoarei.

— Vreau să vă întreb, doamnă profesoară pe dumneavoastră de ce vă interesează fabrica de hîrtie...

— Am nevoie de hîrtie de împachetat.

— Dar fabrica e părăsită. Şi intrarea din dos, prin canalul morii, trece prin apă.

— Ieri ai spus că nici n-ai auzit de cea de a doua intrare.

— M-am interesat între timp. Am vrut să vă fiu de folos.

— Eşti obraznic !... Îi întoarse spatele şi porni spre cancelarie.

Pistruiatul era convins că şi profesoara era nedreaptă cu el. Porni spre scări şi, în stradă, soarele îl orbi. Îşi strînse pleoapele să se obişnuiască cu lumina şi în clipa aceea cineva îl prinse de braţ. Tresări : era comisarul care îl căutase cu o zi în urmă la şcoală.

— O, ce bine îmi pare, domnule Pleşa, că ne-am întîlnit, spuse comisarul zîmbind şi Pistruiatul se întrebă dacă se bucură într-adevăr sau minte.

Comisarul arătă spre o limuzină neagră.

— Poftim, domnule Pleşa.

Pistruiatul nu ştia dacă comisarul glumeşte sau nu : rămase locului. Dar comisarului nu-i ardea de glumă. Îl înhăţă şi-l împinse în maşină, apoi se aşeză lîngă el.

— La comisariat, dădu dispoziţie şoferului.

Pistruiatul se sperie : era convins că s-a aflat că evadatul se mutase la ei şi se întrebă dacă n-ar fi bine să mărturisească totul de la început, înainte ca ei să-i pună întrebări. Atunci s-ar putea spune că a spus totul de bună voie, nesilit de nimeni. Privi spre comisar, dar acesta stătea cu ochii închişi, cu capul rezemat de spătar. Părea plictisit : purta aceleaşi haine cu reverele pătate de mîncare.

Niciodată pînă atunci nu fusese într-o limuzină și-i părea rău că geamurile erau camuflate cu niște perdeluțe galbene de muselină și nu putea vedea afară.

Șoferul urni mașina din loc și demararea fusese atît de lină încît Pistruiatul, dacă n-ar fi auzit torsul lin al motorului, nu și-ar fi dat seama că se află în mișcare.

LA COMISARIAT, Pistruiatul fu tîrît în clădire și omul de la poliție îl ținea atît de strîns, încît Pistruiatul tresări de durere. Hotărî să nu spună nici un cuvînt chiar dacă o să-l omoare în bătaie. Urcînd spre etaj, comisarul se opri pentru o clipă :

— Ascultă, Pistruiatule, vreau să-ți dau un sfat. În biroul comisarului Bălan, unde ne ducem, e și domnul Comănescu.

— Și cine-i domnul Comănescu ?

— E comisar regal.

Pistruiatul se minună. O să aibă de-a face cu oameni mari. Întrebă :

— E rudă cu regele ?

— Tîmpitule !... spuse comisarul cu dispreț și-l tîrî după el.

La etajul întîi, după ce străbătură cîteva coridoare, ajunseră într-o sală de așteptare încăpătoare unde, așezați pe niște bănci de lemn, stăteau o mulțime de oameni. Comisarul îl sili pe Pistruiat să se așeze :

— Stai aici pînă te cheamă. Să nu încerci să fugi că dai de dracu. Ai înțeles ?

— Am înțeles, domnule comisar.

Nu-şi putea imagina ce întrebări o să-i pună ăştia de aici, dar, spre mirarea lui, nu era neliniştit. Numai să nu primesc şi aici un patru. Un patru de la poliţie ar fi mult mai grav decît cel de la matematică. Pe acela de la matematică îl va putea corecta uşor, dar o notă proastă primită de la poliţie ar putea să coste libertatea lui Andrei. Hotărî să fie foarte atent.

Comisarul dispăru într-o încăpere alăturată şi cei din sala de aşteptare se întoarseră curioşi spre Pistruiat : nu ştiau ce să creadă despre acest omuleţ în pantaloni scurţi, cu ghiozdanul subsuoară aşteptînd să fie invitat la comisarul-şef. O femeie în vîrstă nu rezistă tentaţiei şi-l întrebă :

— Da' ce-i cu tine aici, băieţaş ?

La început Pistruiatul vru să-i răspundă pompos că a fost chemat la anchetă, dar se răzgîndi la timp şi răspunse cuviincios, cu voce ştearsă :

— Nimic, doamnă, am fost chemat.

— Asta mi-am dat eu seama. Dar de ce te-au chemat ?

— Nu ştiu.

— Ei, nu ştii, interveni în discuţie un bărbat înalt, osos, cu un nas ascuţit de clovn. Doar nu vrei să spui că te-au adus la poliţie degeaba ! Am citit în ziare că tot oraşul e plin de răufăcători minori. Ai furat ?

— Nu.

— Lasă că spui tu totul aici, că ăştia nu se joacă.

Pistruiatul întoarse privirile în altă parte, în semn că pentru el discuţia a luat sfîrşit, şi se chirci pe bancă. Ar fi dat mult să ştie de ce fusese chemat, dar, după socotelile lui, dacă n-au pus pe nimeni să-l păzească şi l-au lăsat cu toţi ăştia din sala de

așteptare, nu putea fi ceva foarte grav. Numai dacă n-au efectuat cumva încă o razie acasă și au dat de Andrei. Dar asta, după calculele lui, era exclus : atunci n-ar fi așteptat pînă la sfîrșitul orelor, ci l-ar fi înhățat încă în timpul cursurilor și l-ar fi anchetat imediat acolo. În orice caz, de două zile, de cînd l-a văzut pentru prima oară pe Andrei, sărind gardul fabricii de hîrtie, multe s-au schimbat în viața lui. Acum se simțea matur, un om împovărat de griji. În urmă cu două zile singurele lui probleme erau lecțiile și formarea unei echipe de fotbal, care să-i poată înfrunta pe băieții din cartierul fabricii de zahăr...

În sala de așteptare era cald ; soarele bătea piezișgeamurile mate ; oamenii transpirau, își ștergeau frunțile asudate.

— Mihai Pleșa !...

Pistruiatul tresări și, urmărit de privirile curioase ale celor din jur, porni spre ușa capitonată de unde îl strigase cineva.

Intră în noua încăpere și simți cum pașii i se înfundă în covorul persan de sub picioare.

Dar nu covorul i se păru cel mai grozav, ci cele două fotolii tapisate cu catifea roșie. Fotolii atît de mari încă nu văzuse pînă atunci. Își roti privirile prin cameră și inventarie restul mobilierului : un dulap imens, sculptat, un birou cît două catedre de la școală, negru și, la ferestre, draperii tot din catifea roșie.

În spatele biroului stătea comisarul care îi mototolise actul de proprietate acolo, în curtea fabricii de hîrtie. Alături de el, așezat pe spătarul unui fotoliu era încă un bărbat, mai în vîrstă, îmbrăcat foarte elegant, cu o cravată galbenă la gît. Deasu-

pra biroului plutea un nor gros de fum de ţigară. Din cauza soarelui care se strecura printre crăpăturile perdelelor, fumul era transparent ca un nor scămos de primăvară. Cei doi bărbaţi nu i-au dat nici o atenţie, nici măcar cînd ajunse aproape de ei : fumau în continuare. Comisarul trabuc, iar domnul elegant o ţigară cu muştiuc aurit, pe care o ţinea între degete de parcă ar fi fost un creion.

— Stai jos, spuse în cele din urmă comisarul din spatele biroului.

Pistruiatul se aşează pe marginea unui fotoliu şi-şi strînse picioarele sub el. Dacă n-ar fi fost atît de emoţionat, ar fi încercat rezistenţa arcurilor aşa cum avea obiceiul ori de cîte ori se aşeza pe o canapea sau divan cu arcuri. Un timp aşteptă cuminte, încercînd să tragă cu urechea la discuţia celor doi, dar aceştia vorbeau în şoaptă aşa că, rar de tot, reuşea să deslueascâ cîte un cuvînt, două. Comisarul răsfoia filele unui dosar cu mîna în care ţinea trabucul şi acesta, ca o torţă, risipea în aer un fuior de fum albăstrui, aromat. Trecură vreo zece minute şi Pistruiatul, plictisit, era convins că cei doi au uitat de el. Tuşi de cîteva ori, dar nici unul dintre ei nu-i dădu nici o atenţie. Neavînd ce face începu să deseneze cu degetul pe pluşul roşu al fotoliului. Liniile privite dintr-o parte păreau definitive, încrustate adînc în catifea, dar, de îndată ce lumina nu se mai răsfrîngea în ele, deveneau nişte dîre fără importanţă. În pragul unei uşi mascate, pe care Pistruiatul nici n-o bănuise pînă atunci, apăru o doamnă între două vîrste şi se apropie de comisar.

— M-aţi chemat ?

— Da, domnișoară Matilda. Facem un proces verbal.

Femeia clătină din cap, în semn că a înțeles, și se duse la o măsuță pe care era așezată o mașină de scris învelită cu o husă de mușama.

Pe husă era tipărit cu litere de aur un cuvînt englezesc : **Remington.**

— Pleșa !

— Da, domnule comisar.

— Vino aici.

Pistruiatul se ridică de pe fotoliu și făcu un pas spre biroul comisarului. Nu-și auzi pasul și acest lucru îi creă o senzație ciudată, stranie. Comisarul îi întinse un carton pe care erau lipite patru fotografii.

— Ia uită-te la astea. Îl recunoști pe omul care a sărit gardul ?

Încă din prima clipă, Pistruiatul îl descoperi pe Andrei, dar nu se trădă : cercetă îndelung fotografiile, își strînse artistic pleoapele, apoi ridică din umeri.

— Nu, domnule comisar. Vreau să spun că nu-mi pot da seama. Știți, pe omul acela care a sărit gardul nu l-am văzut decît în mișcare. Nici nu știu dacă i-am văzut vreodată fața. Se mai uită o dată la fotografii, le privi cu atenție, zăbovind asupra fiecăreia. Andrei avea o fotografie veche și se vedea clar că fusese mărită după o poză făcută de un amator.

— Uită-te atent. Nici o față nu ți-e cunoscută ?

Pistruiatul mai mult bănui decît văzu că cei doi îi urmăresc privirile. De aceea intenționat se opri asupra primei fotografii.

— Pe acesta parcă îl ştiu de undeva... Dar acum nu-mi aduc aminte de unde. Nu e domnul comisar care m-a anchetat la şcoală ?

Individul cu cravată galbenă începu să rîdă.

— Dacă te-ar auzi comisarul Creţu, ţi-ar cîrpi o palmă. Se întoarse spre dactilografă. Te rog scrie :

Femeia începu să bată clapele maşinii de scris : ţăcănitul metalic suna sec.

— Cum te cheamă ? întrebă în cele din urmă omul cu cravata galbenă pe care, de la început, îl bănui mai mare în grad. Putea fi chiar comisarul regal. Avea o voce răguşită de tutun şi vorbea încet rumegînd fiecare cuvînt.

— Pleşa Mihai.

— Pe tatăl tău ?

— Pleşa Mihai.

— Am întrebat cum îl cheamă pe taică-tu ! ridică vocea anchetatorul.

— Tot Pleşa Mihai îl cheamă, răspunse cu ton mai ridicat şi Pistruiatul.

— Unde lucrează ?

— La turnătoria Ianto. E rihtuitor la metalele galbene.

Omul cu cravată galbenă îşi înălţă sprîncenele :

— Cum adică metalele galbene ?

— Aramă, alamă, bronz...

— Aaa, bronz, repetă dezamăgit anchetatorul şi se întoarse spre comisar : n-ar fi trebuit să-l aducem aici. E prostănac...

— Eu ? întrebă revoltat Pistruiatul.

— Taci din gură !

— La fabrica de hîrtie nu mi s-a părut prost, încercă să se scuze comisarul Bălan. Altminteri să daţi seama că nu-l aduceam aici. Acolo vorbea

deschis, sprințar și am avut chiar senzația că știe mult mai mult decît ne-a spus nouă. Era în vervă : s-a dat drept proprietarul fabricii de hîrtie... Nu-i amuzant ?

— Deloc.

— Drept să vă spun, pe mine m-a amuzat. Și după ce mi-a arătat actul de proprietate, s-a întîmplat ceva. Nu mi-a mai spus nimic interesant. Dimpotrivă...

Se întoarse spre Pistruiat și-l cercetă îndelung :

— Ai actul la tine ?

Numai după ce își duse mîna la buzunarul de sus al cămășii își aduse aminte că pe spatele actului de proprietate îi scrisese lui Andrei.

Prin fumul trabucului, fața comisarului părea spălăcită.

— E la dumneavoastră. Mi l-ați luat încă acolo la fabrica de hîrtie. Vă rog să mi-l dați înapoi !...

Omul cu cravata galbenă se amuză :

— Poftim, te face și hoț. Se întoarse spre Pistruiat : Hai, șterge-o de aici !...

Pistruiatul nu așteptă alt îndemn. Porni ca un glonț spre ușă. În sala de așteptare, simțindu-se privit, își încetini pașii și, plin de importanță, se îndreptă spre scări. Doamna în vîrstă îl prinse de braț :

— Ce au vrut de la tine ?

Pistruiatul, supărat că l-a prins de braț tocmai cînd călca țanțoș, spuse cu răutate :

— M-au întrebat ce părere am despre dumneavoastră.

Pe stradă Pistruiatul se pomeni în fața magazinului unde era expus motorul de barcă. Acum nu mai avea nici un rost să se grăbească. Oricum a în-

tîrziat la masă, motivare avea bună, că nu în fiecare zi e chemat omul la poliție. Și se vedea acasă povestind maică-si despre aventura de la comisariat și era convins că maică-sa îl va invidia. Motorul de barcă era tot în vitrină. Asta îi făcu plăcere : uneori, seara, înainte de culcare, era convins că motorul îl aștepta pe el. Nu mai rămînea decît să facă rost de bani și să plece în excursia aceea minunată pînă la mare. Deodată se auzi strigat. Se întoarse și se pomeni față în față cu profesoara de istorie.

— Du-te înainte, Pleșa, eu am să vin după tine ca și cum nu ne-am cunoaște.

— Dacă ceva nu-i în regulă să strănut ?

— De ce să strănuți ?

— Am crezut că...

Se amuză. De unde avea să știe doamna profesoară de înțelegerea lui cu Andrei !... Asta era numai taina lor. Porni înainte. După primul colț, profesoara se apropie de el :

— De ce te-au chemat la poliție ?

Pistruiatul tresări. Doamna știe totuși prea multe. Deveni precaut :

— De unde știți că am fost la poliție ?

— Am văzut prin fereastra cancelariei cînd ai urcat în mașina poliției.

Pistruiatul se liniști. Își recăpătă siguranța de mai înainte.

— Știți, s-a spart un geam pe strada noastră...

— Pentru asta nu te ia la poliție.

— Ba da, insistă Pistruiatul. Era un geam mare. Și, ca să fie mai convingător, desenă în aer un pătrat mare.

— Dacă nu vrei, nu trebuie să-mi spui. Am crezut că te pot ajuta cu ceva.

O privi drept în ochi, să vadă dacă minte sau nu.

— Îi cunoașteți pe cei de la poliție ?

— Nu, dar oricum, puteam face ceva pentru tine...

— În orice caz vă mulțumesc pentru intenție, doamnă profesoară, dar nu e nevoie să mă ajutați. Nu eu am spart geamul. De aceea mi-au și dat drumul...

— Bine, Pleșa. Du-te !...

— Sărut mîinile !

Simțindu-se privit un timp merse liniștit pînă ce din senin apăru o birjă. Pistruiatul fugi după ea și se instală pe osia din spate. Îi părea rău că nu putea da indicații încotro s-o ia.

ÎN TIMPUL PRÎNZULUI, Pistruiatul povesti cu gura plină prin cîte trecuse în ziua aceea :

— Și cum spuneam, tocmai mă uitam la turnul bisericii catolice. Ei, în clipa aceea m-a chemat profesorul la tablă. Erau acolo două fracții. Prima cu două paranteze mari, în care erau patru optimi...

— Lasă-mă în pace cu fracțiile și cu optimile tale. Nu mă pricep la ele.

— De ce să mint, mamă, grozav nici eu nu sînt. Dar în orice caz cu un patru am rezolvat...

— Și ce ai făcut cu celelalte trei...

— N-ai nici o grijă, mamă, le iau eu și pe acelea... Dar dacă ai ști ce am mai făcut astăzi, te-ai uita la mine ca la o icoană.

— Te pomenești că iar ai spart geamul băcanului.

— Ehei, de cînd nu l-am mai spart. M-am plimbat cu maşina prefectului.

Mama îl privi încruntată:

— De cîte ori ţi-am spus să nu te mai agăţi de maşini!

Pistruiatul dădu din mîini ca un om mare.

— Nu, mamă, nu fac eu din astea. Am fost chiar în maşina prefectului. Aş fi putut să pun şi picior peste picior, dar n-am vrut să-l murdăresc pe domnul comisar.

— Pe care comisar? întrebă nedumerită mama.

— Păi, nu m-am plimbat singur. M-a însoţit un comisar. Să nu mi se întîmple ceva.

— Da' ce putea să ţi se întîmple?

— Ştiu eu, spuse plin de sine Pistruiatul. În orice caz au început să aibă grijă de mine. De atunci de cînd m-au cunoscut acolo la fabrica de hîrtie. Pe urmă, domnul prefect m-a invitat în cabinetul lui. Ştii cum arată un cabinet de prefect? Pot să jur că nu ştii!... E mai mare decît băcănia lui Glass. Avea trei ferestre mari, perdele şi pe jos nişte covoare atît de groase că, atunci cînd păşeam, nici nu-mi auzeam paşii... Nu e grozav?

— Ce ai căutat tu la prefect?

— Am avut o discuţie cu el.

— Mie să-mi răspunzi cuviincios că-ţi cîrpesc o palmă de vezi stele verzi!... Ce ai căutat la prefect?

— M-au anchetat. Dar ştii cum i-am încuiat. Uite aşa!... Înşurubă pumnul în aer, să arate plastic cum i-a încuiat.

Resemnată, maică-sa îşi lăsă privirile în farfurie.

— Începi să semeni cu taică-tu. Şi el a avut de-a face cu poliţia. Tot timpul... Şi în primăvara asta...

— Mie mi-ai spus că a plecat la bunica să repare gardul...

— Ce voiai să-ţi spun ? Că a fost reţinut pentru cercetări ? Ascultă, Mihai. Îţi dau un sfat : atunci cînd treci pe stradă şi vezi un poliţist, treci pe trotuarul celălalt. Ai înţeles ?

— Da, mamă. Îşi şterse gura cu dosul palmei şi se ridică în picioare.

— Unde te duci ?

— În curte, la porumbei. Cred că porumbarul ar trebui reparat.

— Parcă numai porumbarul ?... Şi poarta... Dar taică-tu n-are timp pentru casă...

Pistruiatul ieşi în curte, apoi, tiptil, se apropie de fereastra camerei lui, acolo unde ascunsese o cratiţă cu mîncare şi, precaut, să nu fie văzut de nimeni, urcă în pod.

ANDREI ÎŞI ARANJASE CULCUŞUL în cel mai întunecat colţ al podului, în spatele unor lăzi pline cu vechituri. Pistruiatul, în loc de salut, îl întrebă dacă mîncase ceva. Andrei arătă spre cîrnaţii atîrnaţi pe sfoară.

— N-am avut încotro, Pistruiatule... Iartă-mă...

— Ai făcut foarte bine... Uite, ţi-am adus şi ceva cald. Îi întinse cratiţa.

— Mai bine îmi aduceai ţigări... De ce ai întîrziat atît de mult de la şcoală pînă acasă ? M-am temut că s-a întîmplat ceva.

— Nu te-ai temut degeaba. Am fost la poliţie şi m-au anchetat. M-au luat imediat după terminarea cursurilor şi mi-au arătat fotografia ta şi m-au întrebat dacă te cunosc. Bineînţeles, nu le-am

spus nimic. Cred că acum totul e în regulă... Tăcu, sperînd că Andrei o să-l roage să continue să povestească, dar Andrei devenise îngîndurat, tăcut. Își privea vîrful pantofilor. Pistruiatul își reluă povestirea :

— Știi, numai la final era să dau in bară. Atunci cînd mi-au cerut să le arăt actul de proprietate. Am dus mîna la buzunar, dar în ultima clipă mi-am adus aminte că pe spatele lui e și scrisoarea pe care ți-am scris-o ție. Pe urmă mi-au dat drumul.

Andrei își ridică privirile, dar nu se uită nici la Pistruiat, nici la lucrurile din fața lui. Pistruiatul avu chiar senzația că Andrei vede ceva dincolo de zid.

— Ar trebui să plec cît mai repede de aici. Am impresia că poliția te caută mai mult pe tine decît pe mine. Și n-aș vrea să aveți neplăceri din cauza mea.

Lumina soarelui, care se strecura printre crăpăturile pereților de lemn, desenă gratii pe fața lui Andrei.

— Ce fel de neplăceri ?

— Neplăceri. Mulțumește-te cu atît... Unde e actul de proprietate ?

— Aici, scoase Pistruiatul actul din buzunar.

— Trebuia să-l distrugi mai de mult. Din cauza acestei hîrtii puteam să cădem amîndoi.

— Să cădem ? Cum să cădem ?

— Cum să-ți explic ? Să fim arestați... Adevărul e că principalul vinovat sînt eu. Trebuia să-l rup imediat după ce l-am citit.

Se miră că Andrei poate să spună asemenea prostii.

— Și atunci cum aș fi putut dovedi că fabrica e a mea ?

Andrei zîmbi.

— Ai dreptate. La asta nu m-am gîndit. Dar, la urma urmei, dacă va fi nevoie, o să-l reconstituim. Îl rupi ?

— Chiar trebuie rupt ?

Andrei dădu din cap afirmativ.

— N-ajunge să-l ascundem ?

— Nu.

Un timp, Pistruiatul privi bîrnele de deasupra capului, apoi începu să rupă actul în bucăţi din ce în ce mai mici. Rupse hîrtia în două, pe urmă suprapuse în aşa fel să se potrivească perfect şi mai rupse o dată în două. Un nod i se opri în gîtlej şi se temu să nu-i dea lacrimile. De aceea nici nu-şi ridică privirile : îşi făcu de lucru cu mărunţirea hîrtiilor. Cînd bucăţelele deveniră atît de mici, că nu le mai putu înjumătăţi, spuse cu voce înecată de lacrimi :

— Să ştii, Andrei, acesta este cel mai mare sacrificiu pe care îl fac pentru tine...

Andrei vorbi pe un ton foarte serios, grav :

— Îţi mulţumesc, Pistruiatule...

Pistruiatul nu ştiu ce să răspundă. Încercă să înghită nodul din gîtlej, apoi spuse cu aceeaşi voce sugrumată ca mai înainte :

— Aşa-i că, dacă lucrurile se vor lămuri, îl vom reconstitui ?

— Bineînţeles... Şi mai am o rugăminte la tine. După ce se întunecă, am să plec. Va trebui să-mi asiguri coborîrea din pod.

— Adică să fac în aşa fel ca să nu te vadă nimeni.

— Exact. N-am evadat ca să schimb celula cu acest pod.

Pistruiatului iar i se înmuie vocea :

— Te mai întorci ?

Andrei își rezemă bărbia în palmă.

— Din păcate da. Încă n-am unde să mă duc.

— Atunci de ce trebuie să pleci ?

— Trebuie. Trebuie să dau un telefon cuiva.

— N-aș putea să telefonez eu în numele tău ? Mi-ar face mare plăcere. Încă n-am vorbit niciodată la telefon.

Andrei se ridică și porni spre ușa podului ca și cum ar fi vrut să coboare. Pistruiatul îi făcu semn să calce mai încet.

— Mama e în bucătărie și ar putea să-ți audă pașii.

— Vezi, șederea asta m-a prostit. Se duse în vîrful picioarelor pînă la Pistruiat :

— Te duci la un telefon public și formezi 03. Nu uiți ?

— Cum să uit ? Sînt numai ochi și urechi !

— O chemi la telefon pe operatoarea numărul șase. La centrală toate telefonistele, în loc de nume, au număr. Cînd se prezintă operatoarea numărul șase, îi spui așa : „E o zi splendidă, domnișoară, nu-i așa ?“ Dacă ea îți răspunde : „Da, e splendidă, pentru că e ziua mea“ atunci înseamnă că e ea.

— Cine ea ?

— Operatoarea numărul șase.

— Păi dacă de la început spun că vreau să vorbesc cu operatoarea numărul șase...

— Fetele, ca să se ajute între ele, ar putea să spună că sînt exact numărul pe care îl cauți. Totdeauna trebuie să verifici dacă vorbești cu cine trebuie. Dar asta e o altă treabă. Deci, dacă se prezintă ea, și îți răspunde exact „Da, e splendidă, pen-

tru că e ziua mea", o întrebi cînd poţi să te duci să ridici bagajul.

— Şi ?

— Atît. Ea îţi spune data, locul şi ora. Asta e tot.

— Pentru atîta lucru nu merita să ieşi. Misiunea i se păru simplă şi îi părea chiar rău că nu avea ceva mai complicat de făcut. Se şi vedea formînd un 03 la un telefon public, cînd vocea lui Andrei îi tăie elanul.

— M-am răzgîndit. Nu te mai duci. N-am dreptul să te expun. Uită tot ce ţi-am spus.

— Cum să uit ? Doar nu sînt tolomac !...

De jos îl strigă maică-sa. Pistruiatul fugi la uşă şi privi în curte. Aşteptă ca maică-sa să intre în casă, apoi coborî repede. Nici nu-şi luă rămas bun de la Andrei, ca acesta să nu-i interzică să dea cumva telefonul.

— M-ai chemat, mamă ?

— De cîteva ori. Unde ai fost ?

— Am fost la porumbar, minţi fără să clipească, pe urmă am trecut şi pe la Petreşti, să văd cum arată porumbarul lor... Să ştii că nu-i mai bun decît al nostru.

— Cum stai cu lecţiile ?

— Bine... Mîine avem două ore de desen şi muzică... Nu-ţi fă griji...

— Eu nu-mi fac. Numai tu să nu-ţi faci la sfîrşit de an...

— De ce m-ai chemat ?

— Te duci şi faci cumpărături. Iei un kilogram de săpun de rufe şi un pachet de sodă.

— Asta e tot ?

— N-ajunge ?... Hai, du-te !...

Pistruiatul întinse palma înainte.

— Banii ?

— Îi spui lui Glass să treacă în cont...

— Lui tata nu-i place cînd cumperi pe datorie...

— Taică-tu ar face mai bine să-mi dea mai mulți bani... În orice caz să nu-i spui lui tata.

Băcanul îl primi respectuos, chiar îl trase după tejghea și-l servi cu o bomboană împachetată în hîrtie vărgată. Îl descusu în legătură cu percheziția.

— De ce au fost la voi ?

Pistruiatul se prefăcu că nu știe despre ce e vorba.

— Cine a fost la noi ?

— Ei cine ? Poliția... De ce ?

— Căutau aur, spuse brusc și abia reuși să se țină să nu rîdă. Cineva ne-a reclamat că avem aur în casă. Au răscolit peste tot : au vrut să ridice și dușumelele. Bomboana pe care mi-ați dat-o, domnule Glass, e cam acrișoară... Se strîmbă să-i dovedească gustul bomboanei.

Glass alese o altă bomboană, tot împachetată și i-o dădu Pistruiatului.

— Și cine v-a reclamat ?

— Nu știu, domnule Glass. Tata a spus că, dacă află, îl omoară în bătaie...

— E deșteaptă maică-ta că cumpără pe datorie... Să creadă oamenii că n-aveți bani... Și zici că n-au găsit nimic ?

— Nimic.

— Nu i-au găsit sau n-aveau ce să găsească ?

— Eu nu știu, domnule Glass. Poate îl întrebați pe tata.

Cînd povesti maică-si discuția avută cu Glass, era s-o ia pe coajă.

— Eu nu mai pot de griji și ție-ți arde de glumă. Semeni cu taică-tu.

— Păi trebuie să-i semăn : e tatăl meu !

ÎN COLȚUL STRĂZII îl aștepta Calu : stătea culcat la umbra unui gard și privea trecătorii. Pe Pistruiat îl simți încă de departe. La început își ciuli numai urechile apoi săltă capul : părea că are reproș în priviri. Pistruiatul îl mîngîie numai după ce cîinele se gudură la picioarele lui.

— Ai să fii martor la un eveniment istoric, Calule. Am să vorbesc la telefon.

Calu ori că nu înțelesese despre ce eveniment este vorba, ori cuvîntul telefon îi era necunoscut, astfel că nu reacționă în nici un fel.

— Ți-ar place mai mult să mergem la Mureș ?

Calu lătră de două ori scurt, se opri să vadă dacă Pistruiatul vorbise serios sau nu, dar acesta, în loc s-o ia spre stînga, spre Mureș, mergea tot înainte. Neavînd încotro își grăbi și el pașii.

În fața unui magazin de mărunțișuri o fată subțirică, înaltă, stătea cocoțată pe un scăunel și spăla vitrina. În apropierea scăunelului era o găleată plină cu apă. Calu își vîrî de vreo două ori limba în găleată. dar apa era ori murdară ori caldă ; renunță să bea. Tocmai era hotărît să plece, cînd fata îl descoperi la picioarele ei, țipă atît de tare de parcă ar fi înjunghiat-o cineva. Trecătorii se uitară la ea cum rămăsese încremenită de frica cîinelui, dar Calu nu-i dădu nici o importanță, se grăbi să-l ajungă pe Pistruiat.

Cabina telefonică era ocupată : vorbea în spatele peretilor de sticlă un om mai în vîrstă cu spa-

tele încovoiat. Ţinea receptorul atît de aproape de gură încît, atunci cînd vorbea, buzele atingeau microfonul de bachelită. Pistruiatul se învîrti în jurul cabinei şi încercă să-şi imagineze cum ar putea arăta un oraş cu case de sticlă. În uşa întredeschisă se frînse o rază de soare şi un mic curcubeu proiectat pe trotuar părea un cerc desenat de copii cu cretă colorată. În cele din urmă omul termină convorbirea şi Pistruiatul intră în cabină. Abia cînd întinse mîna după receptor îşi dădu seama că era prea scund ca să ajungă pînă la disc. Neputincios ieşi din cabină şi se uită în jur pe cine să roage să-i formeze numărul la telefon. Ca şi cum ar fi fost un făcut, toţi trecătorii erau grăbiţi, preocupaţi. Pe urmă îşi aduse aminte că avea de vorbit despre o chestiune specială, probabil secretă, deşi Andrei nu pomenise niciodată acest cuvînt. Îl privi cu invidie pe Calu, care se întinsese din nou la umbră.

— Calule ! Ciinele ridică privirea, dar nu se mişcă din loc. Vino aici ! Cu mişcări lenevşe, Calu se ridică în picioare şi privi spre Pistruiat. Ţie ce-ţi pasă !... Stai culcat la umbră şi eu mă agit... Ce facem ?... Ciinele îşi ciuli urechile şi rămase nemişcat. N-ajung la disc. Calu lătră puternic şi se mulţumi cu atît. Nu pricepu ce ar fi putut să facă. Totuşi mai lătră o dată să vadă Pistruiatul că şi el e agitat.

— Tu nu înţelegi ? N-ajung la receptor... Ce-i de făcut ? Ai văzut tu fata aceea care spăla vitrina ?... Calu lătră din nou... Aia, arătă cu mîna spre magazinul de mărunţişuri. Du-te şi adu-mi scăunelul !...

Calu privi în direcţia magazinului, aşteptă pînă ce Pistruiatul îi desenă în aer scăunelul, înţelese,

ochii îi deveniră sclipitori, își zburli blana și porni încet spre locul indicat. Fata îl văzu încă de departe. Coborî de pe scăunel, dar n-avu timp să-l ia cu ea în magazin. Calu, stăpîn și pe scăunel și pe găleată, privi întrebător spre Pistruiat. Acesta îi arătă scăunelul. Calu prinse stinghia în gură și, cînd văzu gesturile de aprobare ale Pistruiatului, porni în goană spre el.

— Tu stai aici de pază pînă vorbesc. Nu lași pe nimeni să intre, ai înțeles !? Calu lătră de două ori.

Pistruiatul cocoțat pe scaun formă cele două cifre : 0 3... Îi răspunse o voce obișnuită. Pistruiatul nici n-o lăsă să termine fraza începută „ce doriți" și interveni :

— Vreau să vorbesc cu operatoarea numărul șase.

Auzi cum femeia de la capătul celălalt al firului o strigă pe una Nuți. apoi, clincănitul comutării îi zbîrnîi în ureche.

— Alo, da, operatoarea numărul șase.

Impresionat de ceea ce se întîmpla la celălalt capăt al firului. Pistruiatul se fîstîci. Spuse cu întîrziere :

— E o zi splendidă, domnișoară, nu-i așa ?

Și telefonista îi răspunse cu întîrziere :

— Da. pentru că e ziua mea, domnule.

— Vreau să vă întreb cînd pot să ridic bagajul ?

— E chiar necesar ? întrebă operatoarea.

Despre o altă discuție Andrei nu-i pomenise nimic. Totuși nu se pierdu cu firea.

— Da. Foarte necesar.

— În regulă. Mîine, după ora șase. La automatul din stînga.

Pistruiatul tocmai vroia să întrebe ce fel de automat, dar operatoarea întrerupse legătura.

CÎND PESTE JUMĂTATE DE ORĂ reveni în pod şi Andrei îl întrebă dacă s-a întîmplat ceva, Pistruiatul dădu din cap în semn că nu.

— M-am plictisit jos, de aia am venit.

— Şi lecţiile ?...

— Pentru mîine n-am lecţii.

Urcă pe butoi, apoi, cu un singur salt, prinse în braţe grinda principală a podului. Balansîndu-se, ca un adevărat circar începu să avanseze.

— Ce faci ?

— Gimnastică. Asta avem mîine la şcoală. Spune, Andrei, dacă n-ai avea rana, ai putea să faci şi tu la fel ?

Andrei ascunse un zîmbet :

— Poate nu chiar atît de sprinţar ca tine. Dar am senzaţia că tu vrei să-mi spui ceva.

— Aş putea să-ţi spun ceva, dar mă tem că te superi.

— Nu mă supăr, insistă Andrei.

Pistruiatul sări de pe grindă şi se duse în faţa lui Andrei :

— Jură.

— Jur.

— Aşa simplu nu e valabil. Îndoaie degetul arătător. Îi arătă cum să-şi ţină degetul. Jură aşa !

Andrei, cu buzele lungite a zîmbet, îşi îndoi degetul arătător şi încercă să pară cît mai solemn.

— Jur.

— Am dat telefon.

Andrei îl înhăță de piept, dar Pistruiatul, care prevăzuse reacția acestuia, își ridică brațele a apărare. Strigă atît de puternic încît imediat după aceea se temu să nu fi fost auzit de jos.

— Ai jurat !...

Andrei îi dădu drumul, strînse din dinți.

— Da, ai dreptate... Dar să știi, n-ai fost cinstit...

Deși nu se simțea cu nimic vinovat, Pistruiatul își lăsă capul în jos apoi, după o scurtă pauză, în care spera ca Andrei să se îmbuneze, relată discuția avută cu telefonista de la informații.

— Mi-a spus operatoarea numărul șase că mîine, după ora șase, poți să ridici bagajul. A mai spus „automatul din stînga"... Asta nu știu ce înseamnă...

Andrei rămase îngîndurat, apoi spuse mai mult pentru el :

— Tehnicul lucrează bine.

— Cine ?

— Niște prieteni. Acum, dacă ai dat telefon, nu mai putem da înapoi. Uite ce ai de făcut, mîine, după ora șase, te duci la gară, imediat la intrare, în stînga, este un automat pentru bomboane. Deasupra automatului vei găsi un tichet. Iei tichetul și te duci la mesagerii : acolo, în baza tichetului, ți se eliberează un bagaj. Sper să nu fie greu. Îl aduci aici. Ți-e clar ?

Ochii Pistruiatului începură să scînteieze. Chiar în penumbra din pod păreau niște beculețe verzi.

— Da. Chestii din astea îmi place să fac...

CÎND TATĂL PISTRUIATULUI se întoarse de la lucru, ligheanul cu apă caldă era pregătit de

mult lîngă sobă. Se spălă fără cuvînt, apoi se așeză la masă. Mama se învîrtea în jurul plitei, pregătise tocană de cartofi, aștepta să vadă surpriza pe fața soțului. Acesta părea bine dispus :

— Nu știu ce l-a apucat pe băcan, m-a salutat de parcă aș fi acționar la Banca de credit...

— Mulțumește-i lui fiu-tău.

Pistruiatul își lăsă privirile în pămînt.

— Cum adică ?

— Foarte simplu. I-a spus că polițiștii care au fost la noi n-au făcut percheziție, ci au căutat aur. Cică tu ai avea aur în casă.

Tata începu să rîdă.

— Cînd l-am văzut că-și scoate pălăria și se apleacă pînă la pămînt, am crezut că vrea să-mi arate carnețelul cu datorii. Dar el nu. Mi-a zis doar : „Cu respect, domnule Pleșa". Ce i-ai spus, diavole ?

Pistruiatul îi povesti cu lux de amănunte, mai adăugă și ce nu i-a spus și-i păru bine că taică-su se amuză.

— Pun pariu că acum, dacă ne-am duce să-i cumpărăm băcănia pe datorie, nu ne-ar refuza. Ar trebui să spui asta și croitorului să ne coasă pe gratis.

— Nu-i spune de două ori că fiul tău o să umple tot cartierul cu aurul nostru și, pînă la urmă, într-adevăr o să vină cei de la poliție să se convingă dacă avem sau nu.

Pistruiatul se sperie. Se dojeni chiar că glumise cu domnul Glass, te pomenești că o să vină polițiștii din nou. Hotărî ca despre asta să nu-i vorbească lui Andrei. Să schimbe discuția, îl întrebă pe taică-su dacă se mai vorbește despre evadat.

— Toate ziarele numai despre asta vorbesc. Chiar și cele din capitală. În **Universul** e o pagină întreagă. Se spune că se va constitui o comisie de anchetă la Ministerul de Interne și vor da cu toată poliția de pămînt. Aștia de aici au început să facă arestări...

— Numai să nu pățești și tu ceva.

— Eu ce să pățesc?... Eu în ziua evadării am fost la fabrică, să nu crezi tu că nu s-au interesat de asta. Sper că ai făcut supă de cartofi?

— Nu, tată... Mama a pregătit ceva clasa întîi... A spus că o să ne lingem și pe degete...

Seara, înainte de culcare, Pistruiatul mai stătu de vorbă cu taică-su.

— Dar unde putea să se ascundă evadatul? întrebă cu o curiozitate prefăcută. Cum de nu-l găsesc, cînd toată poliția îl caută?

— Nu numai poliția. Orașul e plin de patrule militare.

— Dacă ai fost tu în locul lui, unde te-ai fi ascuns?

— Nu știu, nu m-am gîndit niciodată la așa ceva... Cred însă că l-au ajutat prietenii...

— Crezi că un om ca ăsta are prieteni?

— Și cîți încă?!... Singur, cu cătușe la mîini, nu putea ajunge departe.

— Și-o fi scos cătușele.

— Cătușele sînt din oțel dur. Un aliaj de nichel...

— Le taie cu dalta.

— Nu se poate. Pentru asta ar fi nevoie de o daltă din vidia. Cum sînt cuțitele de strung. Cătușele astea rezistă și la bomfaier... Nu se pot tăia decît la polizor... De aceea îți spun că totul a fost

bine organizat, cu echipe de specialitate... De ce întrebi ?

— Că şi noi ne jucăm de-a evadaţii...

— Bine că eşti copil !

— De ce e bine ?

— Pentru că pînă te faci tu mare, lucrurile se vor schimba... Tu vei avea o altă viaţă...

— Păi n-ai spus tu că, atunci cînd termin şcoala, mă iei şi pe mine la turnătorie ?

— Ba da. Dar ai să vezi, după război, muncitorii vor fi respectaţi. Dar despre toate astea avem timp să vorbim... Treaba ta e să înveţi. Noapte bună.

TATĂL PISTRUIATULUI tocmai se pregătea să încarce cuptorul doi, cînd Emilia, laborantca, îl anunţă să treacă pe la domnul inginer Petcu. Rar se întîmpla să fie chemat la laborator, de obicei atunci cînd se pregăteau şarjele speciale, aliaje de bronz cu anumită duritate. Îi păru bine că întîrziase încărcarea cuptorului ; anunţă un tovarăş din echipă şi ieşi din turnătorie.

Soarele din curte îl orbi ; acolo în hală, înnegrită de fum şi timp, cu geamurile vopsite în albastru, pupilele muncitorilor, după cinci, şase ore de lucru, creşteau, păreau că au ochi de pisici. Curtea murdară, năpădită de buruieni şi presărată cu santinele, ca muncitorii să nu poată pleca decît la semnalele indicate de sirenă, din cauza soarelui părea vopsită în galben. Mihai Pleşa îşi ţinea ochii întredeschişi : să scurteze drumul, o luă pe o scurtătură, călcă peste un rond de flori arse de soare şi intră în clădirea scundă a laboratorului. Aici totul era văruit în alb, dar chiar şi aşa, funinginea in-

filtrată prin crăpăturile ferestrelor se aşternuse peste var, formînd nişte desene ciudate de valuri obosite.

— Te cheamă domnul inginer, îi spuse şi laboranta şi arătă spre uşa unui birou alăturat.

— O comandă de bronz ?...

— Nu ştiu. O să-ţi spună domnul inginer.

Inginerul îl primi în mijlocul biroului. Întîi verifică dacă nu e cineva în încăperea alăturată, apoi se apropie de Pleşa.

— Cunoşti acţiunea „Solfegiu" ?...

— Da.

— Atunci nu e nevoie să-ţi dau alte lămuriri. La Emilia găseşti bonul de ieşire. Treci şi pe la dispensar, spui că ţi-e rău.

— Am înţeles, domnule inginer...

Acasă, Mihai Pleşa, chiar înainte de a fi intrat în casă, coborî în pivniţă. Închise atent uşa după el, apoi aprinse lampa de furtună şi mută din loc un butoi cu varză. Agitat, dislocă cărămizile false zidite în perete şi scoase de sub nisip un pachet învelit în cîrpe. După ce mută butoiul la loc, vîrî pachetul într-o cutie de vioară şi ieşi din pivniţă. În stradă, luă cutia viorii sub braţ ca un adevărat muzicant. De peste drum se auzi strigat :

— Hei, domnule Pleşa, ce-i cu vioara aceea ?... Nu ştiam de această pasiune a dumitale... Chiar cînţi ?...

— Şi încă cum... Anul trecut mi-au oferit chiar un contract la operă... Îţi dai seama, nană Lina, că n-am acceptat. Dar dacă te măriţi dumneata, să ştii că vin să cînt la nuntă...

ÎN FAȚA CASEI BĂCANULUI Pîstruiatul îl fluieră pe Calu. Cîinele apăru imediat de după niște șipci rupte ale gardului și se gudură la picioarele Pistruiatului.

— Vezi că mă gîndesc la tine ? îl alintă Pistruiatul. Vino, Calule, avem o misiune foarte importantă. S-ar putea să-mi fii de ajutor...

Dincolo de podul de fier erau parcate cîteva camioane germane. Soldații își spălau cămășile în rîu, fumau sau jucau cărți. Calu îi lătră, dar Pistruiatul strigă la el :

— Lasă, Calule, sînt în refacere...

Pistruiatul ajunse la gară cu cîteva minute înainte de ora șase. Intră în sala de așteptare, urmări cum, la o bucătărie de campanie, se distribuia supă soldaților răniți, apoi se postă chiar în fața automatului de bomboane. Era convins că în așa fel va putea vedea pe omul care va pune tichetul pe automat. Trecură cîteva minute, dar de automat nu se apropie decît un soldat negricios, cu o raniță plină cu pîine neagră, care vîrî un bănuț în automat. Ori nu era mulțumit soldatul de bomboana primită pentru bănuț, ori automatul nu funcționa bine : supărat, începu să-i care pumni, toată sala de așteptare suna a zdrăngănit de tinichea pînă ce un ceferist îl luă de mînă și-l împinse de lîngă automat :

— Ce te superi, omule ? îți pui mintea cu o ladă de metal ?... Dă pumni ăluia care a instalat automatul, care îți fură banii...

Soldatul, neconvins, mai privi multă vreme spre lada de tinichea, apoi ieși pe peron. Ceasul din sala de așteptare arăta fix șase. Pîstruiatul se apropie de automat. Îl însoți și Calu. Întinse mîna în sus și descoperi, cu ciudă, că nu ajungea pînă la capacul

C-da 5598 Coala 10

automatului. Îl împinse pe Calu lîngă perete, apoi călcă pe spatele lui : se înălță atît de mult încît văzu și cu ochii tichetul așezat pe capac. Îl luă și sări pe ciment.

O clipă rămase nemișcat să vadă dacă l-a urmărit cineva sau nu, dar cei cîțiva călători din sala de așteptare erau preocupați cu treburile lor. Cu tichetul în mînă, Pistruiatul porni spre ghișeul deasupra căruia era fixată o placă emailată cu inscripția **Mesagerii.** Întinse tichetul unui magazioner cu mustăți mari, ungurești, răsucite cu migală în furculiță. Acesta, miop, privi tichetul pe sub ochelari apoi dispăru undeva în fundul magaziei și reveni cu o cutie de vioară.

Pistruiatul preluă cutia și imediat i se păru că e ceva mai grea decît o vioară, dar se prefăcu a nu da importanță acestui lucru și porni spre ieșire. Nu văzu că, în urma lui, un individ înalt cu niște haine la două rînduri cu dungi late își potrivi cravata, apoi mulțumit de ceea ce a văzut porni pe urmele lui. Pistruiatul nu-și dădu seama că e urmărit decît atunci cînd ajunse la malul rîului. Acolo agentul nu putea să pară un trecător oarecare, fu nevoit să meargă pe urmele Pistruiatului. Cînd îl văzu pentru prima oară, avu senzația că omul din spatele lui ar fi vrut să se ascundă, dar, în ultima clipă, s-a răzgîndit. Pistruiatul așteptă ca omul cu haine cu dungi să-l depășească, dar acesta se opri, privi, preocupat, creturile mici, albe, ale valurilor. Pistruiatul porni din nou, omul din spatele lui renunță să mai contemple apa, porni și se luă după el. Pistruiatul se convinse că omul îl urmărește de-adevăratelea, îl strigă pe Calu :

— Măi, Calule, îl vezi pe omul acela din spatele nostru ? Ăla cu pălărie. Goneşte-l !...

Calu porni ca din puşcă. Agentul, speriat de namila care se apropie de el, se întoarse şi începu să fugă din toate puterile. Era o cursă inegală : Calu plutea în aer ! Soarele coborîse, cîinele nu mai era moleşit de căldură.

Pistruiatul îşi continuă drumul şi chiar cînd i se părea că prietenul său, terminîndu-şi misiunea, plecase acasă, se pomeni cu el la picioarele lui. Ţinea în gură o bucăţică de stofă vărgată.

— L-ai gonit ?... Adică ce te mai întreb, se vede. Scuipă stofa aia, poate să fie murdară.

Calu lăsă să-i cadă stofa din gură şi privi cu ochii lui cenuşii spre Pistruiat. Acesta îl mîngîie pe cap. Calu lăsă capul în jos, se culcă pe iarbă şi se miră că Pistruiatului nu-i ardea de joacă. Totuşi acesta se aşeză lîngă el.

— Mă, Calule, ce ar putea să fie în cutia asta ? Prea e grea să fie numai o vioară. Ne uităm ?...

Calu lătră de două ori şi Pistruiatul consideră lătratul ca pe o aprobare. Încercă să forţeze broasca. Broasca nu voia să cedeze. Fu nevoit să se scotocească prin buzunare după un cui. Găsi o cheie ruginită care se potrivi. Deschise cutia şi găsi în ea un pachet lunguieţ învelit în cîrpe murdare de ulei. La ce i-o fi trebuind lui Andrei această păpuşă de cîrpă ? Desfăcu cîrpele şi descoperi o puşcă automată. Speriat, înveli totul la loc şi îl puse înapoi în cutie.

— Numai la asta nu m-am aşteptat, Calule !

Cu vreo trei străzi înainte de casă, se pomeni înconjurat de o ceată de copii.

— Vii cu noi ? întrebă un băiat înalt cu fața spălăcită lucioasă de transpirație.

— Sigur că vine, nu e tot din strada Semaforului ? intră în vorbă un altul, bondoc. Ținea în brațe o minge nouă de fotbal. Era atît de nouă încît pe pielea ei întinsă și galbenă se putea citi încă firma fabricii : **Tarcom.**

— Ne-au provocat cei din Bujac. Au spus că ne bat la șase zero.

— Nu pot veni, încercă Pistruiatul să se sustragă. Nu vedeți, trebuie să mă duc la ora de vioară.

— Dar de cînd dracu cînți tu la vioară ?

— De astăzi.

— Atunci nu pierzi nimic !... Și cum să mergem fără portar ?... Știi foarte bine că rîndul trecut am luat bătaie de la ei... Vino !...

În zadar încercă Pistruiatul să se sustragă, băieții îl luară de braț și-l tîrîră după ei.

Cei din Bujac jucau fotbal în strada Postăvarului, o stradă nepietruită numai bună de joc.

Pistruiatul așează vioara în loc de bară și se postă în poartă. Era socotit cel mai bun portar din cartier ; unii, în batjocură, îi spuneau Pavlovici, dar nimeni nu se îndoia de capacitățile sale. Avea reflexe iuți, intuia ca nimeni altul traiectoria balonului și nu se temea să se arunce în fața atacanților.

De cîteva ori interveni și Calu în joc. Băieții se temeau să nu înfigă colții în minge. Pînă și Pistruiatul îl goni de cîteva ori.

— Du-te de aici că mă încurci ! Pleacă n-auzi !...

Ascultător, Calu se duse în spatele porții, dar urmărea cu ochii toate traiectoriile balonului. Nu o

dată se încordă să pornească după minge, dar privirile supărate ale Pistruiatului îl opreau. Un înaintaș din Bujac, care se temea de cîini, ceru să fixeze un loc special pentru Calu, la cel puțin trei metri de poartă că, din cauza lui, a ratat două goluri ca și făcute. Antipatia se părea reciprocă ; și Calu mîrîia ori de cîte ori centrul înaintaș al echipei adverse se apropia de poartă. Acesta se oprea din elan, se uita mai mult la Calu decît la minge. Odată lovi cu piciorul într-o piatră și, din clipa aceea, continuă jocul șchiopătînd.

Conduceau cu doi la unu, cînd Mircea atinse mingea cu mîna. Se adunară cu toții în jurul lui, hențul fusese comis în apropierea porții și se certaseră vreo zece minute pînă cînd hotărîră cine să bată penaltiul. Sorții căzuse asupra lui Dima, fiul paznicului de noapte de la fabrica de zahăr. Dima era socotit jucător bun, lovea mingea cu amîndouă picioarele, avea un singur defect : era sașiu. Se spunea despre el că vedea întotdeauna două mingi și din cauza asta șuta în gol, în direcțiile cele mai neașteptate, comițînd bineînțeles o mulțime de faulturi. Cînd fixă mingea, Pistruiatul îi căută privirile : în general un portar bun trebuia să intuiască direcția în care se va trage șutul. Dar ca să-l poată privi pe Dima în ochi ar fi trebuit să se deplaseze vreo trei metri din poartă, pentru că Dima privea cu totul în altă parte. În cele din urmă, Dima își luă elan, lovi mingea cu stîngul și mingea luă o traiectorie ciudată spre casele din apropiere. Cioburile sunară cristalin și, ca la comandă, amîndouă echipele o luară la goană. Instinctiv și Pistruiatul. Ajunse în colțul străzii, cînd își aminti de vioară. Se întoarse, dar era prea tîrziu. Proprietarul feres-

trei sparte, un individ îmbrăcat în pantaloni de pijama şi cu un maieu negru, tocmai ridică vioara de jos. Pistruiatul îl ajunse din urmă exact în clipa cînd voia să intre pe poartă.

— Daţi-mi vioara înapoi !...

Omul, în loc de răspuns, îi trînti poarta în nas.

Calu îl privi prosteşte. Nu pricepea nimic.

— Mi-a luat vioara, nu înţelegi ?... Uite acolo, după gard... Hai, sări !... Adu-mi vioara !... Du-te !...

La al doilea îndemn Calu sări peste gard şi dispăru din cîmpul vizual al Pistruiatului. Se auzi un lătrat, apoi un ţipăt prelung pe urmă un zgomot ca şi cum s-ar fi răsturnat, după aceea predomină din nou lătratul cîinelui.

— Adu-mi vioara ! strigă Pistruiatul.

Se mai auzi un zgomot nedesluşit, pe urmă se deschise poarta şi apăru Calu : ţinea în gură cutia viorii. Omul apăru şi el în spatele cîinelui, dar cînd acesta se întoarse din nou spre el, închise repede poarta.

Pistruiatul luă cutia din gura cîinelui şi o luă la goană.

Se opri să-şi tragă sufletul numai cînd ajunse în colţul străzii Semaforului. Acolo, băiatul de prăvălie tocmai încingea cărbunii pentru grătar. Mirosea a fum şi a carne sărată. Ţanţoş, cu vioara sub braţ, Pistruiatul porni spre casă. Calu îl părăsise : rămăsese în apropierea grătarului, unde mirosul de carne îl atrăgea ca un magnet. Vecina, care tocmai se întorsese de la apă, dădu cu ochii de Pistruiat. Cînd îl văzu cu vioara în mînă lăsă amîndouă vedrele jos şi se cruci :

— Ce mă, şi tu cînţi la vioară ?...

— Da, tuşă Lina...

— Mai trebuie s-o văd şi pe mă-ta cu trombon şi pot spune că a înnebunit lumea... Îşi dădu ochii peste cap, apoi îşi ridică vedrele şi porni spre casă.

Pistruiatul intră în curte. Se frămînta ce poveste să inventeze, dacă dă cu ochii de maică-sa, dar spre bucuria lui curtea era goală.

Andrei îl întîmpină chiar în capul scărilor. Dacă cineva s-ar fi uitat într-acolo, ar fi fost imposibil să nu-l vadă.

— Slavă Domnului !

Luă cutia din mîna Pistruiatului şi o ascunse în spatele unor lăzi.

— Ai spus „slavă Domnului" exact ca preotul nostru la ora de religie...

— O fi şi el îngrijorat...

— Dar tu de ce eşti ?

— Acum nu mai sînt.

Pistruiatul se aşeză pe o bîrnă.

— Tu cînţi la vioară ?

— Da, îi zîmbi Andrei.

— Dacă te rog să-mi cînţi ceva, îmi cînţi ?

— Nu se poate. S-ar auzi şi jos !

— Atunci de ce ai ţinut atît de mult să-ţi aduc vioara ?

Andrei îi căută privirile, dar Pistruiatul privea cu încăpăţînare podeaua.

— Ştii, Pistruiatule, asta e o vioară specială... Vrei să ţi-o arăt ?

— Nu. Am văzut-o... Şi să ştii că mi-ar fi părut foarte rău dacă m-ai fi minţit...

— Dacă tu abia acum ţi-ai dat seama că nu te mint niciodată, atunci e rău. Dar asta acum n-are nici o importanţă. Aş vrea să mă ajuţi, Pistruiatule.

— Cu ce să te ajut ?
— Aş vrea să plec de aici.
— Din cauza viorii ?
— Nu.
— Să ştii că nu te ajut cu mare plăcere. Spune, de ce vrei să pleci ? Nu stai bine aici ? N-ai spus tu că podul nostru e cea mai bună ascunzătoare acum ?... Văzînd însă faţa imobilă a lui Andrei, îşi strînse dinţii şi continuă : Ce trebuie să fac ?

Andrei nu-i răspunse imediat. Pistruiatul era convins că prietenul său încă nu-şi făcuse un plan concret, că abia acum încearcă să născocească ceva. Se linişti puţin şi aşteptă ca celălalt să vorbească.

— Spune, Pistruiatule, ştii pe unde vine strada Secerişului ?
— Nu.

Îi era ruşine că nu ştia pe unde vine strada Secerişului. Adevărul era că nu cunoştea străzile după nume, ci după o clădire, după o întîmplare, statuie sau fîntînă. Chiar dacă l-ar fi întrebat cineva cum se numeşte strada unde era şcoala, n-ar fi ştiut să răspundă. Pentru el strada unde era şcoala, era strada şcolii, unde era biserica, era strada bisericii.

— E în apropierea gării triaj, încercă să-i dea un punct de reper Andrei. În spatele depoului.
— Ştiu deja. Strada Vişinilor. E o stradă scurtă, unde toate casele au grădini. Am mai fost pe strada aceea şi anul trecut. Ne-am dus să furăm vişine. Ce-i cu strada aceea ?

Andrei continuă pe ton scăzut, silabisind aproape fiecare cuvînt :

— La numărul 14 locuieşte o femeie în vîrstă.

Se numeşte doamna Rozeanu. Să ştii că e vorba de o misiune foarte grea.

— Ce trebuie să fac ?

— Te duci la ea, după ce mai întîi ai verificat că nu eşti urmărit. Dar s-ar putea ca şi casa să fie supravegheată. Ştii, uneori doamna Rozeanu ne ajută. Dacă reuşeşti să dai de ea, îi spui că vii din partea lui Enache.

— Nu din partea ta ?

— Ba da. Dar ea mă ştie cu acest nume. Enache. Îl reţii ?

— Desigur. Am un coleg de clasă pe care îl cheamă Enache. E un băiat negricios, cu nişte ochi mici de viezure.

— Foarte bine. Îi spui că vii din partea lui Enache şi te interesezi **dacă cuibul e gol.**

— Ce fel de cuib ?

— N-are importanţă. Pe urmă vii şi-mi spui care e situaţia. Fii foarte atent la tot ceea ce îţi spune ea. Va trebui să-mi redai discuţia cuvînt cu cuvînt. Din clipa asta viaţa mea este în mîinile tale. Depinde de cum te descurci.

— N-ai tu nici o grijă, mă descurc eu... Şi cînd să mă duc ?

— Mîine, poimîine, cînd ai timp. Şi te mai rog o dată, fii foarte atent.

COMISARUL BĂLAN stătea în spatele biroului şi picotea : nu dormise din ziua evadării lui Bogdan, acasă nu se ducea de teamă să nu se culce, stătea ziua şi noaptea în birou, lîngă telefon, aştepta să fie sunat şi cineva să-i comunice că evadatul a fost

reperat. Astepta acest telefon ca pe Mesia, cu evlavie.

Se gîndise de cîteva ori să se ducă la comisarul regal și să-și prezinte demisia, dar știa că domnul Comănescu nu i-ar fi primit-o : i-ar fi rîs în față și i-ar fi spus ceea ce Bălan auzise de multe ori din gura lui :

— De la poliție nu se pleacă cu demisie ; de la poliție se pleacă cu piciorul în fund ! Demisia, Bălane, este apanajul oamenilor slabi și slabii n-au ce căuta la poliție.

De obicei la asemenea discursuri mai adăuga și faptul că un om dat afară din poliție se duce cu primul tren spre front. Și nu doar așa ca toată lumea, ci într-un batalion disciplinar, ca un om ostil regimului. Prezentarea demisiei ar echivala acum cu o sinucidere.

Bălan încercă toate metodele de a da de urma lui Bogdan, dar urmele, ca și cum ar fi fost șterse de ploaie, nu se găseau. Cineva îi propusese să ia legătura cu informatorii : nu în speranța unui rezultat imediat, ci mai mult să fie cu conștiința împăcată că a încercat și această posibilitate. Informatorul Teodor Suciu de la depou îi mai ajutase de cîteva ori ; era un om mic, pirpiriu și atît de negricios, încît chiar spălat proaspăt, arăta ca dat cu funingine. Pe vremuri fusese arestat pentru un sabotaj sau participare la o grevă și n-a rezistat la anchetă. Îi era frică de bătaie ca de dracu : și atunci vorbise, a dat pe mîna poliției aproape tot comitetul de grevă, dar, spre norocul lui, cei de la poliție l-au arestat și pe el, chiar l-au condamnat la cîteva luni, să nu fie bănuit de trădare. Pe urmă, a mai colaborat cu poliția, dar nu doar așa din simpatie, ci pen-

tru bani. Nu primea mult, dar primea, şi cei de la depou care nu ştiau de relaţiile lui cu poliţia îl socoteau om de încredere, fusese doar arestat pentru organizarea unei greve şi nu se fereau de el. El afla fel de fel de ştiri, le transmitea poliţiei şi aştepta acasă mandatul poştal. Pe urmă, după izbucnirea războiului, poliţia l-a neglijat. Suciu era bucuros că l-au uitat, voia şi el să uite totul, dar nu s-a întîmplat aşa : cu o zi în urmă primise o invitaţie să se prezinte la comisarul Bălan. Nu ştia de ce fusese chemat ; se învoi de la depou, invocînd un pretext oarecare, şi se duse la comisariat.

Bălan stătea la birou şi-l aştepta. Cînd ofiţerul de serviciu îl anunţă de sosirea lui Suciu, se retrase în biroul alăturat, să-l ţină cîteva minute sub supraveghere. Era o metodă verificată, un om străin, într-un birou oficial, se pierde cu firea, devine nervos şi, în orice caz, puterea lui de rezistenţă scade.

Suciu fu introdus în biroul lui Bălan şi ofiţerul de serviciu se scuză, în numele comisarului-şef, rugîndu-l să aştepte cîteva minute. Suciu rămase un timp în picioare mototolindu-şi şapca între degete, pe urmă se duse la fereastră şi privi în stradă : la ora aceea a prînzului circulaţia era mare, poliţistul însărcinat cu dirijarea circulaţiei era transpirat, soarele îl bătea în cap şi maşinile venite dinspre cazarmă îl claxonau. Trecuseră vreo cinci minute şi Suciu, agitat, se simţea din ce în ce mai prost ; se aşeză pe un fotoliu, la început numai pe marginea spătarului, pe urmă se lungi şi-şi întinse picioarele pe covor. În clipa aceea sună telefonul, Suciu tresări, se ridică în picioare, privi prosteşte aparatul

de pe birou. Țîrîitul monoton îl enerva, nu știa ce să facă ; să ridice receptorul sau nu.

Din încăperea alăturată apăru Bălan :

— De ce nu ridici telefonul, mă !

Suciu se întrebă dacă e mai bine să-i răspundă la întrebare sau să-l salute. Se decise la prima variantă

— Nu fac eu chestii din astea, domnule comisar...

— Șef, mă !

— Domnule comisar-șef.

O rază de soare strecurată printre crăpăturile perdelelor lumină straniu fața lui Bălan. Orbitele umbrite păreau niște găuri adînci ca la mort. Simțindu-se privit, Bălan îl întrebă :

— De ce mă privești așa, îngerașule ?... Suciu își lungi buzele a zîmbet, era bucuros că întrevederea începea bine. Eliberat de emoții, zîmbi cu gura plină arătîndu-și gingiile trandafirii. Brusc comisarul îl plesni peste gură. Rîzi, măgarule !... Nedumerit, Suciu încremeni cu zîmbetul pe buze. Părea o păpușă de ceară. Telefonul continua să țîrîie. Bălan ridică receptorul :

— Da, da, Bălan e la telefon. Vă salut, domnule Comănescu... Am onoarea, da... da, da, n-aveți nici o grijă... Pînă diseară aveți toate adresele... Zîmbi. Cum să nu, e lîngă mine... Privi spre Suciu : acesta, încremenit ca o stană de piatră, continua să privească prostește covorul. Desigur, domnule Comănescu, abia așteaptă să ne dea adresele. Cum ? Să tacă ?... Aveți o părere foarte proastă despre mine, domnule comisar regal... N-aveți nici o grijă, îl toc mărunt... Se întoarse din nou spre Suciu și astupă cu palma receptorul. Despre tine e vorba... Luă palma de pe receptor... Nici o grijă, domnule Comă-

nescu... Bineînțeles, fac și un raport scris... Am onoarea, domnule Comănescu...

Puse receptorul în furcă și se întoarse spre Suciu...

— Ia loc, Suciule !...

Neavînd curajul să se împotrivească, Suciu se așeză în fotoliu. Comisarul se așeză și el în spatele biroului, apoi întinse mîinile păroase pe masă.

Suciu era disperat. Fusese convins că a fost chemat pur și simplu la o discuție și, chiar înainte de a se fi salutat cu comisarul șef, a și încasat o palmă. Cine știe, poate cineva l-a vorbit de rău și ăștia o să-l snopească în bătaie. Deși nu se simțea vinovat cu nimic, se temea : acum pe timp de război nu era nevoie să fii vinovat ca să dai de bucluc.

— Îmi pare bine, întrerupse în cele din urmă liniștea Bălan, că ai asistat la această convorbire la telefon. Cel puțin nu va trebui să te lămuresc.

— Cel mai bine e să nu mă lămuriți, domnule comisar-șef, că eu sînt lămurit. Dar să știți că de știut nu știu nimic.

— Bravo, îngerașule !...

Și înainte de a primi palma, comisarul îi spusese **îngerașule.** Se retrăsese pînă la spătarul fotoliului.

— Vă rog foarte mult să nu mai îmi spuneți **îngerașule.**

— Bine, te scutesc, Suciule. Și acum hai să trecem la oile noastre. Spune-mi adresele tuturor caselor conspirative.

— Dar eu nici nu știu ce-i aia casă conspirativă. Se ridică în picioare, dar privirile severe ale comisarului-șef îl țintuiră înapoi în fotoliu.

— Va să zică nu vrei să vorbești ?

— Ba vreau, domnule comisar-șef, dar n-am ce să vă spun.

Comisarul își ridică sprîncenele a mirare : nu-i venea să creadă urechilor.

— Mă, tu nu știi ce spui !... Nu te gîndești că te dau pe mîna lui Gîndac... Îl cunoști pe plutonierul Gîndac ?

Cum să nu-l fi cunoscut ! Din cauza unei palme primite de la el a vorbit atunci cînd a fost anchetat în legătură cu pregătirea grevei. Luă un ton plîngăreț :

— Vă rog, domnule comisar-șef, puneți-mi alte întrebări și vă răspund cu dragă inimă.

— Bine, Suciule... Dar dacă nu-mi răspunzi, nu te scoli de pe targă șase luni de zile : Unde se ascunde Bogdan Andrei ?

— Care Bogdan Andrei ?!.

— Cel care a evadat acum cîteva zile...

— Păi, dumneavoastră credeți că ăștia îmi spun mie unde se ascunde ?

Bălan își pierdu răbdarea. Spuse un „Bine" printre dinți, apoi ridică receptorul.

— Alo, aici Bălan. Să vină Gîndac !... Să-și aducă toate sculele... Închise receptorul, apoi bătu cu degetul arătător în birou. Uite, așa te toc, grijania mă-ti !..

Suciu se ridică de pe fotoliu și se apropie de biroul lui Bălan :

— Dacă dați telefon să nu mai vină Gîndac, vă spun tot ce mă întrebați.

— Spune-mi adresele caselor conspirative !...

— Întîi dați telefon să nu mai vină Gîndac.

— Bine, spuse Bălan ca și cum ar fi făcut o mare concesie, apoi ridică receptorul :

— Gîndac să fie pregătit, dar să nu vină încă.

Cînd ?... Vă spun eu cînd. Se întoarse spre Suciu : Dă-i drumul !...

— E una pe strada Brâncoveanu...

— Aia nu mai e.

— Nu mai ? Auzi, domnule !... Şi eu numai despre asta am ştiut... Întîmplător. Zău, pe crucea mea, curat întîmplător.

Bălan puse din nou mîna pe receptor.

— Staţi, staţi, domnule comisar-şef... Dacă mă gîndesc bine, mai e una... La gară, pe Duca, pe aleea Duca. Da, aleea Duca 5.

Bălan deschise mapa şi confruntă lista caselor conspirative cu cele spuse de Suciu. Părea mulţumit.

— Alta... Asta de pe Duca e reperată de mult...

— Alta nu mai ştiu...

Supărat, Bălan închise mapa. Suciu îşi dădu seama că acum nu e momentul să lungească discuţia. Spuse repede pe nerăsuflate :

— Mai e una lîngă fabrica de zahăr, pe strada Zefirului, numărul 24.

Bălan cercetă lista : adresa nu era trecută pe ea. Bălan luă un creion şi notă silabisind cu voce tare ca Suciu să se corecteze dacă e cazul :

— Zefirului 24... Ridică privirile : Alta ?

— Da, şi mai e una... Dar asta e chiar ultima... Chiar dacă mă daţi pe mîna lui Gîndac, alta nu mai ştiu...

— Spune.

— Strada Secerişului, numărul 14...

— Asta e lîngă depou. Cine stă acolo ?

— O doamnă în vîrstă, mi se pare, îi spune Rozeanu... Dar n-o cunosc personal...

— Şi cum ai aflat tu de casa asta ?

— Tot întîmplător, domnule comisar-şef. Vorbeau doi muncitori sub o locomotivă. Reparau ceva şi aud că spune unul dintre ei : „Boghiul ăsta e tocit complet". Celălalt : „I-aţi asigurat cazarea ?" Zic în sinea mea : „De ce fel de cazare are nevoie un boghiu ?" Trag cu urechea. Zice primul : „Poate e mai bine dacă schimbăm boghiul. Pentru orice eventualitate i-am asigurat un cuib şi la Rozeanu." Pe urmă, întîmplător, am aflat şi adresa.

— Mă, Suciule, cînd tragi cu urechea nu e întîmplător... Dar să ştii, dacă ne-ai tras pe sfoară, o păţeşti... Eşti liber !...

— Chiar pot să plec ? întrebă Suciu neîncrezător.

— Dacă nu ne-ai minţit, da... Dar dacă vrei să te mai gîndeşti, poţi să mai stai...

— Nu, domnule comisar-şef, n-am la ce să mă gîndesc... V-am spus tot ceea ce am ştiut. Plec. Sărut mîna...

Bălan aşteptă ca Suciu să părăsească încăperea, pe urmă ridică receptorul.

— Alo, aici comisarul Bălan. Cu Bota... Da, aştept... Alo, Bota ? Ascultă, mă băiatule... Îl ştii pe Suciu ?... Da, ăla care ridică din umeri... Ăla de la depou... A fost adineaori la mine şi mi-a dat cîteva adrese... Ar fi bine să-l arestaţi mîine, să nu i se întîmple ceva... Şi acum notează o adresă... Nu, e una nouă... S-ar putea să dea roade... Strada Secerişului 14. Casa Rozeanu... Da, da, te muţi acolo. Poate ai noroc şi-ţi pică vînatul în braţe...

PISTRUIATUL porni spre strada Secerişului cu un sentiment nedefinit : îi păru rău că Andrei nu-i

explicase sensul discuției pe care avea s-o poarte cu doamna Rozeanu, că nu-i spusese nimic despre semnificația numelui dublu, că în general se folosea de el ca de un automat. Ar fi vrut să știe precis dacă Andrei avea sau nu încredere în el ; desigur, el putea avea o mie de motive să nu-l instruiască, să nu-i destăinuiască metodele lui de lucru dar, chiar și atunci, ar fi trebuit să-i vorbească deschis, așa cum se cuvine între doi prieteni adevărați. Era hotărît ca, imediat ce se va întoarce, să-l ia pe Andrei la întrebări.

Pășea îngîndurat în mijlocul drumului răscolind praful așezat pe caldarîm. O doamnă voluminoasă care transporta două sacoșe umplute pînă la refuz cu piersici se răsti la el, dar Pistruiatul era prea preocupat ca să-i dea vreo atenție. Doamna însă se dovedi o fire războinică ; îl drăcui și-l amenință cu mîna. Pistruiatul nu se lăsă impresionat : e drept, întîi aprecie distanța dintre ei și, cînd se convinse că doamna în nici un caz nu putea pune mîna pe el, arătă spre compania de soldați germani care mărșăluia în fața lui :

— Lor de ce nu le faci observație ? și continuă să răscolească praful acompaniindu-se singur cu cîte un șuierat să dea senzația că se joacă de-a trenul.

Doamna însă, ori era supărată mai de mult, ori nu-i plăcuse răspunsul, propti sacoșele de un gard și porni în urmărirea Pistruiatului. Dar nu avea nici o șansă : era prea grasă că să poată lua viteză, așa că Pistruiatul se debarasă de ea repede. Pe urmă se răzgîndi. Fugi după femeie, își ceru scuze și se oferi să-i ajute. Emoționată, femeia îi întinse sacoșele, dar Pistruiatul avu ghinion. Doamna lo-

cuia chiar în colțul străzii, nu-i dădu pentru acest serviciu decît o monedă albă de doi lei.

Bucuros de acest neașteptat cîștig, Pistruiatul o luă la goană și ajunse compania din urmă : tropăi pe lîngă ea, făcu un praf ca patru tractoare, pînă ce comandantul, un subofițer asudat și roșu ca un rac, se răsti la el, pe nemțește. Deși Pistruiatul înțelesese sensul cuvintelor, făcu pe prostul, mai prăfui puțin, apoi o luă la sănătoasa. Oricum, nu putea să înfrunte o întreagă companie.

Coti pe o nouă stradă și-și continuă drumul de astă dată pe un trotuar improvizat din piatră de rîu. Cu un băț găsit aiurea zgîrie un gard de sîrmă împletită. Era mulțumit că sîrmele vibrau ca niște corzi de ghitară. În fața unei tutungerii își aduse aminte de Andrei și cumpără de doi lei **Naționale.**

Cînd Pistruiatul ajunse în dreptul străzii Secerișului, soarele tocmai apunea ; discul imens și roșu, cît o roată de car, alunecă în spatele clădirii depoului. După cîteva minute, cînd Pistruiatul căută din nou soarele acesta nu se mai vedea deloc. Cîteva raze răzlețe doar, scăpate din spatele depoului, spoiau în trandafiriu marginile dantelate ale unor nori rătăciți.

Strada Secerișului semăna cu toate străzile învecinate : era îngustă, plină de praf, cu garduri de lemn date cu var, ca să poată fi văzute și noaptea. Casele erau mici, curțile mari și grădinile și mai mari. La prima vedere strada părea pustie, dar nu era ; în colțul opus depoului, lîngă fîntîna cu pompă se jucau doi băieți. Unul dintre ei, cel mare, avea vreo zece ani, iar celălalt, îmbrăcat numai într-un maiou murdar, nu părea să aibă mai mult de trei ani ; acesta din urmă avea picioarele strîmbe

și era extrem de gălăgios. Își pompa apă pe picioare și rîdea ca un prost ; în jurul fîntînii crescuse o adevărată baltă.

Cînd ajunse în dreptul casei cu numărul 14, se uită în jur, să vadă dacă nu e urmărit ; strada era la fel de pustie ca și mai înainte, nu se vedea nimeni și nu se auzea nici un zgomot, doar scîrțîitul pompei și lipetele băiatului cu picioare strîmbe, din colțul străzii.

Pistruiatul deschise poarta și se uită în curte ; îi era teamă să nu dea peste un cîine. Calculase bine : un cîine lățos, mare cît un viței se năpusti asupra lui. Abia avu timp să închidă poarta. Imediat ce se văzu în siguranță, își dădu seama că se speriase în zadar : cîinele era legat în lanț și lanțul scurt aluneca pe o sîrmă pînă în fundul grădinii. Deschise din nou poarta și dulăul lătră dar nu putea ajunge pînă la el. Pistruiatul, să-l necăjească, mai făcu un pas în direcția lui, apoi cercetă curtea: era îngrijită, măturată, plină cu orătănii. În fața verandei, pe un stîlp vopsit în verde, era prins un porumbar acoperit cu stuf. Deși cîinele lătra și mîrîia din toate puterile, din casă nu apăru nimeni. Cu pași rari, ca un om care are foarte mult timp, Pistruiatul porni spre verandă. Urcă cele două scări de lemn spălate cu leșie și descoperi că ceea ce i se păru verandă era de fapt un coridor care ducea pînă în spatele casei, probabil spre o bucătărie de vară. În afară de lăzile pentru flori, risipite peste tot pe coridor, nu era decît o masă de nuiele împletite și două scaune tot din răchită.

Se apropie de fereastra ușii care dădea în bucătărie. Din cauza perdelelor croșetate cu mîna, nu putea vedea nimic. Bătu cuviincios, dar nu-i răs-

punse nimeni. Era convins că făcuse drumul degeaba, că nu-i va putea rezolva nimic lui Andrei. Mai bătu o dată şi, spre bucuria lui, auzi lipăit de paşi, apoi uşa se deschise şi în pragul ei apăru o femeie în vîrstă, cu un şorţ cenuşiu cadrilat şi cu o bluză cafenie, apretată. Femeia purta ochelari cu ramă de sîrmă, dar tot timpul se uita pe deasupra sticlelor.

— Sărut mîna, doamnă, o salută Pistruiatul şi, pentru că ea întîrzie răspunsul, adăugă : dumneavoastră sînteţi doamna Rozeanu ?

— Da, fiule.

— M-a trimis Enache.

Femeia îşi duse repede un deget la gură, ceea ce putea să însemne să nu mai vorbească, dar la fel de bine putea să însemne şi altceva şi anume că doamna Rozeanu avea un tic nervos. Mai verosimilă părea cea de a doua variantă, deoarece repetă semnul de mai multe ori.

— Vă întreabă dacă cuibul e liber ?

În clipa aceea uşa se deschise din nou şi apăru un bărbat puternic, îmbrăcat în haine albe de panama la două rînduri ; avea vestonul descheiat şi i se vedea cureaua lată de care atîrna ceva negru. Bărbatul încheie repede vestonul, dar nu îndeajuns de repede ca Pistruiatul să nu-şi dea seama că purta revolver. Asta însemna că doamna Rozeanu nu avea un tic nervos, ci îi semnalizase să tacă. Îi era ciudă că nu descifrase semnul de la început.

— Despre ce fel de cuib e vorba, băiatule ?

Avea voce groasă tăbăcită de tutun şi vorbea rar ca şi cum ar fi căutat cuvintele. Pesemne auzise toată convorbirea, Pistruiatul nu mai putea tăgădui. Arătă spre porumbar.

— Am un porumbel şi aş vrea să-l vînd.

Se minună şi el cît de repede găsi o minciună plauzibilă. Îi părea rău că nu-i umbla mintea la fel şi la ora de istorie. Bărbatul îl privi cercetător şi întrebă după o pauză foarte lungă :

— Şi unde e porumbelul ?

— Acasă.

— Acasă ? se miră omul din faţa lui. Şi atunci cum vrei să-l vinzi ?

Răspunsurile îi veniră pe limbă de parcă i-ar fi şoptit cineva la ureche.

— Voiam să aflu dacă doamna e amatoare...

Bărbatul îşi aprinse o ţigară fără să se uite la chibrit : cerceta cînd faţa Pistruiatului, cînd faţa doamnei Rozeanu.

— Şi ce legătură are asta cu **cuibul ?**

— Am văzut cuiburile goale şi mi-a venit ideea...

— Bravo ! răspunse de astă-dată imediat bărbatul şi Pistruiatul, surprins, tresări. Eşti un adevărat comerciant... Dar ia spune-mi, de unde ai tu porumbei ?

— Îi cresc, spuse Pistruiatul, dar nu mai era foarte sigur pe el. Avem acasă unsprezece. Sînt ai mei şi ai lui tata. Şi anul trecut am vîndut unul doamnei. Nu-i aşa, doamnă ?...

Doamna Rozeanu, care nu se aştepta să fie întrebată, răspunse cu puţină întîrziere :

— Da, dar după aceea te-am căutat o bună bucată de vreme. Şi ştii de ce ?... Porumbelul era bolnav.

Pistruiatul se bucură că doamna Rozeanu intră în joc. Simţind un aliat, se linişti şi răspunse ca atare :

— N-a fost bolnav, doamnă, n-avea poftă de mîncare... Atît. N-avea pielița umflată la cioc !... Cum aș fi îndrăznit să vă vînd un porumbel bolnav?

Bărbatul, descumpănit, se uita cînd la unul, cînd la celălalt. Se vedea pe el că era supărat că venise prea tîrziu pe verandă.

— Dacă am auzit bine, ai spus ceva și despre Enache.

— Enache e tata, se orientă rapid Pistruiatul. De aceea l-am pomenit să nu creadă doamna că vreau să vînd porumbelul fără știrea tatii. Se întoarse spre doamna Rozeanu. Dar dacă nu vreți să cumpărați, doamnă, am și plecat.

Dădu să plece, dar bărbatul îi tăie calea.

— Stai, măi, băiatule !... Mai înainte te-ai dovedit un comerciant versat și acum renunți la o afacere ca un ageamiu... Mai spune ceva...

— N-am ce să vă spun, domnule.

Doamna Rozeanu părea tulburată. Ca agentul să nu poată pune și alte întrebări Pistruiatului, interveni :

— Spune-i lui taică-tu că nu mai cumpăr porumbei... Nu mai am putere să-i îngrijesc... Chiar mîine am să chem pe cineva să dea jos porumbarul și să-l transforme în coteț pentru păsări... Dar dacă vrei neapărat să vinzi porumbei, caută-l pe Berindei...

— Cine e Berindei ăsta ? întrebă bărbatul pe un ton agresiv.

— Copilul îl știe... Dealtfel toți crescătorii de porumbei îl știu. Face comerț cu păsări în piața de vechituri.

Pistruiatul socoti că e momentul cel mai prielnic să plece. Spuse pe un ton foarte cuviincios :

— Atunci eu am plecat, doamnă. Sărut mîna...

Coborî o treaptă, dar bărbatul îl prinse de braţ.

— Ia stai, băiatule... Să ştii că nu prea îmi place mutra ta... Vii cu mine ! Îl strînse mai puternic de braţ. Şi să nu încerci să fugi că dai de dracu' !...

Cu toate ameninţările agentului, Pistruiatul îşi smulse braţul din strînsoare şi coborî scările. Bărbatul îl ajunse dintr-un singur pas şi-i cîrpi o palmă. Palma se dovedi foarte puternică. Pistruiatul îşi pierdu echilibrul şi căzu pe un rond de flori abia îmbobocite. Cîinele forţă lanţul, gata, gata să-l rupă. Dacă nu i-ar fi fost frică de cîine, s-ar fi întins şi ar fi făcut pe mortul, dar aşa, speriat de dulău, sări în picioare.

— Ţi-am spus să nu încerci să fugi.

— De ce baţi copilul ? interveni doamna Rozeanu şi începu să se văicărească.

Agentul o ţintui cu ochii şi doamna Rozeanu tăcu. Pe urmă, urmăriţi de privirile ei speriate, porniră spre poartă. Cîinele se agită ; zdrăngănitul lanţului ruginit suna ca un clopoţel de alarmă.

În colţul străzii din apropierea depoului, Pistruiatul descoperi o gaură sub gardul de beton. Probabil o săpaseră cei care nu voiau să ocolească pînă la pasarela care ducea peste liniile de fier. Exact în dreptul spărturii, Pistruiatul se smulse din strînsoarea bărbatului şi fugi spre gaură. Reuşi să se strecoare înainte ca acesta să-l poată ajunge din urmă. Gaura nu era chiar atît de mare ca şi el să se strecoare cu aceeaşi uşurinţă ca Pistruiatul. Acesta cîştigă timp, se repezi spre vagoanele garate pe liniile moarte. Agentul, murdar de pămînt, goni cu paşi mari cu gîndul să-i taie calea Pistruiatului. Acesta însă sesiză intenţia agentului, rămase sub

un vagon, pe urmă, cînd nu mai putea fi văzut, reveni şi o luă în direcţia opusă. Agentul se trezi în faţa vagoanelor fără urmărit. Supărat, se uită pe sub vagoane. apoi urcă pe o locomotivă. Îi era ciudă : ce o să raporteze lui Bălan ? Că n-a fost în stare să aresteze un băiat ? Urcă pe un maldăr de cărbune şi atunci descoperi că hainele lui albe de panama erau murdare de ulei. Înjură, pe urmă coborî şi porni spre depou. În spatele unei clădiri îş scutură hainele şi hotărî să se întoarcă la doamna Rozeanu, să afle adresa băiatului. Acum era convins că între cei doi era o legătură mai veche, că a fost prost, că s-a lăsat păcălit de nişte ageamii. Porni spre poartă şi, în clipa aceea, îl descoperi din nou pe Pistruiat : urca tocmai într-un vagon. Cu paşi repezi alergă spre vagon, ajunse la uşă şi spre bucuria lui, uşa cealaltă a vagonului era închisă. Acum băiatul nu-i mai putea scăpa. Şi Pistruiatul îşi dădu seama de acest lucru. Nici nu mai încercă să fugă. Agentul îl pălmui şi-l înhăţă de braţ.

— Nu mai fugi tu, puişor... Să ştii, la început am crezut că eşti prost. M-am înşelat, dar asta nu înseamnă că n-o iei pe coajă... O să înfunzi puşcăria.

— Eu sînt minor, răspunse atotştiutor Pistruiatul.

Agentul rîse ca şi cum ar fi auzit o glumă :

— Măi băiatule, la noi pînă dovedeşti că eşti minor, te apucă majoratul...

Încă înainte de a ajunge la capătul depoului se întîlniră cu Toma Săucan, fochist la căile ferate. un vecin al Pistruiatului de pe strada Semaforului.

— Ce-i cu tine, Mihai ? întrebă fochistul privind cercetător spre bărbatul care-l ţinea de braţ.

Răspunse agentul în locul Pistruiatului :

— A vrut să vîndă un porumbel şi mă tem că l-a furat. Dumneata îl cunoşti ?

— Desigur. E fiul vecinului meu.

— Au porumbei ?

— Au.

— Şi cum îl cheamă pe taică-su ?

— Ca şi pe el. Mihai Pleşa.

— Nu-l cheamă Enache ?

— Nu. Numai dacă nu şi-au schimbat între timp numele. Eu îl ştiu mai bine de douăzeci de ani. Mihai îl cheamă, domnule.

— Vă mulţumesc. Strînse şi mai puternic braţul Pistruiatului şi porni cu el spre staţia de tramvai..

Agentul nu slăbi strînsoarea nici în tramvai : arătă taxatoarei o legitimaţie cu scoarţe albastre, apoi se aşeză pe o bancă lată, înghesuindu-l pe Pistruiat lîngă fereastră. Un timp tăcură amîndoi, pe urmă agentul, plictisit de călătoria prea înceată, îl întrebă :

— De ce ai spus că pe taică-tu îl cheamă Enache ?

— Pentru că porumbelul pe care l-am vîndut doamnei Rozeanu fusese într-adevăr bolnav. Nu voiam să se ducă acasă la noi.

— Mă, tu minţi ca un om mare.

— Nu mint, domnule comisar.

— De unde ştii că sînt comisar ?

— V-am văzut legitimaţia şi pistolul.

— Înseamnă că ai mai avut de-a face cu poliţia. Dar uite, am şi ajuns.

Coborîră în dreptul prefecturii.

Bota părea bine dispus : îl tîrî pe Pistruiat după el pe un coridor întunecat şi ajunseră în aceeaşi

sală de așteptare unde mai fusese și de prima dată. Sala era tot ticsită, dar de data asta cu alți oameni. Tocmai cînd ajunseră în dreptul ușilor capitonate, își făcu apariția comisarul Bălan. Cînd îl văzu pe Pistruiat, se învineți la față :

— Ce cauți aici ? Acasă, fir-ai al dracului ! Mi-ai scos peri albi ! Se întoarse spre Bota : Ce-i cu tine aici ? E ceva mișcare ?

Bota arătă spre Pistruiat :

— Pînă acum ăsta e singurul client.

— Idiotule !... Și pentru asta ai părăsit postul ? Și dacă între timp se duce cineva acolo ? Îl amenință cu degetul : Îți faci de cap, Bota !... Dacă află domnul Comănescu, te mută la circulație...

— Și băiatul ? întrebă nedumerit Bota.

— Dă-i drumul, că dacă-l vede șeful aici, îți dă și un pumn.

Se răsti la Pistruiat : „Hai, întinde-o !“ Clătinînd nemulțumit din cap, intră într-o altă încăpere.

— Pot să plec ? întrebă Pistruiatul obraznic. N-aș vrea să mă vadă unchiul aici.

— Unchiul tău ? întrebă, din ce în ce mai mirat, Bota. Cine e ?

— Păi, domnul Comănescu.

Bota îi eliberă brațul și se căută nervos după o țigară. Nu mai avea.

Pistruiatul îi oferi o **Națională** : „Poftim !“ Bota se servi, îi tremurau mîinile.

— De ce nu mi-ai spus că unchiul tău lucrează la noi ?

— Pentru că nu m-ați întrebat, de aia. Bună ziua. Se întoarse în călcîie și porni spre ieșire.

În stradă se amuză că reuşise să-l păcălească pe agent. Îi veni să sară într-un picior şi-i păru rău că n-avea cui să se laude.

ÎNCEPUSE SĂ SE ÎNSEREZE cînd ajunse acasă, dar nu reuşi să urce în pod decît după o jumătate de oră. Andrei îl aştepta cu sufletul la gură :

— Ai fost ?

— Am fost.

— Hai, spune !

— În primul rînd era să mă muşte cîinele. De ce nu mi-ai spus că doamna Rozeanu are un cîine. Şi ce cîine !...

— Lasă astea ! Ai aranjat ceva ?

— Nimic. În timpul discuţiei a apărut un comisar. Unul Bota.

— Comisarul Bota ? întrebă îngrijorat Andrei. Ce, ai început să-i cunoşti după nume ?

— Desigur. Pe urmă, la comisariat, ăla care m-a anchetat prima oară s-a enervat de credeam că-i plesnesc tîmplele.

— Nu mai înţeleg nimic. Ai fost şi la comisariat ?

— Da, din cauza porumbeilor. Mai mult, ăla care m-a anchetat l-a beştelit pe Bota că m-a arestat. Cred că Bota e disperat acum. Mai ales după ce i-am spus că domnul Comănescu e unchiul meu...

Andrei îi făcu semn să tacă. Era convins că Pistruiatul a făcut o boacănă.

— Hai s-o luăm pe îndelete. Te-ai dus în strada Secerişului. Te-a urmărit cineva ?

— Nu.

— Bravo !... Dar eşti sigur ?

— Sigur de tot. Dar înainte de a fi ajuns în strada Secerişului, am avut un conflict cu o doamnă voluminoasă.

— De ce ?

— Am răscolit praful şi ea avea două sacoşe pline cu fructe pe care mai tîrziu i le-am cărat. Acelaşi conflict era să am şi cu armata germană.

— Zău, tu ai înnebunit ?!

— Nu. Dacă vrei, îţi spun totul în mare. Tu mi-ai spus să fiu detailat.

— Bine, fii detailat. Te ascult.

Andrei se căută după o ţigară, dar în zadar. N-avea. Pistruiatul îl întrebă :

— Ai vrea să fumezi ?

— Da.

— Atunci te servesc.

Îi întinse pachetul de Naţionale.

— Lipseşte una, a fumat-o domnul comisar Bota. Eu l-am servit. Nu te superi ?

Andrei îşi strînse fălcile.

— Am răscolit praful şi în faţa soldaţilor germani Mărşăluiau. M-au gonit şi, pentru că nu eram înarmat, n-am vrut să intru în conflict cu ei.

— Continuă, îl îndemnă Andrei supărat.

— Şi aşa am ajuns la casa doamnei Rozeanu. Pînă aici nu m-a văzut nimeni. Şi strada era goală. Doar doi copii se jucau la o fîntînă cu pompă. După ce am verificat că nu m-a urmărit nimeni, am intrat în curtea doamnei Rozeanu. La început am crezut că nu e acasă. De cîine ţi-am vorbit. Am avut noroc că era legat bine. Doamna Rozeanu e gospodară. Are şi porumbar. Asta a fost norocul meu.

— Înțeleg. Ești superstițios și, cînd vezi un porumbar, treaba îți merge bine.

— Nu sînt superstițios, dar cu toate astea norocul meu a fost porumbarul. Urc pe cerdac și bat la ușă. La început n-a apărut nimeni. Tocmai voiam să plec cînd ușa se deschide și apăru doamna Rozeanu. Am recunoscut-o imediat, totuși am întrebat-o dacă e ea. Mi-a spus că da.

— De acum încolo fii foarte detailat, îl întrerupse Andrei. Fiecare lucru poate avea o semnificație importantă.

— I-am spus că m-a trimis Enache, apoi am întrebat-o dacă cuibul e gol. Și aici am comis prima greșeală.

— Ce greșeală ?

— Doamna Rozeanu mi-a făcut semn să tac, dar eu am crezut că are un tic nervos.

— Și n-ai tăcut.

— Nu. Dar să știi, asta a fost singura mea greșeală. În clipa aceea a apărut din casă un comisar.

— De unde știi că era comisar ?

— Purta pistol. M-a întrebat ce caut acolo. Am spus că am venit să vînd un porumbel.

— Ai avut porumbelul la tine ?

— Nu.

— Trebuia să născocești altceva.

— Nu. Porumbeii m-au salvat. Am spus că am venit să vînd un porumbel și comisarul m-a întrebat, la fel ca și tine, unde e porumbelul. I-am spus că nu l-am adus, întîi ám vrut să știu dacă doamna Rozeanu e amatoare. Printre altele i-am spus că doamna Rozeanu mi-a mai cumpărat un porumbel. Ea a confirmat minciuna mea și atunci mi-am dat seama că e femeie deșteaptă.

Andrei zîmbi, dar Pistruiatul nu avea timp să observe acest lucru. Era plin de el. Continuă.

— Mi-a spus că nu mai cumpără porumbei, că o să strice şi porumbarul, dar, dacă vreau neapărat să vînd porumbei, să mă duc la unul Berindei din piaţa de vechituri.

— Berindei ai spus ?

— Da. E un nume fictiv. Cică e vînzător de păsări la piaţa de vechituri.

— Nu. Berindei e cea de a doua casă unde pot să mă duc. Să ştii că doamna Rozeanu e într-adevăr deşteaptă. Mi-a comunicat faţă de comisar ce trebuie să fac. Mai departe.

— Comisarul m-a întrebat cine e Enache. I-am spus că aşa îl cheamă pe tata. Nu m-a crezut. Aici n-am greşit, dar am avut ghinion.

— Ce ghinion ai avut ?

— În primul rînd comisarul mi-a tras o palmă de am văzut stele verzi, apoi, în drum spre comisariat, ne-am întîlnit cu un vecin. Acesta a intrat în vorbă cu noi şi comisarul a aflat că pe tata îl cheamă Mihai şi nu Enache. Asta e ghinionul. După aceea am avut şi noroc. La poliţie ne-am întîlnit cu comisarul Bălan, cel care m-a anchetat cu cîteva zile în urmă. Cînd m-a văzut, m-a drăcuit şi l-a beştelit pe Bota. I-a spus că n-ar fi trebuit să părăsească postul, că e cretin, că domnul Comănescu o să-l mute la circulaţie, dacă va afla că m-a arestat pe mine. Am văzut pe faţa lui Bota că nu pricepe nimic şi atunci i-am spus că domnul Comănescu e unchiul meu. Zău că s-a speriat. Sînt convins că dacă mîine mă întîlnesc cu el pe stradă, mă salută ca pe un comisar-şef. Asta e tot.

— Îţi mulţumesc, Pistruiatule! Ai făcut o treabă foarte bună. Dar mai trebuie să mai faci una şi mai bună. Va trebui să te duci şi la Berindei. Ştii unde e piaţa de vechituri ?

— E ca şi cum m-aî întreba dacă ştiu unde locúiesc.

— Foarte bine. În colţul străzii Bolintineanu este o tinichigerie. Are şi o mică firmă pe care scrie : „La Berindei, reparaţii-montaj". Te duci acolo şi-l cauţi pe domnul Ciobanu.

— Doamna Rozeanu a spus Berindei.

— Aşa scrie pe firmă. Îl cauţi pe domnul Ciobanu şi-i spui că eşti din partea lui Enache. Asta e tot. Sper să nu mai ai neplăceri.

— Şi cînd să mă duc ?

— Mîine. Numai să fii atent, să fii sigur că e el cînd îi vorbeşti. E clar ?

PISTRUIATUL abia aştepta să se termine cursurile ; îşi propusese să treacă pe la piaţa de vechituri, să facă o recunoaştere în apropierea atelierului de tinichigerie. După discuţia avută cu Andrei, seara în pat, înainte de a adormi, se pregătise în gînd pentru această misiune şi ajunsese la concluzia că treaba nu era chiar aşa de uşoară. Şi comisarul Bota auzise de numele lui Berindei şi s-ar putea să fixeze, prin apropiere, un planton şi să-l atragă în cursă. De aceea, socoti că, înainte de a trece la acţiune, o recunoaştere la faţa locului ar fi foarte necesară. Ar fi vrut să-i spună toate astea lui Andrei, dar nu mai avea cînd. Era convins că Andrei l-ar fi lăudat pentru felul lui de a gîndi. Şi în timpul cursurilor se gîndi numai la asta. Timpul se scurgea

încet, stătea în bancă pe ghimpi. În cele din urmă se auzi clopoţelul şi Pistruiatul se repezi la uşă şi goni spre ieşire. Deşi era grăbit, făcu un mic ocol să poată trece şi prin faţa vitrinei, unde era expus motorul de barcă, cu atît mai mult că de două zile nu-l mai văzuse. Barca era tot acolo şi Pistruiatul, mulţumit, îşi continuă drumul, de astă-dată cu paşi mai întinşi. Deodată se sperie : de pe un zid, dintr-o fotografie mare, cît un afiş de cinema, îl privea zîmbind Andrei. Era aceeaşi fotografie pe care o văzuse şi la poliţie : sub fotografie era tipărit cu litere mari un anunţ : „50.000 lei recompensă aceluia care ar putea să dea informaţii în legătură cu evadatul Andrei Bogdan". Pistruiatul se opri, privi lung afişul, apoi se întoarse şi fugi la vitrina unde era expus motorul de barcă : rezemat de motor era un cartonaş cu preţul motorului : 50.000 lei. Parcă anume recompensa trădării lui Andrei era fixată la preţul motorului de barcă. Calm, îşi continuă drumul şi în faţa afişului se opri din nou : de astă-dată cercetă mai atent faţa lui Andrei. Fotografia era veche, ridurile din colţul gurii nu se vedeau şi fotograful. neînzestrat. nu reuşise să surprindă zîmbetul acela hîtru al lui Andrei. Pentru că Andrei avea un zîmbet hîtru şi nişte ochi vioi care te sfredeleau. Dacă nu l-ar fi cunoscut pe Andrei personal. după fotografie l-ar fi putut crede un om rău. cu priviri iscoditoare Pistruiatul îşi căută un loc de unde putea să privească fotografia drept în ochi. Cînd se convinse că nu-l vede nimeni, ridică două degete la tîmple şi-l salută milităreşte.

În apropierea pieţii de vechituri, mai făcu un ocol, să-l ia pe Calu. Nu trebui să insiste prea mult. Calu

apăru imediat după prima fluierătură și se luă după el

— Nu știi de ce te-am luat, Calule, cu mine ?

Calu își ciuli urechile ca și cum ar fi fost curios să afle de ce era nevoie de el.

— S-ar putea să mai găsim un om în haine albastre și s-ar putea să fie nevoie de tine.

Calu lătră de două ori și se gudură la picioarele lui.

Pistruiatul cunoștea piața de vechituri ca pe buzunarele sale. Îi plăcea să treacă prin fața tarabelor ; acolo totdeauna erau expuse lucruri mai ciudate, unele pe care nici nu știa la ce folosesc. Într-un loc, pe o sfoară, erau atîrnate, ca niște steaguri, sute de cravate vechi de toate culorile. În spatele unei mașini de cusut, o femeie grasă cosea ceva și, alături, un individ, îmbrăcat cu un tricou vărgat, curăța niște cravate cu neofalină. Femeia ridică privirile spre Pistruiat, pe urmă îl descoperi și pe Calu.

— Vasile ! ia vezi ce cîine mișto...

Vasile, cel cu tricoul, se uită și el spre cîine, apoi se întoarse spre Pistruiat :

— Bă, e de vînzare cîinele ?

— Nu, răspunse Pistruiatul și-și văzu de drum. Calu se luă după el.

La vreo douăzeci de metri de atelierul de tinichigerie, Pistruiatul se opri în fața unei alte tarabe și, ca și cum s-ar fi interesat de niște piese de bicicletă, cercetă ușa atelierului. Vreo zece minute nu intră și nu ieși nimeni de acolo. Oamenii care stăteau prin apropiere erau trecători ocazionali, vînzători ambulanți, nici unul dintre ei nu părea agent.

În fața ușii atelierului, Pistruiatul îl dăscăli pe Calu :

— Rămîi aici, meștere, și nu dai voie nimănui să intre. Ai înțeles ?

Calu se întinse în fața ușii, era clar că înțelesese ce avea de făcut.

Pistruiatul intră în atelier. Deasupra ușii un clopoțel anunță sosirea lui.

Tinichigiul, un om gras și cu părul tuns scurt, nici nu se întoarse spre el. Ciocănea cu un ciocan de lemn o tablă albă. Văzînd că tinichigiul nici nu avea intenția să se uite spre el, Pistruiatul mai salută o dată.

— Bună ziua.

Tinichigiul îl privi peste umăr :

— Nu cumpăr nimic. Nici timbre, nici brichete, nici nasturi uzați, nimic...

— Nu sînt vînzător, domnule...

Tinichigiul își șterse mîinile în șorțul pătat de ulei.

— Atunci ce cauți aici ? Cerșești ? Sau vrei să comanzi niște burlane ?

— Nu, domnule Ciobanu.

Tinichigiul tresări :

— Cum ai spus ?

— Ciobanu...

Tinichigiul îl privi un timp, pe urmă, plictisit, ridică ciocanul de lemn.

— Nu vă spune nimic acest nume ? insistă Pistruiatul.

— Nu. Acum îl aud pentru prima oară... În semn că terminase discuția, se întoarse spre bancul de lucru și începu să ciocănească tabla din fața lui.

— Atunci vă rog să mă scuzați... Pistruiatul era convins că nu era omul pe care îl căuta. Deschise ușa, dar în clipa aceea tinichigiul se întoarse din nou spre el :

— Stai măi, băiatule !... Am auzit oare bine ? Ciobanu ai spus ?

— Da, Ciobanu, așa cum scrie pe firmă.

— Pe firmă scrie Berindei.

— Atunci înseamnă că am greșit adresa. Vă rog să mă scuzați...

— Eu sînt Ciobanu, spuse tinichigiul în cele din urmă.

— Mai înainte ați spus că nici n-ați auzit de acest nume. Cum puteți dovedi că sînteți domnul Ciobanu ?

— Ai neapărată nevoie de dovadă ?

— Da.

— Acte n-am. Dar dacă-l cauți pe Ciobanu pe care îl știu eu, îl cauți altfel.

Pistruiatul începu să zîmbească. De fapt omul din fața lui are dreptate. Trebuia să înceapă cu parola.

— Tabla neagră e mai scumpă decît tabla de zinc ?

— De ce n-ai început imediat așa ? Numai dacă vrea tinichigiul.

Pistruiatul se uită în jur.

— Nu ne aude nimeni ?

— Nu.

— M-a trimis domnul Enache. Întreabă dacă tehnicul a rezolvat cuibul.

— Unde e ? Adică asta n-are nici o importanță... Spune-i să se ducă în strada Carol 35, apartamentul 5. Ții minte ?

— Da. Mi-a spus ceva și despre îmbrăcăminte.

Tinichigiul se duse la un dulap cu uși de metal și scoase de acolo un geamantan mare, galben. Îl dădu Pistruiatului. Spune-i lui Enache că totul e aranjat. Geamantanul acesta ar trebui dus la adresa din strada Carol. Sînt hainele lui. În buzunar are și acte. A fost rănit grav ?

— Nu foarte, dar își mișcă greu mîna stîngă... Duc eu geamantanul ?

— Numai dacă ești curat.

— Cum adică **curat** ?

— Adică dacă nu ești urmărit.

— Nu sînt. Și aș vrea să văd și eu casa unde se mută Andrei.

— Foarte bine. Și acum am și eu o rugăminte : să nu mai vii niciodată pe aici... Numai dacă nu există altă soluție... Înțelegi ?

— Înțeleg.

Tinichigiul se duse la ușă, o deschise și aruncă o privire în stradă.

— Poți să te duci.

Pistruiatul, cu ghiozdanul în spate și cu geamantanul în mînă, ieși din atelier.

— Hai, Calule...

În fața tarabei cu cravatele, omul cu tricoul de marinar îi tăie calea.

— Ce ai în geamantan, puștiule ?... Dacă nu vrei să vinzi cîinele, poate vinzi geamantanul...

Smulse geamantanul din mîna Pistruiatului și se așează pe el. Contrariat, Pistruiatul vorbi totuși politicos :

— Vă rog frumos să-mi dați geamantanul înapoi...

— Ți-l cumpăr. Îți dau un pol pe el. Nu face nici zece lei, dar poate cu ce-i înăuntru...

— Nu vreți să-mi dați geamantanul înapoi ?

— Ttțt ! plescăi din buze individul.

Pistruiatul se întoarse spre Calu, care stătea lîngă picioarele lui și nu pricepea despre ce este vorba.

— Roagă-l tu, Calule, să-mi dea geamantanul înapoi.

Calu își arătă colții și începu să mîrîie. Omul de pe geamantan încremeni. Cîinele era atît de aproape de el încît nu îndrăzni nici să răsufle.

— Ia, mă, cîinele de aici !...

Calu începu să latre. Deveni amenințător.

— Dacă e pornit, nu mai pot să-l opresc...

— Ia-ți geamantanul și cîinele, și pleacă de aici...

— V-am spus, nu-l mai pot opri. Numai dacă vă consideră prieten...

— Spune-i că-i sînt prieten...

— Pe Calu nu-l putem minți... Lui îi trebuie dovezi.

— Ia-l de aici !...

— Nu țipați că se enervează... Am găsit... Mă însoțiți un timp ca ă vadă că sîntem prieteni... Ridicați-vă...

Individul se ridică încet, cu ochii ațintiți asupra cîinelui.

— Nu așa. Puneți mîna pe geamantan... Se întoarse spre cîine. Lasă-l, Calule. E om bun... Uite, mă ajută să duc geamantanul...

Individul cu geamantanul în mînă, încolțit de Calu, pășea alături de Pistruiat ca un adevărat hamal.

Femeia de la mașina de cusut începu să rîdă : grăsimea de pe gît îi tremura de parcă ar fi fost din piftie.

Trei străzi îl lăsă Pistruiatul pe „hamalul de ocazie" să-i transporte geamantanul. Acesta, cînd se simţi mai puţin supravegheat de cîine, îi şopti :

— Noi, Pistruiatule, sper să ne mai întîlnim în viaţă. Şi atunci, să nu dea Dumnezeu ca plăcerea să fie de partea mea...

— Nu mai vorbiţi că vă aude Calu şi se supără. Şi acum vă rog să puneţi geamantanul jos. Aşa. Vă mulţumesc. Puteţi să plecaţi. Lasă-l, Calule, se întoarse spre cîine, cînd acesta începu să mîrîie din nou... La revedere...

Cînd omul dispăru după colţ, Pistruiatul ridică geamantanul şi porni spre strada Carol. La numărul 35 făcu un mic popas şi trimise cîinele acasă.

— Îţi mulţumesc, Calule, acum ţi-ai terminat misiunea... Restul îl rezolv eu... Hai, du-te !...

Aşteptă să dispară cîinele, apoi intră în casă. Sub poartă mai făcu un popas, apoi întrebă pe o femeie care tocmai apăru dintr-un apartament de la parter:

— Nu ştiţi cumva care e apartamentul 5 ?

— La etajul întîi, îl lămuri femeia, şi Pistruiatul urcă scările.

În faţă apartamentului 5 îşi trase sufletul apoi apăsă pe butonul soneriei.

Uşa se deschise după cîteva clipe şi, în prag, apăru o fetiţă oacheşă, cu două codiţe lungi.

— E cineva acasă ?

Fetiţa se rezemă de uşă şi răspunse cu o voce piţigăiată.

— Da.

Îi lipsea un dinte din faţă.

— Cine ?

— Eu.

— Am întrebat de părinţi.

— Mama este plecată după cumpărături.
— Şi tata ?
— Tata a murit pe front.
Pistruiatul îşi lăsă privirile în jos în semn că-i pare rău şi spuse pe un ton scăzut :
— Atunci am să vin mai tîrziu.
— Dacă vrei poţi să aştepţi. Mama e numai peste drum, la băcănie. Îi făcu loc Pistruiatului să intre. Poftim.
Pistruiatul se foi .
— N-aş vrea să deranjez.
— Nu deranjezi.
Neavînd încotro Pistruiatul intră în casă. Puse geamantanul pe covor şi se aşează pe el.
— De ce te-ai aşezat ?
— Păi nu mi-ai spus s-o aştept pe mămica ?
— Atunci aşază-te pe un scaun.
— Mulţumesc, stau bine şi aici.
— Şi ce vrei de la noi ?
— Nimic.
— Atunci de ce ai venit ?
— Vreau să discut cu mămica ta.
— Ce ?
— Nişte probleme.
— Ce fel de probleme ?
Fără îndoială fetiţa era prost crescută şi foarte curioasă. Îi răspunse ca atare :
— Fel de fel.
— Şi ce ai în geamantan ? continuă fetiţa seria întrebărilor.
— Nimic, nişte haine.
— Vreau să le văd şi eu.
— Nu se poate.
— De ce nu se poate ?

— Pentru că geamantanul e încuiat.

În clipa aceea se deschise uşa şi apăru mama fetiţei. Cînd Pistruiatul dădu cu ochii de ea, încremeni. Mama fetiţei era chiar profesoara de istorie. Se ridică repede în picioare şi bîlbîi un sărut mîna.

— Ce-i cu tine, Pleşa ? întrebă şi ea mirată.

— Nimic, doamnă profesoară, cred că am greşit adresa... Trebuia să mă duc într-un loc şi... vă rog să mă scuzaţi...

— Ţi-am mai spus că umbli brambura...

— Nu umblu, doamnă... Sărut mîna !... Ridică geamantanul şi porni spre uşă. Fetiţa se grăbi să-i deschidă.

Pe coridor, Pistruiatul verifică numărul apartamentului ; nu greşise, era 5, aşa cum îi spusese şi tinichigiul. Probabil că a greşit numărul casei. Coborî la parter şi ieşi în stradă. Era bun şi numărul, 35. Cum să se întoarcă acum îndărăt ? Totuşi nu găsi nici o altă soluţie. Urcă din nou la etaj şi apăsă pe butonul soneriei. De astă-dată îi deschise chiar profesoara de istorie.

— Ce-i, Pleşa, ai uitat ceva sau iar ai greşit adresa ?

— Nu, adică da... Vreau să spun, dacă tot am venit...

— Hai, nu te mai bîlbîi, intră...

Imediat ce închise uşa, profesoara se întoarse spre Pistruiat.

— Ştiu de ce ai venit. Vrei să-mi vorbeşti de acel patru pe care l-ai primit la istorie... Să ştii că nu m-am aşteptat ca tocmai tu să mă cauţi pentru asemenea lucru. N-ai ştiut, şi cel care nu ştie primeşte un patru.

— Ai un patru la istorie ? interveni şi fetiţa în discuţie...

Pistruiatul se întoarse spre ea, se strîmbă, apoi privi în ochii profesoarei.

— Nu pentru asta am venit, doamnă profesoară... Am venit pentru..., pentru...

— Spune odată de ce ai venit !... Şi eu l-am întrebat, mamă, şi n-a vrut să-mi răspundă...

— Pe tine nici nu te interesează pentru ce am venit ! îi răspunse categoric Pistruiatul. Căută privirile profesoarei : M-a trimis domnul Ciobanu... M-a rugat să vă întreb dacă aveţi de închiriat o cameră mobilată cu ferestrele spre sud...

Profesoara deveni serioasă şi se întoarse spre fetiţă :

— Lucica dragă, vrei să ne laşi singuri ?

Lucica se uită la maică-sa, apoi la Pistruiat şi-şi scoase limba.

— Lucica ! ţipă maică-sa la ea.

Îmbufnată, Lucica ieşi în camera alăturată. Profesoara se apropie de Pistruiat.

— Mai spune-mi o dată, cine te-a trimis ?

— Întîi să-mi răspundeţi la întrebare.

— Am, dar mi-e teamă că e prea scumpă pentru dumneata.

— Acum e bine, se linişti Pistruiatul... În geamantan am hainele lui Enache.

— La asta nu m-am aşteptat. De haine el avea nevoie să vină aici. Eu n-am cum să iau legătura cu el...

— Asta rezolv eu, doamnă... Deci cuibul e gol...

— Da.

— Atunci e bine... Am şi plecat, doamnă... Cred că Enache o să vină încă în seara asta... Sărut mîna...

ÎN CENTRUL ORAȘULUI portiera unei mașini care se deschise îi tăie calea. Mirat, Pistruiatul vru să ocolească portiera, dar, în clipa aceea, se pomeni față în față cu comisarul Bota.

Comisarul era îmbrăcat în uniformă neagră, era elegant ca un ofițeraș.

— Ce mai faci, puștiule ?...

Zîmbi larg. Avea dinți mari, albi, frumoși...

— Nimic... Merg...

— Unchiul tău ce mai face ?

Tocmai vru să întrebe care unchi, cînd își aduse aminte de Comănescu. Știind că are hainele lui Andrei în geamantan își pierdu siguranța de sine.

— Mulțumesc, bine... Tocmai mă duc la el... Trebuie să-i duc acest geamantan.

Anume spuse că geamantanul e al lui Comănescu ca Bota să nu-l întrebe ce are în el.

— Te duc cu mașina, se oferi politicos comisarul. Unde stă ?

— Cine ? întrebă Pistruiatul ca să cîștige timp. Fusese inspirat. Șoferul interveni :

— Știu eu, domnule comisar. Coșbuc 6.

— Nu te-am întrebat pe dumneata ! se răsti Bota la el. Unde stă ? îl întrebă agresiv pe Pistruiat.

— Credeam că știți și dumneavoastră. În Coșbuc 6.

— Poftim în mașină.

Pistruiatul se așează pe bancheta din spate. Bota îl ajută să pună geamantanul lîngă șofer și se instală lîngă Pistruiat.

— Tu ești cam prost îmbrăcat pentru un nepot de comisar regal.

— Credeți ? întrebă Pistruiatul și se gîndi ce să-i mintă... Știți, unchiul s-a împotrivit căsătoriei

soră-si. Dar mama l-a iubit pe tata şi mulţi ani nici nu şi-au vorbit... Abia de vreo trei sau patru ani s-au împăcat... Mi se pare că a fost ori un Crăciun ori Paşte cînd ne-a vizitat pentru prima oară... Cred că din cauza mea... Pe mine m-a îndrăgit foarte mult... Mi-a adus şi haine noi, dar de ce să le port toată ziua, nu-i aşa ?

Bota nu-i răspunse. În clipa aceea maşina se opri în faţa unei vile cu un etaj.

— Am ajuns, spuse şoferul.

Pistruiatul se temu că Bota o să-l însoţească pînă în casă, dar acesta îi deschise doar portiera şi-i făcu loc să iasă. Pistruiatul luă geamantanul şi fu bucuros cînd găsi poarta deschisă. Ca să nu dea de bănuit, porni cu paşi hotărîţi spre clădire. Pietrişul alb al aleii îi scîrţîia sub picioare. Ajuns în faţa uşii încercă clanţa, dar uşa era încuiată. Îşi întoarse privirile spre stradă, maşina era tot acolo. Rezemat de capotă Bota tocmai îşi aprindea o ţigară. Pistruiatul apăsă pe butonul soneriei. Trecu aproape un minut şi nu deschise nimeni. Pistruiatul începu să se bucure, deşi maşina era tot în faţa casei. Mai apăsă o dată pe buton, apoi auzi paşi şi apăru o servitoare tînără îmbrăcată într-o rochiţă neagră cu guleraşul alb.

— Sărut mîna, spuse Pistruiatul şi dădu buzna în casă sub privirile mirate ale servitoarei. Ea se luă după el.

— Îl caut pe domnul Constantinescu...

Servitoarea îl măsură din priviri :

— Aici nu locuieşte nici un Constantinescu... Poate îl cauţi pe domnul Comănescu, de la poliţie...

— Nu, doamnă... Îl caut pe domnul Mişu Constantinescu... Un om aşa, mic, cu nasul turtit ca un

tampon... Lucrează la Banca... da, la Banca agricolă...

— Ai greșit adresa, băiețaș...

Pistruiatul trase cu coada ochiului spre stradă, văzu mașina lui Bota și hotărî să continue discuția.

— Aici nu-i Coșbuc 6 ?

— Ba da, îi răspunse servitoarea. Discuția începu s-o enerveze.

Pistruiatul, negăsind nimic mai bun de spus, arătă spre o vază plină cu flori :

— Astea ce fel de flori sînt ?

— Gladiole...

— Gladiole ?... Așa arată gladiolele ?...

Mașina tocmai demară din fața casei.

— De astea am mai văzut și în parcul comunal. Dar nu știam că se cheamă așa. Vă rog să mă scuzați... Înseamnă că nenea Mișu Constantinescu într-adevăr nu locuiește aici...

Fata îl conduse pînă la ușă și Pistruiatul, cu geamantanul în mînă, coborî bucuros scările, deși din cauza drumului cu mașina ajunse în partea cealaltă a orașului. Fără geamantan, distanța n-ar fi avut nici o importanță : s-ar fi urcat pe tamponul unui tramvai, și, în mai puțin de douăzeci de minute, ar fi ajuns acasă. Din cauza geamantanului însă trebuia să bată toată distanța pas cu pas. În apropierea podului de fier îl opri un gardian.

— Ce ai în geamantan, puștiule ?

— Haine...

— Atunci treci acolo, și arătă spre cheiul apei.

— Dar eu vreau să mă duc acasă...

— După control. Gardianul îl împrînci.

Pistruiatul, supărat, porni spre chei și descoperi acolo o mulțime de oameni cu geamantane, cu de-

sage, cu coşuri, cu rucsacuri. Mai auzise el ceva despre campania împotriva bursei negre, de demascarea speculanţilor, de confiscarea tuturor mărfurilor a căror provenienţă nu era justificată. Un alt gardian îl sili să stea la coadă. Neavînd încotro, se supuse. Nimerise între o ţărancă cu două desage cu miros de slănină rîncedă şi un individ îmbrăcat elegant, cu nişte ochelari cu ramă de aur. În faţă, la vreo opt metri de el, un comisar, care controla bagajele, tocmai se răsti la un cetăţean :

— Păi asta e mai mult de douăzeci de kilograme de săpun... Ce faci cu el ?

Omul îngăimă ceva, că nevasta sa e spălătoreasă, dar Pistruiatul nu reuşi să audă toată convorbirea. Şi fiindcă voia să fie pe deplin lămurit se întoarse spre omul cu ochelari cu ramă de aur :

— Ce se întîmplă aici, domnule ?

Individul cu ochelari nu se arătă prea vorbăreţ :

— De la doi la patru...

— Nu înţeleg.

— Faci pe prostul ?

— Nu, domnule !... Ce înseamnă de la **doi** la **patru** ?

— Cine nu iese bine la control primeşte între doi şi patru ani...

— Şi credeţi că o să controleze şi geamantanul unui băiat ca mine ?

— Bineînţeles... Sînt unii care transportă alimente în cărucioare de copii.

— Atunci am dat de dracu !

Omul cu ochelari abia acum se arătă binevoitor. Îl cercetă cu privirile :

— Carne ?

— Nu.

— Făină ?

— Nu. Haine.

— A, lucrezi în textile... Te scapă Vasiliu...

Coada înainta încet. La o femeie găsiseră aproape treizeci de kilograme de lînă, la un altul două duzini de cămăşi sustrase de la o fabrică. Pistruiatul, neştiind ce ar trebui să spună despre uniforma din geamantan, era speriat. Stînd rezemat de balustrada de fier a cheiului, privi în jos. La vreo patru metri adîncime, prundul rîului îl îmbia. Scoase din buzunar un ghemotoc de sfoară şi legă un capăt de toarta geamantanului iar celălalt capăt de balustradă. Cînd socoti că nu-l vede nimeni începu să dea drumul geamantanului.

Geamantanul rămase atîrnat deasupra prundişului.

Ajuns în faţa comisarului, Pistruiatul ascultă discuţia acestuia cu individul cu ochelari :

— O, ce bine îmi pare că ne vedem din nou, domnule Petrescu... Tot becuri ?

— Becuri, domnule comisar...

— Atunci lăsaţi geamantanul aici. O să avem noi grijă să nu se spargă... Iar dumneata te prezinţi mîine la secţia economică. Fix la nouă... Sper că aţi rămas tot om de cuvînt...

— Se poate, domnule comisar.

Comisarul nu-i mai dădu nici o atenţie. Se întoarse spre Pistruiat :

— Tu. puştiule ?

— Vreau să cumpăr un kilogram de carne de vacă... Dacă se poate muşchi...

Comisarul îl privi năucit :

— Te plesnesc de-ţi sar ochii... Unde ţi-e bagajul ?

— Ce fel de bagaj ?

— Atunci ce cauți aici ?

— Mi-a spus un domn că aici se vinde carne de vacă și săpun...

— Hai, pleacă de aici, obraznicule !...

CÎND, ÎN SFÎRȘIT, Pistruiatul se văzu în pod, era istovit : umblase ca pentru două zile, nu mîncase nimic și trecuse prin fel de fel de emoții. La întrebarea lui Andrei dacă totul a mers strună a răspuns că da. N-avea putere nici măcar să-i povestească prin cîte a trecut. Andrei, în spatele unei lăzi, tocmai se îmbrăca. Pistruiatul încercă și el chipiul, dar chipiul era mare, îi cădea peste ochi. În cele din urmă apăru Andrei în uniformă militară.

— Îți stă bine în uniformă, îl întîmpină Pistruiatul. Arăți ca un adevărat ofițer.

— Crezi că nu mă recunoaște nimeni ?

— Garantez... Am uitat să-ți spun : în buzunar ai actele. Ar trebui să te uiți să vezi cum te cheamă...

În timp ce-și căuta actele, Andrei spuse pe un ton foarte serios :

— Ai devenit un adevărat activist...

— Activist ?... Ce înseamnă activist ?

— O să afli mai tîrziu... Știi cum mă cheamă ? Ion Dunăreanu !

— Ai un nume foarte frumos. Îmi pare rău că nu mă cheamă și pe mine așa. Vrei să te însoțesc ?

— Nu. Și te rog foarte mult să nu mai treci niciodată, nici pe la tinichigerie, și nici în strada Carol. Asta e foarte important.

— Și noi nu ne mai vedem niciodată ?

— Ba da. Dar nu foarte curînd.

— Şi dacă o să-mi fie dor de tine ?

— Trebuie să fii tare... Dar s-ar putea să am nevoie de tine...

— Aş vrea să ai...

— Bine. Pistruiatule ! Vezi dacă pot să cobor.

COMISARUL BOTA, înainte de a intra în biroul lui Comănescu, îşi verifică ţinuta. Îl ştia pe şeful cel mare meticulos şi n-ar fi vrut ca, din cauza unui nasture sau a unui fir de praf, acesta să-i facă observaţie. Comănescu îl primi rece, parcă obosit, plictisit. Nu-i răspunse la salut, aştepta ca Bota să-i raporteze. Acesta nu se lăsă aşteptat.

— Am terminat acţiunea „Depoul", domnule comisar regal. Am percheziţionat fiecare atelier, fiecare secţie...

— Şi, bineînţeles, n-ai găsit nimic ! îl întrerupse Comănescu.

— Aproape nimic, domnule comisar regal. Nişte manifeste...

— Aş fi preferat să găsiţi tipografia...

— E vorba de o tipografie mică, de mînă, un multiplicator...

— Dar destul de mare ca să umple tot oraşul cu manifeste.

— S-ar putea s-o depistăm. Avem promisiuni...

— Cunosc aceste promisiuni... Pînă aflăm noi adresa, tipografia e instalată în partea cealaltă a oraşului... Spune-mi de depou.

— Am reţinut trei indivizi... Unul dintre ei pare a fi dispus să vorbească.

— Luaţi-l cu binişorul...

— Lăsați asta în seama noastră, domnule comisar regal... Văzîndu-l pe Comănescu puțin mai bine dispus, schimbă vorba. Azi m-am întîlnit cu nepotul dumneavoastră... Atunci cînd v-a adus geamantanul.

— Nu știu despre ce vorbești, domnule Bota. N-am nici un nepot.

— Nu se poate. Nu locuiți în Coșbuc 6 ?

— Ba da. Dar nu toți care locuiesc pe Coșbuc 6 trebuie să aibă nepoți. Tu ai băut, Bota ?!...

— N-am băut, domnule comisar regal. Și să știți, puștiul care — acum îmi dau seama — s-a dat drept nepotul dumneavoastră e același băiat pentru care rîndul trecut m-a certat domnul comisar Bălan. Dar vă spun, l-am dus eu în Coșbuc 6 și l-am văzut cînd a intrat la dumneavoastră în casă...

— Poate vrei să spui că am legături cu oameni suspecți...

— Nu, domnule comisar regal. Dar băiatul a intrat la dumneavoastră.

— N-am avut nici un vizitator minor.

— Înseamnă că băiatul acesta ne duce de nas. Prima oară l-am întîlnit la o casă supravegheată. Domnul comisar Bălan m-a certat că l-am adus aici. Mi-a spus că dumneavoastră l-ați anchetat deja.

— Pe pistruiatul acela l-ai văzut și la casa supravegheată ?

— Da, la casa Rozeanu.

— Interesant, foarte interesant... Poate n-ar fi rău să-l punem sub observație. Du-te și aranjează asta !

— Am înțeles, domnule comisar regal.

Salută reglementar și porni în camera de gardă. Spre nemulțumirea lui, nu-l găsi acolo decît pe

Ciupitu, un agent bătrîn, familist, cu fața ciupită de vărsat, de unde i se trăgea și porecla.

— Ce faci, Ciupitule ?

— Nimic, căscă agentul, deși mai avea cîteva ore pînă la terminarea serviciului.

— Ascultă mă, Ciupitule !

— Ordonați, domnule comisar !

— Te duci în strada Semaforului 2. Locuiește acolo un puști pistruiat. Îl urmărești o zi, două, vezi ce-i cu el, apoi raportezi șefului direct. Ai înțeles ?

— Numai la chestii de astea mă trimiteți, spuse cu reproș agentul. Mor de foame, domnule comisar. Dacă nu mă trimiteți la un bijutier sau la o cîrciumă, o să-mi chiorăie mațele ca un saxofon. Am patru copii, domnule comisar...

— Dracu te-a pus să te însori... Hai, du-te !... Și înainte de a pleca, trimite-l aici pe Suciu...

— Pe care Suciu ?

— Pe ăla pe care l-am arestat la depou.

— Am înțeles, să trăiți...

Suciu fu introdus de un gardian. Purta cătușe.

— Scoate-i bijuteriile ! ordonă Bota.

Gardianul îi descuie cătușele și, la un semn discret al comisarului. ieși din încăpere.

Suciu își freca brațele.

— Vă mulțumesc. domnule comisar-șef

— Comisar.

— Vă mulțumesc. domnule comisar.

— Spune mă, Suciule...

Suciu se grăbi să-i răspundă :

— Vă spun, domnule comisar...

— Spune, tu ai putea să te ascunzi sub acest dulap ?

— Da, domnule comisar...

— Atunci poftim... Ascunde-te !...

Suciu abia atunci se uită la dulap : era un dulap metalic, fără picioare. Între dulap şi podea cu greu s-ar fi putut introduce o lamă de cuţit.

— Aţi glumit, domnule comisar... Sub dulapul acesta nu încape nici un gîndac.

— Dar dacă te-ai strădui ? Culcă-te !...

Suciu caută privirile comisarului să vadă dacă acesta glumeşte sau vorbeşte serios. Comisarul nu glumea. Se lăsă în genunchi, apoi se culcă pe burtă în faţa dulapului. Ştia că orice împotrivire s-ar solda cu bătaie. Prefera să se bată joc de el decît să fie bătut.

Comisarul se apropie de el.

— Pentru Dumnezeu, domnule comisar, ce vreţi de la mine ?

— Scoală-te, Suciule !... Suciu se ridică imediat în picioare. Spune, Suciule, tu-l cunoşti pe Cristian ?

— Cristian ? Nu, domnule comisar, nu cunosc pe nici un Cristian. Pe crucea mea ! Îşi închipui o cruce mare pînă la buric.

— Atunci ţi-l prezint eu. Uite, e acolo ! Arătă spre birou. În sertarul de sus...

Suciu se uită spre biroul încărcat cu dosare : nu prevedea nimic bun din această discuţie.

Bota, să-l impresioneze, îşi încreţi fruntea :

— Te duci, sau vrei să-ţi fac o petiţie în scris ? Hai, ce aştepţi ? !...

Neavînd încotro, Suciu, speriat de moarte, se duse în vîrful picioarelor ca, eventual, paşii să nu-l enerveze şi mai mult pe Bota şi se opri în spatele biroului. Mai aruncă o privire spre comisar, cu speranţa ca acesta să-i zîmbească, să-i sugereze că totul

nu e decît o glumă. Bota îi urmărea toate mişcările cu fălcile strînse. Precaut, Suciu trase sertarul indicat, dar îl închise imediat. Broboane de sudoare reci îi năpădiră tîmplele.

— Adu-l aici ! se auzi glasul gutural al lui Bota.

Suciu mai deschise o dată sertarul şi scoase de acolo un baston de cauciuc. Cu paşi mărunţi, ca drumul să dureze cît mai mult, Suciu se apropie de Bota şi-i întinse bastonul. Acesta îl îndoi între mîini, se jucă, nervos, cu el. Suciu, cu ochii împietriţi, nu-şi luă privirile de la baston, ca şi cum cauciucul ar fi fost un magnet ; vag simţi cum şiroaiele de sudoare i se preling sub gulerul cămăşii.

— Stai jos, Suciule, spuse după o pauză Bota şi arătă cu capul spre un fotoliu de piele. Cu mişcări încete, gata în orice clipă să se ferească, Suciu se aşeză pe marginea fotoliului. Îşi ţinea genunchii strînşi şi era încordat ca un arc. Bota aruncă bastonul spre el şi Suciu, de emoţie, neîndemînatec, era să-l scape.

— Fă cunoştinţă cu Cristian, spuse rîzînd comisarul. Împrieteneşte-te cu el... Probabil o să fiţi mult timp împreună...

Neputinţa, umilinţa îl îndîrji pe Suciu. Spuse cu o voce dură, netremurată, încît, după rostirea frazei, se minună el însuşi :

— Ce vreţi de la mine, domnule comisar ?

Bota îşi dădu seama, că celălalt, cu nervii sfîşiaţi, era în stare să-l înfrunte. N-avea nici un rost să continue cu tonul folosit pînă acum. Se apropie de Suciu şi se aşeză ameninţător pe spătarul fotoliului.

— Vreau să-l prind pe Bogdan. Eu vreau să-l prind, înţelegi ?... Uite, pe răspunderea mea, îţi

dau drumul. Chiar acum. Eşti liber... Dar dacă în două, trei zile nu-mi dai o pistă, atunci... Tu eşti bine văzut printre muncitori : lucrezi doar la depou... Nu poţi să nu afli ceva... Şi tot timpul gîndeşte-te la Cristian... Hai, cară-te !...

SUCIU NU SE LINIŞTI nici cînd ajunse acasă, în camera lui subînchiriată, întunecoasă, cu miros acrişor de igrasie. Oricine venea pentru prima oară la el, îl ruga să ridice obloanele. Suciu zîmbea îngăduitor : ferestrele nu aveau obloane. Întunericul se datora unei clădiri zidite aiurea, cu calcanul chiar în dreptul geamului lui, la doi metri depărtare. Nici măcar dimineaţa, cînd soarele bătea pieziş, o rază nu reuşea să se strecoare în casă ; iar cînd cerul era înnourat, Suciu era obligat să aprindă luminile. Nu se mutase din această casă din comoditate ci din precauţie : avea un singur vecin, chiriaşul principal, un pensionar în vîrstă, cam într-o ureche, surd, care nu vedea şi nu auzea nimic, care nu-şi dădea seama că are de-a face cu un om al poliţiei.

Suciu deschise larg ferestrele, să aerisească, dar nu pătrunse în casă decît miros de buruieni arse de soare şi, vag, aroma teilor de peste drum. Era deprimat şi o neliniştе imensă îi măcina creierul : preţ mare au cerut poliţiştii pentru eliberarea lui. De unde să facă rost de Bogdan ? Bota, ca toţi poliţiştii dealtfel, era naiv şi prost : era convins că muncitorii de la depou ştiu cu toţii adresa unde e ascuns Bogdan. Îi subapreciază pe comunişti şi poate chiar acesta era motivul pentru care nu reuşeau să le vină de hac. Cei cîţiva comunişti care ştiau în clipa de faţă de existenţa lui Bogdan erau toţi oameni de în-

credere, nu niște palavragii. Dacă ar fi răsuflat ceva, ar fi ajuns de mult la urechile poliției. Ori Bogdan nu mai e în oraș, ori nu știe despre el decît un singur om, sau, mă rog, foarte puțini și, fără discuție, numai cei în care au încredere absolută. Dacă ar aplica și poliția metoda de lucru a comuniștilor; ar avea sarcină mult mai ușoară. Dar fiecare comisar ar vrea să-l prindă **personal** pe Bogdan ; și pentru banii puși pe capul lui, și cu gîndul la avansare. Dacă ar schimba între ei măcar bănuielile, ar ști mult mai mult, ar fi mai ușor de tras o concluzie. Comisarului Bălan nu-i putea sugera acest lucru: Bălan era nervos, pripit, n-ar fi avut răbdare să-l asculte. Bota era vanitos, Crețu și Zisu carieriști. Erau prea mîndri ca să asculte sfaturile unui biet informator. Dacă ar putea odată să ajungă în fața comisarului regal, să-i sugereze lui o altă metodă de lucru, poate ar reuși mai mult și, cine știe, acesta, drept mulțumire, l-ar putea transfera într-un alt oraș, să i se piardă urma. Viitor mare în depou nu-și prevedea : muncitorii au început să-l ia la ochi, au început să-l ocolească. Probabil bănuiesc ceva. Suciu își dădea seama că singura lui salvare era să dea de urma lui Bogdan și era hotărît să nu-și vîndă prea ieftin pielea.

Cînd se liniști, răsfoi toate însemnările sale, își notă cîteva adrese, apoi se îmbrăcă elegant și porni în oraș. Una din adrese suna ciudat : Ciobanu, tinichigeria Berindei. Nu cunoștea nici o parolă. nu știa care dintre nume era cel fictiv. Dar nu avea de ales : adresa o aflase în timpul unei acțiuni de răspîndire a manifestelor. „Marfa era trimisă de Ciobanu !“ „Eu l-am ridicat !“, se lăudase un muncitor înalt, cu sprîncenele arse. „Am fost

chiar la el, la Berindei !" A doua adresă era în strada Carol, unde locuia o profesoară de istorie de la şcoala primară numărul 8. Cunoştea ceva şi din felul cum trebuia să ia legătura cu ea, şi anume, să închirieze o cameră cu fereastră într-o direcţie cardinală. Dar oricum, era femeie, putea fi înşelată mai uşor.

Hotărî să-şi încerce norocul în strada Carol. Urcă la etajul întîi şi citi toate cărţile de vizită de pe uşile apartamentelor. În cele din urmă găsi pe pe cea dorită : Iulia Prodan, profesoară.

Suciu îşi aranjă ţinuta, sună discret, o dată scurt, Se auziră paşi şi, în deschizătura uşii, apăru o femeie tînără cu trăsături frumoase. Suciu îşi drese vocea şi spuse pe un ton oficial :

— Aş vrea să vorbesc cu doamna profesoară Prodan.

— Eu sînt, răspunse femeia şi-l cercetă îndelung. Cu cine am plăcerea ?

— Numele meu n-o să vă spună nimic, doamnă. Vin din Bucureşti.

Sublinie cuvîntul „Bucureşti" ca şi cum numele oraşului ar fi fost o titulatură. Profesoara nu păru impresionată :

— Şi ce doriţi ?

Individul din faţa uşii nu-i plăcu din prima clipă.

Suciu, dezorientat, socoti că nu era cazul să înceapă cu parola, mai ales că n-o ştia pe de-a întregul, căută să cîştige timp :

— Ştiţi, n-aş vrea să discutăm aici pe palier... Dacă mi-aţi permite să intru... e vorba de un lucru foarte important...

— Îmi pare foarte rău, îl întrerupse profesoara. E dezordine, şi... Spuneţi-mi ce doriţi ?

Suciu nu răspunse imediat : își mușcă buzele, ca și cum s-ar concentra să-și aducă aminte de ceea ce ar fi avut de spus.

— Nu aveți de închiriat o cameră cu ferestrele spre sud ?

Rosti cuvintele încet, cu pauze între ele, ca să se știe că e vorba de o parolă. Iulia păli, instinctiv vru să închidă ușa, dar se răzgîndi repede. Se forță să nu se trădeze și-și auzi bătăile repezi ale tîmplelor. Se strădui să vorbească stăpînit, fără nici o intonație :

— Nu. Dealtfel nici nu știu încotro dau ferestrele mele. Cine v-a spus că închiriez camere ?

Suciu își dădu imediat seama că femeia din fața lui e puțin derutată. Răspunse repede :

— Cei de la București, de la centru.

Iulia își mai reveni.

— Ce fel de „centru" ?

Suciu încercă un zîmbet.

— Înțelegeți dumneavoastră. Avu senzația că e pe drumul cel bun. Aș vrea să mă întîlnesc cu Enache. Repetă numele silabisind : E-na-che.

Iulia își recăpă definitiv calmul.

— Cu care Enache ?... Nu cunosc nici un Enache... Cred că ați greșit adresa !...

Închise ușa, semn că pentru ea discuția a luat sfîrșit, dar rămase în spatele ușii pînă ce se convinse că omul nu mai e pe palier. Abia după aceea se duse spre camera lui Andrei. Trebuia neapărat să-i comunice această întrevedere. Bătu la ușă și, fără să aștepte răspuns, intră.

— Te deranjez ?

Andrei își ridică privirile de pe hîrtiile din fața lui și zîmbi :

— Nu. Dealtfel e pentru prima oară că vii fără să te fi chemat. S-a întîmplat ceva ?

— Da. A fost aici un om care ar fi vrut să stea de vorbă cu tine.

— Cine ?

— Nu-l cunosc.

— Şi de unde ştie că stau aici ?

— Nu ştie. Am impresia că bănuieşte doar. Te-a căutat pe numele Enache. Spunea că a venit din Bucureşti, de la centru.

— Ce fel de centru ?

— Asta l-am întrebat şi eu... Mai ales că cei de la Comitetul Central au fost informaţi de noua ta adresă. Adresa asta a fost hotărîtă de biroul local. Ştia şi ceva din parolă, căuta o cameră cu ferestrele spre sud... Părea că auzise ceva, dar nu era destul de bine informat.

Andrei îşi puse palma în faţa ochilor obosiţi, ca şi cum aşa ar fi fost mai uşor să se concentreze.

— Asta e grav.

— De aceea am venit să-ţi spun.

Andrei se ridică, se duse la fereastră, privi un timp desenele abstracte ale perdelelor, apoi se întoarse spre Iulia.

— Dacă erau de la poliţie ar fi insistat, poate ar fi dat buzna în casă. Probabil că tatonează doar, verifică toate adresele pe care le au în dosarele lor. Bănuiesc că ai fost calmă.

— Am încercat să fiu.

— Cred că nu trebuie să fii îngrijorată... Sper. Tu n-ai astăzi cursuri ?

— Ba da, dar numai de la 11.

— Mda... Dacă te duci la şcoală, aş avea o rugăminte. Aş vrea să-l văd pe Pistruiat.

Iulia răspunse repede cu o nuanță de repros în glas :

— Ți s-a făcut dor de el ?

— Da, spuse Andrei și zîmbi.

— Să-l trimit aici ?

— Nu. Aș vrea să-l văd în oraș.

— Eu n-aș putea să te ajut ?

— Ba da. Dar deocamdată nu e ceva impertant și, în afară de asta, dacă au fost aici, s-ar putea să fii pusă sub supraveghere. Înțelegi ?

— Desigur. La asta nu m-am gîndit.

AGENTUL CIUPITU se postă în fața casei din strada Semaforului 2, la șase dimineața, înarmat cu un bloc notes și cu un creion. Luă cu el și două lame, pentru eventualitatea dacă vîrful creionului s-ar rupe. Pentru că, spunea el, în creioanele astea de fabricație de război, fie ele și Hardtmuth. nu mai poți avea încredere : te lasă în pană cînd ți-e lumea mai dragă.

Despre creioane sau despre orice alt lucru fără însemnătate ar fi putut vorbi ore întregi : știa cum se presează praful de grafit pentru miez, știa la ce temperatură se produce solidificarea, ce lemn se folosește pentru carapace ; știa cu ce se conservă mărarul, cîtă terebentină se adaugă la vopseaua neagră ca să producă un kilogram de pastă de ghete. Dar dacă, întîmplător, cineva l-ar fi întrebat de ce e război, n-ar fi știut să răspundă. Nu știa de ce era România aliată cu Germania, dacă s-a deschis sau nu cel de al doilea front și, în special, nu înțelegea ce caută americanii în Europa.

Pînă la șapte și douăzeci cînd apăru Pistruiatul în poarta casei nu făcu decît o singură însemnare în carnețel : „6,30, Pleșa Mihai, bătrînul, părăsește casa. E îmbrăcat cu pantaloni de doc și o scurtă de piele".

Cînd apăru Pistruiatul, notă ora, apoi vîrî carnețelul în buzunar și, profesional, se luă după băiat. Păstră o distanță de vreo douăzeci de metri, dar toate măsurile luate erau de prisos : Pistruiatul nu-și întoarse niciodată capul spre el. În colțul străzii fluieră de două ori și, de printre leaturile rupte ale unui gard, apăru un cîine lățos. Ciupitu îi urmări pînă la fabrica de hîrtie. Aici își scoase carnețelul și notă : „7,40, fabrica de hîrtie". Știa că Andrei Bogdan evadase la fabrica de hîrtie. Pentru o clipă îi trecu prin minte că această afacere de urmărire fără importanță s-ar putea să-i fie rentabilă ! Cine știe dacă acest copil nu era în legătură cu evadatul. Continuă urmărirea foarte precaut : intră în curtea fabricii printr-o spărtură, își murdări costumul proaspăt călcat de nevasta sa, apoi se tîrî prin iarba încă udă de rouă și se apropie de Pistruiat pînă la vreo zece metri. Spre mirarea lui, Pistruiatul nu intră în clădire ; scoase numai din ghiozdan două felii mari de pîine. Le întinse cîinelui, pe urmă, ca și cum și-ar fi lăsat jigodia de planton, își văzu de drum. În stradă, curățindu-și costumul înverzit de iarbă, Ciupitu înjură de toți dumnezeii. Pistruiatul ori avea cunoștință de el și i-a jucat o festă, ori inconștient l-a pus să se strecoare printre dărămături și să se tîrască prin iarba udă. Dar pentru că urmăritul nu-și întorsese niciodată privirile, Ciupitu trase concluzia că Pistruiatul n-avea nici cea mai mică bănuială că ar fi urmărit.

La ora opt fără trei minute, Mihai Pleşa intră în clădirea şcolii.

Agentul se întrebă dacă are vreun rost să stea de planton în faţa şcolii sau, foarte liniştit, poate să se ducă într-o cafenea să-şi petreacă timpul acolo. Totuşi nu-şi părăsi postul. Dacă va trebui să facă un raport chiar şefului cel mare, n-avea nici un rost ca din cauza a două sau trei ore de aşteptare să-şi pericliteze o eventuală avansare. Îşi cumpără un ziar şi se aşeză pe balustrada de metal a scuarului din faţa şcolii.

La sfîrşitul orelor, profesoara de istorie, cu catalogul sub braţ, se postă la o fereastră şi aşteptă ca Pistruiatul să se apropie de ea. În clasă, în timpul lecţiilor îl anunţase cu voce tare că ar vrea să discute cu el, după program. Felul cum îi spusese părea o ameninţare : chiar auzi cum colegul de bancă al Pistruiatului îi şopti : „Probabil îţi cheamă părinţii la şcoală". Pistruiatul nu-i răspunse înţelesese cum trebuie cele spuse de profesoară.

După oră Pistruiatul îşi făcu de lucru prin clasă, să întîrzie cît mai mult. Voia ca, pe coridor, în timpul discuţiilor, să nu fie decît ei doi. În cele din urmă, cînd se convinse că ceilalţi elevi au coborît scările, se apropie de profesoară. Ea, în clipa cînd îl simţi, începu să-i vorbească fără să se întoarcă spre el.

— Eşti singur ?

— Da.

— La ora trei te duci la Terasa Astoria. Fii atent să nu fii urmărit. Te aşteaptă Andrei.

— Am să fiu acolo.

Plecă fără să salute.

Profesoara rămase la fereastră şi privi scuarul din faţa şcolii. Ciudată e viaţa ! Tocmai acest puşti pistruiat i-a fost dat să-i fie omul de legătură. Dacă totul ar fi depins de ea, nu i-ar fi dat nici o sarcină. Dar dacă Andrei îl socoteşte de încredere, probabil că e.

Pistruiatul tocmai apăru în faţa scuárului şi atunci profesoara îl urmări cu privirile. Spre mirarea ei, un bărbat care pînă atunci citise nestingherit un ziar se luă după el. Putea fi doar o coincidenţă, dar ea n-avea dreptul să fie nepăsătoare : fugi în cancelarie, lăsă catalogul şi, fără să-şi iar rămas bun de la colegi, goni cît putu mai repede pe scări să-l ajungă din urmă pe Pistruiat. În stradă se convinse de-a binelea că băiatul era urmărit : omul cu ziarul se ascundea după trecători, pe după porţi. Ce bine că a rămas cîteva clipe la fereastră. Trecu în grabă pe lîngă agent şi se apropie de Pistruiat.

— Nu te uita la mine şi fii atent la ce-ţi spun : nu te mai duci la Terasă, eşti urmărit. Nu te uita în spate ! Eşti urmărit de un bărbat cu pălărie cu boruri largi, îmbrăcat într-un costum bej. Fii foarte atent...

Profesoara îşi continuă goana dînd impresia că cei cîţiva paşi făcuţi alături de Pistruiat au fost un fel de răgaz, ca să-şi mai tragă sufletul.

Pistruiatul nu privi nici în stînga, nici în dreapta : îşi continuă drumul. Ajuns în faţa unei drogherii se opri şi cercetă firmele. Cu coada ochiului se uită îndărăt şi-şi descoperi omul. Venea agale ca un om fără treburi. Să-i poată reţine mai bine figura, Pistruiatul se întoarse spre el :

— Nu știți, domnule, de ce se scrie „Lizette" cu doi de t ?...

Surprins, agentul încremeni, apoi se uită spre firmă și văzu inscripția „Drogheria Lizette"...

Răspunse cu întîrziere :

— Probabil e o transcriere franțuzească...

— Vă mulțumesc, domnule.

Rămase în fața vitrinei. Apoi, cînd agentul trecu mai departe, își continuă și el drumul, dar în sens invers. Dacă e într-adevăr urmărit atunci agentul va trebui să se dea de gol. Într-adevăr, agentul se întoarse după Pistruiat. Pistruiatul își grăbi pașii, își grăbi și agentul. Pistruiatului începu să-i placă această urmărire : coti spre o stradă lăturalnică aproape goală. „Păi, o să ai o misiune grea cu mine, domnule agent !" Pistruiatul se aplecă să-și lege șireturile și, în clipa aceea, apăru agentul. Nu mai putea să dea îndărăt : își continuă drumul și îl depăși pe Pistruiat. Acesta, în aceeași clipă porni iar în sens invers. După ce depăși colțul se lipi de zid și așteptă. Auzi bocăniturile repezi ale agentului și acesta apăru, transpirat, la colț. Era în viteză : abia reuși să stopeze în fața Pistruiatului, dar fu obligat să meargă mai departe. Pentru o clipă avu senzația că puștiul îi zîmbește. Nici nu-i o misiune chiar atît de ușoară, gîndi, și îl înjură pe Pistruiat. Satisfăcut, Pistruiatul porni agale și simțindu-se urmărit, nu-i mai dădu nici o importanță agentului. Hotărî să-l păcălească cum nu mai fusese păcălit pînă atunci. Știa o casă cu două intrări. O să-l ducă pe agent pînă acolo și o să-l lase cu buzele umflate. În casa cu pricina, Pistruiatul intră în clădire și fugi pe scări, spre etajele de sus. Alerga aproape de balustradă, să fie văzut.

Agentul, jos, la capătul scărilor își notă ceva într-un carnețel. Era clar că băiatul nu-i mai putea scăpa. Urcă și el scările. Ajuns la etajul doi, auzi în spate pașii repezi ai copilului. Nu observase că acesta se pitise într-o adîncitură de pe palier. Fugi și el în jos și nu-și dădu seama că Pistruiatul se ascunsese sub scară. Goni în stradă, se uită în stînga, în dreapta, dar Pistruiatul nu era nicăieri. În acest timp, Pistruiatul intră în curtea interioară și ieși pe poarta cealaltă care dădea spre chei. Fără grabă se opri în stația de tramvai și se așeză pe primul tampon.

Fix la trei apăru în fața Terasei Astoria. Cîțiva ofițeri nemți și niște pensionari stăteau la mesele așezate pe trotuar. Printre ei, Pistruiatul îl descoperi și pe Andrei, îmbrăcat în uniformă. Nu știa cum va trebui să ia legătura cu el, dar socoti că Andrei va fi destul de deștept să-l ajute. Tocmai trecea indiferent prin fața lui, cînd acesta se întoarse spre el :

— Puștiule, nu vrei să te duci să-mi cumperi niște țigări ?... Un pachet de Naționale. Îi întinse o bancnotă de cinci lei.

— Cu plăcere, domnule.

Cu bancnota în mînă își continuă drumul. Sub o poartă, să nu fie văzut, despături bancnota : așa cum se așteptase, găsi în ea un bilețel : „Du-te la Berindei și rupe imediat biletul !“

Rupse bilețelul în zeci de bucăți, le puse în palmă și suflă în ele : bucățelele de hîrtie se risipiră ca niște fulgi. Și pentru că pe bilețel nu era trecută nici ziua și nici ora cînd urma să aibă loc vizita, socoti că sarcina era imediată și porni spre piața de vechituri.

ÎN PIAŢA DE VECHITURI, fără să-şi dea seama, Pistruiatul trecu iar în faţa tarabei cu cravate. Nu auzi cînd femeia se întoarse spre individul cu tricou de marinar.

— L-ai recunoscut ?

— Pe cine ?... Aa, pe prietenul meu pistruiat... Dă-l dracului !...

— Doar nu te temi de el ! Eu, în locul tău, i-aş cere socoteală pentru chestia aceea cu geamantanul. Chiar aşa, să te ia de fraier un puşti ?...

— Ai dreptate... Merită să-i dau un picior în fund... E javra cu el ?

— N-o văd.

— Atunci îl potcovesc.

Pistruiatul se trezi prins de umeri. Se sperie, se întoarse şi, cînd îl recunoscu pe bişniţar, se linişti. Crezuse că îl ajunsese din urmă agentul.

— Ce bine îmi pare că te văd, spuse cu voce mierosă bişniţarul... Să ştii că mi-ai făcut o mare surpriză că m-ai vizitat... Ascultă, nu mai aí un geamantan să ţi-l car ?

— N-am.

Faptul că Pistruiatul nu încercă să fugă şi nici nu se arătă speriat îl puse pe bişniţar în încurcătură.

— Ascultă, mă gîlmă !... Ce crezi, baţi recordul mondial la înălţime dacă îţi dau un şut în fund ?

— Să ştiţi, prietenului meu nu-i place atletismul şi mutra dumneavoastră îi place şi mai puţin... Vîrî două degete între buze şi fluieră cît putu de tare, apoi începu să strige din răsputeri :

— Calu ! Calule !...

Bişniţarul, fără să scoată un cuvînt, sări peste un morman de vedre şi dispăru în mulţime. Nu-şi

imaginase că Pistruiatul își strigase cîinele doar așa, ca să-l sperie.

Înainte de a intra la tinichigiu, se uită în toate părțile, să vadă dacă nu e urmărit. Nu era. Intră și clinchetul metalic al clopoțelului îi făcu plăcere. Tinichigiul se întoarse spre ușă și făcu o mutră de parcă ar fi văzut poliția.

— Ce-i cu tine pe aici !? Nu ți-am spus să nu mai dai pe la mine ?...

Primirea ostilă îl descumpăni pe Pistruiat.

— Eu am fost convins că dumneavoastră aveți nevoie de mine... Și dacă m-am înșelat, vă rog să mă iertați...

— Vrei să spui că Enache tot pe tine te-a trimis !...

— Da. Sau dumneavoastră credeți că nu merit încrederea lui ?

— N-am spus asta... dar e vorba de o misiune foarte grea. ...Trebuie să predai unui om un gheștetner...

— Ce-i aia **gheștetner** ? întrebă Pistruiatul. Auzise pentru prima oară acest cuvînt.

— Un fel de tipografie...

— Tipografie ?... Ar fi trebuit să viu cu un camion ?

— Nu... E o tipografie de mînă. Deschise usa dulapului de tinichea și scoase de acolo un pachet puțin mai mare decît un ghiozdan. Uite, asta e

— Atît de mică ? Nu pot s-o văd și eu ?

— Nu. De fapt nici n-aveai voie să știi ce-i în acest pachet.

— Am înțeles. N-aveți încredere în mine.

Tinichigiul îl privi dojenitor :

— Mă, da sensibil mai ești !...

— Sînt, domnule Ciobanu !

— Te privește, prietene. Uite ce va trebui să faci. Știi unde e poșta mare ?

— Știu.

— La patru și un sfert, dar exact la patru și un sfert, te prezinți la ghișeul numărul doi. Acolo va sta un om cu **Universul** în buzunar. Te apropii de el și-l întrebi : „Expediați un mandat" ? Dacă răspunde „Da, un mandat telegrafic", atunci pui pachetul lîngă el și pleci... Asta e tot. E clar ?

— Da, domnule Ciobanu.

— Atunci du-te, să nu întîrzii. Mai ai o jumătate de oră.

Pistruiatul părăsi atelierul cu precauție : se temu că bișnițarul, văzîndu-l fără ceîine, să nu se lege de el. Din cauza cumpărătorilor taraba acestuia nu se vedea. Pistruiatul, atent, coti imediat după primul colț, cu riscul de a ocoli cîteva străzi. numai să nu dea cu ochii de el.

Gheștetnerul nu era greu : cam cît un ghiozdan de marți, cînd avea orarul foarte încărcat. Misiunea i se păru extrem de ușoară : nu înțelegea de ce era nevoie de atîtea precauții. Oare de ce nu s-o fi dus maistrul Ciobanu la întîlnire ? Probabil e cunoscut și orice polițist, văzîndu-l, s-ar fi luat după el. Își aduse aminte însă că și el fusese urmărit și, îngrijorat, privi în jur : pe strada pe care trecea nu văzu nici un cunoscut și nici un polițist. Își dădu însă imediat seama că nu de polițiștii îmbrăcați în uniformă trebuie să se ferească, ci de agenții secreți.

În apropierea poștei mari, un turc, rezemat de căruciorul cu înghețată, îl îmbie să-i cumpere marfa. Pistruiatul își aduse aminte de bancnota de

cinci lei, rezemă gheştetnerul de roata căruciorului şi se scotoci prin buzunare.

— Vanilie ai ? întrebă cînd puse bancnota pe cărucior.

— Am.

— Da de ciocolată ?

— Am.

— Da cu fistic ?

— Am şi cu fistic, bre !

— Rece ?

— Păi, cum să fie înghetata, bre ? Rece !

— Atunci dă de un franc cu alune...

Turcul îi umplu un cornet cu înghetată, apoi îi dădu restul.

— E bun, spuse Pistruiatul ca un adevărat cunoscător.

— Păi, cînd n-a fost înghetata bună la Mehmet?

Pistruiatul vîrî restul în buzunar şi porni spre poştă. Exact în poartă îşi dădu seama că uitase pachetul la căruciorul turcului. Aruncă cornetul la pămînt şi fugi din toate puterile spre negustor. Încă de departe văzu că pachetul nu mai era acolo. Turcul îl primi surîzător :

— Mai pun una de alune ?

— Nu. Am venit după pachet.

— Ce fel de pachet ?

— Unul aşa, îi desenă Pistruiatul forma pachetului în aer. L-am lăsat rezemat de cărucior...

— Dacă l-ai lăsat acolo, acolo trebuie să fie... Alah nu schimbă ordinea lucrurilor...

— Schimbă, nu schimbă, pachetul nu-i aici.

— Înseamnă că n-ai avut pachet. Ai fost mai înainte aici ?

Pistruiatului i se urcă sîngele în obraz :

— Am fost, bre ! Nu te-am întrebat de înghe-ţata de vanilie, de ciocolată, cu fistic, şi mi-ai spus că ai de toate...

— Eu nu am decît un fel de îngheţată. De va-nilie. De cînd a început războiul n-am decît de va-nilie. Atît !

— Atunci cînd ţi-am cerut cu alune şi mi-ai dat de vanilie, m-ai minţit... Aşa cum mă minţi şi acum... Dă-mi pachetul înapoi !

Turcul deschise uşiţa căruciorului şi scoase pa-chetul.

— Ăsta e, strigă bucuros Pistruiatul...

— Şi de unde ştiu eu că-i al tău ?

— Întreabă-l pe Alah al dumitale, îţi spune el! E pachetul meu.

— Dacă-i al tău spune-mi ce-i înăuntru ?

— O tipografie !

— Mă, tu mă crezi pe mine prost ?... Ia-ţi pache-tul şi du-te !

În sala mare a poştei, Pistruiatul caută imediat ghişeul doi. Deasupra lui, pe o sticlă scria cu li-tere de aur : **Recomandate, telegrame.** Nu era nici un om acolo. Pistruiatul se uită spre ceas : mai erau cinci minute pînă la patru şi un sfert. Se aşează pe o bancă, se uită în jur şi încercă să ghicească omul pe care va trebui să-l întîlnească. Printre cei din sală nici unul nu avea **Universul** în buzunar. Să nu fi venit încă ? Se întoarse spre uşă şi, în clipa aceea, simţi o mînă pe spate. Se întoarse si înlemni. Era taică-su.

— Ce cauţi tu aici ?

— Am venit cu un prieten şi m-a rugat să-l aş-tept. Era bucuros că pusese pachetul alături, altmin-teri taică-su l-ar fi putut întreba ce are în el.

— Acum o înțeleg pe mama că te ceartă mereu. Masa e pusă și tu umbli hai-hui. Știi cît e ceasul ?

Pistruiatul privi spre ceas : lipsea un minut pînă la patru și un sfert. Ce ghinion să-l întîlnească tocmai pe taică-su la poștă !

— Hai, du-te acasă ! continuă taică-su, și-i spui mamei, că vin și eu imediat.

Pistruiatul se ridică, luă pachetul și porni spre ușă. De acolo își mai întoarse o dată privirile. În fața ghișeului era un om și avea și **Universul** în buzunar. Taică-su. Cum de nu i-a observat pînă atunci ziarul ? Se întoarse și se postă lîngă el. Taică-su dădu cu ochii de el și se supără cu adevărat. Îi zvîcneau venele de la tîmple.

— Tot n-ai plecat ?!...

— Te aștept să mergem împreună...

— Eu mai am puțină treabă aici.

— **Expediați un mandat ?**

Taică-su căscă ochii mari, apoi se uită în jur să vadă dacă nu-i aude cineva. Nu era nimeni prin apropiere.

— **Da, un mandat telegrafic.**

Pistruiatul puse pachetul pe tejghea și părăsi poșta.

CIUPITU INTRĂ în biroul lui Comănescu galben ca ceara. Șeful îi ceruse un raport scris și el nu avea ce pune pe hîrtie. La început, cînd îl chemă să raporteze și verbal, se bucură, pe urmă, se sperie și mai mult. Ce să-i spună ?

Stînd în fața biroului lui Comănescu, sub privirile cercetătoare ale acestuia, era galben ca ceara.

— Dumneata, domnule agent, nu ești bolnav ?

— Nu, domnule.

— N-ai icter ?

— Nu, domnule.

— Mă mir. Arăți ca o lămîie. Spune !

Ciupitu își luă inima în dinți și începu să relateze.

— La șase și treizeci a plecat taică-su la fabrică. La șapte și douăzeci a apărut băiatul și s-a îndreptat spre fabrica de hîrtie.

Comănescu păru interesat. Își aprinse o țigară :

— Continuă, te rog !

— La fabrica de hîrtie l-a hrănit pe Calu. Calu e cîinele lui. De acolo a plecat la școală...

— Asta e tot ce a făcut la fabrica de hîrtie ?

— Da, domnule comisar regal. De la școală a apărut după terminarea cursurilor. Nu trebuie să vă spun, am stat cinci ore în fața școlii așteptîndu-l. Apare și mă întreabă de ce se scrie Lizette cu doi t. Tocmai pe mine s-a găsit să mă întrebe.

— Te-a mirosit.

— Mult mai tîrziu m-a reperat. Spun, a ieșit de la școală, dar n-a luat-o spre casă, ci spre o stradă lăturalnică. Strada era pustie. Nu eram acolo decît noi doi... Vă imaginați, am avut o misiune grea...

— Halal misiune, îl întrerupse Comănescu. Să urmărești un băiat de 13 ani. Spune mai departe...

— Degeaba vă supărați, domnule comisar regal. Strada, cum spuneam, era pustie. Îl urmăresc. Se oprește. Eu, ce era să fac ? Îl depășesc. El se întoarce și o ia în sens invers. Mă iau după el Stătea ascuns după colț și, cînd îl depășesc, pornește din nou pe strada pustie.

— Ca un om cu experiență.

— Exact, domnule comisar regal. Ca un om cu experiență...

Comănescu izbucni :

— Dumnezeu v-a luat minţile !... Băiatul se joacă cu voi, fiindcă simte că sînteţi niște proşti !... Aduceţi-l aici !

— Acum ?

— Vezi că eşti prost ? Mîine-dimineaţă, cînd pleacă la şcoală. Doar n-o să stau toată noaptea după el. Şi cum ţi-a scăpat ?

— V-am spus. A intrat într-o casă de pe strada Fogoian şi acolo s-a topit.

— Pe Fogoian 18, nu ?

— Exact, de unde ştiţi ?

— Casa aceea are două ieşiri. A doua spre cheiul Almăşan... Din cauza voastră mă înjură cei din Bucureşti ! Nici nu-i de mirare că vor să mă schimbe. Dar înainte de asta, am să fac un mare serviciu poliţiei. Am să vă dau pe toţi afară !...

Cînd Pistruiatul ajunse acasă, Ciupitu era postat în faţa casei lor. Stătea rezemat de un gard şi fuma. Pistruiatul se apropie de el şi-l întrebă cît e ceasul. Ciupitu, politicos, îşi consultă ceasul de buzunar :

— Patru şi patruzeci...

— Şi cînd vă schimbaţi ? întrebă obraznic Pistruiatul. Sau faceţi şi ore suplimentare ?

ABIA LA CINĂ reuşi mama să-şi spună păsul despre comportarea lui Mihai :

— Ştii la ce oră a venit azi domnişorul de la şcoală ?

Tata nu-i răspunse imediat : mai sorbi două linguri de supă şi, cînd se convinse că mama nu mai vrea să adauge nimic, răspunse tot cu o întrebare:

— De unde să ştiu ?

— La patru și jumătate...

— De, dacă învață mult. Tu vrei să-l faci popă ! Trase cu ochiul spre Pistruiat ; acesta zîmbi pe ascuns să nu-l vadă maică-sa.

— Ține-i partea ! Știi că are un patru la istorie ?

— La istorie ? întrebă tata mirat, ca și cum singura materie importantă ar fi fost istoria. Dacă are un patru la istorie, nu e grav. Istoria se face, nu se învață. Și dacă o face bine, poate să iasă și premiant. Așa e, mă ?

— Am să mă străduiesc, tată...

Disperată, mama nu mai știa ce să creadă despre cei doi. Vru să ceară lămuriri, dar în clipa aceea se auziră bătăi în ușă :

— Dar ăsta cine o mai fi ? întrebă speriată.

— Nu știu, ridică Pistruiatul din umeri.

— Nici eu, spuse și tata și continuă să mănînce.

— Nu știți, nu știți, izbucni mama. Fiți siguri că pe mine nu mă caută nimeni. Se duse spre ușă să le demonstreze că are dreptate. În prag apăru doamna Preda. Stînjenită, mama își lăsă privirile în pămînt, dar spuse cu voce caldă :

— Îmi pare bine că ați venit, doamnă Preda, îmi pare foarte bine...

— N-aș vrea să deranjez, doamnă Pleșa... Văd că sînteți la masă...

— Nu, am terminat de mult... Ați încercat rochia ?

— Da, tocmai de aceea am venit. Soțul meu spune că face niște cute aici.

Arătă spre șold.

— Asta se corectează ușor. Se întoarse spre masă : Vreți să treceți voi dincolo...

— Desigur, răspunse tata, numai tu nu uita să mai pui puțin focul, să putem încălzi din nou supa.

Se ridică, îi făcu semn lui Mihai și intrară în dormitor.

Imediat ce închise ușa, tata îl prinse pe Pistruiat de umeri :

— De unde ai avut tu pachetul acela ?

Pistruiatul nu-i răspunse imediat, doar după ce ajunse la concluzia că nu i se poate destăinui :

— Nu pot să-ți spun, tată.

Tata nu-l luă în serios : îl privi cercetător, apoi spuse în zeflemea :

— Aha, înțeleg... Faci pe misteriosul...

Oare tata chiar n-o fi înțelegînd că e vorba de un lucru foarte serios ? Răspunse tot cu întîrziere :

— Nu, dar Enache mi-a spus să tac.

Tata tresări, dar se reținu imediat : chiar îi păru rău că nu se putu reține :

— Enache ? Care Enache ?

După felul cum pronunțase numele, nu părea că e într-adevăr curios.

— Deținutul acela care a evadat acum cîteva zile.

Deci nu se înșelase, băiatul știa mai mult decît ar fi bănuit.

— Îl cunoști personal pe Andrei ?

În ochii Pistruiatului apărură niște luciri ciudate. Spuse cu o mîndrie provocatoare :

— Da, e cel mai bun prieten al meu.

Tata nu se putu reține ; izbucni :

— Formidabil !... Mă, tu știi ce om grozav e Andrei ?

— Știu, răspunse Pistruiatul, plin de sine.

— Cu doi ani în urmă am fost împreună cu el...

Pistruiatul rîse cu subînțeles :

— Atunci cînd ai fost să repari gardul bunicii ?

— Atunci mă, atunci... Numai vezi ca mama să nu afle nimic...

— N-o să afle. În orice caz de la mine nu.

Tata rămase un timp tăcut, privi desenele întortocheate de pe covor. Era mîndru de fiul său.

— Spune, tu cum ai intrat în combinaţia asta ?

— L-am întîlnit pe Andrei la fabrica de hîrtie şi după aceea l-am ascuns.

— Unde ?

— Aici, în casă. În pod.

Ar fi vrut să-şi strîngă copilul la piept, dar se reţinu.

— Mă, tu eşti nebun !

— Nu, tată...

Mama deschise uşa şi, plină de importanţă, rosti numele soţului :

— Mihai... Te rog condu-o pe doamna Preda...

— Cu plăcere, spuse tata şi Pistruiatul descifră din aceste două cuvinte un fel de înjurătură.

— Poftiţi, doamna Preda.

Doamna Preda întinse braţul, dar tata se prefăcu că nu vede şi-i deschise larg uşa :

— Poftiţi...

Legănîndu-se, doamna Preda ieşi în curte şi tata o urmă.

— Sînteţi foarte amabil, domnule Pleşa... Amabil şi drăguţ...

— Asta e puţin spus, doamnă Preda... Cu zece ani în urmă am fost ales cel mai drăguţ om de pe strada Semaforului. Îi deschise poarta şi, cînd ea ieşi în stradă, tata o închise. Noapte bună, doamnă...

Ofensată, doamna Preda nici nu răspunse la salut şi se pierdu în întuneric.

Tata, în loc să se întoarcă în bucătărie, se duse la beci, ridică chepengul şi coborî. La lumina unei lampi de furtună desfăcu pachetul primit de la fiul său şi se apucă de lucru. Cunoştea bine funcţionarea gheştetnerului. Cu doi ani în urmă tipografia ilegală mai fusese instalată în pivniţă şi numai după ce agenţii au început să dea tîrcoale cartierului a dat-o mai departe unui muncitor de la fabrica de vagoane.

Meticulos, pregăti hîrtiile, apoi scoase textul primit de la un tovarăş venit de la Bucureşti şi se apucă de lucru. Cînd au apărut zorile avea tipărite mai mult de cinci mii de fluturaşi în care Partidul Comunist Român chema pe muncitori, pe ţărani şi pe ostaşi la luptă împotriva cotropitorilor hitlerişti.

ÎNGRIJORATĂ, Iulia Prodan se culcă tîrziu, după ce adormise Lucica. Se întinse în pat. Din stradă se auzea huruitul unor maşini militare şi nişte comenzi în limba germană. Stinse lumina, dar cînd îşi dădu seama că nici aşa nu putea adormi, aprinse veioza de pe noptieră şi căută o carte : dădu peste **Fraţii Jderi,** o mai citise de cîteva ori şi-şi spuse că alesese bine, nu va trebui să se concentreze prea mult Cu toate astea, după cîteva pagini îşi dădu seama că frazele nu se legau între ele, reţinuse doar nişte cuvinte, nimic altceva. Gîndurile îi zburau la camera alăturată unde, Andrei, de două nopţi nu mai stinsese lumina. Slăbea văzînd cu ochii şi Iulia Prodan se simţea responsabilă de sănătatea lui. Ştia că cei de la comitet o să-i facă reproşuri că nu s-a îngrijit îndeajuns de el, că nu s-a străduit să aibă

condițiile cele mai bune de lucru, dar cu Andrei nu se putea vorbi : era preocupat, gîndurile îi zburau aiurea în altă parte, răspundea la întrebări scurt, numai cu **da** sau cu **nu** și, în general, părea absent la tot ce se petrecea în casă. Avea ochii încercănați și, neras, părea un sălbatic.

Hotărî să se ducă la el și să-i poruncească să stingă lumina, să se culce. Se ridică din pat, încet să n-o trezească pe Lucica, îmbrăcă un capot și porni spre camera alăturată. Așa cum bănuise, lumina ardea. Bătu încet în ușă :

— Pot să intru ?

— Desigur.

Andrei stătea la birou : în fața lui pe o planșă harta orașului era plină cu niște desene ciudate, abstracte, linii, săgeți de diferite dimensiuni, cercuțe colorate.

— Iar nu dormi ! spuse Iulia cu reproș.

Andrei o privi cu ochi mici obosiți :

— Nici tu n-ai somn.

— Ba da.

— Și atunci ce cauți aici ? Tu ai mîine cursuri, dar eu pot să lenevesc cît vreau.

— Știu că te scoli totdeauna înaintea mea.

— Pentru că am de lucru, Iulia. Nu vezi ? Desenez. Vreau să dau examen la Belle arte...

— Singurul lucru care mă bucură e că glumești... Aș putea să te ajut cu ceva ?

— Da. De fapt e bine că ai venit aici. Cunoști bine orașul ?

— Destul de bine.

— Cam ce distanță ar putea fi între gară și fabrica de uleiuri ?

— La asta nu mă pricep...

— Bine. Atunci află dacă la palatul telefoanelor există o scară de serviciu, una care să ducă direct la centrala automată.

— Asta pot să aflu. Şi acum te rog, culcă-te... Ştii foarte bine că răspund de sănătatea ta...

— Îmi poruncești ?

— Aş vrea să-ţi poruncesc...

— Acum nu se poate, Iulia... Efectiv am de lucru...

— Atunci te las... Noapte bună...

— Noapte bună, Iulia.

Profesoara ieşi din cameră, dar în loc să se ducă spre dormitor, se duse în bucătărie şi puse de cafea. Dacă tot nu-i dă ascultare şi lucrează, cel puţin să nu-i fie somn. Intră în camera lui Andrei fără să mai bată la uşă. Andrei, cînd văzu cafeaua aburindă, se lumină la faţă :

— Mai înainte ai fost atît de severă că n-am îndrăznit să te rog să-mi faci o cafea... Mă tem că ai început să-mi ghiceşti gîndurile...

— E rău asta ? întrebă ea tulburată.

— Acuma, da.

— Poate că ai dreptate... Vezi, mai înainte am spus că nu mă pricep la distanţe. Am găsit soluţia. Măsor drumul dinspre gară şi fabrica de uleiuri cu paşii. Nu e bine aşa ?

— Ba da. E foarte bine... Şi acum du-te şi culcă-te... Îţi mulţumesc pentru cafea.

Profesoara se culcă cu grijă să n-o trezească pe Lucica. Luă din nou cartea în mînă, dar frazele tot nu se închegau.

— De ce nu stingi lumina ?

— Tu nu dormi ?

— Cum să dorm cu lumina aprinsă ? Şi mai ales cum să dorm, dacă umbli noaptea. Unde ai fost ?

— Am făcut o cafea lui nenea Andrei.

— Şi te mai plîngi că nu doarme... Cum să doarmă, dacă îi faci cafea ? !...

— Ai dreptate. Hai să dormim.

Stinse lumina, dar somnul o ocoli pînă în zori.

MIHAI PLEŞA tocmai ascundea pachetelele de manifeste în sîn, cînd, în uşa bucătăriei, apăru Pistruiatul. Se uită lung la taică-su, apoi spuse ca un specialist :

— Aşa nu poţi ieşi din oraş.

Taică-su îl privi chiorîş :

— Te-oi fi pricepînd acum la toate... De ce să nu pot ieşi ?

— Pentru că te arestează primul poliţist...

— Ce vorbeşti ! De zece ani totdeauna aşa am transportat manifestele.

— Da, dar de cînd a evadat Andrei, toată poliţia stă la pîndă...

— Poate ai vreo propunere ?

— Da. Dar mă costă un patru.

— Nu înţeleg.

— Mă duc la şcoală fără cărţi.

— Şi ?

— Iau un patru.

— Spune mai departe !

— Dar acest patru valorează cît doi de zece.

— Mă ! Tu vrei să pui manifestele în ghiozdan.

— Da. Cine ar bănui că în ghiozdanul unui copil ar putea exista manifeste ?

— Mă. tu nu eşti prost.

— Nu sînt... şi unde trebuie să duc manifestele ?
— În strada Carol 35.
— Ştiu. Apartamenul 5. Doamna Iulia Prodan...
— Mă, tu cunoşti toată organizaţia...
— Nu toată... Dar pe cîţiva cunosc.
Tata îl mîngîie pe cap.
— Să fii foarte prudent. Să nu faci vreo prostie.
— De mult nu mai fac prostii, tată.

Înghesui toate manifestele în ghiozdan, se îmbrăcă şi porni spre strada Carol fără să dejuneze. Îl încălzea gîndul că în curînd îl va vedea pe Andrei.

În stradă îl descoperi imediat pe agent. Stătea rezemat de gard şi fuma. Ar fi fost o prostie să se întoarcă înapoi. Hotărî să scape de el pe drum. Dar nu se întîmplă aşa. Agentul îl ajunse din urmă şi-l prinse de braţ.

— Ce faci, iubitule ? ii spuse agentul în loc de salut. Azi n-o să mai scapi... Spune-mi, ce ai căutat ieri în strada Fogoian ?

— E o balustradă lucioasă acolo şi mă dau pe ea...

— Şi pentru atîta lucru faci un ocol atît de mare ?

— Da. Merită. E balustradă foarte lucioasă... Nu vreţi să încercaţi şi dumneavoastră ?

Agentul îi cîrpi o palmă. Pistruiatul vru să se rupă din strînsoare, dar nu reuşi : agentul îl ţinea ca într-un cleşte.

— Nu vrei să-mi povesteşti de cea de a doua ieşire din strada Fogoian ?

— Casa aceea are două ieşiri ?...

— Va să zică nu ştiai. Tu mă crezi prost, puştiule... Uite, nu sînt. Îi mai cîrpi o palmă.

— Ce vreți de la mine ? întrebă Pistruiatul speriat cînd văzu că agentul nu-l slăbește deloc. Trebuie să mă duc la școală...

— Cred că azi vei absenta de la cursuri... Vrea să te vadă domnul comisar regal.

Dintr-o dată Pistruiatul păli și-și strînse mai puternic hamurile de la ghiozdan. Cum o să meargă la prefectură cu cinci mii de manifeste ? Mai bine ar fi lăsat asta în seama lui taică-su.

În apropierea prefecturii mai încercă o dată să se smulgă din strînsoare, dar agentul așteptase această tentativă. Îl ținea strîns de parcă toată cariera lui ar fi depins de asta.

În sala de așteptare, acum goală, agentul îl sili să se așeze pe o bancă.

— Să știi că nu poți ieși din clădire. Dacă încerci să fugi, te snopesc...

Cu privirile ațintite în gol, Pistruiatul mai mult bănui decît auzi cum agentul intră în biroul lui Comănescu.

— L-am adus, domnule comisar regal. E afară în sala de așteptare.

— Pare speriat ?

— Nu prea.

— Poate se preface numai...

— Dacă se preface, se preface bine. Îl aduc ?

— Bineînțeles. De ce crezi că m-am sculat în zori ?

Agentul ieși, îl luă pe Pistruiat de umăr și-l împinse în birou. De astă-dată încăperea i se păru neprimitoare și nu-l mai emoționară nici fotoliile tapisate cu catifea roșie și nici perdelele de pluș.

— Poftește mai aproape, domnule Pleșa.

Faptul că domnul Comănescu îi spunea „domnule" îl dezorientă și mai mult. E drept, comisarul regal nu avea nimic agresiv în voce, dar Pistruiatul ar fi preferat să fie înjurat decît luat cu vorbe mieroase.

— Bună dimineața, domnule comisar.

— Bănuiesc că nu te-ai așteptat să ne vedem atît de matinal. Ia loc, domnule Pleșa.

Pleșa se așeză în fotoliu și rămase nemișcat. Nu știa dacă se cuvine sau nu să-l reclame pe agent că l-a pălmuit. Preferă să tacă.

— Să știi, domnule Pleșa, mi-a plăcut gluma aceea cu nepotul. Ai păcălit trei comisari... De ce ai făcut asta ?

Pentru că domnul Bota m-a pălmuit... Mi-a tras o palmă fără să-i fi făcut ceva... Știam că se teme de dumneavoastră și atunci i-am spus că sînt nepotul dumneavoastră. Vă rog să mă scuzați... Ce altceva aș fi putut să fac unui comisar ?

— Ai dreptate. Se ridică de la birou și se apropie de Pistruiat. În locul tău aș fi procedat la fel.

Plimbîndu-se, ajunse în spatele Pistruiatului. Acum probabil se uită în ghiozdan, gîndi Pistruiatul. Cine știe, poate ăștia știu că am manifeste în ghiozdan și se joacă cu mine. Comănescu, ca și cum l-ar fi ghicit gîndurile, îi ordonă :

— Scoate-ți ghiozdanul.

Mecanic, Pistruiatul își scoase ghiozdanul și nu se împotrivi cînd Comănescu îl luă și-l puse în fața lui pe birou. Pistruiatul, buimăcit, privea prostește ghiozdanul și mîinile albe, noduroase ale comisarului regal. Cînd liniștea se prelungi peste măsură își lăsă privirile în jos și se sperie și mai tare : la picioarele lui pe covor era un manifest. Probabil

C-da 5598 Coala 15

căzuse în timp ce își scosese ghiozdanul. Puse repede talpa pe el. Comănescu îi simți mișcarea, se ridică puțin și se uită pe covor. Manifestul, complet acoperit de talpă, nu se vedea...

— Știi de ce te-am chemat aici ?

— Nu.

— Am vrut să te cunosc. Am vrut să cunosc omul care mi-a păcălit trei comisari. Bravo !

— Acum, că m-ați cunoscut, pot să plec ?

— Ești chiar atît de grăbit ?

— Da. Prima oră e de matematică. Am un pătru și s-ar putea să răspund să-mi corectez nota...

— Chiar te-ai pregătit ?

— Da.

— Spune-mi, ai vrea să primești un zece la matematică ?

— Da, domnule comisar.

— Cine e profesorul vostru de matematică ?

— Domnul Iliescu.

Comănescu caută privirile Pistruiatului.

— Ca să vezi cît de mult țin la tine, am să vorbesc cu domnul profesor Iliescu să-ți dea un zece. Știi pentru ce fac acest lucru ?

— Nu.

— Pentru că ai reușit să-mi păcălești trei comisari. De aceea ! Îmi plac oamenii deștepți... Și tu ești unul căruia îi umblă mintea... Cum ai reușit să scapi de agentul care te-a urmărit ? A fost prost, nu-i așa ?

— Da, zîmbi Pistruiatul cu gura plină, apoi, stînjenit, făcu o grimasă : Adică nu știam ce vrea de la mine și atunci am hotărît să-l păcălesc...

— Chiar așa simplu, te-ai gîndit să păcălești un om matur ? Bravo ! Deci te-ai convins că agentul nu știe să urmărească un om.

— Da.

— Dar tu ai fi în stare să urmărești pe cineva fără să te observe ?

— Bineînțeles ! Cînd ne jucam de-a hoții și vardiștii, și eu sînt vardist, nici unul nu-mi scapă...

Comănescu apăsă pe butonul unei sonerii și, în clipa următoare, apăru secretara.

Comănescu îi dădu dispoziții fără să se uite la ea.

— Îmi faci legătura cu domnul profesor Iliescu de la școala numărul 8.

— Am înțeles, domnule comisar regal. Imediat. Ieși tăcută la fel cum intrase.

— Vezi, se întoarse Comănescu spre Pistruiat, eu mă țin de cuvînt. Dar să știi, zecele acela nu ți-l dau pe gratis.

— Dacă mă lăsați să mă duc la școală îl iau și singur.

— Poate. Dar așa îl iei sigur. Ai vrea să-mi faci un serviciu ?

— Cu mare plăcere.

— Atunci fii atent. Aș vrea să dai comisarilor mei o lecție. Și uite cum. Știi unde e fabrica de ulei-luri ?

— Știu.

— Te duci acolo cu un om de al meu și o să-ți arate pe cineva. Pe cineva pe care va trebui să-l urmărești...

— Și dacă intră într-o cîrciumă ? Eu sînt mic, eu nu pot intra în cîrciumă.

— Îl aștepți afară și pe urmă îl urmărești din nou.

În timp ce vorbea, se juca cu catarama ghiozdanului. Desfăcea încuietorile. Pistruiatul nu-şi putu lua privirile de la degetele lui îngălbenite de nicotină. Îi auzea vocea ca prin vis :

— Notezi tot ceea ce face, toate adresele unde se duce, cu cine stă de vorbă... Ţi-e clar ?

— Adică să fac pe comisarul ?

— Da.

Tocmai voia să deschidă ghiozdanul, cînd sună telefonul. Comănescu întinse mîna după receptor :

— Alo, da, şcoala numărul 8 ?... Aici prefectura poliţiei... Cu domnul profesor Iliescu... Am înţeles. Să fie scos de la ore... Da, aştept... Puse palma peste microfonul receptorului . vezi ce politicos sînt ?

— Pentru că aţi spus, prefectura poliţiei...

— Bineînţeles, aprobă Comănescu. Îmi pare bine că judeci... Alo, domnul profesor Iliescu ?... Îmi pare bine... Aici Comănescu... Am o rugăminte, domnule profesor. E vorba de elevul dumneavoastră Pleşa... În primul rînd aş vrea să-i motivaţi absenţa. Da, am treabă cu dumnealui şi, în al doilea rînd, să-i treceţi în catalog un zece. Nu, nu e rugămintea mea personală, ci a prefecturii... Bineînţeles, un zece care să conteze la medie... Vă mulţumesc foarte mult, domnule profesor... Faceţi un act patriotic.

Pistruiatul, ca şi cum s-ar fi scărpinat . la picioare, se aplecă, scoase fluturaşul de sub talpă, îl mototoli şi-l ascunse în ciorap. În acest timp Comănescu puse receptorul în furcă.

— Ţi-a plăcut, domnule Pleşa ?

— Da.

— Acum e rîndul tău. La trei fără un sfert te vei întîlni cu comisarul Bota şi te vei duce la fabri-

ca de uleiuri. Şi după o săptămînă îmi vii şi raportezi. Dar să nu încerci să mă tragi pe sfoară, că eu nu glumesc. Ai înţeles ?

— Da, domnule comisar regal.

Se ridică în picioare, întinse mîna după ghiozdan, îl luă cu precauţie să nu cadă nimic din el, îl aşeză subsuoară şi porni spre ieşire. Auzi încă sonceria din camera lui Comănescu, dar nu mai văzu că agentul Ciupitu intră în biroul comisarului regal.

— Ordonaţi, domnule comisar regal.

— Iar tu eşti ?

— Da, domnule comisar regal.

— Acum a ieşit puştiul. Ar trebui urmărit... Vezi poate mai e cineva pe aici.

— Vă rog să aveţi încredere în mine. Vă jur, de astă-dată nu-mi scapă...

— Te cunoaşte.

— N-are importanţă, domnule comisar regal. Am plecat să trăiţi...

DIRECTORUL ŞCOLII, ca şi cum l-ar fi aşteptat pe el, stătea în capul scărilor. Părea supărat. Pistruiatul crezu că din cauza telefonului primit de la Comănescu. Directorul, în loc să-i răspundă la salut, îl luă la întrebări :

— De ce ai lipsit de la cursuri ?

— Am fost la poliţie, domnule director...

— Tot n-ai terminat cu poliţia ?

— Am terminat, domnule director... Chiar azi am terminat cu ei...

— Şi crezi că poliţia îţi va motiva absenţele ?...

— Da. S-a şi vorbit cu domnul profesor Iliescu...

— Cine a vorbit cu el ?

— Domnul comisar regal...

— Înseamnă că l-a vizitat acasă. Pentru că domnul profesor e bolnav. Azi nici n-a venit la cursuri...

— Am fost de față cînd s-a vorbit cu el, insistă Pistruiatul.

— Domnul profesor n-are telefon acasă.

— S-a vorbit la telefonul de aici.

— Aici la școală ? De ce minți, mă Pleșa ?... Telefonul nostru e stricat de o săptămînă... Îi spui lui taică-tu să vină mîine la școală... Vino în cancelarie. Intrară în cancelarie și, spre bucuria Pistruiatului, profesoara de istorie era acolo. Se bucură și directorul : Bine că sînteți aici, doamna Prodan: Ar trebui să-l luați pe Pleșa la rost... Trage chiulul și îndrugă niște minciuni mai mari decît el. Mi se pare că îi sînteți dirigință ?

— Da, domnule director...

— Atunci vă rog să stați de vorbă cu el...

Ieși trîntind ușa.

Profesoara așteptă să se stingă pașii directorului, apoi se apropie de Pistruiat.

— Ce s-a întîmplat ?

— Am fost la prefectură.

— Ce ai căutat acolo ?

— Ei m-au căutat. M-au luat de pe stradă. Să știți că am fost puțin speriat. Am cinci mii de fluturași la mine.

— Unde ? îngălbeni profesoara.

— Aici în ghiozdan. Dar nu vă temeți, totul s-a rezolvat cu bine...

— Tu ai înnebunit ! Am să-i spun lui Andrei să nu-ți mai dea nici o sarcină...

— Cum doriți dumneavoastră... Dar azi eu trebuie să-l văd neapărat. Cu orice risc.

— Dacă trebuie neapărat, te duci. Îl găsești la mine acasă. Dar te duci fără ghiozdan...

— Și ce fac cu fluturașii ?

— Îi ascunzi.

— Nu trebuie distribuiți ?

— Ba da.

— Îi distribui eu.

— Nu se poate ! Există un procedeu. Îi duci înapoi tipografului. El știe ce trebuie să facă.

— Trebuia să vi-i predau dumneavoastră...

— Da, dar nu aici la școală...

Se deschise ușa și, în prag, apăru directorul. Profesoara luă un ton oficial :

— Ascultă, Mihai Pleșa ! Dacă te mai prind că lipsești de la cursuri, te exmatriculez...

Directorul așteptă sfîrșitul frazei, dar profesoara nu continuă. Spuse ca și cum s-ar fi răzgîndit :

— Nu, mergem chiar acum acasă la tine... Trebuie să știe și părinții cum te comporți la școală.

Directorul aprobă din cap și le deschise ușa să iasă din cancelarie.

În stradă, profesoara îl povățui în continuare pe Pistruiat :

— Predai fluturașii tipografului... Știi de unde să-l iei ?

— Da.

— Pentru că există un consemn. Nu e voie să faci nimic după capul tău... Dădu cu ochii de Ciupitu, care, tocmai în clipa aceea, își întorcea spatele. Asta de la poliție e tot aici. Tu du-te, eu caut să-l reții.

Pistruiatul porni cu paşi grăbiţi şi văzu cum profesoara îi taie calea agentului.

— Domnule, vă rog nu vă supăraţi, nu ştiţi cumva pe unde vine oficiul poştal numărul 4 ?

— Nu ştiu, doamnă.

Agentul vru s-o ocolească, dar profesoara se ţinu scai după el.

— Dar poşta centrală ? Ştiţi, eu sînt din provincie şi trebuie să expediez o scrisoare recomandată...

— Nu ştiu, doamnă !

Vocea îi tremura de nervi. Din cauza unei tîmpite din provincie n-o să-şi poată duce munca pînă la capăt. Cînd văzu că provinciala mai vrea să-l întrebe ceva o îmbrînci şi fugi după Pistruiat. Acesta, ascuns sub o poartă, îl urmări cum se pierde în mulţime, apoi, calm, făcu calea întoarsă şi porni spre centrul oraşului. Hotărî să distribuie el manifestele. Cum adică să nu poţi face nimic după capul tău ?... Că cineva tot trebuie să hotărască. Tot un cap. Şi de ce ar fi capul altuia mai bun decît al lui. Doar are o experienţă în munca asta. Era convins că Andrei i-ar fi dat dreptate. În colţul străzii lăturalnice se lovi piept în piept cu bişniţarul din piaţa de vechituri. Strada era pustie, nu putea nici măcar să strige după ajutor. Bişniţarul îl prinse de braţ şi-l trase spre el :

— O ce bine îmi pare că ne-am întîlnit, frumosule !...

— Mie nu ! mormăi cu sinceritate Pistruiatul. Încercă să se smulgă din strînsoare, dar omul îmbrăcat cu tricoul de marinar îl ţinea strîns. Zîmbea satisfăcut :

Vezi bă, gîlmă, cum e viaţa. Bucuria unuia e necazul altuia. Şi să ştii că întîlnirea cu tine pe mine mă bucură foarte, foarte mult...

Se smuci din nou, dar bişniţarul se aşteptase şi la această încercare : îl lovi peste faţă.

Să nu mai faci figuri din astea că te slutesc... O să arăţi ca Frankenstein...

— Şi ce vrei de la mine ?

Vreau să stau de vorbă cu tine... Să facem o conversaţie...

— N-am ce discuta cu dumneata !

— Nu mă supăra că devin agresiv... Ascultă mă, gîlmă... Odată am vrut să cumpăr de la tine un geamantan. Pe lovele şi m-ai refuzat. Acum, in compensaţie, sînt obligat să-ţi iau ghiozdanul cu împrumut.

— Ghiozdanul, nu !...

Bişniţarul îi smulse ghiozdanul de pe spate şi vru să-l deschidă.

— Nu-l deschide, că dai de dracu !...

— Ce vorbeşti, mă !... Deschise ghiozdanul şi dădu cu ochii de nişte pachetele colorate.

— Bănuiam eu ceva, dar nu m-am aşteptat ca, în loc de cărţi de şcoală, să transporţi marfă.

— Dă-mi ghiozdanul înapoi !... Întinse mîna după ghiozdan, dar bişniţarul se feri la timp :

— Ia mă cazmaua, că te plesnesc. Te pup, scumpule ! şi cu ghiozdanul subsuoară porni de-a lungul străzii.

Pistruiatul se luă după el. În colţul celălalt al străzii, apăru un poliţist şi-şi încetiniră amîndoi paşii. Pistruiatului îi veni o idee. Se opri în faţa poliţistului.

— Domnule polițist, omul acela cu tricoul vărgat are manifeste în ghiozdan.

Polițistul n-așteptă alte îndemnuri. Din doi pași îl ajunse pe bișnițar. Acesta, deși luat prin surprindere, nu-și pierdu cumpătul.

— Ce-i, domnule șef ?

— Ce ai în ghiozdan ?

— În ghiozdan ? Ce să am ? Cărți... Nu vedeți, mă duc la școală...

— Ai manifeste împotriva regimului !

— Ce am ? întrebă speriat bișnițarul.

Polițistul îi smulse ghiozdanul din mînă, îl deschise și scoase un pachețel din el. Bișnițarul căscă ochii, era uluit. Polițistul îi împinse un manifest în față :

— Cel puțin zece ani iei pentru asta !

— Cît ? se sperie bișnițarul, îl îmbrînci pe polițist și o luă la fugă. Polițistul scăpă ghiozdanul din mînă și, cînd își restabili echilibrul, se luă val vîrtej după bișnițar. Pistruiatul nu stătu mult pe gînduri : sări la ghiozdan, îl ridică și fugi în sens invers cît îl țineau picioarele.

Nu se opri decît după un sfert de oră cînd se convinse că nu mai poate fi ajuns. Se rezemă de zidul unei case să-și tragă sufletul.

Un vînt cald mătură trotuarele purtînd biletele de tramvai aruncate ca pe niște fluturi. Asta e ! hotărî Pistruiatul. Vîntul îmi va ajuta să împart manifestele. Intră pe poarta primului bloc cu patru etaje și urcă scările pînă la mansardă. Spre norocul lui găsi ușa podului deschisă. Merse pînă la luminator și privi în stradă. Privită de sus, strada părea îngustă, iar oamenii niște furnici. Luă un pachet de manifeste și le aruncă în gol. Vîntul, așa

cum prevăzuse, risipi manifestele. Părea că ninge cu fulgi colorați. Grăbit, Pistruiatul nu mai contemplă zborul ușor legănat al manifestelor, ci o zbughi spre scări.

Cînd ajunse în stradă, aproape toți oamenii erau aplecați, culegeau hîrtiile colorate. În colțul străzii apăru un polițist. Pistruiatul porni spre stația de tramvai. Voia să fie cît mai departe de strada cu manifeste. Urcă pe un tampon și, străbătînd orașul, îl veni încă o idee. Desfăcu alt pachețel și risipi fluturașii de pe tampon. Tramvaiul părea o cometă cu coadă mare, colorată. Încă înainte de a ajunge în stație, sări de pe tampon și fugi spre prima stradă laturalnică. Nu văzu că din tramvai, odată cu el, sări și un individ și se luă după el. Abia atunci se simți urmărit, cînd urcă scările spre pod. Casa era necunoscută, nu știa pe unde ar putea să se ascundă. Tot urcînd auzi în spate pașii individului. Intră în pod ; în stînga și dreapta grinzii principale erau orînduite boxele. Prima era deschisă, cu lacătul alături. Rufele întinse pe frînghie erau încă ude : probabil nu de mult au fost puse. Vru să intre să se ascundă acolo. Se răzgîndi însă în ultima clipă. Dacă i-a venit lui ideea asta, de ce n-ar avea aceeași idee și urmăritorul. Se piti în spatele unei grinzi. În clipa aceea apăru individul. Era un om înalt, cu nasul turtit ca un boxer. Văzu boxa deschisă, se repezi într-acolo și intră. Cu un singur salt Pistruiatul puse lacătul. Omul observă, începu să bată cu pumnii în ușa făcută din șipci. Pistruiatul nu-i dădu nici o atenție : se duse la luminator și, sub privirile omului din boxă, aruncă și ultimele pachete de manifeste. Omul închis țipa cît îl ținea gura și dădea cu piciorul în ușă. Pistruiatul te-

mîndu-se că balamalele ar putea să cedeze, porni spre scări. La timp : o mulțime de oameni atrași de țipetele din pod se îndreptau într-acolo. O femeie cu bigudiuri în păr, îmbrăcată numai cu un capot înflorat, îl întrebă pe Pistruiat :

— Ce s-a întîmplat băiețaș ?...

Pistruiatul îi răspunse cu voce tare să-l audă ceilalți :

— Este un om în pod care aruncă manifeste pe luminator... Ar fi bine să anunțați poliția.

Ajuns jos răsuflă ușurat și porni spre strada Carol. Îi deschise Lucica.

— Nu e nimeni acasă !

— Nici tu ? întrebă rîzînd Pistruiatul...

— Mama mi-a spus să spun că nu e nimeni acasă.

— Și mama unde e ?

— Nu știu.

— E la școală ?

— Nu știu.

— Și cînd se întoarce ?

— Nu știu.

Supărat, Pistruiatul schimbă tonul :

— Ascultă, domnișoară „nu știu". Vreau s-o aștept pe mămica ta.

— Așteaptă afară, și-i trînti ușa în nas.

Pistruiatul sună din nou.

Lucica crăpă ușa și spuse textul învățat pe de rost:

— Ți-am spus că nu e nimeni acasă ! Vru să trîntească ușa din nou, dar nu reuși : Pistruiatul își puse piciorul în deschizătură și intră în casă cu forța. Lucica începu să plîngă.

— Ai să vezi ce o să pățești, dacă vine mămica acasă.

— Vreau să vorbesc cu locatarul vostru.

Lucica își șterse lacrimile cu dosul palmei și spuse pe un ton foarte hotărît :

— La noi nu locuiește nici un locatar !

În clipa aceea apăru Andrei.

— Ce-i gălăgia asta, Pistruiatule ?

— Mi-a spus că nu ești acasă, încercă să se dezvinovățească Pistruiatul.

Andrei se întoarse spre Lucica :

— Pentru el sînt totdeauna acasă.

— Ori da ori ba, spuse îmbufnată Lucica și nu știu cum să mai continue.

Andrei zîmbi, îl luă pe Pistruiat de umăr și-l duse în camera lui.

— Nu te-am văzut de mult, domnule Pleșa... Ia să văd, ți-au mai ieșit pistrui ?

— Da, spuse Pistruiatul supărat. Din cauza soarelui...

Andrei schimbă vorba :

— Hai, spune, de ce ai venit ?

— Am intrat într-o mare încurcătură, Andrei. Vreau să-ți cer un sfat...

— Tu n-ai nevoie de sfaturi... După cum te cunosc, ieși singur din încurcătură...

— De data asta, fără ajutorul tău, nu cred...

— Despre ce fel de încurcătură e vorba ?... Dar, mai înainte, spune-mi, înainte de a veni aici, ți-ai luat toate măsurile de precauție ?

— Crezi că aș fi venit altfel ?

Andrei zîmbi din nou.

— Hai, spune, ce s-a întîmplat ? Despre ce ajutor e vorba ?

Pistruiatul tăcu un timp, paru încurcat

— Nici nu știu de unde să încep...

— Eu zic să luăm cu începutul.

— Așa m-am gîndit și eu. Astăzi domnul Comănescu mi-a făcut o ofertă.

— Aa, unchiul tău... Și ce ofertă ți-a făcut ?

— Să urmăresc un muncitor.

— De ce să-l urmărești ?

— Să văd ce face, cu cine se întîlnește, pe urmă să raportez totul poliției.

— Și, bineînțeles, tu ai refuzat.

— Nu puteam. În timp ce discutam cu el, aveam cinci mii de manifeste la mine.

— Tu ai înnebunit !... De unde ai avut tu manifeste ?

— Mi le-a dat un tipograf. Trebuia să le predau cuiva și am fost arestat. Nu pentru manifeste, ci doar așa pentru o discuție. Pentru oferta despre care ți-am vorbit.

— Și unde sînt manifestele ?

— Le-am distribuit. Povesti pe îndelete cum și în ce fel a distribuit manifestele. Lui Andrei îi veni să rîdă.

— Ești un om grozav, Pistruiatule !...

— Dar să știi, Andrei, cei de la poliție nu sînt oameni cinstiți.

— Cum adică ?

— A vorbit Comănescu în fața mea la telefon cu școala să-mi motiveze absențele și să-mi pună o pilă la profesorul de matematică...

— Și ce e necinstit în asta ?

— Îți spun. Se făcea că vorbește. Dar profesorul cu care discuta nici nu era la școală. Iar mai tîrziu am aflat că telefonul de la școală e stricat mai bine de o săptămînă... Sînt niște porci !...

— Așa e, Pistruiatule ! Sînt niște porci. Acum vorbește-mi despre ofertă.

— Mi s-a spus că la trei fără un sfert să mă întîlnesc cu un comisar care o să-mi arate pe cineva de la fabrica de uleiuri pe care va trebui să-l urmăresc și să raportez tot ceea ce face.

— Foarte bine. Noi o să aflăm cine e omul pe care îl urmărești iar el va primi instrucțiuni ca o săptămînă să nu facă nimic, să nu se întîlnească cu nimeni. Iar tu îți faci datoria... Cred că vor să te verifice... Își consultă ceasul : Du-te, să nu întîrzii!

Pistruiatul se foi puțin :

— Vreau să te mai întreb ceva, Andrei... Ai de toate aici ?

— Am. În orice caz îți mulțumesc că te gîndești la mine, dar nu-ți fă griji : am tot ce-mi trebuie.

— Nu crezi că ar fi bine să vorbesc totuși cu profesoara ? Aș putea pune o vorbă bună pentru tine...

— Nu e nevoie. Sînt pe mîini bune, Pistruiatule. Du-te...

CÎND SUNĂ SIRENA fabricii de uleiuri, Pistruiatul și comisarul Bota erau de mult postați în fața intrării principale.

Bota se comportă ca și cum atunci l-ar fi cunoscut pentru prima oară. În gînd Pistruiatul îi mulțumi pentru asta : i-ar fi fost foarte neplăcut să răspundă la niște întrebări. Cînd apărură muncitorii, Bota se lipi strîns de el :

— Fii atent acum... Uite, ăla e !... Ala cu puloverul albastru... Ala înalt...

— Îl văd...

— Acum pleacă de aici să nu te vadă lîngă mine... Pe mine mă cunosc ăştia... Ştii ce ai de făcut ?

— Ştiu, domnule comisar.

Un timp merse încet, ca un om fără treburi, pe urmă, să nu-l piardă din ochi pe muncitorul cu puloverul albastru, îşi grăbi pasul. Muncitorul era înalt, deşi îşi ţinea capul în pămînt şi umerii încovoiaţi.

După primii paşi, Pistruiatul l-ar fi recunoscut dintr-o sută : avea un mers ciudat, legănat ca un urs : părea că-şi arunca picioarele nu ca să meargă, ci ca să nu-şi piardă echilibrul, să nu cadă în faţă. Trebuia să fi fost prost să-l pierzi din vedere.

În colţul străzii, muncitorul intră în birtul cu un nume foarte caraghios : „La trei păduchi". Pistruiatul se rezemă cu fruntea de vitrina birtului şi privi înăuntru. Omul lui tocmai ajunse la tejghea. Chelnerul îl cunoştea : fără să-l întrebe, îi puse în faţă o cinzeacă. Cu o singură sorbitură, acesta goli cinzeaca, chelnerul notă ceva într-un carneţel şi muncitorul, tot fără salut, aşa cum intrase, porni spre ieşire. Acum îl văzu Pistruiatul prima oară de aproape : avea faţa pătrată şi nişte ochi mici, ascunşi adînc în orbite. Poate că păreau mici din cauza sprîncenelor stufoase, împreunate deasupra nasului. Muncitorul îşi şterse gura cu dosul palmei, tuşi de cîteva ori sec, ca un bolnav de plămîni şi-şi continuă mersul legănat.

COMISARUL BĂLAN avea ochii tot încercănaţi şi părea şi mai tras la faţă. Deşi stătea în poziţie de

drepți, părea că se sprijină de birou. Își lungi buzele într-un zîmbet forțat, să pară bine dispus :

— Va să zică l-ați angajat în poliție...

— Într-un fel, îi răspunse Comănescu, urmărind cu privirile rotogoalele de fum pe care le sufla spre tavan. Mai mult să-l verific.

— Cum să-l verificați ? întrebă nedumerit Bălan. Era convins că nu pricepe din cauza oboselii.

— Omul pe care îl urmărește e omul nostru. Vom consulta rapoartele puștiului cu rapoartele lui. Vom vedea dacă băiatul e cinstit față de noi sau nu.

— Sînteți mare, domnule Comănescu, spuse cu admirație Bălan. Pentru prima oară îl admira cu adevărat.

ÎN CELE DIN URMĂ cheia se răsuci în broască și, în ușă, apăru Andrei. Profesoara îl întîmpină sleită de puteri :

— Credeam că nu mai vii niciodată...

— De ce credeai asta ?

— Eram foarte îngrijorată. Ai plecat de dimineață și n-ai dat nici un semn de viață... Tot orașul e plin de patrule și raziile se țin lanț...

— Îți mulțumesc că ai fost îngrijorată. Lucica ?

— Doarme... Mă duc și eu...

— Mai stai puțin, o rugă Andrei.

— E foarte tîrziu, încercă să-l refuze Iulia. E aproape unsprezece.

— Și dacă te rog, insistă Andrei. Știi, ani de zile am fost îngrozitor de singur... Mereu singur... Eu și cei patru pereți... Știi ce visam acolo, în închisoare ?

— Că o să fii liber...

— Asta e o noțiune abstractă... Libertatea mi-o imaginam în mod concret. Că într-o seară vin acasă și cineva mă așteaptă...

— Și care e și îngrijorată.

Andrei își lăsă capul în pământ...

— Ai dreptate, e tîrziu... Du-te, Iulia. Noapte bună...

— Nu, acum mai stau. Stau pînă mănînci... Pot să-ți spun ceva ?

— Desigur.

— Acum două săptămîni ți-am cumpărat o sticlă cu vin, dar pînă acum n-am îndrăznit să ți-o aduc...

— Să știi că aș bea un pahar de vin.

Profesoara ieși în bucătărie și se întoarse cu o sticlă înaltă cu gît lung. Turnă vin într-un pahar și-l întinse lui Andrei :

— Eu dacă aș bea un pahar m-aș îmbăta.

— Și ce s-ar întîmpla ? rîse amuzat Andrei. Ai spune că la Posada, în loc de Carol Robert, a fost Sigismund Bathori ? Ei și ?

— Dacă s-ar întîmpla numai asta...

— Ce ar putea să se mai întîmple ? Îi întinse paharul.

— Nu știu. În orice caz întîi beau. Cel puțin o să am o justificare.

Duse paharul la gură și bău pînă la fund. Rămasă cu paharul în mînă, căută privirile lui Andrei, apoi se aplecă spre el și-l sărută pe obraz.

Andrei rămase nemișcat, pe urmă, cînd tăcerea se lungi peste măsură, spuse aproape în șoaptă :

— Vezi, nu s-a întîmplat nimic.

— Ba da.

— Dacă te mai rog să rămîi, rămîi ?

Profesoara își lăsă privirile în jos. Spuse cu voce stinsă :

— Dacă ai ști de cînd aștept să mă rogi să rămîn. Își ridică privirile : Poate asta n-ar fi trebuit să spun...

— Ba da, Iulia... Totul trebuie spus. Și te mai rog ceva : mîine tu oricum îl vezi pe Pistruiat. Spune-i că omul pe care îl urmărește se numește Țuguian, lucrează la vopsitorie și e spărgător de greavă. Să raporteze totul exact, cei de la poliție vor să-l verifice...

— Asta e tot ?

— Nu. Îi mai spui să fie foarte prudent.

CÎND PISTRUIATUL intră în anticamera lui Comănescu, nu era acolo decît un singur om, slab, cu umerii lăsați. Părea că se teme și de umbra lui. Pistruiatul se așeză lîngă el, scoase din ghiozdan caietul în care își notase datele despre Țuguian și începu să-l răsfoiască. Era bine pregătit : spera ca domnul Comănescu să cadă în fund cînd îi va auzi raportul. O săptămînă întreagă îl urmărise pe muncitorul din vopsitorie, ar fi putut scrie despre el un roman întreg. Însemnările erau în regulă : închise caietul și se uită în jur : în contrast cu biroul lui Comănescu, anticamera era murdară, nemăturată de cîteva zile, cu geamurile pline de praf. După un sfert de oră de așteptare, plictisit, se ridică și se duse la fereastră : fereastra dădea într-o curte interioară asfaltată, plină cu mașini. Recunoscu și limuzina neagră cu care făcuse prima călătorie la poliție. Șoferul tocmai îi ștergea capota.

Se deschise ușa și, în prag, apăru un comisar mai în vîrstă, unul pe care Pistruiatul nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci. Omul de pe bancă sări să-l salute :

— Să trăiți, domnule Iovănescu, să trăiți...

Comisarul rămase o clipă cu ochii ațintiți asupra individului, pe urmă îl țintui cu degetul :

— Tu pînă la urmă ai s-o pățești, Suciule !... De două săptămîni taci ca un melc. N-ai suflat nici un cuvînt despre Enache... Nu e bine ce faci !... Tu nu te gîndești că ai familie ?! Ai aflat ceva ?

— Încă nimic... Dar am o veste grozavă...

— Dacă ai venit cu fleacuri, mai bine cară-te... Domnul Comănescu e foarte supărat pe tine. Spune că vrei să-l tragi pe sfoară...

— Eu, domnule Iovănescu ?... Așa mă cunoașteți dumneavoastră pe mine ?... Am o veste de cel puțin trei miare... Scăzu tonul : joi, în fața depoului doi, se va aduce un vagon cu arme.

Comisarul îi făcu semn și Suciu schimbă tonul. Spuse rîzînd :

— Vreau să spun că vor aduce un vagon cu fasole... Cred că domnul Comănescu va fi foarte mulțumit...

Comisarul ieși și Pistruiatul, care auzi toată convorbirea, începu să-l cerceteze pe omul de lîngă el : era slab ca un ofticos și fața ridată, deși nu părea chiar așa de bătrîn. Omul, simțindu-se privit, se întoarse spre Pistruiat :

— Tu în ce sector lucrezi ?

— Uleiuri.

— Ulei ? întrebă Suciu mirat. Ce fel de uleiuri?

— Parcă ai fi un începător, îl luă Pistruiatul peste picior. La fabrica de uleiuri.

— Aa, în locul lui Costea...

Pistruiatul nu înțelese aluzia, dar spuse ca și cum ar fi priceput totul :

— Nu știu în locul cui, dar lucrez.

— Și cît primești ?

— Ce să primesc ?

— Hai, nu face pe nebunul. Lovele. Cît ?

Pistruiatul duse mîna spre tîmple, să pară că gîndește, dar Suciu descifră din această mișcare cifra 2. I se păru că Pistruiatul îi arată două degete. Întrebă curios :

— Două mii ?

— Da, mormăi Pistruiatul. Două.

— Nu se poate. În voce i se simți indignarea.

— Dacă zici că nu se poate, nu se poate...

Suciu se apropie și mai mult de el.

— Zici două ?

— Da. De la caz la caz...

Suciu privi spre ușa lui Comănescu. Pistruiatul avu senzația că Suciu înjură în gînd.

— Păi ăștia și-au bătut joc de mine, spuse în cele din urmă Suciu.

— Nici nu mă mir, făcu Pistruiatul pe deșteptul. Dacă vii cu vechituri. Știrea asta cu depoul doi am dat-o de patru zile...

— De unde știai ?

— Am și eu oamenii mei...

— Mă, să știi că ești dat dracului... Mic și al dracului !...

În clipa aceea se deschise ușa și, în prag, apăru Comănescu. Suciu se ridică în picioare și se aplecă pînă aproape de pămînt.

— Să trăiți, domnule comisar regal.

Comănescu îl privi cu dispreț, apoi se întoarse spre Pistruiat.

— Poftim, domnule Pleșa... Tu mai aștepți, Suciule...

Plictisit, Comănescu se așează într-un fotoliu, puse picior peste picior și, tacticos, își aprinse o țigară.

— Ai făcut treabă bună, sau nu ?

— Am făcut, spuse foarte rezervat Pistruiatul. Hotărî să fie foarte sobru.

— Atunci poftim, te ascult...

Pistruiatul scoase caietul din ghiozdan și-l răsfoi:

— Omul pe care mi-ați spus să-l urmăresc se numește Țuguian Florea și lucrează la vopsitorie, secția a doua.

— De unde știi toate astea ?

— M-am interesat. Am fost la portarul fabricii și i-am spus că am jucat fotbal și omul acela solid, cu puloverul albastru și cu părul lins, mi-a luat mingea...

— Mă, tu nu ești prost !

— Nu sînt, domnule Comănescu. Continuă : l-am luat în primire vineri la ora 3. E un om fricos.

— Fricos ?

— Da. Ieri, un muncitor l-a scuipat în față, i-a spus trădătorule și el n-a protestat. S-a șters cu mîneca hainei și a plecat mai departe.

— Și ce-ai mai aflat ?

— În fiecare zi, după lucru, se duce la birtul „La trei păduchi" și bea o cinzeacă de țuică pe datorie.

— De unde știi că pe datorie ?

— Odată, după ce a plecat, am intrat și eu în birt și am întrebat dacă a fost tata pe acolo... Păi de unde să știm care e tatăl tău ? L-am descris pe

Tuguian : e un om înalt, cu pulover albastru, cu părul lins. Un bărbat de la tejghea a spus : „Ăla pefule, care bea pe datorie". Sîmbătă la ora patru a intrat într-un apartament din strada Alexandru cel bun, numărul 8. La familia Dumitrescu. Duminică n-a ieşit din casă decît spre seară cînd s-a dus cu o femeie şchioapă la cinema.

Comănescu, care între timp scosese din buzunar o foaie de hîrtie şi verifica cele spuse de Pistruiat, se arătă mulţumit.

— Bine, mă ! Ai noroc că nu ne-ai minţit. Şi acum cară-te de aici. Nu mai vreau să te văd. Eşti prea deştept pentru vîrsta ta...

— Să ştiţi, domnule Comănescu, eu pot face şi pe prostul...

Comănescu vru să-l lovească cu piciorul în fund, dar Pistruiatul se feri şi ieşi val vîrtej pe uşă. În anticameră, Suciu îl privi întrebător. Pistruiatul îi întinse două degete în faţă :

— Două miare, meştere...

ÎNCEPU să se întunece cînd Pistruiatul termină relatarea despre vizita făcută lui Comănescu. Andrei îl asculta zîmbind, iar profesoara era din ce în ce mai uimită.

— Cînd i-am spus că pot face pe prostul, a vrut să-mi dea un şut în fund, dar eu am uşchit-o... Asta e tot. Acolo, în anticameră, mai era un individ care aducea informaţii poliţiei. Spunea că ştie că joi, în faţa depoului 2, se va aduce un vagon de muniţie.

Andrei sări în picioare :

— Ai auzit tu asta cu urechile tale ?

— Da.

— Şi cum arăta omul acela ?

Pistruiatul încercă să şi-l reamintească :

— Slab ca un ţîr şi cu pometii obrajilor ieşiţi înainte... Stai puţin, comisarul i-a spus şi pe nume...

— Caută să-ţi aminteşti, Pistruiatule... În acţiunea asta au fost incluşi numai oameni de încredere.

— Şi dacă la noi sînt oameni dintre aceştia...

— Aminteşte-ţi... Hai, încearcă... Sau, dacă vrei îţi spun eu cîteva nume : Coman.

— Nu.

— Tănase.

— Nu.

— Balint.

— Nu...

— Suciu...

— Da, aşa îi spunea comisarul, Suciu...

— Suciu ? se miră Andrei... Dar ăsta cum o fi aflat ?... E un individ mic, cu un început de chelie...

— Da. da, sări Pistruiatul... Şi-şi ridică umerii mereu..

— Ăsta a fost şi aici, interveni profesoara. Îţi aminteşti, ăla care spunea că e trimis de la Centru şi nu cunoştea exact parola...

— Ăsta n-a mai avut sarcini de la greva din '38... Nu înţeleg, se tîngui Andrei. În orice caz, îţi mulţumesc, Pistruiatule, pentru informaţie. Să ştii că, după eliberare, îţi vom fi recunoscători Şi acum, să luăm niste măsuri urgente...

ÎN SPATELE DEPOULUI 2, totul era pregătit: Comănescu, personal, verifică fiecare amănunt.

Treizeci de comisari și polițiști îmbrăcați în salopete de muncitori roiau prin apropiere, birourile funcționarilor erau pline pînă la refuz cu ostași și în străzile învecinate erau parcate în camioane mașini de rezervă. La ora patru fix, locomotiva de manevră se apropie de depou. Cercetînd actele de la biroul de mișcare, această manevră nu era prevăzută pe nici un grafic. Cele două vagoane pe care le împingea locomotiva erau vechi, fuseseră scoase de mult din circulație și acum, din senin, au apărut.

Comănescu, care era instalat într-un vagon de clasă, tras special în spatele depoului, se adresă lui Suciu :

— Ai noroc, Suciule... Credeam că ne tragi pe sfoară...

— Vai de mine, domnule comisar regal, dar se poate... Numai dumneavoastră să aveți grijă să nu mi se întîmple ceva... Dacă se află că eu v-am informat...

— Atunci ? întrebă rîzînd Comănescu

— Atunci sînt ca și mort...

— Să știi că societatea n-ar simți această pierdere... Bănuiesc că nu ne-ai informat dintr-un sentiment patriotic, ci din cauza arginților. Oricum banii n-au miros. Nu-i așa, Bălane ?

Bălan, somnoros ca de obicei, aprobă din cap.

— S-au oprit vagoanele, domnule Comănescu.

La semnalul unui țignal, polițiștii au înconjurat mica garnitură. Înarmați cu cazmale, cu drugi de fier, atacară ușa primului vagon. În mai puțin de cinci minute, ușile fură forțate. Comănescu, care se apropiase și el de vagon, privi interesat lăzile

solide pe care inscripții scrise cu mîna indicau cuvîntul : **Fragil.**

— Dați lăzile jos ! dădu Comănescu dispoziție.

Neștiind ce fel de armament putea fi în lăzi, la indicația unui specialist în pirotehnie, lăzile fură purtate în brațe de parcă ar fi fost ouă. Erau grele, abia reușiră șase oameni să le miște din loc. Cînd primele scînduri fură date la o parte, Comănescu personal dezveli ambalajul de hîrtie. Primul lucru ce ieși la iveală fusese un cartonaș pe care scria cu litere de tipar : PROȘTILOR !

Sub cartonaș erau orînduite cărămizi.

Comănescu nici nu clipi : rămase cu mîna suspendată în aer și spuse încet, să nu-l audă decît Bălan :

— Băgați-l pe Suciu la zdup !...

SE ÎNTUNECASE de-a binelea cînd profesoara ajunse la gară. Era frîntă de oboseală : făcuse un ocol mare, să scape de eventualii urmăritori. În sala de așteptare, ticsită de soldați, mirosea a transpirație și a praf de cărbune. Se duse de-a dreptul la casa de bilete numărul 1. Cînd se convinse că nu-i nimeni prin apropiere, ceru un bilet pentru București, clasa întîi, într-un compartiment pentru nefumători. Casierul își scoase capul pe ferestruica ghișeului s-o vadă la față. Răspunse mecanic ca și cum textul ar fi fost imprimat pe un disc de patefon :

— Acceleratul de la ora 11 a fost scos din circulație. Aveți în schimb un personal la ora 01. Fix la 01.

Profesoara nu-i răspunse. Se duse în colțul sălii de așteptare, la un telefon public, și, cînd se asigură că nu poate fi auzită, formă numărul de acasă:

Alo, Andrei ?... Da, m-am interesat. Accceleratul de la ora 11, contramandat. Plec cu personalul de 01. Da, 40 de oameni...

Așează receptorul în furcă și ieși din clădirea gării. Undeva, prin apropiere, o patrulă militară legitima toți trecătorii. Rămase nemișcată în umbra clădirii, apoi, lipită de perete, porni spre oraș.

Ajunsă în Parcul Comunal, profesoara se așeză pe banca de sub statuia lui Vicențiu Babeș. La zece și un sfert avea întîlnire cu un tovarăș și acum îi părea rău că fixaseră locul întîlnirii în parc. Auzise că pe aleile întunecoase se ascund dezertori și beți certați cu legile. Acum însă nu mai avea altă alegere. Nu stătu decît cîteva clipe cînd auzi zgomot în spatele ei. Vru să fugă, dar recunoscu vocea Pistruiatului.

— Vai, ce m-ai speriat, Pleșa... Ce-i cu tine aici?

— Sînt de serviciu, doamnă.

Era plin de el.

— Cum adică de serviciu ?

— Mi-a spus Andrei să am grijă de dumneavoastră. V-am urmărit toată după-amiaza. V-am însoțit de la distanță la fabrica de uleiuri, la uzina electrică și acum, seara, la gară. Acolo, după ce ați telefonat, un domn s-a luat după dumneavoastră și mi-au trebuit zece minute pînă l-am încurcat. L-am întrebat cînd sosește acceleratul, cîte minute întîrziere are rapidul și, pînă la urmă, era să vă pierd și eu... Acum, de ce nu vă duceți acasă ?

— Am treabă.

— Aici, pe bancă ?

— Aici.

— Mă mir. După cîte știu eu, la unu noaptea trebuie să fim la dolmă.

— Și tu vii ? Te-a chemat Andrei ?

— Nu m-a chemat, dar nu mi-a spus să nu vin. Să nu cumva să-i sugerați dumneavoastră această idee.

— Nu te teme.

— Și aveți multă treabă aici ?

— Da.

— Eu n-aș putea să vă ajut ?

— Nu. Organizăm ceva.

— O diversiune ?

— De unde știi tu cuvîntul ăsta ?

— L-am auzit pe Andrei vorbind. El l-a pronunțat de mai multe ori. Dar nu știu ce înseamnă. Pe el mi-a fost rușine să-l întreb. Ce-i asta, doamnă?

— Păi, cum să-ți explic. Ca să putem lucra liniștiți la dolmă, aici în oraș trebuie să se întîmple ceva. Ceva care să atragă poliția în acel loc. Înțelegi...

— Înțeleg, doamnă... Atunci, eu nu vă mai deranjez. Ne vedem la dolmă.

MAMA NU SE LINIȘTI decît în zori, cînd apărură cei doi Mihai : soțul și fiul. Vru să-i certe, dar nu mai avea puteri. Toată noaptea pîndise strada, doar doar vor apărea de undeva. După ce trase perdele de camuflaj și aprinse lumina, se cruci : amîndoi erau murdari de noroi din cap pînă în picioare.

— Da unde ați fost de v-ați murdărit în halul ăsta? După cîte știu n-a plouat în noaptea asta...

Tata răspunse rîzînd :

— Am fost la pescuit și am intrat în baltă.

— La pescuit, noaptea ? Voi ați înnebunit !...

— Cum, n-ai auzit de pescuitul de noapte ? E cel mai eficient. Noaptea peștele nu vede și, hai, se agață de undiță...

— Unde ați fost ? întrebă mama serioasă.

— Ți-am spus o dată. La pescuit. Ne dai ceva de mîncare ?

— Nu meritați să vă dau !

Mîncară în liniște. Mama se văită că va pierde o jumătate de zi cu curățitul hainelor, dar cei doi nu găsiră cuvinte s-o îmbunezę. Pistruiatul era încă emoționat ; participase la cea mai importantă acțiune organizată de Andrei, la descărcarea armelor pentru insurecție.

În pat, Pistruiatul rememoră tot ceea ce făcuse în noaptea aceea : fix la unu ajunsese la dolma liniei ferate, cu cîteva minute înainte de a sosi vagonul cu arme. Fără îndoială, fusese mai mîndru decît toți ceilalți. Avea și motive : era meritul lui că armele nu încăpuseră pe mîna poliției. Dacă atunci, acolo, în anticamera lui Comănescu n-ar fi auzit despre dezvăluirea acțiunii și n-ar fi spus totul lui Andrei, muncitorii ar fi putut rămîne fără arme. Se bucură și mai mult cînd îl văzu pe taică-su la dolmă : avea o misiune foarte importantă. Stătea pînă la brîu în stufăriș și semnaliza cu o lanternă fiecare mișcare de pe șosea. Pistruiatul se duse lîngă el și se umplu de noroi pînă la piept. Spre mirarea lui, taică-su nu-l certă : îl rugă numai să iasă din apă, să nu răcească.

Ostaşii şi muncitorii descărcară vagonul în mai puţin de jumătate de oră, dar repartizarea armelor dură mai mult. Tot atunci se formară şi detaşamentele pe întreprinderi, după un plan întocmit de Andrei.

Tata nu primise nici o armă. S-a împotrivit Andrei, a spus că are o misiune mult mai importantă, să-l ducă pe eroul zilei acasă. Abia în drum spre casă a aflat că „eroul zilei" era el.

Taică-su era supărat. Spuse :

— N-aş fi crezut că sarcina mea din partea partidului va fi să am grijă de tine.

În drum spre casă auziră primele împuşcături. Taică-su îl linişti :

— Aştia sînt cei de la fabrica de vagoane. Ocupă aeroportul.

— Dar aeroportul e păzit de nemţi !

— Tocmai de aceea.

O rachetă verde se înalţă spre cer şi explodă în zeci şi zeci de steluţe.

— Ştii ce înseamnă asta ?

— Nu, răspunse Pistruiatul. Jocuri de artificii nu văzuse decît în zilele de 10 mai şi 8 iunie.

— Înseamnă că muncitorii au ocupat uzina electrică.

A doua zi, spre mirarea Pistruiatului, taică-su nu se duse la lucru, ca de obicei. Rămase acasă şi se instală lîngă aparatul de radio. Pînă atunci, ori de cîte ori asculta ştirile, închidea aparatul. Pistruiatul bănui ceva, se aşeză lîngă el.

— Ce aştepţi, tată ?

— Muzică... Ştii că sînt înnebunit după muzică şi uite, aştia nu vor să dea nimic. Întări tonul, dar

nu se auzeau decît niște fluierături ascuțite care sfredeleau timpanele.

— O să te dea afară din fabrică ! spuse mama de cîteva ori, dar tata n-avea urechi pentru ea.

În cele din urmă se auziră semnalele cunoscute ale postului din București și o voce groasă, metalică, pe care Pistruiatul n-o auzise pînă atunci, începu să citească **proclamația Partidului Comunist din România.**

— Ce înseamnă toate astea, tată ? întrebă Pistruiatul, după ce nu se mai auzi vocea crainicului.

— Că sîntem liberi.

— S-a terminat războiul ?

— Nu, abia începe. Împotriva cotropitorilor.

— Și Andrei e liber acum ?

— Da.

— Poate să meargă în oraș fără să fie arestat ?

— Bineînțeles.

Pistruiatul ieși din casă și fugi într-un suflet pînă în strada Carol. Îi deschise ușa Lucica :

— Iar ești aici ?

Înainte ca Pistruiatul să-i fi putut răspunde, apăru și profesoara :

— Ce-i cu tine, Mihai ?

— Vreau să-l văd pe Andrei. Acum e liber. nu mai trebuie să se ascundă.

— Nici nu se ascunde.

— Mă lăsați să intru ?

— Da, dar Andrei nu-i acasă.

— Nu știți unde s-a dus ?

— Nu știu. Nu mi-a spus nimic.

— E la primărie, interveni Lucica.

— Tu de unde știi ? se miră maică-sa.

— Am ascultat la ușă cînd a vorbit cu omul acela. A spus că pleacă la primărie.

— De cîte ori ți-am spus că nu e frumos să tragi cu urechea la ușă !...

— Și ce a mai spus ? întrebă Pistruiatul.

— N-ai auzit ce a spus mama ? Nu e frumos să tragi cu urechea la ușă.

Pistruiatul dădu din mîini, apoi salută și vru să plece, dar profesoara îl opri :

— Unde te duci ?

— La primărie, doamnă...

— Stai că vin și eu.

Intră în casă să se schimbe. Lucica așteptă să se îndepărteze, apoi se uită drept în ochii Pistruiatului:

— Ești foarte antipatic !

— Eu ? zîmbi Pistruiatul. De ce ?

— Pentru că ești urît și ai pistrui.

— Da, dar pistruii mei sînt frumoși.

— Și cîți ani ai ?

— Șaptesprezece.

— Pe o parte ai șaptesprezece.

— Dacă n-ai fi fata doamnei profesoare...

— Și dacă n-aș fi ?

— Ți-aș transforma nasul într-un șurub și atîta l-aș învîrti, pînă n-ar mai rămînea nimic din el.

Lucica se înfurie :

— Să nu mai vii niciodată la noi !

— La tine nici n-aș veni...

— De ce ?

— Pentru că ai șurubul prea mic.

Apăru profesoara, o sărută pe Lucica pe obraz :

— Să nu deschizi nimănui, ai înțeles ?

— Da, mamă...

Ajunşi la scări, Pistruiatul se aplecă peste balustradă şi alunecă pînă jos. Profesoara îl ajunse din urmă abia în stradă.

— Dar să ştii, îi spuse, eu nu pot călători pe tamponul tramvaielor.

— Ştiu, n-ar fi trebuit să mă dau pe balustradă. Vă rog să mă iertaţi...

Niciodată nu văzuse Pistruiatul atît de mulţi oameni adunaţi la un loc ca în dimineaţa aceea în faţa primăriei. La balcon, împodobit cu ghirlande de brad cu steaguri roşii şi tricolore îl descoperi pe Andrei. Acesta tocmai vorbea. Pistruiatul se opri să-l asculte :

— Cetăţeni, se auzi vocea tunătoare a lui Andrei. Trăim un moment istoric foarte important : România, prin forţele sale patriotice conduse de partidul comunist, şi-a recăpătat independenţa. Din acest moment, alături de comunişti, trebuie să se adune toate forţele democratice, toţi cetăţenii cinstiţi ai oraşului nostru. Pentru că numai uniţi vom putea rezista trupelor fasciste cotropitoare. Numai printr-o forţă unită vom putea rezista pînă la venirea trupelor române care au eliberat Bucureştiul şi cea mai mare parte a pămîntului străbun !...

Pistruiatul nu mai avu răbdare să-l asculte pînă la capăt : se strecură prin mulţime şi se apropie de poarta primăriei. Nu reuşi să se strecoare înăuntru decît în patru labe, pe sub picioarele unora care tocmai intrau. Nu-l observase nimeni. Se ridică şi nu-i veni să creadă ochilor ! Altfel îşi imaginase el primăria. În hol, peste tot, pe scări, circulau soldaţi şi muncitori înarmaţi, cu bandă tricoloră pe braţ. Într-un colţ erau orînduite paturi în care dormeau cîţiva răniţi. Holul primăriei semăna cu sala de

așteptare a gării, numai că aici era mult mai multă agitație. Urcă scările spre etaj, ca să-l caute pe Andrei.

Îl întîlni abia spre ora prînzului, în sala mare de consiliu, dar nu se putu apropia de el. Era înconjurat de o delegație de femei de la fabrica de textile și-și așteptau rîndul mulți alții. Pistruiatul se mulțumi să-l privească de departe. Pe la ora două apăru în sala de consiliu un ofițer cu cască de motociclist, plin de praf. Oamenii îi deschiseră drum și, cînd acesta ajunse în fața lui Andrei, salută regulamentar, deși Andrei nu purta uniformă.

— Să trăiți, domnule secretar. Permiteți-mi să vă raportez. Trupe motorizate germane, venind dinspre Ungaria, au trecut granița și se apropie de oraș.

Andrei nici nu clipi. Rămase un timp pe gînduri, apoi se întoarse spre colonelul care stătea lîngă el, îl prinse de braț și intrară într-un birou alăturat.

ÎN SEDIUL ilegal al partidului, instalat într-un apartament chiar în centrul orașului, pe bulevardul Ferdinand, era agitație : Iulia Prodan stătea în spatele perdelelor și privea în stradă, să vadă mărșăluirea trupelor germane pe bulevard. Soldații erau obosiți, prăfuiți, abia își tîrau picioarele.

În jurul lui Andrei stăteau trei ofițeri și un alt activist pe care Pistruiatul îl văzuse și la primărie. Vorbea Andrei :

— Trupele românești nu vor putea fi aici înainte de trei sau patru zile. Pînă atunci va trebui să rezistăm cum putem. Cînd spun **rezistăm**, înțeleg să-i hărțuim pe nemți să nu se poată organiza. Cu to-

varăşii militari am făcut un plan : cei de la fabrica de vagoane vor apăra partea de nord a oraşului şi în special podurile.

Pistruiatul, plictisit de datele tehnice, trecu în camera cealaltă unde stătea o mulţime de oameni aşteptînd rîndul să fie primiţi. Abia trecu pragul şi cineva îl prinse de umeri : se întoarse şi o recunoscu pe doamna Rozeanu. Era îmbrăcată la fel ca atunci pe veranda casei. Ţinea un pachet sub braţ :

— Ce-i cu tine, urîtule ?

— Mie îmi spuneţi asta, doamnă Rozeanu ?

— Dar cui altcuiva, băiatule ? Păi mai e vreun urît aici în cameră ? Nu vezi cîţi pistrui ai...

— Andrei a spus că urîţi sînt aceia care au pistrui pe suflet...

— Am glumit, băiatule... Da ia spune, nu ne porţi tu ghînion ?

— Eu ? Uitaţi-vă aici. Îşi arătă pumnii strînşi cu degetele mari prinse în palmă.

Doamna Rozeanu rîse şi-l bătu pe umăr :

— Andrei e înăuntru ?

— Da.

Doamna Rozeanu intră în camera de şedinţe şi Pistruiatul se luă după ea. Tot mai interesant era în apropierea lui Andrei. Acesta tocmai spunea unui muncitor :

— Tu, Dobre, tu vii cu mine la fabrica de hîrtie...

— Şi ce apărăm acolo ? întrebă mirat muncitorul.

La întrebarea asta ar fi putut să-i răspundă şi Pistruiatul. Fabrica. Doar e proprietatea lui. Andrei spuse cu totul altceva :

— Strada care duce spre podul de fier. Şi, în afară de asta, cu cît îi dispersăm mai mult, cu atît vom rezista mai mult.

Oamenii ieşiră din casă unul cîte unul şi, cînd ajunse şi Pistruiatul în stradă, Andrei nu mai era nicăieri. Îi era ciudă, din cauza doamnei Rozeanu, îl pierduse din vedere. Porni spre fabrica de hîrtie.

Pe Andrei îl găsi împletind o scară de frînghie ca să poată urca în pod. Cînd dădu cu ochii de Pistruiat, se încruntă :

— Ascultă, Pistruiatule, acuma nu mai e joacă. Tu n-ai ce căuta aici ! Aş vrea să te ştiu în siguranţă. Te duci şi te ascunzi pînă vin trupele noastre.

— Eu n-am voie să-mi apăr fabrica ?

— Nu.

— Mie mi-e teamă că ai să pleci şi nu vom reconstitui niciodată actul de proprietate...

— După ce oraşul va fi liber, îi făgădui Andrei, ăsta va fi primul lucru de care am să mă ocup.

Neconvins se supuse. Îşi luă rămas bun de la Andrei şi porni spre casă. Ajuns în apropierea pieţii de vechituri, se abătu pe la tinichigeria lui Ciobanu. Găsi atelierul devastat.

— Au fost nemţii şi l-au arestat, îl lămuri o femeie care aduna zdrenţe prin apropiere.

În colţul străzii Semaforului, Pistruiatul se întîlni cu Mircea. Acesta îi făcu semne încă de departe.

— Nu tte duduce aacasă tete caută ppopoliţia... Viiino la noi !...

— Nu, nu, am unde să mă ascund. Îţi mulţumesc.

Nu se duse acasă decît după ce se lăsase întunericul, dar nici atunci nu dinspre stradă, ci escaladînd gardurile vecinilor.

Bătu încet cu degetele în geam şi, nu peste mult timp, apăru maică-sa : avea ochii roşii de plîns.

— Cum ai ajuns aici ?

— Prin spate, prin grădină.

— Nu poţi să dormi acasă. Vă caută poliţia. Şi pe tine şi pe taică-tu. Ce aţi făcut ?

— Nimic, mamă. Zău n-am făcut nimic.

— Pentru nimic nu vă caută poliţia.

— Şi unde o să dorm ?

— Am vorbit cu tuşa Veronica, te duci la ea. Da să nu ieşi cumva din casă că te omor în bătăi. Ai înnebunit şi tu, şi taică-tu ! Vă caută poliţia din jumătate în jumătate de oră. Dinspre stradă se auzi un zgomot. Pleacă, mai adăugă şi închise repede fereastra.

Pistruiatul se lipi de zid, apoi se duse pînă în fundul grădinii şi sări gardul. La timp : pe poarta casei tocmai intraseră doi poliţişti. Pistruiatul îşi continuă drumul : traversă şi grădina lui Săucan apoi sări în strada Sfîntul Cristofor. Strada era îngustă cu un singur rînd de case. Tocmai ajunse în colţul străzii cînd se auziră primele împuşcături. „Ai noştri", îşi spuse, şi îi păru rău că împuşcăturile nu veneau dinspre fabrica de hîrtie. Auzi tropăit de paşi, se lipi de zid, pe urmă auzi clacsonul unei maşini. Vru să se întoarcă, dar nimeri exact în braţele agentului Ciupitu. Acesta, cînd îl văzu, îl înhăţă şi nu-i venea să creadă ochilor.

— Oo, băieţaş, Dumnezeu te-a adus în calea mea. Dumnezeu personal. Înseamnă că mă iubeşte. Îl lovi cu pumnul în cap. Ştii de cînd te caut mă, neno-

rocitule ? ! De trei zile. Şi ziua, şi noaptea... Au vrut să mă dea la circulaţie din cauza ta. Păi uite-te la mine mă, eu îs de circulaţie ? Mă vezi tu pe mine stînd în colţul străzii Bolintineanu, hai ?... Iar îl lovi. Se auzi o rafală, apoi pe cer apăru o rachetă verde şi după aceea zeci şi zeci de steluţe. Agentul îşi ridică privirile spre cer şi, în clipa aceea, Pistruiatul sări în sus, apucă borurile largi ale pălăriei şi i-o trase peste ochi. Dezechilibrat şi orb, Ciupitu îşi duse mîna la cap şi, cînd îşi scoase pălăria, Pistruiatul nu mai era. I se auzeau doar paşii în întuneric.

Tuşa Veronica locuia în cartierul ceferiştilor, avea o casă mică ascunsă sub nişte salcîmi noduroşi.

Ceasul din turla bisericii Sfîntul Augustin bătu de unsprezece ori cînd Pistruiatul sări gardul mătuşă-si. Acum rafalele se ţineau lanţ şi se auziră şi primele explozii.

Tuşa Veronica se sperie cînd îi bătu în geam.

— Cine-i ?

— Eu sînt, tuşă Veronica, Mihai.

Mătuşa îi deschise, era îmbrăcată numai într-o cămaşă de noapte lungă, plină de floricele.

— Ce cauţi tu la ora asta aici ?

— Mi-a spus mama că umblă poliţia după noi şi nu e bine să stea bărbaţii acasă.

— Care bărbaţi ?

— Păi, tata şi eu...

— A, da, zîmbi pentru prima oară tuşa Veronica. Du-te, spală-te şi hai la culcare !...

— Dar mama nu v-a spus ?

— Ce să-mi fi spus ?

— Că trebuie să faceţi de mîncare.

— De mîncare ? Cui ?

— Lui tata. Ştiţi, el a plecat şi mama nu-i poate să-i facă de mîncare, să nu dea de bănuit.

— Bine. Am să-i gătesc mîine.

— Nu mîine, acum. Trebuie să-i duc mîncarea încă în noaptea asta.

— Voi aţi înnebunit. Afară e război şi voi mă puneţi să gătesc în miezul nopţii. La culcare !

— Nu, tuşico ! Dacă nu vrei să găteşti, dă-mi ceva rece. Slănină, pîine, orice, dar multă că nu pot să mă duc în fiecare zi la el.

— Nici nu te duci. Îmi spui unde, şi mă duc eu.

— Nu se poate, tuşico, numai eu cunosc drumul.

Neconvinsă, tuşa Veronica prègăti totuşi un pachet cu afumături...

— Şi spune, te mai întorci astăzi ?

— Dacă pot, am să vin. Dacă nu, dorm în fabrica de hîrtie.

În drum spre fabrică trecu şi pe la băcănia lui Glass şi-l fluieră pe Calu. Acesta din cauza exploziilor era agitat, nu-şi găsea locul. Apăru repede şi se gudură la picioarele Pistruiatului:

— Meştere, azi vei avea o treabă foarte importantă de făcut.

Calu mirosi pachetul din mîna Pistruiatului şi dădu din coadă.

Undeva, în apropierea cetăţii, cerul se înroşi, apoi în spatele caselor apărură şi flăcările. Avea tuşa Veronica dreptate : e război de-adevăratelea. Numai să nu i se întîmple ceva lui Andrei.

Cînd ajunse în apropierea fabricii de hîrtie, trebui să se ascundă : fabrica era înconjurată de soldaţi nemţi şi o mulţime de camioane ostăşeşti. De sus, de la luminatorul podului, se vedeau trasoarele luminoase ale mitralierei lui Andrei. Soldaţii îşi cău-

tau adăpost în spatele maşinilor prin gropile săpate de ploi. De undeva de pe şosea apăru şi un tanc : şenilele de oţel alunecau pe caldarîm, scoteau scîntei de parcă strada ar fi fost pavată cu pietre de brichetă. Pistruiatul făcu un ocol şi se apropie de fabrică dinspre canalul morii. Acolo, în albia aproape secată, nu era decît o singură santinelă. Stătea rezemat de un pietroi şi fuma : era bucuros că era departe de bătaia armelor.

Pistruiatul se aplecă spre Calu şi-i şopti la ureche :

— Îl vezi pe neamţul acela cu arma ? Ăla care fumează ! Goneşte-l !...

Calu coborî malul, apoi, cînd ajunse în vad, începu să latre. Soldatul se întoarse, văzu namila gonind spre el, pe urmă o luă la goană. Arma rămase căzută jumătate în apă. Pistruiatul nu stătu mult pe gînduri : traversă canalul şi fugi spre atelierul mecanic. Undeva lătră o mitralieră şi se lumină un geam. Pereţii din apropiere erau ciuruiţi de gloanţe. Cînd intră în atelier, avu senzaţia că nu e singur : rămase nemişcat lîngă perete şi aşteptă ca celălalt să se trădeze. Stătuse mai mult de un minut, dar nu-şi auzi decît propria-i respiraţie : se întrebă dacă nu-i prea zgomotoasă. Cînd nu mai putu răbda, culese ceva de pe jos, un piron şi-l aruncă în partea cealaltă a atelierului. Pironul căzu pe o tablă, se răsturnă zgomotos şi ecoul se stinse foarte, foarte tîrziu. Nu se auzi nici un alt zgomot. Înseamnă că i s-a părut numai că nu e singur în atelier. Se ridică şi porni spre bancul de lucru deasupra căruia, prin tavan, se putea vedea pînă în pod. Mai mult bănui decît văzu gaura din tavan. Aşteptă ca afară să răsune armele. abia atunci îndrăzni să strige :

— Andrei !...

Cuvîntul se zvîrcoli în atelier pe urmă se stinse. Mai strigă o dată.

— Andrei !...

— Cine-i ?

Recunoscu vocea lui Andrei.

— Eu sînt, Pistruiatul. Ţi-am adus de mîncare.

— Stai acolo, îţi arunc o frînghie.

Căzu frînghia şi Pistruiatul trebui s-o caute pipăind prin aer. În atelier era întuneric beznă.

— Te-ai prins ?

— Da.

Andrei trase de frînghie şi, peste cîteva secunde, Pistruiatul debarcă în pod.

Andrei părea foarte supărat.

— Am să te bat ca pe un covor. Ce cauţi aici ?

— Ţi-am mai spus. Ţi-am adus de mîncare.

Dobre, tovarăşul lui Andrei, stătea culcat pe burtă în faţa unei ţigle scoase. Trăgea de zor. Totuşi interveni în discuţie :

— Mai bine aduceai gloanţe... După cîţi sînt ăştia de afară, n-o să rezistăm nici pînă dimineaţa.

— Nu se poate circula, îl lămuri Andrei.

— Ba da, sări Pistruiatul. Eu cum am venit ? Dinspre canalul morii drumul e deschis.

— Era şi acolo o santinelă. Am văzut-o de sus.

— L-am gonit. Adică l-a gonit prietenul meu.

În colţul celălalt al podului se prăbuşi o grindă.

— Ăsta-i tun, constată Dobre. Ne-am dus dracului...

— Nu-i tun. Adică e tunul unui tanc, îl informă Pistruiatul. Acum a venit. De ce nu trageţi în el ?...

— L-aș gîdila numai. Acolo trebuie o bombă. Și atunci am trăi ca în rai. Și noi, și ei.

— Și n-aveți o bombă ?

— Nu avem decît dinamită și aia se manevrează greoi cu fitil, cu fel d fel de chestii.

— Credeți că eu nu pot să aprind un fitil ?

Andrei îl prinse de umăr și-l zgîlțîi :

— Tu n-ai învățat încă la școală că nu e voie să te joci cu focul ?... Tăcu un timp, pe urmă adăugă : Dar totuși ai putea face ceva. Să-i anunți pe ai noștri să ne trimită muniție... Cel puțin niște benzi de mitralieră.

— Pe cine să anunț ?...

— Pe Ciobanu.

— Ciobanu e arestat. I-am văzut atelierul devastat...

— Atunci o anunți pe profesoara de istorie.

— Și dacă n-o găsesc acasă ?

— O găsești la sediu...

— Mă duc...

Andrei tocmai ridica o țiglă să poată privi în curte.

— Fii atent, Pistruiatule. Nu văzu cînd acesta luă un pachet de dinamită cu fitilul pregătit și o cutie de chibrituri.

Se lăsă jos pe frînghie și ajunse la podea. cînd, la gaură, apăru Andrei.

— Ai luat dinamita ?!...

— Ca amintire, Andrei...

— Nu fi nebun ! Poți să sari în aer în fiecare clipă...

— Cu tancul în curte puteți muri și voi...

— Pistruiatule !...

Pistruiatul se prefăcu că nu-l mai aude. Se duse la scîndurile de la ușa zidită și privi afară. Nu erau decît vreo patru sau cinci nemți în apropierea gardului : desfăceau niște lăzi pline cu inscripții.

Pistruiatul dădu scîndurile la o parte, ieși și se culcă în iarba înaltă. Nemții erau preocupați cu lăzile lor ferecate. Se tîrî pînă la colțul clădirii și se ascunse în spatele unor stive de lemne. De aici se vedea gardul, poarta și tancul. Era proptit cu fundul într-un tufiș și servanții lucrau cu capacul deschis. Pistruiatul, fără să se gîndească prea mult, vîrî două degete în gură și fluieră de două ori scurt. Unul dintre servanții tancului privi în jur, dar n-avea vreme să cerceteze curtea. Cel din tanc îi spuse ceva și soldatul îmbrăcat în uniformă neagră porni spre fundul curții.

Calu apăru aproape tîrîș. Pistruiatul îl mîngîie :

— Dacă mă ajuți acum, sîntem salvați. Vezi asta? îi arătă pachețelul cu dinamită. Trebuie dus sub tanc. Acolo ! Arătă direcția cu mîna și Calu fu gata să pornească spre tanc. Pistruiatul abia îl putu opri.

— Stai mă, nebunule ! nu așa. Trebuie să duci pachetul sub el. Aprind fitilul, să nu te sperii !...

Scoase chibriturile din buzunar și cîinele se retrase un pas.

— Calule, nu fă pe nebunu !... aprinse fitilul și întinse pachetul spre Calu. Acesta se foi un timp, dar Pistruiatul îl sili să ia dinamita în gură. Du-te, Calule !... îl lași acolo și vii repede înapoi. Du-te !...

Îl împinse de la spate și privi îngrijorat cum Calu pornise spre tanc. Pe la mijlocul drumului Calu se mai întoarse o dată spre el, dar Pistruiatul îi făcu semn să se ducă.

Calu ajunse la tanc fără să fie văzut şi se ascunse între şenile. Te pomeneşti că prostul ăsta rămîne acolo sub tanc ! Mai stătu cîteva clipe apoi fluieră din nou. Cîinele ţîşni de sub tanc, îl văzu şi un soldat, îl strigă, dar nu putu termina fraza. O explozie puternică, de parcă ar fi sărit toată fabrica în aer, zgudui toate zidurile şi, în lumina puternică, Pistruiatul văzu înotînd în aer fel de fel de obiecte, şi oameni. Fugi din toate puterile spre poartă. În aceeaşi clipă se auzi şi cea de a doua detunătură. Suflul exploziei îl trînti la pămînt, se ridică şi, puţin ameţit, îşi continuă goana. Calu se ţinea aproape de el. Mai tîrziu Pistruiatului îi păru rău că nu putea fi în pod, să vadă faţa lui Andrei.

POARTA CASEI din strada Carol nr. 35 era închisă. Pistruiatului îi veni să plîngă : dar n-avu timp să se tînguie că, în colţul străzii, apăru un camion militar. Se ascunse sub umbra porţii, apoi, cînd camionul dispăru, fără să se gîndească prea mult, apăsă pe butonul soneriei. Nu era convins că va apărea portarul, dar chiar dacă acesta ar fi venit, nu era sigur că o să-l lase în casă. Se ascunse după o vitrină. Trecură vreo cinci minute pînă auzi cheia răsucindu-se în broască. Rămase nemişcat, apoi, cînd auzi paşii portarului întorcîndu-se în casă, se repezi la poartă şi vîrî un capăt de creion în broască. Repede se ascunse din nou. Portarul se chinui să închidă poarta, dar fără succes. Înjură de cîteva ori pe ungureşte, apoi lăsă poarta deschisă. Aşa spera şi Pistruiatul. Totuşi nu intră imediat. Aşteptă cîteva minute şi, abia cînd se convinse că portarul a intrat în casă, se încumetă să

intre. Se strecură ca un fur pînă la etajul întîi și la început încercă să bată în geam, dar nu-i răspunse nimeni. Își luă inima în dinți și apăsă pe butonul soneriei.

— Cine-i ? auzi după cîteva secunde vocea profesoarei.

— Pleșa, doamnă, Mihai Pleșa. Vin din partea lui Andrei.

Ea îi deschise și Pistruiatul intră în casă. Profesoara, speriată, era doar într-o cămașă de noapte și, pentru prima oară, poate din cauza părului despletit, Pistruiatului i s-a părut urîtă.

— Ce s-a întîmplat ?

În drum spre sediu ocoliră toate patrulele, uneori fiind nevoiți chiar să se ascundă. Pitiți într-un gang neprimitor, în fața căruia se opriră cîțiva soldați, profesoara îl întrebă pe Pistruiat :

— Ți-e frică ?

— Nu. Dar dumneavoastră ?

— Mie da, îi șopti profesoara. Era albă ca varul.

— Cînd sînteți cu un bărbat nu trebuie să vă temeți.

— **Bărbatul** ești tu ?

— Da. Așa a spus Andrei.

— Dacă a spus el, ești !

La sediu nu era decît un singur om mic de statură, cu niște ochelari cu ramă de baga neagră, care tot timpul se scărpina la ceafă.

— Enache și Dobre, începu profesoara, au rămas izolați în fabrica de hîrtie.

— Știu. Am încercat să-i scoatem de acolo, dar forțele germane din jurul fabricii sînt prea mari. Am fost de două ori respinși.

— Dar nu mai au muniție, interveni și Pistruiatul

— Și asta știu. Dar, din păcate, benzi de mitralieră nu avem decît la tîmplăria lui Ene. Parola e simplă : **Am venit după mort.**

— Și pe unde vine, Ene ăsta ?

— În strada Cimitirului.

DIMINEAȚA DEVREME, încă înainte de a răsări soarele Pistruiatul se duse la unul dintre cei mai buni prieteni ai lui, la Alifie. Pe numele cel bun, se numea Coste, dar toată strada, toată școala îl știa numai după poreclă. Pistruiatul îi bătu în geam de patru ori scurt, așa cum erau semnalele la radio Londra, și așteptă. Alifie apăru somnoros, cu părul ciufulit.

— Ai înnebunit !... De ce mă scoli la ora asta ?

— Avem o treabă foarte importantă de făcut...

— Ce ?

— Ai să afli.

— Unde ?

— În strada Cimitirului...

— Nu se poate... Acolo în apropierea aeroportului e război... Mi-a spus tata. A fost toată noaptea acolo... Dacă ai vedea ce armă are...

— Nu mă interesează. Vii sau nu vii ?

— Viu, dar să știi că facem o prostie. Acolo se trage cu adevăratelea.

Pe strada Cimitirului nu mai era război. Nemții respinseseră grupul care controla șoseaua spre aeroport și acum luptele se duceau în apropierea hangarelor. Spre mirarea Pistruiatului atelierul lui

Ene era deschis și cîțiva muncitori aranjau în stive niște sicrie.

— Îl caut pe domnul Ene, spuse Pistruiatul unui muncitor mustăcios.

— Ăla e, arătă acesta spre un bărbat în vîrstă cu părul cărunt. Pistruiatul se apropie de bătrîn :

— **Am venit după mort.**

— Tu mă ? se minună Ene. Dacă ar fi venit un preot, nu m-aș fi mirat. Dar mă rog. Își roti privirea prin curte apoi strigă spre un bărbat îmbrăcat în haine de doc : Ghiță !... Acesta se apropie. Ene îi șopti ceva la ureche și omul trase în apropierea sicrielor un cărucior cu două roți. Ene și Ghiță așezară un sicriu pe cărucior și-l împinseră pînă în stradă.

— Băieți, de acum încolo, Dumnezeu cu mila.

— Mie mi-e frică de mort, spuse Alifie după ce tîmplarii intrară în curte. Pentru asta m-ai chemat ?... Mai bine nu veneam.

— Nu-i mort, mă idiotule !... Uite-te aici. Ridică capacul : sicriul era plin cu benzi de mitralieră și cu grenade.

În apropierea fabricii de hîrtie un ofițer neamț îi opri :

— **Was is das ?**

— Nici un **das,** se cocoși Pistruiatul. Nu vezi, un mort. Alifie îl „traduse“ pe Pistruiat. Întîi își împreună mîinile pe piept și spuse :

— **Caput.**

Numai să nu se uite în sicriu, mormăi Pistruiatul.

— **Was is das** sicriu ?

Pistruiatul își închipui o cruce pe piept și-i spuse cu evlavie :

— Mă-ta !...'

Neamțul dădu din mîini și-i lăsă să treacă.

ÎN CURTEA FABRICII era liniște ; nu se auzea decît dinspre canal, cînd bătea vîntul, foșnetul apei și rar de tot, de sub streașină, ciripitul unor rîndunici. Din cauza fumigenelor nestinse fabrica părea învăluită în ceață. Nu i-a fost greu Pistruiatului să se strecoare în clădire : un timp se tîrî printre lăzile de muniții goale, apoi se ridică și fugi cu pași mari pînă la atelierul mecanic. Frînghia din pod, mișcată de curent, aducea cu un șarpe imens. Pistruiatul se urcă pe banc, se agăță de frînghie și se cățără spre pod. Numai cînd se văzu proptit de buza deschizăturii se liniști : avu senzația ciudată că îl urmărește cineva. De aceea n-avusese curajul să-l strige pe Andrei. Mai aruncă o privire jos în atelier, nu văzu nici o mișcare și răsuflă ușurat.

În pod era întuneric, numai ici colo prin niște țigle sparte răzbătea o lumină lăptoasă, opacă. Prima oară îl văzu pe Dobre : stătea culcat pe spate, cu mîinile desfăcute de parcă ar fi vrut să îmbrățișeze pe cineva. Cînd ajunse aproape de el, descoperi pata de sînge pe piept. Pistruiatul se cutremură : simți cum îi crește un nod în gît, aerul i se păru puțin și pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Dobre ținea ochii deschiși, și ochii mari, albaștri își pierduseră luciul : păreau de sticlă.

— Andrei !... strigă cu voce sugrumată Pistruiatul fără să-i pese că ar putea fi auzit. Andrei !...

Fugi spre luminator : Andrei era întins cu fața la pămînt, își ținea umerii strînși și brațul stîng, ocrotitor rezemat de mînerul mitralierei. Pistruia-

ful îngenunche lîngă el, îl răsuci ; glontele ucigaș îi strivise gîtul și coșul pieptului. Numai fața îi rămăsese curată : paloarea îi adînci și mai mult trăsăturile, aducea cu acel Andrei pe care îl cunoscuse în ziua evadării.

— Andrei ! izbucni din nou și numele prietenului se lovi de țigle, se fărîmiță apoi se stinse ca un ecou.

Privindu-l atent, descoperi că avea pumnul strîns.

— De cîte ori ți-am spus că și asta e o regulă. mormăi fără lacrimi Pistruiatul. Îi împinse degetul mare în palmă. Așa ar fi trebuit să-l ții !...

Prin luminator se vedea pînă în curtea fabricii. Lîngă zid, în jurul lăzilor de muniții erau cîțiva soldați germani. Pistruiatul își simți cerul gurii uscat, își strînse fălcile, își propti umărul de mînerul mitralierei și începu să tragă...

ABIA CÎND ȚĂCĂNITUL sacadat al mitralierei încetă și banda sări din încărcător, Pistruiatul simți că-l năpădesc sudorile reci. În liniștea ce se lăsase în pod, o liniște ciudată plină de așteptări, se auzea șuieratul vîntului strecurîndu-se printre gratiile de fier ale geamului. Un timp, Pistruiatul rămase nemișcat, rezemat în coate, privind fix curtea din față. La vreo treizeci de metri, aproape de șopron se vedea o parte din șenila tancului, cîteva lăzi și sacii de nisip aduși de nemți să se adăpostească în spatele lor. Un ostaș german, în zvîrcolirea morții se cățărase pe un sac și-și atîrna mîinile ca pe niște frînghii. Avea o poziție ciudată, părea că doarme sau că se odihnește incomod cu fața răsucită în sus ca și cum ar fi dorit în ultima clipă să arunce o pri-

vire spre cer. Partea stîngă a feţei era năclăită de sînge. Dealtfel asta era singura pată de culoare din curte. Deodată, din spatele unei lăzi, apăru o cască de oţel, apoi faţa prelungă a unui ostaş tînăr. Pistruiatul tresări şi în clipa aceea mai văzu apărînd un ostaş, tot tînăr, care se opintea să înainteze ajutîndu-se de coate. Trebuia neapărat să părăsească podul ! Ca împins de un resort, sări în picioare şi se repezi spre chepeng. Funia era tot acolo. Fără să se gîndească prea mult, se aplecă, prinse funia şi se aruncă în gol. Coborîrea nu dură mai mult de cîteva clipe şi, în momentul cînd simţi podeaua sub picioare, instinctiv se aruncă în spatele unui banc de lucru. La timp. Uşa de scîndură putredă se dădu la o parte şi, în deschizătura ei, conturaţi de soarele din spatele lor, apărură cei doi soldaţi tineri. Primul, cel cu faţa lunguiaţă, trase o rafală de automat. Detunăturile se stinseră încet, zbătîndu-se printre pereţii igrasioşi ai încăperii. Cel de al doilea soldaţ descoperi funia : îşi agăţă automatul de gît şi începu să urce. Avea forţă în mîini, se trăgea în sus fără să se ajute cu picioarele. Privindu-l, Pistruiatul simţi arsurile din palmele julite de frînghie. Cînd în deschizătura podului dispăru şi cel de al doilea soldat, Pistruiatul, mereu lipit de zid, se trase pînă la uşă. Privi în curtea din dos : buruienile, arse de soare şi ciuruite de gloanţe. stăteau nemişcate în bătaia soarelui. Cu un singur salt se aruncă într-un tufiş, apoi imediat începu să se tîrască spre canalul morii. Undeva, se auzeau împuşcături şi, în stînga, la Fabrica de uleiuri. un fum negru se învolbura spre cerul sticlos.

TRECUSERĂ PATRU ZILE de cînd trupele germane şi horthyste ocupaseră regiunea, cînd se răspîndi vestea că armatele române au ajuns la Radna, la vreo treizeci de kilometri de oraş. Unii erau chiar informaţi că regimentele porniseră în marş, dar nemţii se încăpăţînaseră să rămînă pînă în ultima clipă în oraş. Se presupunea că nu primiseră încă ordin de retragere, dar cei mai mulţi locuitori erau convinşi că, înainte de a pleca, vor să jefuiască oraşul. Din precauţiune, prăvăliile aveau rulourile trase, închise cu mai multe lacăte, iar porţile fabricilor erau baricadate. Numai cele trei farmacii au rămas deschise şi, în cartierul fabricii, brutăria lui Hudak. În cele din urmă, nemţii totuşi s-au decis : în zorii zilei de 29 august au aruncat în aer podul de fier de peste Mureş şi o parte din hangarele de la aeroport. Se vorbea în oraş că la aeroport gărzile patriotice s-au împotrivit cu înverşunare, dar nimeni nu ştia nimic precis.

A doua zi, după distrugerea podului, nemţii s-au înşirat în faţa primăriei şi au pornit spre frontieră pe drumul Curticiului. Populaţia, care se închisese de cîteva zile în case, năvăli pe străzi : oamenii erau veseli, rîdeau şi se înghesuiau în jurul unor afişe care apăruseră din senin pe toate zidurile. Mihaï ocolea grupurile din jurul afişelor : le cunoştea textul încă de acasă. Dealtfel, tocmai de aceea hoinărea pe străzi : taică-su îi interzisese să rămînă în apropierea tiparniţei. Maică-sa, încă de dimineaţă, îi unsese o felie de pîine cu untură şi-l trimise la joacă. Primul drum, ca dealtfel în fiecare zi, îl făcu în strada Carol, dar şi de astă-dată găsi uşa zăbrelită. Vecinii spuneau că au fost razii, dar că profesoara plecase încă înainte de sosirea

polițiștilor. Oare profesoara știa de moartea lui Andrei ?

Neavînd ce face, se duse la Mureș, să vadă rămășițele podului. Traversele metalice, late de o palmă, erau răsucite, rupte de parcă ar fi fost de tinichea. Ieșeau din apa învolburată ca niște brațe ciuntite. În urma lor, dîre albe de spumă se răsuceau în vîrtejuri, formînd pîlnii adînci. Acolo unde traversele au rămas întregi, valurile se strecurau ca printr-un pieptene imens. Pistruiatului podul îi plăcea și așa fărîmițat : îi părea doar rău că nu fusese de față cînd a sărit în aer. Ar fi fost un spectacol formidabil. Mai văzuse și în filme poduri aruncate în aer. Într-un jurnal, un pod suspendat, plin cu camioane, se făcuse țăndări. Cei din sală, care stăteau în primele rînduri, de teamă s-au ridicat în picioare și... a trebuit să intervină plasatoarea ca oamenii să se așeze din nou.

Acolo, la malul Mureșului zărise pentru prima oară cele patru avioane care au apărut deasupra orașului. La început păruseră pașnice, pluteau deasupra caselor ca la o demonstrație de ziua aviației. Lumea era convinsă că supraveghează retragerea trupelor nemțești, mai ales că sirenele de alarmă rămăseseră mute. Copiii, adunați în pîlcuri, se hlizeau și le arătau cu degetul. Era o zi caldă, de sfîrșit de august, cu un cer senin, sticlos.

După ce au înconjurat de cîteva ori orașul, avioanele coborîră atît de jos, încît Pistruiatul reusi să descifreze inscripțiile de pe ele : **LW 743, LW 1903** și celelalte două tot cu numere din patru cifre. Mai tîrziu, Mihai nici nu se mai sinchisi să le privească : pornise spre primărie să vadă steagul roșu pe care cîțiva oameni tocmai îl înălțau pe tur-

nul clădirii. Îl fixaseră pe acelaşi loc unde stătuse cînd Andrei vorbise oamenilor adunaţi în faţa primăriei. Privind steagul, Pistruiatul se întrebă dacă nu cumva e acelaşi pe care îl aveau acasă ascuns între cearceaf şi saltea.

Mama era supărată pe steag. Nu o dată o auzise discutînd despre el.

— În fiecare seară mă culc cu groază ! Parcă aş avea dinamită sub saltea. Nu vrei să-ţi fac o pijama din el ?

De cîteva ori Pistruiatul încercă să şi-l imagineze pe taică-su îmbrăcat cu o pijama roşie şi tot de atîtea ori îl pufnea rîsul. O singură dată în viaţa lui văzuse un om îmbrăcat ţipător : era clovnul de la circul Kludsky, un om încovoiat, cu un nas de carton cît un morcov.

În clipa cînd oamenii terminară fixarea steagului, se auziră primele explozii : deasupra gării triaj un fum ca tăciunele întuneca cerul. Limbile de flăcări, galbene, albastre în bătaia soarelui păreau transparente. I-ar fi părut rău să fi rămas la pod să scape acest joc de artificii. Fumul negricios se întinse ca o plăcintă pe cer : razele aurii ale soarelui abia reuşeau să-l străpungă.

Restul bombelor incendiare au căzut pe cartierul gării. Pistruiatul se dezmetici repede : trombele de fum apăruseră şi deasupra străzii Semaforului, unde locuia. Cuprins de groază, fugi spre casă. În zadar încercară cîţiva cetăţeni să-l oblige să coboare în primul adăpost : fugea din toată puterile, nu auzea nici vuietul înfricoşător al sirenelor, nici talanga gălăgioasă a clopotelor. În apropierea casei, un cordon format din pompieri şi ceferişti îi tăie calea şi se agită în zadar : nu-l lăsară să trea-

că. Cu ochii înlăcrămați încercă să deslușească contururile casei de peste drum, dar, în afară de flăcări și fum, nu văzu nimic. Paralizat de spaimă, se chirci în el : cu ochii înroșiți de fum își căută printre cei adunați părinții și-i fu ciudă că nu vedea nici măcar un cunoscut. Pe urmă, dinspre casa pe care o bănui a lui, se auzi un trosnet înfundat și țiglele se rostogoliră pînă în stradă.

— E casa lui Pleșa, auzi prin apropiere și Mihaí se cutremură. Privi în direcția de unde venea vocea, dar totul era învăluit în fum. Numai cînd pompierii începură să transporte cadavrele arse, se dezmetici : se zgîi din toate puterile, dar nu recunoscu pe nimeni.

— Măi, ăsta e fiul lui Pleșa, auzi din nou. Tu cum ai scăpat ?

Mihai nu știu ce ar fi trebuit să răspundă. Izbucni în plîns și nu se împotrivi cînd cineva îl luă de braț și-l tîrî într-o casă.

PISTRUIATUL locuia de o lună la mătușa Veronica pe strada Privighetorilor, nu departe de fosta lui locuință. Mătușa scăpase ca prin minune de bombardament, casa ei mică, peticită cu tablă ruginită, rămase intactă de parcă ar fi fost situată în partea cealaltă a orașului. Vecinul din stînga ei, un tîmplar, cu casă din cărămidă arsă și acoperiș de tablă, rămăsese pe drumuri : s-au topit sub ploaia bombelor incendiare pînă și cărămizile. Dar tîmplarul avusese noroc : fusese plecat în vizită la un prieten din Gai. Vecinul din dreapta, un căruțaș, abia a putut fi identificat : a ars împreună cu casa

din care nu mai rămăseseră decît obiectele metalice, dar şi acelea deformate, topite.

Pistruiatul se mutase la tuşa Veronica imediat după înmormîntarea părinţilor : era o zi caldă de august, fără noroi. Nu erau de faţă decît cîţiva vecini şi un funcţionar chel de la primărie. Venise să-l ducă pe Mihai la un azil undeva în Oltenia. Poate dacă n-ar fi fost şi tuşa Veronica de faţă, n-ar fi avut cum să scape. Funcţionarul chel avea toate hîrtiile şi biletele de tren pregătite.

De felul ei, tuşa Veronica era evlaviosă. Se scula dimineaţa la cinci, să prindă slujba la biserica sîrbească, de acolo alerga la catedrală s-o bată soarele prin vitralii, pe la prînz trîntea o rugăciune scurtă la Capela reformată, alta la biserica greco-catholică, iar seara, îngenunchea pentru vecernii. Umbla îmbrăcată numai în negru, pe umeri purta un şal obosit, mîncat de molii, iar în picioare nişte şosoni cu urechile pleoştite. legate cu şireturi. De două ori pe săptămînă trecea pe la cimitir, aprindea lumînări de ceară pe mormîntul familiei Plesa şi pe al celui de al doilea soţ, fost prim-gonaci al ocolului silvic din judeţ. Murise într-un accident de vînătoare organizată de prefectură, iar ancheta condusă de subprefect n-a putut stabili vinovatul. I s-a promis o pensie. dacă renunţă la continuarea cercetărilor şi mătuşa Veronica n-a avut de ales : Mircea al ei era mort, nici o anchetă nu-l mai putea învia. Cuvioasă şi bună, îl luase pe Mihai sub oblăduire, deşi pensia ei abia dacă îi ajungea pentru mîncare şi lumînări.

Totuşi Mihai se simţea străin în casa ei. Trebuia să se roage înaintea fiecărei mese, să îngenuncheze înainte de a se urca în pat. În casă totul i se pă-

rea straniu. Mătuşa Veronica avea mobile puţine şi multe tablouri. Cel mai mare, agăţat deasupra patului ei, înrămat, o reprezenta pe Maria-Magdalena. Bucătăria era dominată de o litografie ieşită la soare, aproape decolorată, intitulată **Înălţarea la cer.** Alături de litografie, era agăţat un tablou de ulei, executat de un pictor local **Îngeraşii.** Doi îngeri dolofani rezemaţi în coate pe un nor de vată albă.

— Aştia doi, îi explicase tuşa Veronica lui Mihai, sînt Mihail şi Gavril cînd erau mici.

Alte tablouri şi iconiţe erau prinse în pioneze în jurul candelelor. Pe noptiere, pe policioare, în sticle de bere verzi, se găsea apă „sfinţită", folosită şi ca doctorie.

Zile în şir Pistruiatul a bătut drumul în strada Carol, dar profesoara de istorie nu era de găsit. În cele din urmă, la sediul partidului, cineva l-a informat că profesoara plecase la Bucureşti, la o şcoală de partid. Tot acolo dăduse ochii cu Ciobanu, tinichigiul, şi acesta, grăbit, i-a zîmbit numai. Tocmai voia să părăsească sediul, cînd îl ajunse din urmă Dorel Ilieşu, un prieten mai vechi de pe Strada mare, un băiat înalt, subţire de parcă ar fi făcut greva foamei.

— Pistruiatule, m-a trimis tovarăşul Ciobanu să te înscriu la U.T.C. Zice că tu ai avut şi activitate ilegală... Ce activitate ilegală ai avut, mă ?

— N-am avut nici o activitate, spuse modest Pistruiatul. L-am cunoscut pe Andrei.

— Care Andrei ?

— Dacă n-ai auzit de el, n-are nici o importanţă. Şi cum să fac să mă înscriu la voi ?

— Păi întîi trebuie să dai dovadă că meriţi

— Şi cum pot dovedi asta ?

Vii să activezi : organizăm baluri la diferite întreprinderi, facem afişaj, spargem vitrinele comercianţilor care se ocupă de speculă. Hai că e interesant !

Faţă de ceea ce făcea înainte cu Andrei, activitatea lui Dorel Ilieşu era un fleac.

— Bine, Dorele, am să vin...

— Vino neapărat. În zilele astea trebuie să lămurim pe cîţiva să se prezinte voluntar în armată.

— Tu de ce nu te duci ?

— Păi, eu am treabă, trebuie să organizez detaşamentele.

În ziua aceea a încolţit ideea voluntarismului în capul Pistruiatului. Da, asta era cea mai bună soluţie : scapă şi de tuşa Veronica şi-şi va putea răzbuna părinţii.

CÎND PISTRUIATUL ajunse în dreptul Cercului teritorial, tinerii erau de mult aşezaţi pe două rînduri. În dreptul intrării, un plutonier gras, transpirat, agita cîteva liste dactilografiate şi ţipa din toate puterile, dar era atît de răguşit, încît nimeni nu înţelegea nimic. Pistruiatul se apropie de el, dar, în afară de cîteva frînturi de cuvinte, şi acelea rostogolite ca nişte bolovani şi înecate în gîfîituri, nu înţelesese aproape nimic. Atîta doar că nu se puteau prezenta decît cei programaţi. Un timp se foi prin apropiere, apoi, pîndind momentul prielnic, vru să intre în rînd, dar un soldat negricios, cu faţa obosită, îi tăie calea :

— Ai întîrziat, puştiule, vii mîine !

— Am fost programat pentru azi, se răţoi Pistruiatul şi se aşează la coadă.

Soldatul nu se lăsă convins de tonul ridicat al băiatului

— Ești pe listă ?

— Trebuie să fiu.

— Atunci de ce ai întîrziat ? Crezi că la armată se vine ca la promenadă ?... Băiatul din fața lui i se păru prea tînăr. Cîți ani ai ?

Pistruiatul îi răspunse obraznic tot cu o întrebare :

— Dumneata faci înregistrările ?

Soldatul negricios îl privi lung, vru să-i răspundă pe același ton, dar se răzgîndi și ridică numai din umeri. De după un nor apăru soarele și, umbrit de cozoroc. negriciosul păru și mai întunecat.

Mihai Pleșa nu era pe listă : plutonierul îl „tăiase" două zile la rînd :

— Ești mic. mă !

Unul dintre băieți îl sfătuise să se ducă în fața comisiei fără să fie trecut pe listă. De ce să fie selectat de două ori ? Și la poartă, și la comisie. Intenționat venise mai tîrziu, după întocmirea listelor.

Coada înainta încet, tinerii glumeau, se întrebau unde vor fi repartizați :

— Eu aș vrea la tancuri, spuse unul. Fratele meu e tot la motorizate.

— Știi să șofezi ? îl întrebă cel de lîngă el.

— La tancuri nu e nevoie de șoferi. De mecanici.

— Și tu ești mecanic ?

— Sînt. Adică într-un fel... Dacă știu să montez o mașină de țesut, de ce n-aș fi bun la tancuri ?

— Compari tu o mașină de țesut cu un tanc ? Dacă le spui că ai avut de-a face cu mașinile de țe-

sul, te trec la manutanță, la croitorie O să ne calci vestoanele !...

Dacă n-ar fi intervenit un băiat atotștiutor, cu cămașa cadrilată, discuția ar fi degenerat în ceartă :

— Nu mai e timp să fim instruiți pentru tancuri. Perioada noastră de instrucție este foarte scurtă. După cîte am auzit numai de vreo trei sau patru săptămîni. Ne bagă la pifani.

Pistruiatul ar fi vrut să-l întrebe ce înseamnă „pifan", dar nu voia să pară neștiutor. Se rezemă de gardul forjat al Cercului teritorial și privi forfota din curte : un soldat îmbrăcat într-o salopetă neagră repara o motocicletă cu ataș : motorul hîrîia, tușea, rateurile aduceau cu o rafală de mitralieră. Un alt soldat, teterist, arunca dintr-un camion uniforme legate cu moletiere și le număra cu voce tare : 34, 35, 36... Mai tîrziu, plictisit de ceea ce se petrecea în curte, se gîndi la Dorel Ilieșu : oare ce o fi vrut să spună cu „activitatea ilegală" ?... Dacă ar fi trăit Andrei, acum totul era altfel : el i-ar fi izgonit pe nemți fără ca aceștia să mai aibă răgazul să bombardeze, și acum ar fi mers alături de tata la sediul partidului și ar fi putut povesti tuturor cum și-au bătut joc de comisari. Dar acum astea nu mai aveau nici un rost.

Agitîndu-și brațele, plutonierul cel gras se pomeni cu Mihai în față. Un timp îl privi chiorîș, pe urmă își șterse sudoarea de pe frunte cu mîneca vestonului.

— Iar ești aici ?

— Păi, trebuie să fiu...

— Cum așa ? Ești pe listă ?

— Sînt.

— Cum te cheamă ?

— Pleşa, domnule..?

Plutonierul aruncă o privire pe hîrtiile din mînă, Pistruiatul nu-l lăsă să se adîncească în studierea lor. Minţi cu nerușinare :

— Dumneavoastră m-aţi trecut... Acolo printre primii...

Ori vocea i se păru prea subţire, ori omul din faţa lui era prea mic ca să-i dea crezare. Îşi căută ochelarii, dar cineva din curte îi ceru doi oameni la comisie.

— Mă, spune plutonierul, ştii cîte kilograme are o armă ? Neprimind răspuns adăugă : şapte !

Pistruiatul îl înfruntă şi-i răspunse obraznic :

— Dar un tun cît are ?

Întrebarea veni din senin, plutonierul nu avu replică. Se congestionă la faţă şi îngăimă abia perceptibil :

— Intră !...

În biroul de recrutare erau trei mese : în spatele uneia era instalat un furier blond, pieptănat cu cărare. În faţa lui stătea în poziţie de drepţi tînărul cu cămaşa cadrilată. La a doua masă era un căpitan cu faţa roşie, brăzdată cu vinişoare subţiri. Fuma dintr-un portţigaret de chihlimbar galben, dar avea şi vîrfurile mustăţilor şi degetele galbene de nicotină. Pistruiatul se prezentă la a treia masă, acoperită cu hîrtie albastră ca la şcoală. În spatele ei stătea rezemat în coate, studiind un dosar, un ofiter tînăr, cu gulerul cămăşii desfăcut. Nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani. Avea părul tuns scurt şi faţa pătrată, aproape simetrică. Mihai Pleşa se aplecă respectuos, dar ofiţerul nu-l băgă în seamă : era preocupat cu dosarul din faţa lui. Pistruiatul aruncă şi el o privire într-acolo, dar

nu văzu decît niște hîrtii scrise de mînă, pline cu fel de fel de ștampile. Într-un tîrziu ofițerul își ridică privirile și-l întrebă mirat :

— Dumneata ?

Era prima oară că cineva i se adresa cu „dumneata" și tot sîngele îi năvăli în tîmple.

— Vreau să plec voluntar !

Ca și cum ar fi auzit o glumă, ofițerul își lungi buzele a zîmbet discret.

— Și ce vrei să faci ca voluntar ?

Pentru o clipă Pistruiatul avu senzația că nimerise la o adresă greșită. Spuse foarte neconvingător :

— Vreau să mă duc pe front. Și eu îi urăsc pe fasciști !

Amuzat, ofițerul continuă să zîmbească.

— Tu, mă ?

— Eu, domnule ofițer. Își trase aer în plămîni și-și scoase pieptul ca să pară mai solid. Nevăzînd însă nici o tresărire pe fața ofițerului, adăugă ca un argument : și tata, și mama au fost omorîți de nemți. Vreau să mă duc pe front !

De afară, din curte, răsuna iar eșapamentul motocicletei cu ataș și rateurile făcură să tremure geamurile. Mihai tresări și aruncă o privire spre fereastră. Ofițerul își dădu seama că se speriase, zîmbi din nou, apoi își scoase o țigară din buzunarul vestonului și-și scăpără bricheta :

— Cîți ani ai ?

La întrebarea asta Mihai se pregătise încă de acasă. Răspunse repede fără să-i tremure vocea :

— Douăzeci !

Ofițerul își încruntă fruntea, dar nu păru sever :

— N-ai douăzeci !

Pistruiatul știa că, dacă nu e hotărît, nu-l înrolează. Totuși îi păru rău că pronunțase o cifră atît de mare. Acum însă nu mai avea nici un rost să ciuntească din ea. Spuse pe un ton foarte scăzut :

— Aproape douăzeci ! După felul cum îl privea ofițerul nu părea convins. N-avea încotro, trecu la tocmeală : Nouăsprezece...

— N-ai tu nici nouăsprezece !

Această constatare suna ca o dojană. Pistruiatul își lăsă privirile în pămînt :

— Optsprezece... Vreau să spun șaptesprezece... Ochii ofițerului erau albaștri ca un mic petec de cer.

— Ai rude ?

— N-am. Șaisprezece ! Era hotărît să rămînă la cifra de șaisprezece.

Ofițerul îl privi drept în ochi, apoi își scutură scrumul țigării. Părea preocupat de ceva. Se întoarse spre furier :

— Stanciu !

Furierul își întrerupse munca și se ridică în picioare :

— Ordonați, domnule locotenent !...

— Completezi un bon de masă !

Furierul își înclină capul, în sens că a înțeles, și se așeză. Ofițerul se întoarse spre Mihai :

— Ai să mănînci la Cercul teritorial, la popota ofițerilor.

— Vreau să mă duc pe front, domnule ofițer !

Pentru prima oară, fața ofițerului deveni aspră :

— Frontul nu e pentru copii !...

Pistruiatul nici nu-și mai amintea cum ajunsese în stradă : ca prin vis auzise vocea furierului și, dacă nu i-ar fi fost rușine de ofițer, i-ar fi spus că n-a venit la armată ca să cerșească.

ORI DE CÎTE ORI se întîlnea cu Dorel Ilieşu, avea discuţii cu el. Despre toate problemele mari ale mapamondului : Dorel era informat despre tot : ştia cîte tancuri au ruşii sau americanii, cum se lansează paraşutiştii din avion, ce partide politice conduc destinele ţărilor din Europa, care e preţul zahărului la negru, care e platforma tineretului manist. Ştia şi despre bigotismul mătuşii Veronica şi-l sfătuia să se mute de la ea :

— E o persoană mistică, Mihai, nu e în pas cu vremea.

— Păi cum să fie în pas cu vremea ? o justifica Pistruiatul. Are aproape şaptezeci de ani !

— Eu nu spun să schimbăm mentalitatea ei, ci să ferim mentalitatea ta de o influenţă nefastă.

Dorel folosea o mulţime de expresii foarte ciudate pe care Pistruiatul nu le auzise pînă atunci : „în pas cu vremea", „mentalitate", „lupta de clasă", „boicot" „nu e indicat" „conjugarea eforturilor".

— Bine, Dorel, şi unde să mă mut ?

— Asta nu e o problemă !

Adevărul era că pentru Dorel nimic nu era o problemă. Sau în orice caz aşa afirma el.

— E o problemă, ripostă Pistruiatul.

— Îţi spun că nu e !... Vorbesc la judeţeană şi te angajezi ucenic intern la fabrica de vagoane.

Chiar fusese şi la judeţeană, şi la direcţia fabricii de vagoane la un unchi de al său, dar la căminul fabricii de vagoane nu erau locuri. „Şi, unchiule Sever, nu se poate face chiar nimic ? E vorba de un element capabil, devotat..." „Doar ştii, Dorel, noi nu angajăm ucenici decît o dată pe an. Toamna".

— Nu e nici o problemă, Mihai !... O să fie locuri peste o săptămînă sau două, nu trebuie să te descurajezi. Şi pînă atunci n-ar fi rău să activezi şi tu...

— Cum adică să activez ?

— Să iei parte la acţiunile noastre.

Pentru el totul era o acţiune : colectarea fierului vechi, măturatul străzilor sau mitingurile ţinute pentru înfierarea comerţului negru.

Odată pictase cu o bidinea groasă iniţialele partidului pe vitrina unui magazin de confecţii. Vînzătorii, care aveau şi sarcina păstrării curăţeniei în prăvălie, l-au înhăţat şi l-au pus să lingă varul de pe sticlă. Dorel făcuse bube la gură şi a fost cîteva zile internat în clinica lui taică-su. Ziarul local a făcut caz, Dorel devenise erou şi, după tratament, vorbea cu toată lumea de sus. Profesorii de liceu îl salutau, îl întrebau de sănătate şi se temeau de el. Uneori, cînd nu avea ce face, se plimba pe corso cu o mulţime de cărţi sub braţ : **Capitalul** lui Marx în limba germană, şi cîteva volume despre profit şi religie.

Pistruiatul ajunse în dreptul gării triaj tocmai cînd se hotărî definitiv să nu se mai întoarcă la mătuşa Veronica. Motivele erau altele decît cele invocate de Dorel, sau în orice caz aproape altele : nu voia să-i fie povară. Era şi momentul bine ales : tuşa o să creadă că a fost luat în armată, n-o să-l caute şi, în orice caz, nu în casa bombardată, unde hotărîse să se întoarcă. Ştia că va trebui să facă unele amenajări, cel puţin să astupe găurile din tavan, să nu plouă în cameră. E drept, nu mai fusese

de cîteva zile pe acolo, dar spera să nu fi umblat nimeni.

Ca şi cum ar fi fost un făcut, în spatele depoului îl întîlni pe Dorel Ilieşu : dirija instalarea unei embleme cu seceră şi ciocan, mare cît un etaj, pe un zid înnegrit de funingine. Dorel îi ieşi înainte :

— Ce-ai făcut la recrutare ?

— Nimic. M-au respins. Şi zău că aş fi vrut să mă duc să lupt.

— Poţi să lupţi şi aici, încercă să-l încurajeze Dorel. I se păru totuşi că nu îl lămurise pe de-a-ntregul. Adăugă : condiţiile sînt create.

— Ce fel de condiţii ? Să desenez embleme pe pereţi ?

— Da. Şi pe front sînt soldaţi care nu luptă direct cu arma în mînă. Vorbea ca şi cum ar fi avut auditoriu. Ridica braţele în sus, le cobora brusc, făcea pauze de efect. Unii fac de mîncare.

— Nu vreau să mă fac bucătar.

— Vorbeşti prostii !... N-am însă argumente ca să-ţi demonstrez că vorbeşti prostii. Schimbă tonul : Şi acum ce vrei să faci ?

— Îmi caut ceva de lucru :

— Aa, da, şi se lovi cu palma peste frunte. Şi eu m-am interesat. Scoase din buzunar un carneţel şi începu să-l răsfoiască : „Merceria **Mosorul de aur**". Nu, nu, aici se caută fete. „Fierăria **Andreni**", optsprezece ani... Nici asta nu e pentru tine. Croitorie, bucătărie... Uite asta e, „**Bobescu şi fiul...**"

— Şi Bobescu ăsta ce e ?

— Cizmar. Angajează ucenici cu masă şi casă. Încă nu l-am verificat politic, dar nu e nici o problemă. O să mă ocup eu de el...

CIZMĂRIA DE LUX de pe strada Brâncoveanu, Bobescu şi fiul, era unul din cele mai mari ateliere din oraş. Pe firma lui, din sticlă aurită, fixată deasupra intrării în atelier, erau înscrise două inexactităţi : prima, „cizmărie de lux". Foarte rar se întîmpla ca Bobescu şi fiul să execute o pereche de pantofi la comandă ; lucra, mai mult în serie, bocanci pe care îi vindea la tîrguri. Avea şi tarabe cu firmă, aşa cum Dermata avea magazine în diferite oraşe. Bocancii lui Bobescu puteau fi cumpăraţi, la tîrgurile mai importante, pînă şi în Bucureşti şi Iaşi. „Cizmăria de lux" însemna atelier şi nu manufactură, şi-l scutea cu uñ procent important la impozite. Cea de a doua inexactitate era „fiul". Fiul era o inexactitate mai mică, pentru că fiul exista, dar nu avea decît un an. Bobescu îl scrisese pe firmă ca să aibă coproprietar.

Intrarea din strada mare era pompoasă : o uşă de sticlă, cu o perdea galbenă, decolorată de soare, dădea într-un salonaş unde Bobescu primea clienţii. Aici, în afară de masa de croit acoperită cu piei de toate culorile avea şi o maşină de cusut, branţuri şi, pe o tablă colorată, aşezate după mărime, ştanţe de oţel. Cînd funcţiona maşina cu pedală, geamurile intrau în trepidaţie şi huruitul se auzea pînă la etajul al doilea.

Alături de salonaş, împodobit cu covoare, era atelierul propriu-zis : o încăpere mare în formă de L, cu multe măsuţe joase şi tot atîtea scaune de cizmărie cu trei picioare. Pe nişte poliţe de lemn nevopsit erau înşirate calapoadele numerotate.

Bobescu îl primi pe candidatul la ucenicie în spatele mesei de croit ; era un om înalt, cu spatele în-

covoiat şi cu o faţă lunguiaţă, plină cu cicatrici. Una, cea mai lungă, pornea de la tîmplă şi cobora pînă sub bărbie.

— Şi zici că vrei să devii cizmar ?

Pistruiatul îi răspunse hotărît ca şi cum toată viaţa ar fi visat să devină cizmar :

— Da, domnule !

— E meserie grea, băiatule !... Se învaţă, dacă eşti silitor, în patru ani. Ştii asta ?

Pistruiatul nu ştia, dar răspunse afirmativ .

— Da, domnule !

— În primul an nu ai liber decît o singură duminică din patru. Ai înţeles ?

— Da, domnule !

— Părinţii ?

— Au murit în timpul bombardamentelor.

— Adică eşti singur.

— Da, domnule !

— Te iau, măi, că eşti orfan. În primul an de ucenicie nu vei intra în atelier decît după-masă. Înainte de masă, tragi numai cu ochiul. Aşa se fură meseria. Trebuie să-ţi intre în nări mirosul cleiului, în urechi ritmul ciocanelor.

— Eu aş vrea să lucrez tot timpul...

— De asta n-o să te plîngi. Un om care nu e harnic nu poate deveni cizmar. O s-o ajuţi pe nevasta mea...

Doamna Bobescu nu se ocupa de cizmărie. Era gospodină, grasă, cu faţa şi gîtul pline de pistrui şi mereu agitată : sărea cînd la plită, cînd la Bobescu cel mic, care plîngea tot timpul, de parcă l-ar fi jupuit cineva.

— Mihai, adu lemne ! Vezi de ce plînge Decebal ! Fugi la băcănie şi adu sare !

Băcanul era un om scund, sașiu și foarte curios :

— Pentru cine iei sare, băiețaș ?

— Pentru doamna Bobescu. A spus să fie curată, nu din aia din sac.

— Ești ucenic la ei ?

— Da, domnule !

— Vezi, unul ca tine, curățel, mi-ar trebui și mie. N-ai un prieten care ar vrea să devină vînzător ?

— Nu, domnule ! Bună ziua !

În primele zile, Pistruiatul nu avusese timp să treacă pe la atelier decît noaptea tîrziu, să mături. Astfel în nări nu i-a pătruns mirosul cleiului, ci al verzei murate, pe care o aducea zilnic din pivniță.

Doamna Bobescu înghițea cantități industriale de varză murată, spunea că nu are acid și, în afară de această deficiență, doctorul îi prescrisese varza murată pentru slăbit. Cînd era bine dispusă, deși asta se întîmpla destul de rar, cînta. Cînta un cîntec vechi, fără cuvinte : la notele înalte își lungea gîtul să iasă sunetul cît mai curat. Dacă obosea, se așeza pe două scaune de bucătărie și se justifica chiar dacă nu era nimeni de față :

— Așa e mai comod și nu mă taie.

Pe Mihai îl îndrăgise încă din prima zi și-i dădea povețe :

— Nu mînca mult, să nu te îngrași ! Nu fura că eu te prind chiar dacă nu furi !

Din zori și pînă seara gătea și mirosea a ulei încins.

— Hai, puiule, te duci la piață și aduci o oală cu smîntînă. Vezi să nu fie acră și să nu curgă ca laptele. Șvăboaicele sînt hoațe, te cred prost și-ți dau marfă alterată. Iei și pătrunjel. Dar nu cumva să-l aduci fără verdeață, că mă supăr.

Era imposibil să n-o superi. Se supăra din te miri ce : că lemnele erau tăiate prea subțiri, ba prea groase, că fumegă soba, că geamul e aburit. Dacă ar fi încercat să-l deschidă, se supăra, că răcește Decebal. Pe fața ei nu se așternea împăcarea decît cînd mînca. La masă mînca foarte rar și foarte puțin, în schimb ciugulea toată ziua din mers : muia o felie de pîine în untura încinsă. Grăsimea îi curgea pe bărbie și atunci gemea de plăcere.

Cînd Pistruiatul intră pentru prima oară în atelier, calfele și ucenicii îl priviră curioși : unul mai în vîrstă, cu părul tuns scurt cu foarfeca, în trepte, se hlizi la el :

— Tu ești ucenicul cel nou ?

— Da, domnule !

— Am auzit că nu prea îți place munca...

— Îmi place, domnule !

— Atunci de ce nu vii în atelier ?

— Am treabă la bucătărie.

— La căldurică. Ia spune, doamna e tot cu capotul acela înflorat ?

— Da, domnule !

— Cînd am cunoscut-o în '38 tot cu ăla era. O mai încape ?

— Da, domnule !

— Dacă se mai îngrașă puțin ai să-i vezi pielea...

Calfa vorbea tare, maistrul era în încăperea alăturată, croia limbi de bocanc, putea să audă conversația și Pistruiatul se temu că va fi luat la rost că n-a luat „atitudine". Dar ce ar fi putut să spună ? Că doamna nu e grasă, că poartă alt capot ?

Se auzi strigat din bucătărie. Trebuia să schimbe scutecele lui Decebal.

Doamna Bobescu nu e rea decît atunci cînd o dor măselele. Dar măselele o dureau des. Uneori se trezea din somn cu dureri și atunci trezea toată casa ; Bobescu o înjura că nu se duce la dentist. Decebal, speriat de strigăte, plîngea, iar Pistruiatul aștepta să fie trimis la farmacie. Doamna Bobescu mînca antinevralgice ca pe niște drajeuri : le rontăia între dinți pînă ce buzele îi deveneau albe ca hîrtia velină. De doctori se temea ; auzise de la cineva că un dentist a scos cuiva o măsea sănătoasă.

— La tine, Cati, nu e cazul. Tu n-ai un dinte sănătos. Uite-te în oglindă ! De atîtea dulciuri dinții par dați cu pastă de ghete. Mai mare rușinea ! Nevasta lui Bobescu și fiul !

Bobescu cînd vorbea despre el îl amintea și pe Decebal, ca pe un titlu de nobleță.

În prima duminică liberă, Pistruiatul rămase la Bobescu și cercetă atelierul. Mirosi cleiul din cutiuțele calfelor, apoi își puse un șorț și se așeză la masa de lucru. Luă o bucățică de talpă și-o presără cu cuie de lemn. Bobescu îl găsi ciocănind. Îi dădu una peste ceafă, măsură cu centimetrul talpa stricată, îi calculă suprafața, apoi îl amenință :

— Cînd vei deveni calfă, îți scad din primul salariu. Dobitocule !...

Pistruiatului nu i-a fost dat să devină calfă. Într-una din zile apăru Dorel în atelier. Pistruiatul îi recunoscu vocea, se trase mai aproape de ușă, să tragă cu urechea. Dorel vorbea cu voce tare, plin de el, aducea a cumpărător. L-a păcălit chiar și pe Bobescu și fiul.

— Dumneavoastră sînteți domnul Bobescu ?

— Da, tinere !... Te pomenești că ai venit să comanzi niște pantofi... Avem piele box și talpă de crep. Groasă de două degete.

Într-adevăr, avea sute de kilograme de crep de import, adus de contrabandă din Ungaria, pe care îl ținea sub pat în dormitor. Tot acolo avea și piei de vițel argăsite, cu miros de hoit.

— Nu, domnule ! Îl caut pe Mihai Pleșa. După cîte am aflat eu, e angajatul dumneavoastră.

— Dar ce ai cu el ? întrebă precaut Bobescu. Se temea de inspectorii de la Administrația financiară ca de foc.

— Vreau să-i comunic ceva.

— Spune-mi, dragă, și-i comunic eu...

— Foarte bine, că tot sînt ocupat, am o ședință la județeană. Spuneți-i că l-a căutat Dorel de la U.T.C....

— De la ce ? întrebă Bobescu și, după voce, părea și mai speriat.

— De la Uniunea Tineretului Comunist... Spuneți-i să vină diseară la sediu. Strada Goldiș, numărul 4.

— Îi spun, fiule, îi spun...

Pistruiatul se retrase în bucătărie și era curios dacă maistrul o să-i transmită cele spuse de Dorel. Era convins că nu, dar se înșelă ; maistrul era un om dintr-o bucată. Îl strigă de îndată ce Dorel părăsi atelierul.

— Mihai !... Ia vino pînă aici !...

Pistruiatul se duse în atelier, țanțoș, și-i părea bine că erau și calfele de față să audă și aceștia că nu era oricine ; era căutat de la județeana U.T.C.

Bobescu îl măsură din priviri :

— Ascultă, mă zgîmboi !... Noi aici facem pantofi, nu politică ! Hai, șterge-o !...

Replica fusese atît de neașteptată încît Pistruiatul era atît de fîstîcit că nu mai avu timp să se ferească. Bobescu îl lovi cu piciorul în fund. Lovitura îl dezmetici : zbughind-o spre ușă, auzi încă rîsul strident al calfei cu părul tuns cu foarfeca.

Abia în stradă se trezi de-a binelea. Ce o să facă diseară, mîine ? Ce o să mănînce ? Se uită de-a lungul străzii cu speranța să-l zărească pe Dorel. Acesta tocmai dădea colțul. Fugi după el. Dorel îl privi mirat. Nu mai avea bube la gură.

— De ce ai venit acum ? I-am spus meșterului să te anunțe pentru diseară.

Pistruiatului, Dorel i se păru străin ; ar fi vrut să-l plesnească. Se stăpîni însă și spuse pe un ton foarte ironic :

— Vestea l-a bucurat atît de mult că n-a mai avut răbdare să aștepte pînă diseară. Mi-a dat și un picior în fund ! Hei, dacă trăia tata nu mai îndrăznea el !...

— De ce te-a alungat ?

— A spus că el face pantofi, nu politică !

Dorel strîmbă din nas :

— Nici nu știam că e reacționar. Scoase din buzunar carnețelul cu scoarțe roșii și notă ceva în el, apoi ca unul care își rezolvase bine treburile, adăugă ca pe o concluzie : Dă-l dracului de capitalist !... Vii diseară ?

— Nu cred. Trebuie să-mi caut ceva de lucru. N-am ce mînca...

Dorel îi răspunse ca și cum ar fi fost vorba de un lucru neimportant :

— Tu numai la mîncare te gîndești !

Revoltat, Pistruiatul ridică tonul :

— Dar la ce ai vrea să mă gîndesc ?

—.Cum la ce ? Îţi spun : la politică ! Toată lumea se agită, se frămîntă, se gîndeşte...

Pistruiatul nu-l lăsă să termine fraza :

— Şi din politică te poţi sătura ?

— Vorbeşti ca unul fără nivel politic. Desigur, făcînd politică nu-ţi asiguri acum micul dejun. Dar făcînd politică, îţi asiguri viitorul. Cît despre acum, te ajutăm noi...

— Cred că părinţii mei m-au obişnuit prost : mi-au dat de mîncare în fiecare zi... Tu nu înţelegi că n-am unde să mă duc ?

— Asta nu e o problemă, Mihai !...

Îşi ridică mîinile şi Pistruiatul, abia atunci, descoperi că avea braţul stîng bandajat.

— Ce ai la mînă ?

— Ieri-noapte la afişaj ne-au atacat huliganii !

— De ce v-au atacat ?

— Cum de ce ? Erau de la ţărănişti ! Te aştept diseară. Noroc !

N-avea nici un rost să-l reţină. Se uită lung după el cum dispare prin mulţime, apoi porni fără ţintă prin oraş. Spre mirarea lui, nu era chiar atît de abătut cum îşi imaginase cînd părăsise atelierul. Scăpase de ţipetele lui Decebal, de vocea gîjîită şi mereu nemulţumită a doamnei Bobescu... Brusc, îşi aminti de maică-sa. Şi-o imagină într-o clipită cu zîmbetul ei cald, cum îi purta de grijă cînd ieşea dimineaţa din casă, cum îl mîngîia cînd se întorcea de la şcoală şi-i punea grăbită masa... Apoi, deodată, îşi strînse fălcile... „Eu acum n-am voie să mă gîndesc la ea, n-am voie să fiu slab !“ Călca apăsat, se lovea de trecători ca un beat. Din clopotnita

bisericii din colț se auziră trei bătăi : era ora cumpărăturilor. „Mihai, te duci la băcănie. iei praf de copt !"

Băcanul ! Da, el voia să angajeze ucenic. Cum de nu și-a adus pînă acum aminte de el ? Poate că postul e tot liber. Își grăbi pasul și nu se opri decît în fața magazinului. Citi firma : **Magazin de delicatese „La Grecul". Ioanis Lefkaros.**

Intră.

Băcanul, care stătuse pe un scaun în spatele tejghelei, se ridică în picioare.

— Cu ce aș putea să vă servesc ?

— Acum cu nimic, domnule Lefkaros... M-ați întrebat odată dacă nu cunosc pe cineva care ar vrea să devină vînzător...

— Și ?

— Cunosc pe cineva care ar vrea să devină vînzător. E un băiat exact ca mine. Vreau să spun, chiar eu aș vrea să mă fac vînzător.

— Te-a dat afară Bobescu ?

— Nu, domnule !... Eu am plecat. Am vrut să învăț meserie. dar acolo pînă acum n-am fost decît în bucătărie... Eram un fel de fată în casă.

— Tu minți !

— Nu mint. domnule... Îi uită numele. Nu mint. Au un copil mic, trebuia să-i schimb scutecele Eu vreau o meserie... Dar dacă dumneavoastră n-aveți nevoie de ucenic. atunci nu vă mai deranjez

Se voia demn. Porni spre ușă.

— Stai mă !... Trebuie să știu de ce ai plecat de acolo. Așa se obișnuiește... Și zici că ai vrea să devii vînzător ?

— Altfel n-aș fi venit aici...

Băcanul ocoli tejgheaua, se apropie de el şi-i puse mîna pe umăr.

— Ştii care e prima datorie a unui vînzător ?

— Nu, domnule !...

— Îţi spun eu : cinstea. Şi de cînd vrei să te angajezi ?

— Chiar de acum.

— Mda, mormăi grecul. Se aplecă spre tejghea şi scoase de acolo un baston negru cu o măciulie de porţelan. Pe urmă, cînd se sprijini de el, Pistruiatul îşi dădu seama că grecul avea un picior mai scurt. Cum de n-a observat asta pînă acum ? Jenat de această descoperire, îşi lăsă privirile în jos. Grecul se rezemă de tejghea :

— Aşa cum ţi-am spus, dacă vrei să devii vînzător, trebuie să fii cinstit. Cinstit şi ager la minte. Trebuie să ştii preţurile pe de rost şi să cunoşti marfa. Ridică bastonul şi arătă spre un sac :

— Ce-i asta ?

Pistruiatul aruncă o privire spre sac :

— Făină.

— Nu ! Făină albă, dublu zero. Şi asta ? arătă spre alt sac.

Pistruiatul cercetă conţinutul celui de al doilea sac.

— Orez.

— Nu ! Orez glasat de import. Şi asta ?

Arătă cu bastonul spre un coş cu stafide.

Pistruiatului îi părea rău că nu ştia nici un adjectiv care s-ar fi potrivit la stafide. Ca totuşi să pară mai preocupat de marfă se apropie de coş, pipăi stafidele cu degetul. Grecul îl pocni cu bastonul peste degete. Lovitura veni atît de brusc încît Mihai se sperie şi ridică tonul :

— De ce ați dat în mine ?

Băcanul zîmbi. Îi zîmbeau și ochii mici, negri, ascunși în orbite.

— Asta e examenul de admitere la un magazin de delicatese. De acum încolo, cînd vei băga mîna într-un sac, îți vei aduce aminte de baston.

Pentru prima oară Pistruiatul folosi vocabularul lui Dorel :

— Capitalist împuțit !...

Și o zbughi spre ușă.

Pe o bancă, într-un parculeț, la o încrucișare de străzi, se opri să-și tragă sufletul. Era răvășit. Chipul tatălui său parcă se desprinse dintr-un boschet. Ba nu. Nu era boschet. Era chiar subsolul casei lor. Îl trimisese mama să-l cheme la masă... Tatăl tocmai terminase de legat un pachet... Desigur, manifeste ; știa bine acest lucru. Avea o lumină în ochi [illegible] liniște calmă pe față. „Da, tata știa întotdeauna [illegible]rea ! Nu l-am văzut niciodată șovăind !" își [illegible]uă de jos un bețișor uscat și-l rupse. Trosnetul sec parcă-l trezi de-a binelea din reverie...

DINSPRE STRADA PRINCIPALĂ se auzea fanfara militară. Sunetele înalte ale alămurilor se strecurau printre case, se amplificau, deveneau stridente. alungite. Pistruiatul porni într-acolo. Știa că era 14 octombrie, plecau voluntarii pe front. Dacă atunci ofițerul ar fi avut inimă, acum era și el îmbrăcat în uniformă, ar fi defilat prin fața atelierului lui Bobescu. Își imagina ce față ar fi făcut Bobescu văzîndu-l militar, dar pe urmă își aduse aminte că, dacă ar fi fost admis, n-ar fi avut de unde să-l cunoască pe cizmar.

Deasupra străzii, între balcoane, erau întinse ghirlande de frunze de stejar și multe steguleț colorate. Gardienii, oamenii de pază cu banderole la braț, îmbrînceau trecătorii să elibereze caldarîmul golit de vehicule.

Voluntarii au apărut din strada primăriei ; în fața lor pășea fanfara, plină de importanță. Din apropiere alămurile se auzeau și mai puternic și, în bătaia soarelui, străluceau la fel ca și clanțele lustruite ale catedralei. Mihai se cățără pe acoperișul unei tarabe, să poată urmări mai bine parada. Plutonul, cu steagul regimentului, condus de un ofițer înalt, cu sabia la șold, urma imediat după fanfară. Steagul era înclinat, franjurile de mătase măturau caldarîmul. Trecătorii aplaudau, strigau „ura" din toate puterile. Striga și Pistruiatul. Agitîndu-se pe acoperișul tarabei, îl descoperi și pe acela care voise să devină tanchist. Era chiar cap de coloană și părea mai înalt decît a fost la recrutare. De pe balcoane, din ferestre, femeile aruncau flori și soldații, nepăsători, le călcau în picioare. În urma companiilor lor, civilii se încolonară și ei și însoțiră pe militari pînă la gară.

Strada, golită, deveni pustie, tristă. Pistruiatul coborî de pe tarabă și se întrebă încotro s-o apuce. Nehotărît, se așeză pe marginea trotuarului lîngă rigolă. Chiar în fața lui pneurile unui camion zdrobiră un buchet de margarete. Petalele albe ca niște fulgi de nea se ridicară în aer apoi aterizară lin pe caldarîm. Mihai urmări jocul petalelor și o tristețe grea, ca o povară, îi apăsă umerii. Se forță să nu plîngă. De la gară se auzeau salvele de tun, iar bubuiturile aduceau mai degrabă cu niște țipete. Soarele coborî în spatele casei de peste drum cînd,

la capătul străzii, apăru un individ îmbrăcat în tricou de marinar care trăgea după el un coș imens de rufe instalat pe niște rulmenți. Lîngă el, cu un buchet de garoafe în brațe pășea o femeie desculță, îmbrăcată cu o rochie lungă de culoarea cărămizii. Aduceau a circari. Individul cu coșul de rufe se opri chiar în apropierea Pistruiatului : părea obosit de efort, se așeză pe coș, își îndreptă șalele, pe urmă scoase din buzunar un muc de țigară. În clipa aceea Pistruiatul îl recunoscu : era bișnițarul din piața de vechituri. Instinctiv vru să se ridice, să fugă, dar se răzgîndi imediat : de ce ? Nici măcar frică nu îi era. Se miră doar că nu-l recunoscuse imediat. Da, desigur, din cauza mustăților. Mai de mult nu avea mustăți, acum și le lăsase lungi, căzute pe oală. Aruncînd o privire spre femeie o recunoscu și pe ea : era tovarășa bișnițarului care peticea cravate. Probabil perioada de ocupație nici lor nu le-a priit. Bișnițarul își aprinse mucul. Văzînd că femeia se rezemase și ea de coș, se încruntă și îi făcu un semn cu capul :

— Atacă !

Femeia, ascultătoare, puse buchetul pe coș, se lăsă în genunchi și începu să adune florile risipite pe caldarîm. Era profesionistă : mîinile îi umblau rapid, selecta pe cele nestrivite, făcea mici grămăjoare și se muta cu îndemînare dintr-un loc într-altul fără să se ridice. După ce curăță o porțiune de drum, se ridică și se apropie de bișnițar :

— Ai spus că muncim **duet.**

Individul ridică privirile spre ea :

— Astăzi lucrezi **solo !**

Femeia se proțăpi în fața lui. Părea foarte hotărîtă. De atîta tîrîș genunchii îi erau roșii ca niște mere ionatane.

— Dacă muncesc numai eu, de ce să împărțim banii pe din două ?

Bișnițarul întinse mîna să scuture scrumul țigării, dar rămase cu gestul suspendat : fața îi trăda mirare.

— Margareto, **mucles** ! Și ca să fie mai convingător, adăugă : La „investiții" nu te gîndești ?

Pistruiatul își ciuli urechile. Femeia nu părea că se gîndește la... „investiții". Bișnițarul continuă s-o lămurească arătînd spre frînghia folosită ca ham :

— Funia de cînepă, coșul... Văzînd că femeia nu schițează nici un gest de încuviințare, se ridică și apăsă pe o pedală : capacul coșului se ridică în sus. Mecanizarea... Și, în special, rulmenții. Dacă mă prindeau cînd i-am demontat, luam două luni...

Femeia nu se înduioșă de această declarație. O ținea pe a ei :

— Am înțeles, vrei să mă exploatezi !...

Bișnițarul se înfurie. Aruncă mucul de țigară la picioarele ei și-i smulse buchetul de flori din mînă :

— Ai spus tu cuvîntul ăsta ? Îți dau transferul, Margareto !

Fără să aștepte răspuns, o împrînci și, văzînd că femeia n-o ia din loc, o lovi cu buchetul peste fund :

— Cară-te am spus !...

Dorind să pară demnă, femeia își ridică fruntea, dar, la o nouă amenințare, o luă la goană. Spuse ceva, dar, din cauza unui claxon, vocea i se pierdu. Rămas singur, bișnițarul vru să se așeze pe coș, dar îl descoperi pe Pistruiat. Ochii i se luminară și,

mereu zîmbind, se apropie de el. Arătă spre marginea trotuarului de lîngă Pistruiat :

— E ocupat ?

— Nu.

Bişniţarul se aşează. Se scotoci după un alt muc, apoi îşi aprinse ţigara. Pistruiatul îl cercetă cu coada ochiului : era puţin ţigănos şi buza de jos îi atîrna ca la un papuaş. La început crezu că din cauza mucului pe care îl ţinea în colţul gurii, dar, privindu-l mai insistent, îşi dădu seama că bişniţarul avea gura croită strîmb. Nasul mare, cărnos, îi dădea o înfăţişare de clovn, iar ochii mici, apoşi, de o culoare nedefinită, aduceau cu nişte bile de sticlă uzate.

Simţindu-se privit, bişniţarul se întoarse spre el :

— Îmi pare bine că te văd. Să mor dacă nu-mi pare bine !... Poate nu mă crezi ? Îmi pare bine, mă... Să ştii că nu sînt mulţi în ţara asta care m-au tras pe sfoară... Tu ai reuşit... Te admir !...

Pistruiatul nu-i răspunse. Şi comisarul regal îi spusese că îi părea bine că a reuşit să tragă pe sfoară trei comisari. Dar comisarul regal nu fusese sincer. Bişniţarul, da.

— Unde ţi-e cîinele ?

„Probabil pentru că nu vede cîinele prin apropiere vorbeşte aşa", gîndi Pistruiatul.

— A dispărut în timpul ocupaţiei.

— Păcat, era un cîine deştept... M-am temut de el ca de dracu !... Mi-a plăcut şi chestia cu manifestele... Puteam să iau zece ani...

Bişniţarul strivi mucul sub bocanc.

— Şi cum te cheamă, pistruiatule ? Că am uitat cum îţi zice !

— Chiar aşa. Pistruiatul.

— Ai nume frumos. Vrei să mă ajuți ?

— La ce să te ajut ?

— Să adunăm florile astea. Făcu un gest larg cu mîna ca și cum ar fi vrut să arate toate florile risipite pe caldarîm.

— Păi ai avut ajutor, de ce l-ai gonit ?

— Ar dura mult să-ți explic... Treaba e mai complicată...

— Ești angajat la primărie ?

Bișnițarul tresări, își ridică sprîncenele, apoi începu să zîmbească :

— Eu angajat ? Am eu moacă de om care se vinde ? Nu, Pistruiatule ! Ceea ce fac eu acum e cea mai mare și cea mai cinstită afacere în care m-am băgat vreodată... Știi ce zi a fost astăzi ?

— Da. 14 octombrie. Au plecat voluntarii pe front. Tu de ce n-ai plecat ?

— Păi eu nu-s militar.

— Și de ce nu te-ai prezentat voluntar ?

— Păi am eu aere de voluntar ? Dar în loc să-mi pui întrebări, mai bine ajută-mă... Îți spun, e o afacere...

Pistruiatul nu întrezărea afacerea în culegerea florilor răspîndite. Întrebă curios :

Bișnițarul începu să explice :

— N-ai nas de comerciant. Azi s-au vîndut toate florile din oraș. Mîine nu se va mai găsi nici măcar o păpădie. Și acum ciulește-ți bine urechile ! Intră în acțiune legea cererii și a ofertei. Mîine cererea va fi mare și oferta ioc. Adică nu ioc. oferta o va face Lampă...

— Dar ăsta cine mai e ·

— Lampă sînt eu. se mîndri bișnițarul.

Pentru el acest nume echivala cu Brătianu. Rosetti, sau alţii ca ăştia.

— Aşa îmi spun prietenii, Lampă.

Pistruiatul culese de jos o floare strivită :

— Şi crezi că vei putea vinde florile astea călcate în picioare ?

— Să le vezi mîine recondiţionate. Dar chiar aşa obosite cum sînt, e o mare afacere. Te iau tovarăş, vrei ?

— Nu. Ai avut un om, de ce l-ai gonit ?

— Pe Margareta ? Păi ea era coaptă pentru o despărţire. Voia muncă puţină, bani mulţi şi, pe deasupra... dar asta o priveşte pe ea... Într-o întreprindere serioasă, munca se divizează : unul culege, altul recondiţionează, altul vinde. Te mai întreb o dată, mă ajuţi ?

Îşi aprinse un alt muc.

Pistruiatul n-avea încredere în afacerea cu florile. Răspunse sec :

— Nu.

— Atunci de ce stai aici ? De ce nu te duci acasă ?

— Unde ?

Lampă se întoarse spre el. Părea mirat.

— Păi ce, eşti de capul tău ?... Bătrînii ?

— Au murit în bombardament.

Lampă, care nu se aşteptase la acest răspuns, îşi muşcă buzele, apoi spuse mai mult pentru el :

— De, oamenii mai mor... Dar undeva tot stai ?

— Am stat. La o mătuşă care avea mai multe iconiţe decît mîncare. I-am spus că plec la armată...

— Să ştii că-mi placi. Şi unde dormi ?

— Acasă printre dărîmături.

Lampă stinse mucul cu o eleganță de parcă ar fi fost regele RMS :

— Eu te-aș invita la mine, dar știi, am o locuință flotantă. Și dacă nu sînt atent, mă pot trezi la Timișoara, ori la Oradea...

— Nu înțeleg !

— M-am mutat într-un vagon de marfă în gara triaj. De încăpătoare e încăpătoare, e de cinșpe tone. Am băgat și o sobă canadiană în el să-mi fac un ceai. Dar, din păcate, nu poți avea încredere în chefereul ăsta ! Ăștia fac manevre cînd nu te aștepți... Dar spune-mi, casa voastră e chiar atît de bombardată...

— Vino să vezi.

— Ai să rîzi, vin.

O birjă hodorogi pe caldarîm : birjarul, gras și buhăit, dormita pe capră. Gloaba obosită călca lenș, mai mult din inerție.

— Spune mă, Pistruiatule, tu ai mîncat ?

— Nu prea.

— Nici eu. Am un mic capital. Scoase din buzunar niște monezi de metal. Dar asta e tot. Și pentru că m-ai invitat la tine, îți fac încă o dată propunerea : Ajută-mă ! Dacă nu ne apucăm de treabă, florile se calcă în picioare... Le adunăm, mergem să mîncăm pe urmă, acasă, la tine. Ne înțelegem sau nu ?... Ar fi păcat să pierdem o șansă.

În mai puțin de o oră Pistruiatul adună toate florile care i se păreau că pot fi recondiționate. În acest timp, Lampă cumpără mezeluri și o jumătate de pîine neagră, aproape caldă. Cinară chiar pe cos. Pistruiatul, flămînd, înfulecă substanțial, ca la nuntă și Lampă îl privi blînd. Simți chiar nevoia să-l mîngîie pe cap, dar se reținu.

În drum spre casă se căzniră mult ; rulmenții de sub coș erau mici, se împotmoleau în toate hîrtoapele. Pe întuneric, dărîmăturile păreau sinistre. Dar, spre mirarea lui Mihai, Lampă nu părea dezamăgit :

— Nu aduce cu castelul Peleș, dar are o mare calitate : nu e construită pe roți... În orice caz, chiar dacă dormi mai mult, te trezești tot aici.

— Surpriza nu constă decît în tavan...

— Poate să ne cadă în cap ?

— Cine știe...

— Ei, că doar n-om fi noi cei mai ghinioniști oameni din Arad !

Lăsară coșul în curte și intrară în casă pe sub niște grinzi care, ca prin minune, rămăseseră întregi. Bîjbîind prin întuneric, Lampă se lovi de un scaun răsturnat, apoi de niște cărămizi. Pistruiatul îl văzu că se ține de picior :

— Te-ai lovit ? Imediat își dădu seama că întrebarea era stupidă, dar nu mai avea ce face. Lampă îi răspunse sec :

— La un singur picior. La stîngul. Mă, tu n-ai lumină ?

— Am o lampă de petrol. Dar n-am chibrituri.

Lampă îi întinse cutia de chibrituri.

— Fă lumină, că mă doare țurloiul.

Pistruiatul se chinui mult pînă reuși să aprindă lampa. Sticla era murdară, nu dădu decît o lumină părelnică, asemenea unui opaiț. Nici el nu mai fusese de mult pe aici : praful de moloz se așternuse peste mobilă, pe covorul aruncat într-un colț, peste cărămizile risipite aiurea. După ce Pistruiatul șterse sticla lămpii și camera se lumină de-a binelea, Lampă inventarie încăperea. Părea satisfăcut.

— Stai bine, prietene ! Şi, neprimind nici un răspuns, adăugă : Dar se vede că n-ai experienţă. Ştii cu ce m-am ocupat eu în tinereţe ?

— Nu.

— Am aranjat interioare. Oriunde am locuit, la Văcăreşti, la Gherla, am avut apartament clasa întîi. Toţi mă invidiau. Ştii ce se poate face din acest bordei ? Un palat !

— Nu cred. Dacă ne-am osteni, poate am reuşi să facem un morman de cărămizi şi o stivă de scînduri. Lampă îşi căută un loc mai ferit şi se aşeză : îşi mîngîie piciorul lovit şi se întoarse spre Pistruiat.

— Să ştii, eu nici acolo n-am fost atît de pesimist ca tine.

Pistruiatul se apropie şi se aşeză lîngă el.

— Unde acolo ?

— La zdup.

— Ce-i aia **zdup** ? întrebă Pistruiatul nedumerit.

— Nu ştii ? E un fel de hotel obligatoriu, cu singura deosebire că acolo, în loc de perdele, ai gratii.

— Tu ai fost închis ? Pentru prima oară îl privi cu teamă.

Lampă zîmbi îngăduitor :

— De foarte puţine ori. După cum rostea cuvintele părea că discută despre un lucru foarte obişnuit. Mai găsi o ţigară mototolită în buzunar, o îndreptă, o răsuci la un capăt să nu-i curgă tutunul şi o aprinse tacticos. Fuma elegant şi-şi ţuguia buzele cînd sufla fumul. Părea umblat. Pistruiatul se retrase de lîngă el ca şi cum, de la distanţă, l-ar fi putut privi mai bine. Îl rodea curiozitatea :

— Aşa-i că e rău la închisoare ?

Fără să ştie de ce, aştepta o confirmare.

— Aşa şi aşa ! răspunse tot în zeflemea Lampă.

Își masă piciorul rănit. Mă deranja meniul de dimineață : supă de chimen cu palme.

Pistruiatul încercă să și-l imagineze îmbrăcat în haine vărgate ! Poate s-a obișnuit și de aceea poartă tricoul de marinar cu dungi. Ar fi fost mult mai bine, dacă nu s-ar fi adunat cu el ; cine știe în ce chestii e încurcat și poate că e urmărit de poliție. Dar dacă nu e numai un simplu hoț, ci umblă și cu cuțitul ? La gîndul acesta se cutremură. Îl întrebă :

— Și de ce ai fost închis ? Îl privi cu atenție să-și dea seama dacă minte sau nu.

Lampă îi răspunse fără să-și ridice privirile de la piciorul lovit :

— Am călcat decretul numărul cinci.

— Și ăsta ce mai e ?

Mirat, Lampă ridică ochii spre el :

— Tu nu cunoști cele zece porunci ?

Cum nu ? Învățase doar la școală și le auzise de sute de ori de la mătușa Veronica. Dar care o fi a cincea ?...

Lampă nu-l lăsă să se frămînte prea mult :

— A cincea sună cam așa : Nu fura !

— Ești hoț ?

— Asta e prea mult spus ! Uneori am pus mîna unde nu trebuia. Dar nu eram un profesionist propriu-zis ; odată doar am avut o treabă mai serioasă de unde mi se trage și porecla. Am găsit un vagon nesigilat. Ce crezi că era în el ?

— De unde să știu ?

— Nici eu n-am știut. Lăzi. Le-am descărcat și, cînd m-am uitat în ele, am găsit **lămpi de gaz.** Luni de zile am vîndut lămpi pe la tîrguri. Cînd au dat de urma mea, mai aveam vreo două duzini. Poate

nici atîta. Doi ani am primit și un nume. Îți place Lampă ?

— Sună caraghios.

— Mie mi se pare la fel. Dar numele nu ți-l alegi singur.

— Și acum mai furi ?

— Nu vezi, m-am reprofilat pe flori. Tu, Pistruiatule, dacă ești deștept și mă asculți, noi ajungem departe. Aranjăm și casa. Dar pentru asta ne trebuie bani și, deocamdată, nu văd altă soluție decît florile. Le recondiționăm și, de mîine, începi să le vinzi. Pe tine nu te întreabă de autorizație...

— Și ca să vinzi flori îți trebuie autorizație ?

— La oamenii mari... Copiii n-au nevoie de ea. Ești de acord ?

Acum, seara, Pistruiatul n-ar fi vrut să se încontroze cu el. Mai ales că aveau să doarmă împreună. Spuse un „da", dar nu foarte convingător.

— Atunci e bine. Să știi că eu am fost închis, dar cuvîntul meu de onoare e cuvînt de onoare.

— Al meu e la fel. Dar trebuie să-mi promiți ceva...

— Cu dragă inimă.

— Să nu mai calci niciodată **decretul numărul 5.**

— Îți jur, zîmbi Lampă. Ridică două degete spre tavan. Și ca prieten chiar te rog, dacă s-ar întîmpla să pun mîna unde nu trebuie, să mă denunți.. Ai această dezlegare din partea mea. Bate palma !

DUPĂ CE LAMPĂ aranjă florile pe tarabă, după o metodă știută numai de el, le stropi cu apă să pară mai proaspete. Un timp le contemplă ca pe

o operă de artă și un necunoscător ar fi jurat că îi pare rău că se desparte de ele. Totul i se păru în regulă, nu lipseau decît cumpărătorii.

— Dacă te-ai duce, din curiozitate, spuse Pistruiatului, să cercetezi vitrinele florăriei Dacia de pe bulevard, ai avea o surpriză : sînt goale. Și acum fii atent : la tocmeală nu lași decît o jumătate de franc. Atît. Și numai atunci dacă e un client serios și cumpără un buchet întreg. Știi textul ?

— Știu.

— Atunci e bine. Și dacă îl cînți, ca și țigăncile, ești mare. Dacă nu vindem marfa pînă la prînz, dăm faliment. Nenorocitele astea de garoafe se ofilesc. Hai, atacă !

Lampă rămase în apropierea tarabei să asculte textul Pistruiatului. L-au compus împreună încă ieri seara :

— Ia garoafa, doi lei firul, ia garoafă ! Margarete pentru fete, doi lei firul ! Din proprie inițiativă Pistruiatul adăugă : „Hai, neamule !“

— După cum cînți, spuse admirativ Lampă, ai putea să te angajezi și în corul mare al catedralei.

Cu tot textul cîntat, cumpărătorii nu se înghesuiră. Din cînd în cînd doar, dacă țipa mai tare, cîte un trecător tresărea, arunca o privire spre tarabă, apoi își vedea de drum. Cu fiecare minut ce trecea îi scădea entuziasmul. Ieri seara, înainte de a adormi, își imaginase acest moment : vedea coadă în fața tarabei și buzunarele doldora de bani. În cele din urmă, un domn negricios, îmbrăcat elegant, se opri în fața lui. Pistruiatul era convins că are de a face cu primul cumpărător și îi împinse în față un buchet mare de garoafe.

— Hai, neamule, ia garoafa, doi lei firul !

Individul însă nu-i dădu nici o atenţie : puse mîna pe umărul lui Lampă şi începu să zîmbească. Avea dinţi mari galbeni de nicotină.

— Ce faci, Lampă ?... Nu te-am văzut de un an...

Lampă se întoarse spre el, îl recunoscu şi-i zîmbi :

— Ce bine îmi pare că te văd, Achime !... Arăţi bine, eşti elegant !

— Lasă asta... Ce faci ?

— Nu vezi, arătă spre tarabă. Am deschis o florărie... Tu cînd ai ieşit ?

— Prea vrei să le afli pe toate... Vino la **Astoria,** am o masă reţinută...

— Păi vin, cum să nu vin ?! Se întoarse spre Pistruiat: Fii pe fază, meştere, şi să nu te mişti de aici pînă nu mă întorc.

LA TERASA ASTORIA, Achim avea într-adevăr o masă reţinută. Îl aşteptase, acolo, Isabela, logodnica lui, o femeie tînără, fardată, îmbrăcată fistichiu. Avea ochi mari, miraţi şi părea proastă. Achim, binecrescut, făcu prezentările.

— Isabela, logodnica mea. Fii atentă, fă, că te introduc în lumea bună. Dumnealui e Lampă, ţi-am vorbit de el : Gherla, zeamă de varză..

Isabela dădu din cap, întrebă cît e ceasul, apoi îşi aprinse o ţigară americană.

— Asta e, continuă Achim, care mi-a dat pardesiul, cînd m-am eliberat... Un pardesiu în februarie face cît două şube cînd n-ai pe tine decît o singură cămaşă.

Isabela rîse :

— Acum nu e februarie...

Era convinsă că spune ceva hazliu. și se înșurubă în scaun.

Achim strînse din fălci.

— Nu te mai fîțîi !

Isabela rîse, apoi își tamponă nasul cu o pudră galbenă.

— E cam aiurită, se scuză Achim față de Lampă. Stai jos ! Lampă se așează sfios, era prost îmbrăcat pentru Astoria.

— Ce bei, Lampă ?

— Ce să beau ? După cum sînt îmbrăcat, bere.

Achim făcu semn unui chelner și comandă două halbe.

— Vezi să aibă guler, că ți le torn în cap. Și doamnei o regală... Ai venit ?

Siguranța lui Achim îl intimidă pe Lampă. Privea fața de masă, degetele lungi, albe ale Isabelei. Achim îl ghici :

— E de familie bună, păcat că nu stă bine cu Sorbona... Taică-su a avut fabrică de mărțișoare... Spune și tu, Isabela !...

Isabela zîmbi și se interesă din nou cît e ceasul.

Achim dădu din mîini a lehamite.

— De ce nu-i spui cît e ceasul ? întrebă curios Lampă.

— Pentru că, oricît ar fi ceasul, ea ar spune că are treabă și pleacă. Uneori o caut după aceea două zile. Se întoarse spre Isabela... Azi ceasurile nu funcționează...

Această declarație o liniști puțin. Zîmbi și făcu două gropițe.

— Tu nu asculta, Isabela, nu vezi că vorbim despre lucruri importante... Numără pînă la o mie și să nu te încurci... Cît vine după 722 ?

— 723.

— Bravo, Isabela !... Încearcă să numeri în gînd.

— Tu cînd ai ieșit ? întrebă Lampă ca să schimbe discuția...

— Acum vreo cîteva săptămîni, cînd au venit nemții... Să le dea Dumnezeu sănătate ! Doi iepuri am împușcat ! M-am eliberat și am terminat și cu războiul...

— Și ce-i cu asta ?... Ești soldat ?

— Nu-s soldat, măi, dar pe vreme de război legile sînt severe... Înainte, pentru o duzină de ceasuri, primeam trei luni... Acum tot pentru o duzină primesc doi ani... E o diferență... Și eu nu prea mai am ani de risipit aiurea... Eu trebuie să lucrez...

— Zici că ai ieșit acum cîteva săptămîni. Cum te-ai redresat atît de repede ?

— Eu n-am timp de pierdut, măi Lampă... În primele zile m-am reprofilat... M-am făcut pescar...

— Optzeci și patru, spuse Isabela cu voce tare și-și ținu buzele a plîns.

— Optzeci și cinci, o ajută Achim... Hai, continuă !... Te deranjează zgomotul ?

— Da. Optzeci și șapte, optzeci și opt...

— Pune vată și ia-o de la început !

Isabela scoase vată din poșetă și-și astupă urechile. Părea mulțumită.

— Și cum ziceam, reluă Achim, m-am făcut pescar...

— Înțeleg, spuse neconvins Lampă. Să ai timp să meditezi... Platon.

— Platon ? se miră Achim... A, da, gardianul de la Gherla...

Lampă îşi aduse aminte de discuţiile avute cu Achim la Gherla. Achim, în afară de cîteva pagini din **Biblie**, nu citise nici o carte şi, în materie de filozofie, era ca un baston.

— Nu. E vorba de un alt Platon, tu n-ai de unde să-l cunoşti. Spune !...

— Zic, mi-am luat o undiţă.

— Şi te-ai dus la malul Mureşului.

— Nu, Lampă ! Am colindat străzile. Unde vedeam o plapumă, o pernă la fereastră, aruncam undiţa. Dar afacerea, dragă, e tot sarea. Duci un vagon de sare la Budapesta şi te întorci cu un vagon de becuri. Frontiere nexam, solďaţii înaintează şi noi după ei.

— Nu mă bag în chestii din astea cu frontiere. Curtea Marţială, Tribunalul militar, Consilii ad-hoc, nu frate-meu... Afacerea e aici în oraş...

Achim îl privi cu dispreţ :

— Te dai la fund cu florile, Lampă.

— Dar n-am de-a face cu poliţia. Vremurile sînt tulburi.

— Tocmai bune de pescuit... Uite-te la mine. Ieri eram încă dezbrăcat ca tine... Azi sînt un domn...

— Şi de unde lovele ?

— De la fraţii Kruger.

— Dar ăştia cine mai sînt ?

— Kruger, magazinul de confecţii. I-am vizitat azi noapte. Destul de bine aprovizionaţi... N-am luat decît şase costume... N-am avut nici un ajutor. De aia te-am căutat.

Achim descoperi că Isabela aruncă priviri provocatoare spre un domn îmbrăcat într-un costum în carouri. O întoarse cu fața spre el și o amenință cu degetul :

— Unde ești ?

— La 314.

— Dacă greșești, te plesnesc.

— M-ai căutat ? întrebă neîncrezător Lampă. Credeam că ai dat întîmplător peste mine.

— Pe dracu ! Am dat sfoară în țară. Cineva m-a trimis în gara triaj, dar acolo n-am găsit decît pe una Margareta...

— Și chiar vrei să lucrezi cu mine ?

Achim foarte sigur de el goli halba :

— Dacă te mai cizelezi puțin.

— Nu știu, mărturisi Lampă. N-am mai lucrat de mult. Își privi mîinile, pe urmă își aduse aminte de Pistruiat. Spuse mai mult pentru el. Aș vrea să-mi refac viața...

— Ești sentimental și tîmpit ! Făcu semn chelnerului și mai comandă un rînd de halbe tot cu guler.

— Poate, se justifică Lampă. Dar am un prieten, un puști, și i-am promis că mă îndrept.

— Ei și ?

— Nu e chiar așa. Băiatul e orfan. N-aș vrea să ajungă ca mine.

— 522, interveni Isabela.

— Ia-o de la început, se răsti Achim la ea. Ia-o de la început ! Tot cu un ton ridicat se întoarse spre Lampă : Ar trebui să te călugărești ! În orice caz mai gîndește-te ! Te caut diseară. Ai adresă ?

— Am. Semaforului 2.

PISTRUIATUL n-avea stofă de comerciant. Ori vocea îi era prea stridentă, ori oamenii nu aveau nevoie de flori, ori marfa era prea alterată. Trecuse de prînz şi nu vînduse decît cîteva buchete. Unul unei doamne cu două rînduri de ochelari, probabil nu-şi putea da seama de starea florilor, un altul, unui ofiţeraş elegant şi în rest cîte un fir, două unor persoane îmbrăcate în doliu.

Tocmai băteau clopotele de prînz la biserica ortodoxă cînd apăru Dorel. Avea în mînă o găleată cu pap şi sub braţ o mulţime de afişe colorate. Îl văzu pe Pistruiat în spatele tarabei, căscă ochii mari, era convins că are vedenii.

— Ce cauţi aici ?

— Nu caut nimic. Vreau să vînd flori... Tu nu eşti amator ? Doi lei firul...

— De flori îmi arde mie ?!... De ce n-ai venit ieri ?

— Unde să fi venit ? Mi-ai spus ceva ?

— Da, am vrut să te anunţ şi am uitat... Îmi pare rău. Te-ai angajat la florărie ?

— Nu. Dorel. Sînt proprietar...

— Păi ai spus că vrei să te angajezi ucenic.

— Da. Am şi fost. După cizmărie m-am angajat la un magazin de delicatese. Dar şeful m-a bătut fără pricină. L-am înjurat şi am plecat...

— Vezi. dacă ieri ai fi fost la gară. am fi putut vorbi cu tovarăşa Prodan.

— S-a întors tovarăşa Prodan de la Bucureşti ?

— Da. A întrebat de tine. Dacă i-ai fi povestit cele întîmplate. ea ar fi putut da totul la ziar.

— Şi dacă ar fi dat la ziar, uitam de bătaie ?

— Mă. Mihai, tu te gîndeşti numai la tine...

— Da la cine să mă gîndesc ?!...

— Eşti prost ! Se aplecă să-şi ridice găleata.

— Unde te grăbeşti ? vru să-l reţină Pistruiatul, dar Dorel era hotărît să plece.

— Mă duc să pregătesc o acţiune de afişaj. Liberalii au aruncat o mulţime de manifeste în cartierul gării. Trebuiesc contracaraţi.

„Contracaraţi" era un cuvînt nou pentru Pistruiat, dar trebui să recunoască, suna frumos în gura lui Dorel. Ar fi vrut să-l întrebe şi de profesoara de istorie, dar de după colţ apăru Lampă. Privi chioriş spre tarabă şi, cînd îşi dădu seama că tînărul cu găleată în mînă nu e cumpărător, se apropie şi-l îmbrînci :

— Circulă bă, că ne strici afacerea !

Dorel vru să-l înfrunte, dar, văzîndu-l prea solid, se răzgîndi şi plecă fără să salute. Lampă luă castronaşul cu bani.

— Asta e tot ce ai vîndut ?

Pistruiatul, supărat de acel „circulă bă", îi răspunse obraznic :

— Cine-i prost să cumpere flori obosite !

— Ia te uită ! ne pricepem şi la comerţ ! Ce a vrut puştiul ?

— Vrea să contracareze o acţiune a liberalilor. Sublinie cuvîntul „contracareze". M-a chemat la afişaj.

— Pentru cine ?

— Cum pentru cine ? Pentru partid !

— Pentru comunişti ?

— Da.

— Păi ăştia nu plătesc nimic. N-au bani... Ţărăniştii şi liberalii da. Şi dau gras.

— Da, dar ei sînt reacţionari.

— Mă, tu mă sperii cu atîta cultură !

Răsturnă mărunțișul în palmă și-l vîrî în buzunar.

— Și partea mea ? întrebă Pistruiatul.

— E aici, își arătă Lampă buzunarul. Sîntem tovarăși, ce dracu ! Împărțim frățește.

— Nu e mai bine dacă facem jumătate, jumătate ?

— Mă șmecherie ! Brusc luă o hotărîre : Aruncă florile de pe tarabă în coș. Sper, aici n-o să umble nimeni. Mergem acasă. O să avem oaspeți...

— Oaspeți la noi ?

— Da, ce te miri ? Sîntem oameni de lume !

— Și unde o să-i așezăm ? Pe jos ?

— N-ai tu nici o grijă... De aia ne ducem să facem pregătirile.

— Și cine ne vizitează ? Tot unul care calcă decretele ?

— Un domn, mă ! Unul care, cînd vrea să se îmbrace, nu ia un costum, ci șase. Ai să-l cunoști...

În drum spre casă, Pistruiatul se opri în fața băcăniei lui Lefkaros.

— Vezi, Lampă, dacă băcanul ăsta ar fi fost un om corect, noi nu ne-am fi cunoscut.

— Cum adică ?

Pistruiatul îi povesti pe scurt pățania cu vînzătorul.

— Și nu i-ai spart vitrina ? întrebă mirat Lampă, dar întrebarea aducea mai mult a concluzie.

— Cum să-i sparg vitrina ?

— Cu un pietroi. Cum adică, el are voie să te bată fără să i se întîmple nimic ? Și ca să-ți dovedesc că-ți sînt prieten, îmi iau angajamentul să-l sancționez eu. Așteaptă-mă afară. Intră în magazin.

Sigur pe el Lampă se opri în ușă, cercetă încăperea apoi, cu pași legănați, se apropie de tejghea.

Grecul arboră un zîmbet profesional şi întrebă politicos :

— Cu ce aş putea să vă servesc ?

Lampă, ca şi cum n-ar fi fost definitiv decis, cercetă şi rafturile apoi se rezemă de tejghea şi întrebă cu un ton oficial :

— Orez aveţi ?

— Avem. Acolo, arătă grecul spre un sac.

În drum spre sac, Lampă gustă o măslină şi scuipă sîmburele pe podea. Grecul îl urmări cu atenţie. Lampă vîrî degetele în orez ca un cunoscător în materie şi întrebă foarte serios :

— Glasat ?

— Vai de mine ! se lamentă grecul. Glasat de import.

Lampă strecură orezul printre degete. Boabele se risipiră pe podea. Grecul făcu un pas înainte. dar Lampă îl opri cu o singură privire :

— La asta spui dumneata **glasat ?**

Întrebarea veni din senin. Grecul făcu o grimasă. Cumpărătorul îl îngrijoră.

— Ce neobrăzare ! continuă Lampă şi bătu cu pumnul în tejghea. Asta e orez de import ? Mă duc la Comisia locală să trimită poliţia economică !... Se ambală : La orezul acesta spui dumneata **glasat** ?! Nu ţi-e ruşine ?!... Soldaţii mor de foame pe front şi dumneata spui la orezul acesta **glasat** ?!...

Grecul se sperie :

— Vă rog, ştiţi, eu cum să vă spun...

— Probabil înşeli şi la cîntar !

— Nu, domnule !... Şi orezul, pe cuvîntul meu de onoare, avea etichetă de import. Scria **glasat**... Dar pînă ajunge marfa la noi, aici în provincie...

— Te pomeneşti că e de furat !

— Nu, domnule ....

— Vrei să verific chitanțele ?... Sau mai bine vedem cum îți bate cîntarul... Ia măsoară două kilograme să văd... Dar repede că n-am timp de pierdut !...

Grecul apucă o pungă și cîntări cu belșug două kilograme de orez. Lampă luă punga și-o mai cîntări o dată.

— De cîntărit cîntărești bine... Puse punga pe tejghea. Ia pune în pungă și obolul pentru ăia de la poliția economică... Ei sînt necruțători, nu ca mine...

Grecul deschise sertarul casei și luă cîteva bancnote maronii de cinci sute și le vîrî în pungă.

— Sper să le ajungă, mormăi Lampă. Și-ți dau un sfat, domnule ! Să nu mai spui nimănui că ai orez glasat. Și să știi, că e ultima oară cînd mai trec cu vederea. La revedere !

Grecul rămase nemișcat, de parcă ar fi fost bătut în cuie. Îl trecură nădușelile apoi, cînd auzi ușa închizîndu-se în urma lui, răsuflă ușurat. Scăpase destul de ieftin la acest control.

— Și ce a spus băcanul ? întrebă Pistruiatul cînd Lampă îl ajunse din urmă.

— Mi-a spus că i-a părut rău că te-a lovit. Și să știi, nu sînt chiar atît de răi capitaliștii. Uite ți-a trimis ca despăgubire două kilograme de orez. Glasat. Mi-a dat și prețul vitrinei pe care n-am spart-o. Bei un spriț ?

— Nu.

— Dar un sifon ?

— Sifon beau.

— Atunci facem un mic ocol și trecem pe la Halta veche.

PISTRUIATUL era pentru prima oară într-o cîrciumă în calitate de consumator ; mai fusese și altădată, trimis de taică-su după un kilogram de „risling" și două sifoane, dar niciodată pînă atunci n-a stat la o masă. De multe ori însă își închipuise că, bărbat în toată regula, se va duce la restaurant. Ce nu-și putea însă imagina era faptul că va trebui să consume vin. Pentru el vinul nu avea nici un gust sau în orice caz nu un gust care să-l îmbie. Dacă ar fi depins de el, ar fi ordonat ca în toate cîrciumile să se vîndă și sirop.

Pistruiatul cerceta localul ; i se păru că erau prea multe mese, prea multe oglinzi și foarte mult gunoi. Podeaua nu văzuse mătură de cel puțin o săptămînă.

Lampă era cunoscut în local. Proprietarul, un bărbat mărunt, cu priviri ascuțite, îl salută încă de la intrare :

— Am onoarea, domnule Lampă !

Lampă însă nu-l învrednici cu răspuns, privi în jur, apoi își alese o masă lîngă perete și se așeză cu dichis ; curăță scaunul, fața de masă și adună toate paharele în coșul de pîine.

— De ce ne-am așezat tocmai aici lîngă perete ? întrebă Pistruiatul.

Ar fi vrut să stea în mijlocul încăperii să-l vadă toată lumea.

— Dacă ai observat că m-am așezat lîngă perete e bine. Înseamnă că ai spirit de observație. Într-un birt ca ăsta trebuie să-ți alegi un loc strategic... înțelegi ?

— Da. Dar spune-mi de ce nu l-ai salutat pe proprietar. A fost foarte amabil !

— A fost la fel de amabil ca şi cu restul clienţilor şi apoi, la oameni de mîna a doua, dacă le dai prea multă importanţă, îţi pun fel de fel de întrebări. Şi, în afară de asta, Cartof, sau naiba mai ştie cum se numeşte, e cel mai lacom dintre cîrciumari. N-are decît vin îndoit şi sifoane răsuflate.

— Şi atunci cum are clienţi ?

— Din cauza poziţiei geografice. La Halta veche fac haltă şi cei care vin şi cei care se duc la gară. E în drumul muncitorilor de la fabrica de textile şi a celor care lucrează la depou.

Se apropie un chelner cu un singur ochi ; părea obosit, plictisit. Avea halatul murdar şi nişte bocanci soldăţeşti plini de noroi.

— Cu ce vă servim, domnule Lampă ? Puterea ursului, un cabernet ca sîngele sau o fetească ?

— Jumătate fetească şi un sifon. Sifonul să fie rece. Şi încă ceva. Cînd aduci paharele, să nu bagi degetele în ele. Sînt foarte sensibil, mă înţelegi, nu ?

Pistruiatul aruncă o privire spre mîinile chelnerului : avea unghiile îndoliate. În gînd îi mulţumi lui Lampă că îi atrăsese atenţia să nu-şi vîre degetele în pahar.

Chelnerul nu protestă, clipi tîmp ; avea pleoapele roşii, congestionate. Plecă umil, apoi reveni repede, puse sticlele pe masă şi se retrase într-un colţ să moţăie.

Lampă îşi turnă în pahar şi-l înnădi, cu sifon, apoi se întoarse spre pistruiat, ca şi cum ar fi vrut să spună ceva. dar se răzgîndi şi horpăi din vin

— Ai vrut să-mi spuí ceva...

— Eşti ca Mafalda... M-ai ghicit... Ascultă, puştiule, odată, cînd o să am bani mulţi, am să te duc

într-un restaurant adevărat. Acolo chelnerii au hainele şi mîinile curate şi te întreabă aşa : „Mai doriţi ceva, domnule ?“ Şi cînd ridici un deget, îţi aduc coniac franţuzesc. Termină fraza şi privi în gol. Pistruiatului i se făcu milă de el.

— Tu n-ai rude, Lampă ?

— Nu prea. Am crescut într-un azil.

— Şi părinţii ?

— N-am avut. Adică nu i-am cunoscut. Am fost găsit într-un vagon de clasa a treia între Bucureşti şi Arad. De scutece, pe un petec de hîrtie prins cu un ac de siguranţă, părinţii mi-au lăsat doar numele : Cristinel. Zîmbi trist. Ce nume caraghios !... Auzi, Cristinel !... Cu numele ăsta nu te poţi face nici măcar farmacist...

— Cum, farmaciştii au nume speciale ?

— Nu fi tîmpit !

— Şi cine te-a găsit ?

— Femeia de serviciu, care mătura vagoanele. M-a dus la azil. Bău un şpriţ. apoi privi atent desenele de pe faţa de masă. Pistruiatul aştepta ca Lampă să continue, dar acesta părea că încheiase discuţia. Pistruiatul insistă :

— Şi cît ai stat acolo ?

— Mult. Nici nu mai ştiu cît. Ştiu doar că o dată de două ori pe an veneau acolo oameni şi-şi luau copil de suflet... Pe mine nu m-a ales nimeni. niciodată...

— De ce ?

— De unde să ştiu ?! Îmi amintesc că, într-un an, n-a mai rămas la azil decît un singur copil : eu. Ceilalţi au fost daţi, alţii au crescut şi au fost trimişi la meserie. Era iarnă, cutreieram de unul singur dormitoarele şi plîngeam. Ştiu precis că era

duminică şi, ca niciodată pînă atunci, au venit vreo patru familii să-şi ia moştenitorii. „Acum e momentul ! mi-am zis. N-au de unde alege !“ M-am dus repede în dormitor, m-am spălat, m-am pieptănat frumos cu cărare şi aşteptam să fiu luat. Îmi imaginasem fel de fel de părinţi : şi mai săraci, şi mai bogaţi, şi mai graşi, şi mai slabi. Spun, au venit să mă vadă şi eram ferm convins că mă admiră. Unul, un domn îmbrăcat cu palton cu guler de blană, chiar m-a mîngîiat, apoi a intrat la director. Eram convins că mi-am găsit părinţi. N-am mai avut răbdare să aştept terminarea discuţiilor din cancelaria directorului, m-am dus şi mi-am luat paltonaşul de iarnă. Noul părinte era încă în biroul directorului. M-am apropiat de uşă şi am tras cu urechea. Ala care trebuia să-mi fie tată tocmai spunea :

— Şi numai pe ăsta cu gura strîmbă îl aveţi ?

— Numai pe el.

— Bine, atunci am să trec pe săptămîna viitoare. Poate o să am de unde alege.

— Aşa am rămas fără părinţi ! încheie povestirea Lampă. Se uită în fundul paharului ca şi cum ar fi văzut ceva interesant acolo.

Pistruiatul îl privi atent ; gura i se părea mai strîmbă ca de obicei.

— A fost rău la azil ?...

— Mai rău a fost la Casa de corecţie.

La masa vecină căzu un pahar şi se sparse în bucăţele. Chelnerul chiar privi într-acolo, dar nu se sinchisi să adune cioburile.

— Dar la Casa de corecţie cum ai ajuns ?

— Cînd am împlinit cincisprezece ani, s-a adunat consiliul azilului să-mi aleagă o meserie. M-au întrebat şi pe mine, dar eu nu ştiam ce voiam să fac.

Le-am spus că vreau ce vor dumnealor. M-au dat la întreprinderile comunale de ecarisaj.

— Dar asta ce fel de meserie e ?

— Hingher. Aia care prind cîinii vagabonzi.

— Păi asta e o meserie ?

— Bineînțeles. Spun m-au dat la hingheri. În cîteva luni am descoperit dedesubturile meseriei. Afacerea era să prinzi cîini de rasă care se răscumpărau. Odată, am prins un șoricar. Am avut ghinion. Șoricarul era al unui maior. A chemat poliția, a făcut tămbălău, iar eu m-am mutat cu domiciliul la Casa de corecție. Trei ani am stat acolo. Își ridică privirile și se uită fix într-un loc. Îi vezi pe ăia ! Arătă cu bărbia spre colțul celălalt al încăperii.

Mihai privi într-acolo și văzu doi oameni : unul bărbos cu haine jerpelite și un altul în uniformă de comisar.

Omul cu barbă i se păru cunoscut : îl mai văzuse, de asta era sigur, dar la repezeală nu știa de unde să-l ia. Celălalt, în uniformă, era străin pentru el. Nu-l mai văzuse niciodată.

— Nu mai căsca gura la ei !... îl trase Lampă de mînecă. Comisarul se numește Chiriac și lucrează la intervenții. Cînd se anunță un furt, hop ! apare Chiriac. E un om așa și așa : îl poți cumpăra cu doi poli.

— Și celălalt ?

— Și el e comisar. Sau mă rog, a fost comisar. Vestitul Potra.

— Eu de ce nu-l cunosc ?

— Probabil nu ți-a fost prezentat.

— Am vorbit serios. I-am cunoscut pe toți comisarii.

— Ce vorbești ?... Asta, Potra, a lucrat la politic...

— Pe cei de la politic i-am cunoscut : pe Bălan, pe Bota, pe Zisu și chiar și pe comisarul regal, pe domnul Comănescu...

— Bravo ! Ai avut relații, n-am ce spune ! Potra ăsta a fost omul forte al comisarului regal. Niciodată n-o fost văzut în uniformă. Apărea numai în cazuri grave și totdeauna în civil, să nu bată la ochi. Era șeful secției politice...

— Eu totuși l-am văzut undeva...

— Păi, dacă te-ai învîrtit pe lîngă comisarii din oraș oi fi avut ocazia. Știu de ce nu-l recunoști. Și-a lăsat barbă, să nu fie recunoscut. De aceea. Eu n-am avut de-a face cu el. Uite ! ciocăni tăblia mesei cu degetul — așa îi toca pe comuniști !

— Cum adică îi toca ?

— Îi bătea. Făcea anchete. Avea și o poreclă : Potra palmă de fier. Nu l-a văzut încă nimeni zîmbind. Se spune despre el că singura lui plăcere era să bată. Am fost odată cu unul politic în aceeași celulă. Își ținea palma căuș. Avea o rană. L-am întrebat ce are și el n-a vrut să-mi spună. Am aflat mai tîrziu. L-a anchetat Potra. Începuse blînd, mieros. „Vrei să-mi dai scrumiera, domnule Coman ?“ Așa se numea ăla, Coman. Prin apropiere nu era nici o scrumieră. „Scrumiera dumitale“, i-a spus Potra. „Ce fel de scrumieră ?“ a întrebat naiv Coman. „Cea din palmă“. Coman i-a întins mîna. a crezut că Potra vrea să scuture scrumul țigării. Acesta însă i-a stins mucul în palmă.

— Și comuniștii nu-i fac nimic ?

— Pentru asta ar trebui întîi să-l prindă

— Poate l-a prins comisarul acum.

Lampă începu să rîdă, de parcă i-ar fi spus o glumă.

— Pe dracu ! Nu vezi, e omul lui !... Păcat că comuniştii nu-l ştiu că e pe aici !... Ar plăti mult pentru el.

— Tu numai la plată te gîndeşti ?

— Da' la ce să mă gîndesc ? La nemurirea sufletului, să-i iau pîinea de la gură lui Kant ?

— Şi ce-ar fi dacă totuşi ai face o faptă bună ?

— Faptă bună ? Nu înţeleg !

— Denunţă-l !

— Nu mă bag în politică !

Îşi turnă vin şi-l bău sec. Pistruiatul aşteptă ca Lampă să mai spună ceva, dar acesta se scufundă în el.

— Spuneai că a lucrat la politic.

— Acolo.

— Atunci poate chiar el îl bătea pe tata.

— Pe taică-tu ?

— Da. De fiecare 1 mai, tata era arestat şi venea acasă bătut. Da, acum îmi amintesc, odată a avut şi o rană în palmă. Mie îmi spunea că a avut un accident la depou... Vecinii spuneau pe la colţuri : „Vine 1 mai, iar o să-l aresteze pe Pleşa !" Eu îl denunţ pe Potra ăsta... Nu-l las eu pentru nimic în lume !

Vru să se ridice, dar Lampă îl sili să se aşeze din nou :

— Stai blînd. Mai bine nu-ţi vorbeam despre el. N-am nevoie de belea.

Din cînd în cînd Pistruiatul trăgea cu ochiul spre individul cu barbă, vrînd parcă să-l memoreze. Acesta, deşi era aplecat asupra mesei, părea un

om înalt, mătăhălos. Fălcile late, fața lunguiață în formă de paralelipiped.

— Nu te mai uita la el că te plesnesc ! îl amenință Lampă. Nu vreau să am de-a face cu poliția ! Hai să mergem. Plata !...

Chelnerul se trezi, își croi drum printre mese.

— Șapte franci, domnule Lampă. Șapte franci, plus sifonul.

UN TIMP MERSERĂ tăcuți. Era cald, soarele era chiar deasupra lor : aerul rarefiat mirosea a gaz de eșapament. Pistruiatul călca tăcut, se gîndea la comisarul Potra, încerca să-și imagineze cum îl bătea pe taică-su. E rău să fii obligat să suporți bătaia fără să dai și tu. Claxonul unei mașini îl readuse la realitate. Întrebă :

— Ce facem cu florile nevîndute ?

— Nu știu, tresări Lampă. Avea și el gîndurile lui. Le lăsăm acolo... Dar ce vom face mîine ?

Pistruiatul nu avu nici o idee.

— Că ceva trebuie să facem, cugetă în continuare Lampă. Dacă aș mai avea dexteritate, dacă aș mai avea încredere în degetele mele...

Pistruiatul se minuna ori de cîte ori Lampă îi punea o întrebare aiurită.

— Cum să n-ai încredere în ele ?... Sînt ale tale !

— Da, dar n-am mai lucrat de mult. Un ceasornicar care lucrează la baros nu mai poate repara ceasuri. Îi tremură mîinile.

Pistruiatul îl privi mirat :

— Ești ceasornicar ?

Lampă se supără :

— Eu ceasornicar, frate ?!... Artist, mă ! Artist de mare precizie ! Nu știu de ce nu-mi cumpăr un kilogram de Nivea, să-mi îngrijesc mîinile !

Pistruiatul își aduse aminte că și la ei acasă era o cutie de Nivea. Era pe o policioară de lîngă oglindă și, uneori, tata, după ce se rădea, își ungea fața. Mamă îl privea duioasă : „În sfîrșit, nu mai miroși a fum !“...

Brusc, Lampă îi puse mîna pe umăr :

— Mă, îl vezi tu pe umflatul acela ?

— Ala cu haine în dungi ?

— Ala. Hai să-l păcălim !

— Cum să-l păcălim ? Îi plăcea că Lampă venea totdeauna cu ceva neprevăzut.

— Foarte simplu. Te duci la el, îl tragi de mînecă și arăți spre cer. Asta e tot. Se va uita și el în sus, tu îl întărîți, arăți cu degetul chiar spre soare. Restul aranjez eu. Pe urmă, cînd se adună mai mulți în jurul tău, o întinzi și mă aștepți după colț. Gata !

Îi făcu vint și Pistruiatul goni spre individul cu haine vărgate. Se opri în fața lui și arătă spre cer :

— Acolo !

Grăsunul vru să meargă mai departe, dar curiozitatea îl opri și ridică și el privirile. Nu văzu nimic. Să nu-l bată soarele în ochi își scoase pălăria și o ținu streașină în fața ochilor.

— La ce te uiți, băiețaș ?

— La bicicleta aceea cu aripi... Acolo, mai la stînga... Chiar în dreptul soarelui.

Grăsunul avea fața buhăită și două rînduri de gușe. Din cauza soarelui clipea des ca o găină.

Se opri și o femeie și căscă și ea ochii spre cer, apoi se opriră și alții. Îl întrebau pe grăsun la ce se

uită. Acesta își dădu importanță, mormăi ceva și continua să caute bicicleta cu aripi. În cele din urmă, intrigat că nu vede nimic, se întoarse spre Pistruiat.

— Unde, mă ?

— V-am spus acolo, puțin mai spre stînga. În stînga soarelui. Acum se vede chiar foarte bine... Uitați-vă !... Se forță să nu rîdă.

Grăsunul tocmai cerceta cerul, cînd apăru Lampă.

— Ce a căzut ?

— N-a căzut nimic, îl lămuri Pistruiatul. A apărut iar bicicleta aceea roșie cu aripi...

Lampă se lipi de grăsun și se uită în sus.

— Da, domnule !... Dar nu-i bicicletă, ci motocicletă...

Pistruiatul nici nu văzu cînd Lampă scoase portmoneul grăsunului și nici cînd dispăru.

— Nu se vede nimic, spuse dezamăgit grăsunul și-și puse pălăria pe cap. Absolut nimic nu se vede. Instinctiv își duse mîinile la buzunar. Începu să strige din toate puterile. M-au jefuit !... M-au jefuit !...

Oamenii care mai înainte se uitau după bicicleta cu aripi se adunară în jurul lui. Pistruiatul îl căută pe Lampă din priviri, dar acesta nu mai era prin apropiere. I se păru că păcăleala n-a reușit. Grăsunul se văicărea, cei din apropiere își controlau propriile buzunare. Nu mai era nimic interesant de văzut.

Plictisit, porni spre locul întîlnirii. Lampă îl aștepta după colț. De cum apăru îl prinse de braț :

— Bravo ! L-am păcălit pe umflat !

Pistruiatul nu prîcepu bucuria lui Lampă. Vru chiar să-i strice această veselie prostească :

— Să ştii că în timp ce noi îl păcăleam pe grăsun, cineva l-a buzunărit. I-a umflat portmoneul !

— Extraordinar ! exclamă Lampă. Ce oameni !... Nu mai poţi avea încredere în nimeni !...

Porniră tăcuţi. Lampă arborase un zîmbet ciudat şi Pistruiatul ar fi dat mult să-i ghicească gîndurile. Probabil, îşi spuse într-un tîrziu, îi pare rău că i-a venit ideea să-l păcălească pe grăsun.

De departe se auzi sirena fabricii de vagoane ; suna de trei. Cu sirena fabricii confrunta mama ceasul. Privea deasupra bufetului şi spunea :

— Iar au tras sirena cu două minute mai tîrziu.

— Dar dacă ceasul nostru merge înainte cu două minute ?

— Omega ?

Era mîndră de ceasul ei de perete. Îl primise în dar de la tata încă înainte de căsătorie. Au fost la balul ceferiştilor de la Simeria şi tata l-a cîştigat la loto. Era premiul cel mare.

— E elveţian şi de cea mai bună marcă.

Dealtfel toate lucrurile din casă erau de marcă bună : pe maşina de cusut scria Singer, pe cutia de cafea Franck şi pînă şi crema de ghete era de calitate indiscutabilă : Schmoll.

După ce cotiră din nou, Lampă îl prinse de umăr. Pistruiatul ridică privirile spre el ; Lampă se uită fix în lungul străzii. Pistruiatul întoarse şi el capul într-acolo şi descoperi o femeie rezemată de zid Fuma dintr-un portţigaret lung, mai lung decît un creion nou.

— Vrei s-o păcăleşti şi pe ea ?

— O femeie ? protestă Lampă. Nu, dragul meu...

— Atunci de ce te uiți la ea ?

— O cunosc... Sper că nu greșesc. Nu, e chiar ea. E Suzi ! spuse Lampă agitat, apoi porni în goană spre femeia cu portțigaretul. Încă de departe o strigă pe nume : Suzi ! Suzi !

Ajuns lîngă ea, îi sărută amîndouă mîinile. „E totuși domn"! constată Pistruiatul și porni după el.

— Ce mai faci, Suzi ? Nu te-am mai văzut de nu știu cînd.., Ai fost plecată ?

Vorbea tare de parcă ar fi fost singur pe stradă. Suzi mai reținută îi răspunse aproape în șoaptă.

— Da, Lampă. La băi.

Bucuros de revedere, Lampă continuă să vorbească cu ton ridicat.

— La Căciulata, la Borsec, la Govora ?

Mihai era convins că Lampă vrea să se impună și-și etalează cunoștințele geografice.

— La Văcărești, îi răspunse Suzi și-și lungi buzele a zîmbet ; avea dinți mari ca niște clape de pian.

Lampă înghiți în sec. Îi făcu semn Pistruiatului s-o ia înainte.

— Du-te, măi, ce casti gura aici ? Vin și eu imediat

Pistruiatul făcu cîțiva pași, se opri și se rezemă de zid. Era curios să audă discuția dintre ei. Prima vorbi femeia :

— Spune, mă Lampă, nu știi cumva o locuință ? Pînă mă aranjez.

Scutură scrumul țigării cu o eleganță de invidiat.

— Locuință zici, pierdu Lampă din elan și-și coborî și el vocea. Suzi, dragă, cum să-ți spun ?... Eu am o locuință, dar nu locuiesc singur... Am un chiriaș... Pe pustiul pe care l-ai văzut... Nu pot să-l

dau afară. Şi casa e mică, abia ne putem mişca. Ai boarfe multe ?

— Atît, îi împinse Suzi poşeta în faţa. Ţi-am spus doar, abia ieri mi-au dat drumul... Mă iei ?

Din unghiul de vedere al Pistruiatului, din profil, femeia era urîţică. Avea nasul coroiat, ca un cioc de vultur, şi buzele cărnoase, răsfrînte.

După o scurtă ezitare, Lampă se învoi.

— Te iau, dar cu o singură condiţie : discuţii nu faci decît cu vocabularul restrîns... E un copil în casă...

— Sînt o doamnă, ce naiba ! îi răspunse sigură pe ea. Chicoti. Unde stai ?

— Pe Semaforului 2. Dar nu veni prea devreme, că trebuie să fac ordine. Te pup.

Făcu cîţiva paşi şi dădu cu ochii de Pistruiat.

— Bine că ai fost prin apropiere, cel puţin nu trebuie să-ţi dau explicaţii.

Un timp merseră tăcuţi, apoi Pistruiatul întrebă :

— Doamna cine e ?

— O să afli.

ÎNCEPUSE SĂ SE ÎNTUNECE cînd terminară cu dereticatul. Pistruiatul era încîntat. Lampă avusese cîteva idei nemaipomenite. Din pedala maşinii de cusut aranjară un dispozitiv pentru deschiderea uşii ; totul părea mecanizat. Nu trebuia decît să dai din pedală şi cele două scînduri legate cu o sfoară se ridicau în sus, la fel ca şi ruloul de la magazinul de delicatese al lui Ioanis Lefkaros. Ferăstruica din apropierea tavanului, singura cu sticla întreagă, fusese legată cu o sfoară şi se putea deschide fără să fii nevoit să te caţeri pe scaun. Fixa-

ră și două bîrne pentru asigurarea tavanului și o-daia măturată și degajată de cărămizi și molo/ e-veni prietenoasă. Covorul, ars pe jumătate, acope-rea un prici amenajat dintr-o ușă de dulap, și o pătură în cărouri servea ca față de masă.

Deși ceasul de perete era stricat, Pistruiatul îl agață de un cui.

— Îmi pare rău că nu merge. Dacă aș avea bani, l-aș da la reparat. E Omega.

— Văd. Nu fi trist. Poate că e bine că nu merge. Înseamnă că pentru noi timpul s-a oprit în loc. Ve-getăm și noi.

Văzînd că Pistruiatul nu e entuziasmat de cele spuse, adăugă :

— Ai să vezi, Pistruiatule, cum ne va arăta casa peste cîteva zile. Pe urmă o să reparăm și coșul, și soba și ne apucăm de gătit. Ce ai spune dacă m-aș însura ?

Pistruiatul pufni în rîs :

— Treaba ta !

— Nu e chiar așa. Însurătoarea e o treabă foarte serioasă ! E o chestie socială. Ne interesează pe toți și mai ales pe tine.

— Pe mine de ce ?

— Păi o să locuim împreună. Eu n-am unde s-o duc. Vagonul meu e undeva pe la Constanța.

— Nu știam de ce te-a apucat graba să facem curățenie. Să știi, aici n-are loc.

— Cu puțină bunăvoință, are !

— Și cu cine vrei să te însori ?

— Cu doamna pe care am întîlnit-o pe stradă.

Pistruiatul plescăi din gură. Lampă îl privi con-trariat.

— De ce te strîmbi ? Oricum o femeie la casa omului e aur. Spală, calcă, gătește...

— Mă tem că pentru ea o să spălăm noi, o să călcăm noi și o să gătim tot noi. Ce decrete a călcat de-a stat la închisoare ?

— Tu crezi că oamenii ajung totdeauna unde vor ? Destinația e totdeauna o enigmă. Dacă rămîneam în vagon, puteam fi oriunde : la Timișoara, la Iași sau cine știe unde...

— La închisoare n-ajungi întîmplător !

— Uneori da. Știi tu de cîte decrete n-ai ținut tu seama de cînd ne cunoaștem ?

— Sînt foarte curios să aflu.

— Îți spun. M-ai luat în spațiu fără să fiu înregistrat în cartea de imobil. Nu sînt înregistrat nici la poliție cu acest domiciliu. Și toate astea se impută locatarului principal. Și locatarul principal ești tu. Ai făcut comerț clandestin, ai depozitat marfă pe trotuar fără să plătești taxă...

— Din vina ta.

— Gura !

Pistruiatul se sperie. Niciodată pînă atunci nu-l auzise pe Lampă țipînd. Totuși își luă inima în dinți și-l înfruntă :

— De ce să tac ? Sînt în casa mea !

— Vorbești de parcă ai fi terminat dreptul ! Afurisită e pielea pe tine ! De la cine ai învățat tu toate astea ? De la băiatul acela cu afișele ?

— De la el altceva am învățat ! Că în curînd totul se va lua de la bogați și se va da săracilor. La ăia care muncesc. Și tata îmi spunea la fel.

Lampă își căscă ochii a mirare.

C-du 5598 Coala 22

— Bună învățătură ! Se duse lîngă perete, unde-și agățase haina de un cui, și-și scotoci buzunarele ; ia să vedem cine e păgubașul ?

Pistruiatul rămase pironit. Va să zică de aia l-a pus Lampă să-l păcălească pe grăsun, să-l buzunărească !...

— Tu ai furat portmoneul grăsunului ?!

Lampă îl privi sever :

— De ce folosești cuvinte atît de urîte ? „Furat". Mă deranjează auditiv. Am fost curios să aflu cum îl cheamă pe grăsun. Asta e tot. Dar nu puteam așa, tam-nesam să mă duc la el să-l întreb : „Cum te cheamă, domnule ?" Sîntem oameni de lume ! Dar tu desigur nu știi toate astea, tu n-ai studiat codul manierelor elegante !

Termină fraza și se așeză la masă, pe urmă, tacticos, deschise portmoneul.

— Uite ce prost ! Ține banii lîngă acte ! Într-o zi poate să cadă pradă unui hoț de buzunare și-și pierde și banii, și actele. Dacă le-ar ține în locuri diferite, ar avea pagubă numai pe jumătate.

Pistruiatul se apropie și el de masă, se rezemă în coate, privi atent portmoneul din piele neagră, lăcuită.

— Te duci și-i duci portmoneul înapoi !

— Dar unde să-l găsesc ? întrebă Lampă fără să-și ridice privirile.

— Scrie în acte !

— Tu crezi că, dacă îi duc banii înapoi, o să-mi mulțumească ? Pe dracu !... Îi cunosc eu pe grăsunii ăștia. Cheamă poliția !...

— Nu mă interesează. Îi duci banii înapoi !

— Nu ridica tonul. Ți-am spus că am urechi sensibile. Scoase din portmoneu biroul populației și-l

răsfoi : Pompiliu Spiridon... Uite ce nume caraghios are !... Privi spre tavan, se concentră, apoi se lovi cu palma peste frunte. Mă, tu știi cine e ăsta ?

— Nu mă interesează !

— Trebuie să te intereseze !... E ăla cu magazinul de uleiuri și lacuri de pe strada Unirii... Și n-are în portmoneu decît două mii de lei. Ce scîrțan !...

— Îi duci banii înapoi !

Lampă îl pocni cu portmoneul peste gură.

— Nu fă pe prostul ! Nu tu m-ai învățat că trebuie luat totul de la bogați și dat săracilor ? Exact așa am făcut !

— Mă duc și te reclam la poliție. Așa ne-a fost convenția !...

— Nu cred ! Am să spun că mi-ai fost părtaș.

— Cum ? Eu ! Am să-ți dovedesc că nu mi-e frică. Eu nu sînt vinovat ! Și tu știi foarte bine că mă țin de cuvînt !

Lampă se aplecă peste masă și-l prinse de gulerul cămășii.

— Hai, cară-te !... Și dacă poți, în noaptea asta, să dormi undeva la gară e foarte bine...

POMPILIU SPIRIDON se dusese întîi acasă, să se lamenteze nevesti-si și abia după masă, sfătuit de vînzătorii din magazin, se hotărî să se ducă la poliție. Oricum avea relații acolo, cu comisarul-șef Bălan era pertu, l-a ajutat de cîteva ori financiar. Ca negustor știa că bunele relații cu poliția erau o necesitate vitală, mai ales într-o zonă de frontieră, unde, uneori, mărfurile se aduceau direct de la gara triaj și nu de puține ori fără acte. Avînd relații cu

ei, nimeni nu îndrăznea să ceară acte justificative pentru mărfuri. Suma pe care o avusese în portmoneu nu era o pagubă reală, dar socoti că nu e rău să apară în fața poliției ca victimă. De aceea nici nu-și schimbă costumul ; să le poată arăta tăietura făcută cu lama.

La gîndul că va fi compătimit îi veni să rîdă. Hotărî chiar să dea un telefon la ziarul **Credința** ; îl cunoștea pe redactorul șef, să-l roage să însăileze un articol că a fost jefuit. Cel puțin o să aibe un motiv să refuze mărirea salariilor la vînzători. Oricum a fost prădat ! O să lanseze un zvon că jefuirea s-a produs tocmai cînd se ducea să depună banii la bancă. Vînzătorii n-aveau cum să verifice suma ce i s-a furat.

În drum spre poliție povesti tuturor cunoscuților pe care îi întîlni pe stradă cum fusese jefuit, înflorind de fiecare dată cîte un detaliu astfel că, în clipa cînd ajunse la poliție, ar fi fost în stare să povestească două ore în șir despre atentat.

La comisariat urcă scările în grabă, dar, spre mirarea lui, în dreptul ușii lui Bălan, un gardian îi tăie calea :

— Domnul comisar-șef e ocupat.

Avu destulă prezență de spirit să treacă peste acest hop :

— Pentru mine niciodată !

Cu toată împotrivirea gardianului, Spiridon pătrunse în birou. Se simțea ca după o victorie, dar bucuria îi fusese retezată de vocea lui Bălan :

— Ce-i cu dumneata ?

Era singura întrebare la care nu se așteptase. Fusese convins că Bălan îl va îmbrățișa, îl va compă-

îmi şi va da ordin să fie prinşi făptaşii. Buimăcit abia putu să îngaime :

— Nu mă cunoaşteţi, domnule comisar-şef ? Sînt Pompiliu Spiridon. Dar văzînd că Bălan nu schiţează nici cea mai mică bunăvoinţă, adăugă : Uleiuri şi lacuri... strada Unirii... Am fost jefuit, domnule comisar-şef...

În clipa aceea descoperi că Bălan nu era singur în încăpere. Trîntit într-un fotoliu, un individ destul de prost îmbrăcat, bărbos, îşi feri privirile.

Bălan se postă între el şi individul din fotoliu :

— Şi pentru atîta lucru ne deranjezi ?... Avem treburi mai importante decît furtul unor vopsele... Du-te la urgenţă şi anunţă-l pe ofiţerul de serviciu !

Zăpăcit, Spiridon ieşi din încăpere fără să salute. Bălan aşteptă să se închidă uşa în urma lui, apoi se întoarse spre individul din fotoliu.

— M-am gîndit bine, Potra, n-am cum să te ajut. Nu te agita, ascultă-mă !... Bunăvoinţă am. L-am trimis pe Chiriac să te aducă aici şi tu ştii foarte bine ce riscuri mi-am asumat... Dar acum nu e vorba de mine, ci de persoana ta. Tu eşti urmărit... Ai avut ghinion să lucrezi la politic cu Comănescu.

Potra se chirci şi mai mult în fotoliu ; îşi strînse umerii ca şi cum i-ar fi fost ruşine că e mătăhălos. Întrebă cu o voce stearsă :

— Bine, şi acum ce trebuie să fac ?

Bălan aştepta de mult această voce umilită ; atîta timp cît discuţia se purta de la egal la egal se temu şi el. Ştia că dacă Potra se încăpăţînează şi nu dispare din oraş, va trebui să-l aresteze. Dar căderea lui ar fi fost o tragedie. Potra nu făcea

parte din acei oameni care știau să tacă. Dimpotrivă. Ca să scape cît mai ușor, ar fi împroșcat cu noroi în toată poliția. Bălan îi căută privirile și-l înfruntă. Se convinse din nou că uniforma îi dădea o siguranță nemărginită. Potra nu era decît un civil oarecare, neras, prăpădit.

— Părerea mea e să dispari. Potra vru să se ridice, dar Bălan îi făcu semn să rămînă nemișcat. Mă rog, pentru un timp că doar n-o să țină situația asta cît lumea. Ai auzit discursul lui Maniu ?

Argumentul era prost ales ; cînd vorbea Maniu, nimeni nu-l mai lua în serios. Nici măcar Bălan nu citise discursul pînă la capăt și, la club, colegii plescăiau din buze a lehamite : „S-a ramolit bătrînul !"

Din păcate însă alte perspective nu-i putea oferi lui Potra.

— L-am auzit, mormăi Potra, dar nu m-a încîntat prea mult. De vorbe m-am săturat. Dar spune-mi. cît o să țină acest „pentru un timp" ?

Bălan își încreți fruntea în semn că se concentrează. Nu voia să dea impresia că răspunsul nu e chibzuit.

— Asta, vezi, e o întrebare mai grea. Drept să-ți spun, nu știu... Dar pot să-ți dau un sfat : îți cauți un serviciu mai mic, mai modest, cît mai camuflat, și te integrezi ca atare ; dimineața la lucru ; seara stai acasă pînă se așază lucrurile.

— Și dacă nu se așază ? ridică vocea Potra.

— Înseamnă că ai ghinion.

Potra sări în picioare și se postă amenințător în fața lui Bălan. Acesta instinctiv se retrase un pas. Potra îl urmări :

— Tu știi pentru cine m-am expus ?

Întorsătura nu-i conveni comisarului-şef. Ridică şi el tonul :

Ai fost şi bine plătit. Şi îţi mai dau un sfat. Pînă nu se lămuresc lucrurile, coboară tonul. Nu eşti în situaţia să ceri socoteală. Dimpotrivă... Comuniştii abia aşteaptă să-ţi pună cîteva întrebări. Ştii ce anume ! Povestea cu scrumiera !...

Potra îşi lăsă privirile în pămînt. Niciodată n-ar fi crezut că, la început, gluma cu stinsul ţigării în palmă, care mai tîrziu i-a creat faimă, o să-l urmărească toată viaţa. Inspectorii de la Siguranţa statului, care au venit în control, l-au felicitat : „Dacă n-ai povestesc domnului ministru felul tău de a ancheta, s-ar putea să te propună pentru decorare. Ai fantezie, Potra !“

Prefectul însuşi l-a chemat să-l cunoască. „Dacă am avea mai mulţi oameni ca dumneata, comuniştii n-ar îndrăzni să se agite ! Voi ţine cont de aportul dumitale în ceea ce priveşte menţinerea ordinei.“

Uneori, noaptea, se gîndea ce metode noi ar mai putea născoci şi nu s-a speriat decît atunci cînd, într-o noapte, cineva i-a desenat pe poartă o palmă. De atunci a devenit mai prevăzător, mai rău

Căută privirile lui Bălan, dar acesta păru concentrat.

— Dacă eşti deştept, Potra, mă asculţi. Am o idee : la Casa de corecţie, de la marginea oraşului, e un post liber. Nu orice post. De director ! Acolo nu eşti în văzul tuturor. Ca şi cum te-ai duce la o casă de odihnă. Pînă te uită lumea. Uite, Comănescu s-a mutat la Bucureşti şi lucrează la Administraţia financiară ca simplu funcţionar. Dacă accepţi, vorbesc cu prefectul să-ţi dea decizia.

— Parcă am de ales, se resemnă Potra. Se duse la fereastră, privi în stradă, apoi se întoarse brusc spre Bălan : Dar sper că atunci cînd se vor definitiva listele cu criminalii de război vei avea şi tu un cuvînt de spus...

— Lasă, mă Potra, că dracu nu-i chiar atît de negru precum ni se pare nouă. Şi acum, du-te !... Nu e bine ca să te vadă lumea pe aici...

COMISARUL CHIRIAC era transpirat şi nu-şi găsea locul în birou. În timpul dimineţii avusese o misiune ingrată : trebuia să-l întîlnească pe fostul comisar Potra, să-l aducă în biroul lui Bălan şi n-ar fi vrut în ruptul capului să-l vadă cineva împreună cu el. Potra era dat dispărut, urmărit... Chiriac îl cunoştea prea puţin. Un an, un an şi jumătate, cît au lucrat împreună la comisariat, îl întîlnea rar. Potra era o persoană importantă, îl căutau şi cei de la Bucureşti. Nu se ocupa cu găinării. Era singurul abonat la primele grase, date de minister ; nu întreţinea relaţii decît cu superiorii lui.

În sinea lui, Chiriac îl invidia şi-l ura totodată. Prestanţa şi autoritatea lui Potra îl călcau pe nervi.

Imediat după 23 August, Potra îşi solicită concediul şi plecă la Moneasa, să-şi aline durerile de rinichi Adevărul era, şi asta ştiau toţi cei de la poliţie, că se ascunsese de comunişti, care apăruseră peste tot... Pe urmă, în lipsă, fusese judecat şi nu mai apăruse la poliţie. Nu era un secret pentru nimeni că Bălan întreţinea legături cu el ; chiar unele persoane de la Bucureşti. Aceştia s-au interesat de Potra, să-i facă o mutaţie undeva în Ca-

pitală, dar sentința de punere sub urmărire fusese pronunțată : nu se mai putea face nimic.

Pînă la numirea sa în post de comisar plin, Chiriac se ocupase de fleacuri ; îi ajuta pe cei de la moravuri, pe cei de la intervenții, nu avusese niciodată dreptul la inițiativă. Spre mirarea lui, nici după numire lucrurile nu s-au schimbat prea mult ; era dat la dispoziția comisarului-șef și-i rezolva treburile personale. Cînd primise sarcina să-l întîlnească pe Potra, voise să se opună, dar Bălan îl privise sever și-l admonestase cu degetul :

— S-a terminat perioada cînd vă făceați de cap. Executarea !

Potra îi fixase întîlnire la Halta veche. Locul era prost ales ; acolo cei mai mulți mușterii erau de prin fabricile din apropiere, puteau să-l recunoască. Dar nu mai avea ce face, n-avea cum să-l anunțe pe Potra.

Se duse la întîlnire cu inima cît un purice. Un singur lucru îl bucura numai : știa că Potra se va purta ca un mieluțel și el va putea să-i plătească pentru toate umilințele la cîte-l supusese de-a lungul anilor.

Potra l-a luat la rost de cum a intrat :

— Ai întîrziat, imbecilule ! Stau expus la această masă de zece minute fără nici o apărare !

Speriat de această ieșire a lui Potra, Chiriac întrebă speriat :

— Dar ce apărare v-aș putea oferi eu ?

— Dumneata nimic. Dar uniforma pe care o porți, da...

Dacă de Potra se temea așa, în general, de exponenții noului regim se temea și mai și ; știa ar fi fost în stare să nu țină cont de originea lui, era ne-

pot de general, un latifundiar apreciat în județ. Ba unii îi spuneau chiar că originea lui ar fi o pată în dosarul său. Desigur, era convins că astea nu erau decît zvonuri, un om din familie bună nu putea fi decît apreciat. Reîntors în birou își căută de lucru ; vru să facă ordine printre hîrtii, dar gîndurile îi zburau aiurea și le încurcă și mai mult. Se lăsă păgubaș. Pe urmă auzi bătăi în ușă și tresări. Își impuse să fie calm, se așeză întîi la birou, abia după aceea rosti „Intră". În ușă apăru un individ gras, buhăit, cu haina tăiată. Nu, ăsta nu putea fi trimis al partidului. Se liniști. Așteptă ca individul să se apropie de birou. Acesta călca prudent, parcă speriat de ceva.

— Dumneavoastră sînteți domnul comisar Chiriac ?

— Da. Își compuse o mină oficială și adăugă : Eu sînt !

— E al șaselea birou unde sînt trimis. Spuneți-mi, unde pot să depun o plîngere ?

— Despre ce e vorba ?

— Am fost jefuit.

Deci un caz cotidian. Chiriac își deșurubă stiloul și scoase din sertar un chestionar.

— Numele !

Spiridon căscă ochii mari.

— Păi nu-i știu numele...

— Numele dumitale !

— Pompiliu Spiridon. Uleiuri și lacuri.

Chiriac își permise o glumă :

— Lacuri e numele de familie ?

— E firma, domnule ! se revoltă Spiridon. Era convins că are de-a face cu un tîmpit.

— Și ce plîngere vreți să faceți ?

— V-am mai spus. Am fost jefuit. Mergeam pe strada Bolintineanu, în apropierea magazinului de pompe funebre, cînd un puşti de vreo şaisprezece ani, pistruiat...

În clipa aceea apăru în uşă Mihai.

— Ăsta a fost ! ţipă Spiridon.

Pistruiatul nu-i dădu nici o importanţă grasului, se apropie de birou.

— Dumneavoastră sînteţi domnul comisar Chiriac ?

Era al doilea individ care îl căuta după nume.

— Eu, puştiule !

— Atunci e bine. Am venit să denunţ un hoţ de buzunare...

— Pe cel care l-a jefuit pe domnul Spiridon ?

— Da.

— Adică ai venit să te predai ?

— Nu, domnule !...

Chiriac se ridică în picioare, ocoli biroul şi-l prinse pe Pistruiat de braţ.

— Pînă una alta eşti arestat.

Pistruiatul vru să se smulgă din strînsoare, dar nu reuşi.

— Eu, de ce ?

— O să-ţi spună dumnealui. Ridică bărbia spre Spiridon.

— Păi dacă-i aşa, dumneavoastră o să fiţi arestat înaintea mea. V-am văzut împreună cu fostul comisar Potra de la politic. La Halta veche !

Chiriac văzu roşu în faţa ochilor. Tocmai de asta s-a ferit el. Fără să se gîndească prea mult, îi trimise două palme, apoi îl predă lui Spiridon.

— Te rog ţine-l puţin ! Mă întorc imediat.

Se repezi la uşă şi urcă în goană scările pînă la biroul lui Bălan. Pe drum îl cuprinse o veselie ciudată la gîndul că Bălan va fi disperat. Intră fără să bată la uşă. Bălan ridică numai privirile, nu era obişnuit ca subalternii să dea buzna peste el.

— Ce-i, Chiriac, ce s-a întîmplat ?

Tonul avea însă un alt subînţeles : „Ce cauţi neanunţat în biroul meu ?“ Chiriac hotărî să-l fiarbă puţin :

— Azi cînd am fost la Halta veche...

— Să ştii că nu mă interesează drumurile pe care le faci. Nici raportul asupra cîrciumilor vizitate...

— Cu toate astea vă rog să mă ascultaţi. Cînd am fost la Halta veche să-l întîlnesc pe domnul Potra... Dumneavoastră mi-aţi spus că-l găsesc acolo...

— Eu nu ţi-am spus nimic ! Asta e una. A doua, dacă aş fi ştiut că Potra e la Halta veche, te-aş fi trimis să-l arestezi !...

Chiriac încremeni. Nu se aşteptase la această întorsătură.

— Vă rog să vă reamintiţi, domnule comisar-şef. Eram pe coridor şi mi-aţi spus să-l găsesc pe Potra...

— Te-ai sonat, Chiriac !... Niciodată nu ţi-am vorbit despre Potra. Asta să-ţi intre bine în cap. Continuă !

— Am fost la Halta veche să-l arestez pe fostul comisar Potra. L-am găsit, vi l-am adus dumneavoastră. Să trăiţi ! Porni spre uşă. Bălan îl strigă :

— De ce ai venit ?

— Îmi pare rău că am venit. Puse mîna pe clanţă.

— Stai ! Hai, Chiriac, să nu ne formalizăm ! Spune !

— Am fost văzut împreună cu Potra. Subliniez cuvîntul „împreună". Dacă se află că avem legătură cu el, ne arestează pe toţi... După cîte ştiu, e pus sub urmărire...

— Cine te-a văzut ?

Era mai multă teamă decît curiozitate în întrebarea lui Bălan. Asta îl linişti pe Chiriac. Răspunse ca într-o doară :

— Un puşti...

— Şi cine e puştiul ?

— Nu ştiu.

— Ceva totuşi ştii. Altfel n-ai fi venit la mine. Vorbeşte !

— Tocmai luam o declaraţie de la unul cu... uleiuri şi lacuri, care a fost jefuit de un puşti. Şi în clipa aceea intră puştiul pe uşă. Vreau să-l arestez, dar îmi spune că m-a văzut cu Potra la Halta veche.

— Şi tu l-ai lăsat pe puşti în birou şi ai venit la mine ?

— Nu l-am lăsat singur ! Aveţi o părere foarte proastă despre mine...

— Poate mi-o revizuiesc. Du-te repede şi ia declaraţia de la păgubaş. Te sperii şi de umbra ta. Adu-l pe puşti aici !...

La coborîre, Chiriac sări cîte trei trepte deodată, era să cadă şi, dacă nu s-ar fi lovit de cineva, care urca scările, şi-ar fi zdrobit faţa. Intră vijelios în birou, dar rămase încremenit, lîngă uşă. Păgubaşul era singur în birou.

— Unde e puştiul pe care ţi l-am dat în primire ?

— Ce primire, domnule ! se văicări Spiridon. M-a muşcat de mînă. Întinse braţul spre Chiriac să-i arate rana, dar acesta nu mai avu timp pentru

el. Era congestionat la față ca un rac. Se repezi la telefon și ridică receptorul :

— Alo, ofițerul de serviciu ?... Da ? Aici e Chiriac, vorbesc din partea domnului Bălan. E un puști în clădire. Unul pistruiat. Da, închideți porțile și să nu cumva să dispară, că vă pierdeți pîinea !... Trînti receptorul în furcă și se apropie amenințător spre Spiridon :

— Dumneata de ce stai ?

— Păi ce să fac ?

— Dă declarația !

Zăpăcit, Spiridon nu mai știa despre ce declarație era vorba. Întrebă senin :

— Ce fel de declarație ?

— Că ai fost jefuit !

Bucuros că nu era vorba de dispariția băiatului, Spiridon se liniști.

— Nu mai dau nici o declarație !

— Dă declarația, îl amenință Chiriac, că te arestăm și pe dumneata ! Scrie că ai fost jefuit de un puști ! De un puști pistruiat !

PISTRUIATUL îl văzuse pe Chiriac coborînd scările și se retrase într-o nișă. Nișa, îngustă, neîncăpătoare nu era o ascunzătoare bună, dar în clipa aceea nu avea de ales. Rămase acolo cu atît mai mult că fusese convins că Chiriac, negăsindu-l în birou, o să revină pe coridor să-l caute. Dar nu se întîmplă așa ; probabil, își spuse, comisarul i-a dat importanță mai puțină decît i s-a părut lui și nu s-a învrednicit să-l mai caute. Poate cel căruia îi raportase îl sfătuise așa. Tocmai vru să pără-

sească nișa cînd auzi tropăit de pași. apoi o voce groasă care dădea indicații :

— Închideți porțile !...

Ordinul se repetă de cîteva ori și Pistruiatul, speriat, își dădu încă o dată seama că nișa nu era o ascunzătoare bună. Prin fața lui trecură cîțiva civili și Pistruiatul li se alătură. La capătul coridorului o scară metalică în spirală urca spre etajul superior. Ajuns lîngă scară, așteptă ca civilii să urce, iar el se piti în spatele treptelor metalice. Locul era strîmt, dar pentru moment era unica ascunzătoare și avea și un avantaj : printre trepte putea supraveghea tot coridorul. Nu trecură decît cîteva secunde și, de jos, de la poartă, apărură cîțiva gardieni care controlară fiecare încăpere. Deschideau ușile de pe coridor, scotociră pînă și dependințele, apoi unul dintre ei controlă și nișa unde stătuse Pistruiatul cu cîteva minute în urmă. Reveni dezamăgit pe coridor, pe urmă se îndreptă spre scara metalică. Pistruiatul își simți bătăile tîmplelor ca pe un dăngănit de clopot. Polițistul călcă pe treapta din fața lui. apoi urcă repede. Vibrațiile metalului erau atît de puternice încît, pentru o clipă, Pistruiatul avu senzația că scara se va prăbuși. Pe urmă. dintr-un birou, apăru un comisar voluminos ; era agitat. Întîi porni spre scara în spirală, pe urmă se răzgîndi și goni spre parter. Pistruiatului nici ascunzătoarea de sub scară nu i se mai păru sigură. Oricine care ar fi avut curiozitatea să arunce o privire după scară l-ar fi zărit. La gîndul acesta se ghemui și mai mult și, în clipa următoare. doi gardieni coborîră de sus. Unul dintre ei. cel slab. aprinse lumina de pe coridor și, printre trepte, lumina îi desenă Pistruiatului niște dungi

galbene pe piept. Își dădu seama că nu mai avea nici un rost să-și caute o altă ascunzătoare, trebuia doar să aibă răbdare pînă ce se întunecă. Poate mîine, cînd vor uita de el, se va putea strecura printre cetățeni în stradă. Că doar n-or avea numai problema prinderii lui. După un sfert de oră, agitația se domoli. Nu mai alerga nimeni și nu se auzeau nici măcar trîntiturile ușilor. Pistruiatul nu-și dădu seama cît timp trecuse, cînd îl zări din nou pe Chiriac ; venea de la poartă în fruntea unui mic grup de polițiști. Se opriră cu toții la cîțiva pași de un birou de unde apăru comisarul Bălan ; era îmbrăcat în uniformă și avea patru stele pe epoleți. Toți cei de față luară poziție de drepți. Comisarul Bălan făcu un pas spre Chiriac, care ținea capul în pămînt :

— Ați controlat toate încăperile ?

— Da, domnule comisar-șef.

— Înseamnă că a părăsit încăperea înainte de alarmă. Căutați-i adresa !

Chiriac își bătu călcîile :

— Un gardian spune că locuiește într-o casă bombardată și că părinții i-au murit imediat după plecarea nemților.

— După eliberare, boule ! Învățați să vorbiți politic. Căutați-l !...

Gardienii se risipiră și mai tîrziu plecă și comisarul-șef. Coridorul se liniști, doar dintr-un birou, pe sub ușă, se vedea o dîră de lumină. „De ce nu pleacă și ăsta ?“ se întrebă Pistruiatul. Picioarele îi erau amorțite, își căută o nouă poziție ; să se întindă puțin. Îi păru bine că polițiștii îl vor căuta acasă. O să dea peste Lampă și, dacă fac o percheziție, poate găsesc și portmoneul domnului Spi-

ridon. Trecură vreo treizeci de minute, cînd se auziră din nou paşi dinspre parter, apoi apăru un gardian înalt, mustăcios cu o legătură mare de chei. Paşii îi sunau straniu, cheile se loveau de pereţii coridorului, producînd un ecou ciudat, nedesluşit. Gardianul verifică toate uşile, pe unele, după o lege ştiută numai de el, le încuia, pe altele le lăsa deschise. Intră în biroul unde ardea lumina şi reveni imediat pe coridor. Dispăru şi dîra de sub uşă. Probabil un funcţionar lăsase lumina aprinsă din greşeală. Îi era ciudă că nu se gîndise la această posibilitate. Ar fi putut încerca să plece sau în orice caz să prospecteze terenul. În drum spre parter, gardianul mustăcios răsuci comutatorul de la capătul coridorului şi peste pereţii slinoşi coborî întunericul. Pistruiatul aşteptă să se stingă şi paşii gardianului, apoi ieşi din ascunzătoare. Îl dureau toate oasele ; se întinse şi auzi cum îi trosnesc mădularele. Un timp rămase în apropierea scării, pentru orice eventualitate ; undeva departe, foarte înfundat, se auzeau paşi ; apoi cineva tuşi sec, ca un ofticos. Pistruiatul stătu nemişcat chiar şi atunci cînd pe coridor coborî o linişte ciudată, plină de aşteptări. Foarte rar, dinspre stradă, se auzea motorul unei maşini, sau zdrăngănitul unei birje. La gîndul că e singur pe coridor îl cuprinse frica ; vru chiar să coboare la parter, să-l caute pe mustăcios. Avu însă destulă tărie să rămînă nemişcat. La turnul primăriei orologiul bătu de unsprezece ori. Atît de mult să fi stat sub scară ?... Se ridică în picioare şi porni spre biroul comisarului-şef, dar găsi uşa încuiată. Intră într-un birou apropiat ; mobilele grele, ca nişte animale preistorice, îl priveau dusmănos. Cu paşi nesiguri, porni spre fe-

reastră. Strada era pustie. Era convins că pe poarta principală nu putea părăsi clădirea, că va trebui să găsească o altă soluție. Ieși din nou pe coridor și verifică toate birourile. În ultimul, un fel de sală de consiliu, descoperi un cuier cu o mulțime de mantale. Îi veni o idee : ce-ar fi să le lege între ele și să facă o frînghie ? Se apucă de lucru și trecu o bucată bună de timp pînă reuși să lege între ele vreo opt uniforme. La început nu știu cum să le încerce rezistența și se chinui mult pînă găsi soluția. Călcă pe o manta și trase de cealaltă cu toate puterile. „Frînghia" se dovedi puternică. Cînd termină, luă legătura și o duse într-un birou din apropierea scării metalice, să fie cît mai departe de poarta principală. Cu precauție deschise fereastra și privi în jos : strada era pustie, nu se auzea nici un zgomot. Trase un birou lîngă fereastră și legă mîneca unei uniforme de piciorul mobilei. Încercă și această legătură, pe urmă urcă pe bordajul de tinichea al ferestrei. Înălțimea era amețitoare, dar n-avea de ales. Știa că fiecare minut pe care îl pierde este în defavoarea lui. Aruncă legătura în gol ; ultima uniformă mătura trotuarul. Își luă inima în dinți și, cu riscul de a fi văzut, coborî cu picioarele înainte. Cînd dădu drumul bordajului și toată greutatea lui se lăsă pe uniformele legate, auzi un scîrțîit prelung. Cu mișcări repezi se lăsă în jos. Trecuse de înălțimea ferestrelor de la parter, cînd auzi claxonul unei mașini. Instinctiv se lipi de perete, dar mașina trecu prin fața poliției fără să oprească. Mai alunecă puțin și auzi sfîșiindu-se stofa. „O mînecă" îi trecu prin minte și se aruncă în gol. Distanța se dovedi mai mică decît și-o închipuise și aterizâ cu genunchii îndoiți. Căzu în

fund. O clipă rămase nemişcat, apoi se ridică în picioare şi o rupse la fugă.

ÎNTÎI APĂRU SUZI ; era veselă, bine dispusă, învîrtea poşeta pe un singur deget, mirosea a vin. Lampă o privi chiorîş.

— Ai fost la banchet, cucoană !?... Neprimind nici un răspuns, continuă : Eu te aştept, îţi pregătesc de mîncare, fac curăţenie şi ţu umbli prin birturi...

Suzi nu se lăsă impresionată de reproşurile lui Lampă. Îşi aranjă o buclă rebelă căzută pe frunte :

— M-am întîlnit cu un prieten şi m-a cinstit.

Vorbea afectat cu buzele ţuguiate.

— Aşa, fără nici o obligaţie ?

— Nu chiar aşa... M-a invitat la el, dar l-am refuzat. Doar ţi-am promis că mă mut aici.

Lampă n-o contrazise, dar îi stătea pe limbă să-i amintească că, de fapt, ea s-a rugat s-o primească în spaţiu. Îi zîmbi şi, din cauza gurii strîmbe, părea că face o grimasă.

Îşi roti privirea prin cameră, făcu doi paşi pînă la masă, cercetă pătura aşternută pe ea, apoi, pe neaşteptate, descoperi lipsa băiatului.

— Unde e chiriaşul ?

Lampă îşi mută ţigara dintr-un colţ al gurii în celălalt ; îl enerva veselia ei.

— L-am trimis la gară ! I-am spus să numere vagoanele de marfă care trec în faţa peronului şi, după aceea, să se culce în sala de aşteptare.

— Eşti domn, Lampă. Aşa te-am ştiut totdeauna. Şi zici că ai făcut ceva de mîncare ?... Mi-e o foame de lup. Şi mi-e şi somn... Caută patul cu

privirile, îl descoperi pe pămînt ; strîmbă din nas: Aici o să dormim ?

— Cei de la Magazinul universal n-au furnizat încă patul cu baldachin. Am ales unul Ludovic nu mai ştiu al cîtelea. Dar acum aştept pe cineva. Probabil îl cunoşti şi tu. Achim Degete-lungi...

— Achim, zici ? Da, îl ştiu. Pe vremuri lucra numai în tramvaie. Ăla care a încurcat circulaţia la Oradea ?...

— Nu ştiu...

— Nu-ţi aminteşti ?...

— Nu. Vrea să mă angajeze. A trecut la „confecţii". Dar nu mă bag !

— De ce nu i-ai spus asta de la început ?

— Nu e bine să refuzi o ofertă din volé. Şi, în afară de asta, e plin de bani. Şi-i plac cărţile... Poate aranjez o partidă cu el. Bănuiesc că nici tu n-ai lovele...

— Numai să nu te ardă el.

— Pe mine ? Am cărţile mele, sînt profesionist !

— Şi crezi că el e ageamiu ?...

Achim apăru tocmai cînd Suzi pusese de cafea. Era îmbrăcat tot cu costumul cu care fusese şi la Terasa Astoria, îşi schimbase doar cravata. Cel nou era unul lung, îi ajungea pînă sub buric şi era plin cu desene exotice, cu palmieri şi cactuşi. Din cauza taloneţilor avea un mers legănat de somnambul.

Achim era mic de stat, purta tocuri înalte şi din cauza asta era complexat. Ca de obicei era proaspăt ras şi mirosea a odicolon de la o poştă. Prezenţa lui Suzi îi făcu plăcere. Debită în grabă o mulţime de complimente, apoi îl întrebă pe Lampă, în şoaptă, dacă poate vorbi deschis în faţa ei.

— În fața lui Suzi ? Vai de mine !... E ca marmura.

— Asta văd eu, zise Achim după ce o cercetă îndelung.

— Nu mă refeream la piele, îi dădu lămuriri Lampă. Tace ca o statuie de marmură.

Achim gustă gluma, deveni vorbăreț, își descheie vestonul și-și aranjă cravata. Rîse.

— Băutură n-ai ?

— N-am, spuse rușinat Lampă. Știi doar, sînt pe dric... Vreau să spun în refacere... Dacă vrei o trimit pe Suzi să ne aducă ceva.

Suzi vru să protesteze, dar surprinse privirile lui Lampă și tăcu.

— Ce doriți, doamnă, vin sau coniac ?... Scoase din buzunar un teanc de bancnote.

— De ce-i pui întrebări ?... Se descurcă ea, nu-i așa, Suzi ? Te rog numai să nu uiți să te întorci !...

De fapt, pentru o clipă, Suzi se gîndise la această variantă, dar Achim avea prea multe bancnote ca să se mulțumească cu una sau două.

Suzi luă două bancnote de cinci sute și porni spre ușă. Acolo își aranjă ținuta. Achim așteptă să se închidă ușa după ea.

— Crezi că se întoarce ?

— Sigur. Ți-am spus, e o femeie de treabă...

— E, plescăi din buze Achim. Cîți ani poate să aibe ?

— În jur de treizeci...

— Arată bine pentru treizeci... Are pielea ca laptele

— Mă, tu le observi pe toate...

— Ce dracu !... Meseria mea e să observ.

— Aia cu laptele spune-i-o și ei. O să-i facă plăcere. Mie, dimpotrivă.

— Am înțeles, ești prins...

— Pe naiba... Și ce facem pînă vine ea ?

— Păi ce să facem ? Discutăm. De aia am venit...

— Discuție așa pe uscat ? Stai jos ! Pînă vine fac o pasiență...

— Ești nebun !...

— De ce ? Pasiența îl liniștește pe om. Am citit undeva că Napoleon, înaintea fiecărei bătălii, și ăsta s-a bătut mult, făcea o pasiență. Dacă nu îi ieșea, amîna lupta. Se spune că odată, austriecii, care nu erau încă pregătiți pentru bătălie, au trimis un spion în tabăra lui Napoleon și acesta i-a furat o carte de joc. O damă de pică. Napoleon n-a găsit-o și a contramandat lupta...

Lampă se așează și netezi pătura de pe masă.

— Și eu mă uit la tine ?

— Fă și tu una.

— Nu știu.

— Te învăț eu.... Sau dacă vrei, facem un pocheraș... Unul mic în doi... Știi ?

— Dacă știu pocher ? Lampă dragă, nu te sfătuiesc să joci.

Lampă își dădu seama că fără acel „știi" nu l-ar fi convins. Scoase din buzunar un pachet de cărți și le puse pe masă. Achim, instinctiv, luă cărțile în mînă, pipăi carte cu carte, apoi spuse cu amărăciune :

— N-au chenar ! Da mă rog, pînă vine Suzi, tot n-avem ce face. Ai bani ?

— Pentru unul mic, am. Scoase portmoneul lui Spiridon și-l aruncă pe masă. Achim îl deschise cu unghia degetului mic și cercetă bancnotele albastre.

— Chiar muritor de foame nu eşti. Dau primul, şi începu să amestece cărţile.

Lampă juca foarte prudent, aştepta lovitura. Cu trei aşi plăti sec, trase o cacialma pentru un pot de doi poli, apoi îşi arătă ca un începător cărţile. Achim zîmbi binevoitor, era convins că-l are pe Lampă în buzunar.

Cînd sosi Suzi, Achim cîştigase cîţiva lei. Lampă începu să-l laude.

— Păcat că n-ai fost aici !...

Împărţi repede cărţile ca Achim să nu renunţe la joc. Flatat, Achim zîmbi, apoi aruncă o privire spre sticlele din mîna lui Suzi.

— O deschizi pe aia lunguiaţă, doamnă. E coniac, nu-i aşa ?

— Coniac !

— Ia s-o văd !...

Suzi se apropie, îi întînse sticla, dar Achim o prinse de mînă. O clipă Suzi rămase nemişcată. schimbă priviri cu Lampă, apoi începu să chicotească :

— Pe ce ai pus tu mîna, n-are etichetă... Dar dacă totuşi vrei să citeşti ceva, uită-te în palmă.

Achim întinse mîna s-o cuprindă, dar Suzi se feri.

Lampă se folosi de neatenţia lui Achim şi-şi servi patru aşi. Lui Achim tot carte bună : patru dame.

— Ohoo ! făcu Achim şi gustă din coniac. Eu zic să terminăm jocul. Doamna probabil se plictiseşte. Uite, cinci poli ai tăi. ca să te liniştesc, plus două bancnote.

— Eşti rău, spuse Lampă încruntat să nu-şi trădeze bucuria. Dacă tot e ultimul joc, plus. Uite. cele două cearceafuri ale tale şi încă cinci...

Achim își cercetă din nou cărțile, să vadă dacă nu greșise cumva. Nu, avea caré de dame. Lucrurile erau clare.

Dar în clipa aceea se deschise ușa și, în prag, apăru comisarul Chiriac. Ținea în mînă un pistol și era încruntat de parcă ar fi avut de-a face cu cel puțin cinci criminali. Instinctiv, Lampă ascunse cărțile în buzunar și se ridică în picioare.

— Vai ce plăcere, domnule Chiriac ! Numai la dumneata nu m-am așteptat !...

— Te cred. Mereu îți fac surprize. O descoperi și pe Suzi. O, ce lume bună ! Sărut mîinile, domnișoară... Și ce faceți voi aici ?

— Jucăm un pocheraș în doi, se grăbi să răspundă Lampă. Cu domnul Achim. Bănuiesc că ați avut plăcerea...

Chiriac îl măsură pe Achim din priviri:

— Parcă da. Dacă nu mă înșel, ne-am văzut cu ocazia arestărilor de la Indagrara. Făină... Ba, nu !... Uite cum te-ai schimbat, domnule Degete lungi. Ți-a priit concediul de odihnă ?

Achim își înclină capul ca o vedetă recunoscută de admiratori.

— La Gherla ai fost ! continuă Chiriac...

— Da, domnule comisar.

— L-ai prins pe Bivolu ?

— Pe Maxim ?

— Da, da, Maxim Bivolu. Mi-a scris o scrisoare de amenințare. L-am ajutat să nu beneficieze de amnestie. Se întoarse spre Suzi. Și dumneata, domnișoară ?

— Mersi bine, domnule comisar ! Îl privi pe Chiriac în ochi, provocatoare, încît acesta, jenat, își

lăsă privirile în jos. Dădu cu ochii de portmoneu. Vîrî pistolul în buzunar :

— Dacă nu mă înşel, acesta e portmoneul domnului Pompiliu Spiridon.

Lampă îşi dădu seama că nu avea nici un sens să nege :

— Da, domnule comisar !... Şi mie mi se pare că-i al lui...

Se întrebă numai cine îl adusese pe comisar. Poate l-au urmărit pe Achim, sau poate Suzi s-a întîlnit cu el, cînd a fost după coniac. Chiriac îl trezi la realitate :

— Bănuiesc că nu vrei să spui că ţi l-a făcut cadou Spiridon în persoană...

— Bănuiţi bine, domnule comisar, doar îl cunoaşteţi pe el. E un zgîrcit... şi a absentat de la lecţia unde s-a propovăduit spiritul de caritate.

— Şi atunci, cum a ajuns aici ?

— Tocmai asta ne întrebam şi noi...

— Lasă gluma că te plesnesc !...

Tonul avu efectul scontat.

— Vă mărturisesc, domnule comisar, începu să recunoască Lampă, că l-am „lucrat". Dar l-am „lucrat" degeaba ; n-a avut în el decît două mii.

Chiriac cercetă portmoneul. Îşi aduse aminte de comisarul-şef Bălan, de Potra şi se încruntă din nou.

— Unde e puştiul ?

— Care puşti ?

— Domnule Lampă, te rog foarte mult nu fă pe prostul ! Mă supăr !... Puştiul care a furat portmoneul !

— Nu ştiu.

— Atunci ce cauţi aici ?

— Păi, cum să vă spun, începu să inventeze Lampă. Sînt în voiaj de nuntă. Eram în tranzit, locuinţă n-am ; am văzut nişte dărîmături, m-am gîndit că aici nu deranjez pe nimeni. Zic lui Achim: „Ce zici, Degète, putem bea aici o cafea ?“ Că e nebun după cafea. Zice : „Dacă mi-o faci gingirlie...“

— Gingirlie i-am spus s-o facă, interveni şi Achim, ca să întărească spusele lui Lampă.

Lampă continuă :

— Dar dacă doriţi, domnule comisar, noi putem pleca. O prinse pe Suzi de braţ. Hai, Suzi !...

— Dumneaei rămîne aici, arătă Chiriac spre Suzi. E bine să fie cineva de faţă cînd soseşte băiatul. Iar voi, poftim, puteţi pleca... Şi ca să nu vă rătăciţi, luaţi maşina din faţa casei. O s-o recunoaşteţi. E o dubiţă...

TRECUSE DE MIEZUL NOPŢII cînd Pistruiatul îşi aduse aminte că Dorel îl invitase la sediul U.T.C.-ului. Se ridică de pe banca unde se aşezase, părăsi parcul şi porni spre strada Goldiş, numărul 4. Pe drum îi fu ciudă că nu se gîndise mai de mult la Dorel.

Străzile erau pustii, doar ici-colo, în faţa cîrciumilor, era animaţie. Într-un colţ de stradă văzu un poliţist şi-l ocoli instinctiv. Acesta însă nu-i dădu nici o atenţie. Dinspre gară vîntul aducea miros de cărbune şi, rar de tot, ţignalul prelungit al unei locomotive. Se făcuse răcoare. Pistruiatul îşi încheie nasturii de la bluză şi-şi grăbi pasul. Asta învăţase de la taică-su :

— Dacă ţi-e frig, n-o iei la goană să te încălzeşti prea mult ; că ai să răceşti. Întinzi pasul şi

mergi constant. E ca și cum ai avea o sobă de teracotă sub haină.

Cu cît se apropia mai mult de sediu, cu atît i se întărea convingerea că a ales drumul cel bun. Va putea spune celor de la partid de Potra și despre ceea ce a pățit la poliție.

În apropierea sediului, îl întîlni pe Dorel. Purta un fular roșu, înfășurat în jurul gîtului, și era însoțit de vreo zece tineri „înarmați" cu găleți și bidinele. Dorel îl recunoscu încă de departe și-i făcu semne largi cu mîna.

— Credeam că nu mai vii. Ia găleata asta!

Îi întinse o găleată plină cu pap.

— Nu, Dorel, am venit pentru altceva.

— Cum, nu vii cu noi?

— Nu. Am treburi mai importante.

— Acum, noaptea?

— Da. Trebuie să reclam un comisar care a lucrat pe vremuri la politic...

— Asta poți face și mîine.

— Mă tem că mîine o să fie prea tîrziu.

Ceilalți băieți făcură roată în jurul lor.

— El e Mihai Pleșa, despre care v-am vorbit, le explică Dorel. Dar nici azi nu vine cu noi. Cred că n-o să vină niciodată...

— De ce vorbești așa?

Întrebarea Pistruiatului suna a reproș. Dorel dădu din mîini a lehamite. Se întoarse spre ceilalți:

— Hai, băieți!...

Pistruiatul privi în urma lor și hotărî să-i dovedească lui Dorel că el nu e numai unul care promite; la prima acțiune va fi și el prezent. În orice caz mai bine să cutreiere străzile, să facă ceva u-

til, decît să stea întins pe scîndurile dintre dărîmături și să asculte sforăitul lui Lampă...

Cînd Lampă nu avea somn, îl trezea și pe el și-i povestea vrute și nevrute ; cum a călătorit odată fără bilete la Constanța, cum l-au păcălit doi greci care i-au promis că-l angajează marinar. A dat și un aconto de cinci mii de lei, au făcut cheful de „Adio România !", nota o plătise tot el, pe urmă grecii au dispărut. Plecaseră cu un cargou spre Istambul. Mult mai tîrziu a aflat Lampă că grecii nu erau greci, erau români și-i păcăleau pe creduli.

Poarta județenei de partid era încuiată. În prima clipă Pistruiatului îi păru rău că nu se dusese cu Dorel. Oricum, el l-ar fi putut sfătui la cine să se ducă, cu cine să vorbească. Mai cercetă o dată poarta și descoperi soneria. Dacă tot venise aici, o să insiste. Apăsă pe buton. După cîteva clipe, auzi pași în spatele porții și, deasupra clanței, se deschise o ușiță de vreo zece centimetri pătrați pe care nici n-o observase pînă atunci. În pătratul ei apăru chipul unui om în vîrstă cu mustăți.

— Băieții au plecat de cinci minute.

— Eu n-am treabă cu băieții, se grăbi să răspundă Pistruiatul, ca nu cumva omul să închidă ușița de control. Vreau să fac o reclamație !

— Vii mîine.

— Vreau să fac reclamația acum... Nu știu dacă mîine voi putea veni aici.

— Nu-i nimeni în sediu.

— Nici dumneata nu ești ?

— Eu sînt cu paza. Vino mîine !

— Eu știam că la partid se lucrează și ziua, și noaptea.

— Mă, da încăpățînat mai ești !

Pistruiatul auzi o cheie răsucindu-se în broască, apoi uşa se deschise puţin, atît doar ca să se poată strecura.

Coridorul era întunecat, nu era luminat decît de un bec mic, obosit, iar paşii sunau straniu.

În camera de gardă mai era un cetăţean înarmat, care stătea lîngă un telefon cu manivelă. Era neras, cu faţa pătrată şi cu pometii obrajilor ieşiţi înainte. Purta salopeta de doc cenuşie a muncitorilor de la fabrica de textile. În loc de salut, acesta îşi ridică doar privirile. Părea un om rău.

Cel cu paza, mustăciosul, trase uşa după el, apoi îl cercetă pe Pistruiat.

— Dacă ştiam că eşti atît de mic, nici nu deschideam poarta... Probabil n-ai unde să dormi.

— Ba am, minţi Pistruiatul. Doar ştiu că partidul nu e hotel...

— Ai limba tăiată. Scoase din buzunar o tabacheră de tinichea şi-şi alese o ţigară moale. O aprinse cu dichis, abia după aceea continuă : Hai, spune ce reclamaţie vrei să faci !

— Păi, dumneata ai spus că eşti cu paza.

— Dă-l afară, nu vezi că e obraznic ! mormăi cel cu arma...

— Lasă-l, Ilie, să-l descos întîi. Se întoarse spre Pistruiat. Şi ce dacă sînt cu paza ? Paza o facem prin rotaţie. Spune, sau te duci acasă şi te culci !...

— Spun, se grăbi să răspundă Pistruiatul. La poliţie unul dintre comisari e... Nu ştia cum să-l definească. Îl ajută cel cu arma :

— E reacţionar.

Îi plăcu propria-i intervenţie şi chicoti înfundat.

— Da, se poate spune şi aşa, aprobă Pistruiatul... E în orice caz împotriva muncitorilor...

— Nu e singurul comisar care e împotriva muncitorilor.

Pistruiatul avu senzația că oamenii îl iau peste picior. Răspunse tăios :

— Dacă știți totul, atunci nu mai am ce să vă spun. Porni spre ușă.

— Stai, omule ! îi tăie calea mustăciosul. Da repezit mai ești !... Ia o hîrtie și scrie tot ce știi. Pe urmă iscălești și ne lași și adresa. Așa se procedează aici. Despre care comisar e vorba ?

— Despre unul Potra. Ala care a lucrat la politic.

— Potra ai spus ? sări cel cu arma. Îl cunoști ?

— L-am văzut.

— A avut noroc că nu l-am văzut eu ! Îl mărunțeam... Mama lui de animal... Nea Balint, dumneata l-ai cunoscut ?

Mustăciosul dădu din cap că nu.

— Era o fiară ! Un om nu putea face ce făcea ăsta... N-ar fi bine să-l ducem pe băiat la tovarășa Prodan ?... Mi se pare că ea e de serviciu...

— Crezi că merită s-o deranjăm ?

— Bineînțeles. De aia e de serviciu !...

Mustăciosul îl luă pe Pistruiat de braț, ieșiră în curte, apoi intrară în clădirea principală. Urcară niște scări și, odată ajunși pe un coridor lung, plin de lozinci, merseră pînă la penultima ușă.

Mustăciosul avea mers legănat de urs.

— Aici, mă !

Pistruiatul intră într-o încăpere luminată numai de o lampă de birou.

Tovarășa Prodan, care stătea în spatele unui birou, abia se distingea. Avea luminată numai bărbia și buzele.

— Bună seara, doamnă profesoară.

Semiîntunericul îi creă o stare ciudată ca atunci cînd era scos la tablă şi nu învăţase lecţia.

Profesoara se ridică puţin de la birou să-l vadă pe deasupra lămpii pe cel intrat, îl recunoscu şi ochii i se aprinseră ca nişte beculeţe.

— Ce-i cu tine, Mihai ?

Şi înainte ca Pistruiatul să-i fi putut răspunde, ea ocoli masa şi-l îmbrăţişă.

— Dacă ai şti cît de mult te-am căutat ... I-am rugat şi pe cei de la U.T.C. şi în special pe Ilieşu să te găsească... Ce mai faci ? Unde ai fost pînă acum ?

Mai puse o mulţime de întrebări fără ca Pistruiatul să fi avut răgazul să-i răspundă. Era bucuroasă.

— V-am căutat şi eu, spuse în cele din urmă Pistruiatul, dar dumneavoastră aţi fost plecată la Bucureşti. Lucica ?

— A rămas la Bucureşti la Şcoala Centrală. Internă. Şi azi am primit o scrisoare de la ea. Nu-i place acolo.

— Dacă nu-i place de ce n-o luaţi acasă ?

— Trebuie să înveţe şi eu acum n-o pot supraveghea îndeajuns ... Tu cum ai ajuns aici ? De unde ştiai că sînt de serviciu ?

— Nu ştiam. Am venit să fac o reclamaţie ...

— Tu mereu vrei să faci un lucru neaşteptat. Nu te-ai schimbat.

— Odată Andrei mi-a spus să nu mă schimb niciodată.

Profesoara tăcu, îşi lăsă privirile în jos, de parcă ar fi vrut să studieze hîrtiile din faţa ei. Trecu multă vreme pînă se uită din nou la Pistruiat. Spre

mirarea lui însă profesoara nu vorbi de Andrei, ci-l întrebă de reclamație.

— Am fost la poliție, răspunse în cele din urmă Pistruiatul, să reclam un hoț de buzunare și au vrut să mă aresteze.

Profesoara se lăsă puțin pe spate și beculețele deveniră mai puternice.

— Să te aresteze, de ce ?

— Pentru că, întîmplător, pe comisarul la care am fost să reclam l-am văzut împreună cu fostul comisar Potra.

Profesoara își încreți fruntea.

— De unde îl știi tu pe comisarul Potra ?

— Cineva mi-a spus că el e.

Nu voia să-l aducă în discuție pe Lampă. De să afle profesoara că locuiește cu un vagabond.

— Și unde l-ai văzut ?

— La cîrciuma Halta veche de lîngă gară.

— Ce ai căutat la cîrciumă ?

Punea întrebările ca și cum s-ar fi aflat la catedră.

— Am fost cu un domn. Ca ea să nu-i pună întrebări, intră în detalii. Comisarul Chiriac, în uniformă, stătea la o masă cu Potra.

— Poate l-a arestat...

— Nu, doamnă ! Așa am crezut și eu la început. Stăteau și beau ca doi prieteni.

— Ți s-a spus cine a fost Potra ?

— Da. Unul care îl bătea și pe tata.

— Pleșa ... Mihai Pleșa a fost tatăl tău ?

— Da.

— Cel care a lucrat la depou ?

— Da, doamnă.

Profesoara se rezemă cu coatele de tăblia mesei. Beculețele îi sclipiră într-un fel ciudat.

— L-am cunoscut pe taică-tu ... Dacă mă uit puțin mai atent la tine, semeni cu el... Știi cum îl numeau tovarășii cu care a lucrat în ilegalitate ?

— Nu.

— Omega. Era de o precizie de cronometru. Dacă promitea ceva, puteai fi sigur că se ține de cuvînt.

— Eu sînt la fel.

Profesoara zîmbi.

— Dacă îmi aduc aminte trebuia să vii la acțiunea de la gară. Mi-a spus Dorel. Era după cîteva zile cînd m-am întors de la București ...

N-avea nici un rost să-i spună că Dorel a uitat să-i transmită invitația.

— Atunci a intervenit ceva.

— La taică-tu n-a intervenit niciodată nimic.

— N-avea de unde să știe că n-o să intervină ceva.

— Nu. Făcea în așa fel ca să nu intervină nimic. Spune-mi, Potra e tot spilcuit ?

— Nu, doamnă. Are barba neîngrijită...

— Va să zică și-a lăsat și barbă... Și acum spune-mi cu ce domn ai fost la Halta veche. Dacă nu dăm de Potra, ne trebuiesc martori împotriva comisarului Chiriac.

— Asta nu pot să vă spun. E un om certat cu poliția, un pungaș. Și nu-i cunosc decît porecla.

— Și ce relații ai tu cu oameni din ăștia ?

— L-am întîlnit, într-o noapte, pe stradă și ne-am împrietenit. Dar nu mai îmi place de el.

Îi povesti pe lung relațiile lui cu Lampă.

— Tatăl tău, după cîte îmi amintesc, a murit în timpul bombardamentelor...

— Da, împreună cu mama. Tipăreau tocmai niște manifeste...

— Știu. Și tu ce faci acum ?

— Nimic. Am vrut să mă angajez ucenic, dar n-am reușit.

Un timp profesoara tăcu, privi hîrtiile de pe masă,

— Ai să te muți la mine : pe urmă vedem noi. În orice caz rupi relațiile cu Lampă.

— Da. Și data viitoare vin și eu la afișaj.

— Sîmbătă seara.

— Da, sîmbătă seara. Am să viu sigur. Îmi dau și cuvîntul de onoare.

— Nu trebuie să-ți dai cuvîntul de onoare. Poate să intervină ceva.

— Voi face în așa fel să nu intervină nimic. Și eu pot deveni Omega. Vă promit !

COMISARUL CHIRIAC se apropie de lampă și coborî fitilul ; nici înainte nu fusese cine știe ce lumină, dar acum umbrele grele invadară încăperea. Abia se puteau distinge lucrurile. Suzi stătea lîngă masă și sorbea din coniacul unguresc.

— Pe mine de ce m-ați reținut ?

— M-aș fi plictisit singur, glumi comisarul, dar Suzi n-o luă în glumă.

— Dacă voiați să rămîneți cu mine, nu era mai bine dacă mergeam undeva ? La Terasa Astoria, de pildă. În orice caz e mai plăcut decît aici. Și pe dumnevoastră vă serveau și după ora închiderii. Sînteți în uniformă...

— Nu m-ai înțeles, domnișoară. Eu trebuie să fiu aici. Îl aștept pe puști. Sper să se întoarcă...

— Înseamnă că avem de stat mult. Luați loc !

Comisarul se așează și-și puse chipiul pe masă. Avea păr blond, ondulat.

— Serviți un coniac ?

— Nu, draga mea ! Sînt în exercițiul funcțiunii. În orice caz, îți mulțumesc. De ce ai spus că avem de stat mult... Știi unde e...

— Eu nu știu nimic, doar mă cunoașteți... Știu doar de logodnă... Adevărul e că mi-am imaginat-o altfel...

— Nu știam că ești romantică...

— De ce n-aș fi !... Dacă îl găsiți pe băiat, mă lăsați să plec ?

— Bineînțeles.

— Pe undeva, la gară, într-o sală de așteptare. Lampă i-a spus să doarmă acolo. Acum că știți totul, îmi dați voie să plec ? Mă plictisesc aici ! Nu beți, îmi vorbiți ca la interogatoriu...

— Din păcate nu poți să pleci... Mă tem că te duci să-l anunți pe băiat...

Chiriac se duse la ușă și strigă după un gardian :

— Care ești aici ?...

— Eu, domnule comisar. Sergent Costescu.

— Costescule, te duci la gară și controlezi sălile de așteptare. S-ar putea să dai de pușți...

— Și cu dumneavoastră cine rămîne ?

— N-ai tu grija mea ! Mă descurc eu. Executarea !...

Reveni în odaie și o căută pe Suzi din priviri. Ea se retrăsese într-un colț și se așezase pe un scaun improvizat din cărămizi.

— De ce te-ai ascuns, domnișoară ?

— Mi-e somn.

De afară se auziră pași și Chiriac îi făcu semn lui Suzi să tacă, iar el se ascunse după o perdea.

Intră Pistruiatul.

Suzi îi ieşi înainte şi-i făcu semn să fugă.

— De ce-mi faci semne ? întrebă nedumerit Pistruiatul.

Suzi renunţă la complicitate. Spuse cu amărăciune :

— Păcat de tine, puştiule ! Eşti prost !

În clipa aceea apăru şi comisarul Chiriac.

— Îmi pare bine că te-am regăsit, Pistruiatule !..

ÎN BIROUL comisarului-şef Bălan erau trei persoane : comisarul, Pompiliu Spiridon şi Mihai Pleşa. Pompiliu Spiridon explica cum a fost jefuit :

— Cum vă spuneam, domnule comisar-şef, stătea pe mijlocul trotuarului şi se uita în sus. M-am uitat şi eu...

— La ce ? întrebă scurt Bălan. Se voia sever şi oficial.

— La nimic. Puştiul spunea că e o bicicletă roşie...

— Şi dumneata, om în toată firea, căutai bicicleta printre nori ?

— Eu vă relatez faptele, domnule comisar-şef. Ziceam, mă uitam în sus şi probabil atunci a operat.

Bălan, deşi ştia toată povestea pe de rost, asculta relatarea cu foarte multă atenţie. Clătina tot timpul din cap şi, cînd vocea lui Spiridon se stinse, ridică de pe birou un portmoneu din piele. Îl arătă Pistruiatului.

— Recunoşti asta ?

— Da.

— Ce este ?

— Un portmoneu.

— Ştii al cui este ?
— Al domnului Spiridon.
— Şi cum a ajuns aici pe birou ?
— Asta nu ştiu.
— Poate ştii cum a dispărut de la domnul Spiridon.
— Ştiu.
— Asta e normal să ştii. Tu l-ai furat !
— Nu l-am furat eu.
— Cînd există dovezi, nu contează că nu mărturiseşti. Mai ai ceva de spus ?
— Da. Că mînţiţi cu toţii! Eu am venit la poliţie să vă spun cine e hoţul.
— Şi atunci de ce ai fugit ? întrebă Bălan.
— Pentru că n-am încredere în dumneavoastră !
Bălan se încruntă şi se ridică ameninţător în picioare.
— În poliţie n-ai încredere ? Dar asta o să discutăm altă-dată... Ia spune-mi cine e hoţul ?
— Omul care locuieşte cu mine !
— Numele ?
— Lampă.
— Asta nu-i nume, e obiect. Cum te adresai lui ?
— Cu „mă".
Bălan zîmbi.
— Va să zică domnul „mă" e hoţul... Mă crezi chiar atît de prost !...
— Nu prost, ci necinstit !
Palma veni pe neaşteptate şi puternică. Pistruiatul se cutremură, i se înfundă urechea stîngă şi-i vîjîia capul.
— Cum sînt eu ? mai întrebă o dată comisarul.
Pistruiatul îl înfruntă. Îl privi drept în ochi.
— Necinstit !

Deşi se aşteptase la încă o palmă, comisarul îl păcăli. Îl lovi cu mîna stîngă, dar la fel de tare ca şi prima dată.

Surprins, Pistruiatul îşi pierdu echilibrul şi se lovi de spătarul unui fotoliu.

— Ai noroc că eşti minor, dar tot n-o să scapi uşor. Te trimit la o Casă de corecţie şi, în trei, patru ani, te faci om. O să ne mulţumeşti cîndva...

Apăsă pe butonul unei sonerii de pe birou şi, în uşă, apăru un gardian.

— Luaţi-l de aici !...

Bălan aşteptă să se închidă uşa în urma lui, apoi puse portmoneul în faţa lui Spiridon.

— Poftim, domnule Pompiliu Spiridon. Sper că eşti mulţumit.

Spiridon cercetă portmoneul, pe urmă, dezamăgit, căută privirile comisarului.

— Şi banii ?

— Ce fel de bani ?

— Banii care au fost în portmoneu.

Bălan se înfurie :

— Ascultă, domnule Pompiliu Spiridon-lacuri ! Dumneata ai dat o declaraţie falsă că ai fost jefuit de un puşti. Puştiul are zece martori că a fost la doi metri de dumneata. Dacă nu pleci imediat, emit un mandat de arestare pentru inducerea în eroare a poliţiei... Dumneata crezi că noi ne jucăm ?... Afară !...

PENTRU A DOUA OARĂ Mihai Pleşa fu poftit să ia loc în limuzină. Din prima clipă bordul nichelat, plin cu ceasuri, îl captivă. Aducea cu carlinga unui avion văzut aievea într-o revistă ilustrată. Din

păcate, nici acum nu călătorea singur, ci însoţit de comisarul Chiriac, care, încă de la urcare, indică cu voce tare destinaţia : Casa de corecţie. Dacă ar fi fost singur în limuzină poate şoferul l-ar fi lăsat să stea lîngă el, să vadă cum se conduce, unde e frîna, ambreiajul. Mai mult, dacă cineva l-ar fi întrebat dacă vrea să se plimbe cu maşina şi preţul călătoriei ar fi fost cinci palme, ar fi acceptat. Chiar i s-ar fi părut un preţ foarte rezonabil. Acum, însă, înghesuit de Chiriac în fundul maşinii, călătoria nu-l amuză. Comisarul stătea picior peste picior, ca unul obişnuit să călătorească pe roţi.

Din cauza vitezei, Pistruiatul nu putu să urmărească ruta ; casele se întretăiau, se spălăceau. Nu reuşi să recunoască decît turnul de apă, apoi podul care ducea spre depou. Probabil — îşi spuse — au trecut şi prin faţa Haltei vechi. Dacă atunci Lampă nu l-ar fi invitat la birt, acum ar fi fost liber ; nu l-ar fi cunoscut nici pe Chiriac, nici pe Potra, şi nici pe comisarul şef. Îi păru rău că nu-l întrebase pe Lampă mai multe lucruri despre Casa de corecţie. El ar fi putut da o mulţime de indicaţii şi, în orice caz, sfaturi care acum i-ar fi prins bine. Din clipa cînd se urcase în maşină şi auzise destinaţia călătoriei, îşi pusese în gînd să evadeze. Asta trebuia s-o facă în orice caz ; îi promisese doamnei profesoare că sîmbătă se va prezenta la afişaj. Dacă nici sîmbăta asta nu se va ţine de cuvînt, ea o să-l considere complet neserios. Încercă să nu se mai gîndească la Casa de corecţie. Privea atent bordul nichelat, acele ceasurilor de lîngă volan şi simţi cum tot corpul preia trepidaţia maşinii şi această senzaţie nouă îi plăcu. Huruitul motorului, de aici, din interior, abia se auzea ; aducea

mai mult cu zumzetul unui stup decît a încleştare de fierărie.

Brusc, maşina coti spre depou şi, cînd ajunseră în dreptul liniilor care duceau spre Sîntana, cantonierul coborî bariera. Chiriac observă manevra din timp şi se întoarse spre şofer :

— Claxonează-l, că stăm vreo jumătate de oră !

Şoferul apăsă pe claxon, dar cantonierul nu-i dădu nici o importanţă ; îşi continua treaba. Bariera se lovi de suport, apoi rămase încremenită. Supărat, Chiriac sări din maşină şi porni spre cantonier :

— Ridică bariera !... Sîntem de la poliţie !...

Cantonierul se întoarse spre comisar şi, ca un nătîng, începu să rîdă.

— Pentru barieră răspund eu !...

Pistruiatul nu mai ascultă continuarea dialogului, cu un singur salt sări din maşină şi o rupse la fugă. Şoferul întinse mîna după el mai mult din reflex şi cu asta pierdu o secundă. Repede claxonă lui Chiriac, dar acesta era convins că şoferul îl atenţionează pe cantonier şi nu-i dădu nici o atenţie. Abia cînd claxonul sună neîntrerupt, ca şi cum s-ar fi defectat, aruncă o privire într-acolo şi-l văzu pe Pistruiat alergînd de-a lungul zidului de beton prefabricat.

Îl lăsă pe cantonier în plata Domnului şi fugi din toate puterile după el. Acesta îşi luase însă un avans de vreo douăzeci de metri şi continua să alerge. Cunoştea bine locurile. Ştia că, dacă nu reuşeşte să-l prindă comisarul pînă la spărtură. e scăpat. Auzi în spate paşii lui Chiriac, dar nu-şi întoarse capul spre el. Din fugă zări spărtura şi se strecură pe sub gard.

— Stai !... îl amenință Chiriac, dar Pistruiatul nu-l mai auzi. Se rostogoli de pe dolmă.

Înjurînd, Chiriac se lăsă în genunchi, se strecură pe sub zid și-l văzu dispărînd sub un vagon. Coborî dolma atent să nu-l piardă din ochi.

Pistruiatul, în patru labe, se tîrî sub un alt vagon pînă ajunse la stația de alimentare cu cărbune și se ascunse în spatele unui vagonet. Aici circulația era mare, o locomotivă de manevră distribuia vagoane de marfă pe diferite linii și scotea aburi ca la baia turcească. Chiriac trecu la cîțiva metri de el, se uită într-un vagon deschis, apoi se adresă unui ceferist cu un fanion în mînă :

— N-ați văzut cumva alergînd un băiat ?

— Dacă m-ați fi întrebat de vagoane, vă puteam răspunde. Dar ce băiat cauți, tăticule ?

Cuvîntul „tăticule" îl deranjă pe Chiriac ; încheie discuția. Fugi spre locomotiva de manevră. Fochistul, un vlăjgan osos, plin de funingine ca un hornar, văzînd că se apropie un comisar, dădu drumul la aburi. Norul alb, fierbinte, îl învălui pe Chiriac. Începu să înjure.

Pistruiatul rămase multă vreme în spatele vagonetului și nu ieși de acolo decît tîrziu, cînd începu să se întunece, dar n-avu curaj să se întoarcă la spărtură. Era convins că șoferul a rămas de planton și așteaptă ca să-l înhațe. Porni spre poarta principală. La podul rulant nu se putu stăpîni să nu se oprească o clipă : privi o locomotivă cum se schimbă de pe o linie pe alta, apoi brusc, printre linii, îl descoperi pe Chiriac. Abia avu timp să se retragă să nu fie văzut. Se lămuri că nici pe poarta principală nu putea părăsi depoul.

Urcă într-un vagon de clasă şi se întinse pe o bancă.

GARDIANUL luă poziţie regulamentară şi raportă comisarului-şef :

— Vă caută o femeie de la partid.

— De unde ştii că e de la partid ?

— Am întrebat-o pe cine să anunţ, şi ea, în loc de nume, mi-a spus : judeţeana de partid. Am insistat să-mi spună şi numele, dar ea a spus că ajunge atît.

— Bine, sergent. Să vină !

Bălan îşi aranjă hîrtiile de pe birou, îşi puse ochelarii şi se prefăcu adîncit în studierea unui dosar. Voia să pară în exerciţiul funcţiunii. Cu două luni în urmă, ar fi refuzat să primească pe cineva de la Partidul Comunist, dar, în ultimul timp, îşi dădu seama că nu e bine să se încontreze cu comuniştii. Cînd a auzit că primul secretar al judeţului e un fost ceferist, ieşit de curînd din închisoare, era convins că nu vor rezista mult. Ce va putea să facă un simplu muncitor, cînd liberalii au în fruntea lor un jurist cu două licenţe şi nici el nu se prea descurcă grozav. În afară de asta, comuniştii nu aveau nici bani, nici sediu ca lumea. Pe urmă, cînd la un miting comuniştii mobilizaseră peste douăzeci de mii de oameni, se speriase. Cu atîţia oameni nici o mie de poliţişti n-ar fi făcut faţă. La şedinţele liberalilor dacă se adunau două-trei sute de oameni, şi la ţărănişti şi mai puţini. Dar de ce nu intră femeia de la partid ? Să nu fi supărat ? Cine ştie ce i-a mai spus gardianul şi le pomeneşti că îl iau şi pe el la „ochi". În cele

din urmă uşa se deschise şi apăru o femeie îmbrăcată într-un taior gri. Din cauza părului strîns coc, părea foarte înaltă.

— Dumneavoastră sînteţi domnul comisar Bălan ?

Bălan îşi scoase ochelarii şi răspunse cu puţină întîrziere să dea impresia că îi vine greu să se desprindă de problemele cuprinse în dosarul din faţa lui.

— Da, doamnă ! Vă rog să luaţi loc. Aşteptă ca femeia să se aşeze, abia atunci continuă : Cu ce aş putea să vă fiu de folos ?

— Am venit din partea Comitetului judeţean de partid. Am vrea să vă cerem ajutorul în găsirea unui băiat. Se numeşte Mihai Pleşa şi, pînă ieri, a locuit pe strada Semaforului 2. E o casă bombardată.

— O fi fugit de acasă... Poate ştiţi unde ?

— Dacă ştiam, nu apelam la dumneavoastră...

— Da, da, da... Vă rog să mă scuzaţi... În ultimul timp dorm foarte puţin... Sînt extenuat... E fiul dumneavoastră ?

— Nu...

— Şi cînd a fost văzut pentru ultima oară ?

— Azi-noapte a fost la judeţeană şi a dat o declaraţie despre comisarul Potra. Îl privi atent pe Bălan şi avu senzaţia că acesta tresări.

Bălan îşi puse amîndouă mîinile pe birou, ca şi cum ar fi căutat un punct de sprijin. Lucrurile păreau mai grave decît i s-a părut la început.

— Poate că pe baza acestei declaraţii l-am putea reţine. Ştiţi, am emis un mandat de arestare pe numele lui. Nici nu vă daţi seama ce ajutor ne daţi... Unde a fost văzut ?

— La Halta veche.

Înseamnă că puștiul e totuși mai periculos decît își imaginase. Nu degeaba s-a alarmat Chiriac. A fost o idee genială să-l trimită la Casa de corecție. Se concentră să nu comită vreo greșeală.

— Și de ce n-a anunțat poliția ?

— Ne-a anunțat pe noi.

— Ar fi fost mai bine dacă anunța poliția. Dar, mă rog... Dumneavoastră ați vorbit personal cu el ?

— Am senzația că mă anchetați...

— Doamne ferește !... Dar mi-ați cerut ajutorul și, fără date, nu pot să fac nimic. Și ar fi păcat... Cazul Potra mă interesează îndeaproape.

— Tocmai de aceea ar trebui să-l găsim pe băiat.

— Întîi să-l căutăm acasă.

— Am trimis pe cineva acolo și vecinii au spus că a fost arestat.

— Arestat ? De cine ?

— După cîte știu, arestările în România se fac de către poliție. De aceea am venit...

— Nu numai poliția arestează, dar mă rog... Fiind vorba de un băiat, e normal să vă gîndiți la poliție... O să mă interesez, doamnă, deși mă îndoiesc să fi fost ridicat de noi. Ar fi trebuit să știu. O clipă. Ridică receptorul și formă un număr din două cifre. Alo, registratura ?... Cine ?... Tovarășul Damian ?... Da, dragă, eu sînt... Vrei să-mi dictezi numele celor arestați azi-noapte... Da, bineînțeles, aștept... Zîmbi tîmp. Cine ?... Gaiță ?... Îmi pare bine că l-ați prins. Acoperi receptorul cu palma și se întoarse spre femeia din fața lui. Asta-l cu crima de la abator. Suzi Ochimari... Nu, femeile nu mă interesează... Cîrlig, Achim Dege-

te lungi, Gore Balcon și Lampă... Da, asta e tot... Mulțumesc. Puse receptorul în furcă. Bănuiam, doamnă !... Acum avem treburi mai importante decît să arestăm copii. Dar, în orice caz, fiți liniștită ! Vă vom ajuta să găsiți băiatul... E și în interesul nostru... Mai vreți să-mi spuneți o dată numele ?...

— Mihai Pleșa.

Bălan notă numele pe o bucată de hîrtie. Femeia i se păru simpatică. Dacă toți cei de la județeană ar fi ca ea, ar merita să colaboreze cu comuniștii.

— Probabil ați mai auzit acest nume. E fiul lui Mihai Pleșa, ilegalist de la depou, care a fost de mai multe ori arestat de dumneavoastră.

Bălan clipi mărunt. Își aduse aminte de el. De vreo două ori l-a ridicat personal. Era un om încăpățînat, tăcea ca un pește. Mai mult Potra a avut de-a face cu el. Dar acum se schimbaseră vremurile...

— Și unde să vă anunț, doamnă ?

— La Comitetul județean de partid.

— Asta am reținut. Pe cine de la Comitetul județean ?

— Pe mine. Mă numesc Iulia Prodan.

Bălan tresări. Zîmbi larg.

— Îmi pare foarte bine că v-am cunoscut. V-am ascultat o dată la un miting la fabrica Teba. Vorbeați, dacă mă ajută memoria, despre drepturile femeilor și despre votul universal...

— La mitingul acela au fost convocate numai femei...

— Am fost pentru menținerea ordinei. Unde-s multe femei...

— Cred că aţi venit să verificaţi ce spun.

— Vă mărturisesc, da. Sarcinile mele sînt stabilite în altă parte... Nu vreau să vă fac un compliment, dar mi-a plăcut discursul dumneavoastră. Bănuiesc că aveţi pregătire specială...

— Da. Sînt activistă de partid.

— Înţeleg, înţeleg... De fapt ar fi trebuit să vă spun tovarăşă, nu-i aşa ?

— Nu e neapărată nevoie. Se ridică în picioare. Bălan se ridică şi el.

— Sper să vă fiu de folos !

Aşteptă ca să se închidă uşa în urma ei, apoi ridică din nou receptorul :

— Alo, Dumbravă ?... Fii atent, băiatule !... În nici un act să nu apară numele Pistruiatului... Nu, mă boule !... Mihai Pleşa să nu apară în acte ! Nici măcar în documentul cu care îl trimiteţi la Casa de corecţie... Cum să-i spui ?... Inventează un nume şi adaugi Pistruiatul... E foarte important... Evadat ?... Cine a evadat ?... Pistruiatul ?... Da, îl anunţi pe Chiriac că de mîine trece la circulaţie... Ba nu !... Chiar de azi !...

VASILE OPREA fusese numit revizor de vagoane cu vreo douăzeci de ani în urmă ; era conştiincios, nimeni de la regionala CFR nu s-a împotrivit la această numire, deşi Vasile Oprea nu avea studiile necesare pentru această funcţie Cunoştea raza gării-triaj ca palma : nu era vagon, nici măcar de tranzit, care să nu fi trecut prin mîna lui înainte de a se deplasa cu un metru măcar. Seara, după ce termina cu muncile de birou, ieşea pe teren, verifica vagon cu vagon. Nu era

o deformație profesională, dar, în ultimul timp, au apărut foarte mulți borfași care tăiau plușurile băncilor sau perdelele de la geamuri.

Uneori, peste noapte, venea cîte un ordin să pregătească o garnitură pentru front. Șeful gării îl chema în birou și-l punea să facă un referat că, în raza gării-triaj, nu există nici un vagon. Oprea refuza.

— Facem rost, domnule șef.

— De unde ?

— Încă nu știu. Vorbim cu Radna. cu Săvîrșin, vedem noi...

— Nici ei n-au.

A doua zi, totuși, garnitura era trasă la peron gata de plecare.

Vagoane de clasă nu erau decît două în gara triaj. Amîndouă trase pe o linie moartă, așteptînd rîndul să fie dirijate spre secția de reparații a regionalei. În zilele cînd era de serviciu noaptea, controla vagoanele de clasă de mai multe ori. Își spusese că hoții de vagoane puteau să-l pîndească și să opereze după rond.

În noaptea aceea, tocmai făcea cea de a doua tură la vagoane, cînd, într-un compartiment, descoperi un băiat. Bănuia mai de mult că hoții de plușuri erau copii, văcsuitori de ghete ocazionali. Clientul lui dormea întins pe o bancă, ca la mama acasă. Oprea se postă în ușa compartimentului și aprinse lanterna. Băiatul se trezi brusc, sări în picioare, dar își dădu seama că nu avea pe unde fugi. Se trase adînc într-un colț.

— Ce-i cu tine, băiețaș ? întrebă Oprea și lumină amîndouă băncile să controleze plușurile.

— Nimic, domnule, răspunse Pistruiatul speriat. N-am unde să dorm, și m-am gîndit că aici nu deranjez pe nimeni.

Plușurile erau intacte. „Va să zică încă n-a avut timp să opereze, l-a apucat somnul și a adormit".

— Lamă ai ?

— Lamă ? N-am.

— Și atunci cu ce tai plușurile ?

— De ce să le tai ?

Băiatul părea sincer. Oprea coborî vocea.

— Părinții nu te caută ?

— N-am părinți.

Oprea, jenat, se foi un timp, apoi se așeză în fața băiatului.

— Și în altă parte n-ai unde să te duci ?

— Nu. Acasă mă caută poliția.

— Poliția ? De ce ?

— Vor să scape de mine...

Oprea deveni din nou bănuitor :

— Cum să scape de tine ?

— Vor să mă trimită la Casa de corecție, să nu pot vorbi...

— Vorbești aiurea, băiatule !... Ce să nu poți vorbi ?

— Am văzut un comisar, pe unul Potra, care bătea pe comuniști...

— De unde îl știi tu pe Potra ?

— Mi s-a spus că el este.

— Și de ce nu te-ai dus la partid ?

— Am fost acolo. La tovarășa Prodan.

— Atunci poți fi liniștit. O cunosc eu pe tovarășa Prodan. Rezolvă ea. Dar de ce n-ai rămas acolo ?

— Acolo nu-i cămin, domnule...

— Da, da... ai dreptate ! Am o idee, puştiule ! Du-te acasă la mine. Am şi eu nişte băieţi de vîrsta ta. Unde sînt trei, al patrulea nu mai contează... Strada Florilor, numărul 17. Îmi zice Oprea. Nu uiţi ?

— Nu uit, domnule !... Şi pot să mă duc acum, noaptea ?

— Bineînţeles. E sonerie la poartă şi spui că te-am trimis eu.

Însoţit de Oprea, Pistruiatul coborî din vagon. Un vînt rece purta praf de cărbune şi cîteva frunze de salcîm uscate. Pistruiatul se zgribuli.

— Vă mulţumesc, domnule Oprea...

Porni încet, înfrigurat de-a lungul vagoanelor. În apropierea unei locomotive sub presiune se opri să se încălzească puţin, apoi porni spre poarta principală. În clădirea de la poartă ardea lumina. Pistruiatul se apropie de fereastră şi privi înăuntru. Portarul şi un cetăţean îmbrăcat în uniforma albastră a CFR-ului jucau table. N-aveau cum să-l vadă. Se duse la poartă şi o deschise încet să nu scîrţîie. În clipa cînd ieşi, cineva îl prinse de umăr şi, cu toată împotrivirea, nu se putu elibera din strînsoare.

— Dacă ai şti de cînd te-aştept !... îi spuse poliţistul şi-i răsuci braţul.

Pistruiatul se chirci, mai încercă o tentativă de eliberare, dar poliţistul îl reţinea ca într-un cleşte de oţel.

— Domnule poliţist, vă rog să-mi daţi drumul ! Sîmbătă trebuie să fiu într-un loc. Am promis, mi-am dat şi cuvîntul de onoare. După aceea vin şi mă predau...

— Mă, şmecherie !...

ŞOFERUL CLAXONA în fața unei porți mari de fier forjat. După cîteva secunde apăru un gardian înarmat și deschise larg aripile porții. Văzu prin parbriz uniforma comisarului și salută regulamentar.

Pistruiatul, înghesuit lîngă Chiriac, nu văzu decît ghereta de lemn și un telefon cu manivelă instalat sub o copertină de tinichea. Nu putu descifra nici măcar întregul text de pe firma Casei de corecție. O plantă ciudată cu frunze mari, uscată, năpădise firma de sticlă.

Mașina se urni greu, eșapamentul ca un trombon spart tuși de citeva ori, apoi nu se mai auzi decît torsul lin al motorului. Drumul presărat cu pietriș de rîu coti pe sub niște arțari goliți de frunze, traversă un luminiș și se înfundă în niște tufișuri neîngrijite. Șoferul răsuci volanul spre dreapta, mașina părăsi drumul, urcă pe o pajiște, pe urmă se opri în mijlocul unui teren ars de soare, unde se înălța o clădire cu două caturi, care aducea a castel medieval. Vița sălbatică, ruginită de vînturile de toamnă, o îmbrăcase complet. Abia ici-colo se vedea tencuiala căzută.

— Poftim, domnule, spuse Chiriac și-l lăsă pe Pistruiat să coboare primul din mașină.

Era o dimineață de toamnă cenușie și rece. De la etaj se auzeau ciocănituri, dar Pistruiatul nu mai avu timp să se uite într-acolo. Coborî și Chiriac și-l îmbrînci spre intrare. Abia aici citi denumirea instituției : Ministerul de Interne. Casa de corecție „Viitorul".

Intrară într-un hol lipsit de mobile. Doar pe un perete era rezemată o bancă de parc cu picioare de fier forjat. Lambriuri mari, de culoare închisă,

îmbrăcau pereții scorojiți și murdari. În fund, în apropierea unei scări de lemn din stejar, care ducea la etaj, era instalată o masă în spatele căreia stătea un gardian. Nu părea deloc interesat de intrarea comisarului ; cerceta filele unui caiet plin cu însemnări. În spatele lui, pe perete, atîrna un veston cafeniu și o armă cu țeava îndreptată în jos.

— Ți-aduc un client, spuse Chiriac în loc de salut.

Gardianul abia atunci ridică privirile. Avea fața lată, mongoloidă, cu ochi mici ca niște liniuțe trase cu penița redis. Privit printre gene, părea că are două rînduri de sprîncene. Întîi îl măsură pe comisar din priviri, pe urmă se întoarse spre Pistruiat.

— Văd.

Cînd deschise gura, i se mișcară și pometii. Era atît de ridat încît, dacă n-ar fi avut mustață, ai fi crezut că-i spîn. Vocea-i groasă, răgușită, tăbăcită de tutun venea din rărunchi.

Chiriac, nemulțumit de răspuns, se răsti la el :

— Ridică-te în picioare cînd vorbești cu mine ! Sînt comisar de poliție !

Spre satisfacția Pistruiatului, gardianul nu avu nici o tresărire. Se întoarse doar spre Chiriac din tot corpul, lenes, ca și cum ar fi făcut un imens efort.

— Nu scrie niciunde în regulament că trebuie să mă ridic în picioare în fața comisarilor de poliție. Făcu o pauză, dar, văzînd că omul din fața lui nu e prea lămurit, continuă silabisind cuvintele : Și chiar dacă ar scrie, eu, domnule comisar, sînt aici ca și cum n-aș fi de serviciu. N-am primit sa-

lariul de patru luni de zile. Ştiţi cît de mult e patru luni ? Neprimind nici de data asta răspuns, adăugă : Sau nu vă pricepeţi la calendar ?...

Chiriac însă nu se lăsă impresionat de spusele gardianului. Îşi mută doar greutatea corpului de pe un picior pe celălalt :

— Unde e directorul ?

Gardianul întîrzie cu răspunsul :

— Nu ştiu.

— Cum nu ştii ? întrebă Chiriac răstit.

Gardianul închise caietul din faţa lui şi se rezemă cu amîndouă coatele pe masă.

— Domnul director, conform regulamentului, nu este obligat să ne comunice unde se află. Bănuiesc că doarme.

Ultima frază o spuse cu complicitate ca şi cum ar fi trădat un mare secret.

— Du-te şi trezeşte-l !

— Conform regulamentului, n-am voie să-mi părăsesc postul. Dar chiar dacă ar fi stipulat, tot nu m-aş duce. Dacă l-aş trezi înainte de ora 11, mi-ar da două zile de carceră.

În loc de încheiere plescăi din buze.

Chiriac se reţinu cu greu să nu-l înjure. Îşi muşcă doar buzele apoi întrebă cu un calm forţat :

— Îl înregistrezi dumneata ?

— Conform regulamentului, da.

Gardianul scoase din sertarul mesei un registru soios, căută răsfoind pagină cu pagină locul de înregistrare, pe urmă luă tocul şi-l muie într-un pahar pe post de călimară.

— Numele :

Pistruiatul făcu un pas înainte :

— Mihai Pleşa.

Chiriac îl plesni peste gură. Lovitura veni pe neașteptate. Pistruiatul își pierdu echilibrul și se lovi de masă.

— Nu-l cheamă așa, dădu lămuriri Chiriac.

Gardianul nu părea să fi fost emoționat de cele întîmplate. Întrebă la fel de calm:

— Atunci cum îl cheamă ?

— Ajunge dacă treci : zis Pistruiatul.

Gardianul puse tocul pe masă și închise registrul.

— Conform regulamentului n-ajunge !

— De ce n-ajunge ? se înfurie din nou Chiriac. Noi arestăm oameni fără să știm cum îi cheamă.

— De arestat, da. Dar de reținut fără nume, nu. Dacă nu-i trecut cu numele, nu pot să-i dau de mîncare. Așa scrie în regulament.

— În ce cameră doarme directorul ?

— Directorul nu locuiește în incinta Casei de corecție. Regulamentul îi interzice acest lucru.

— Ești îngrozitor de antipatic !

— Poate, pentru că n-am primit salariul de patru luni de zile...

— Îl cheamă Pistruiatul.

— Dacă îl cheamă așa, îl înregistrez. Caută cu migală pagina trebuincioasă și ridică tocul. Îl trec Pistruiatul.

— Slavă Domnului că l-ai luat în primire. Îmi dai și mie o chitanță ?

— Chitanțele se eliberează, conform regulamentului, numai pentru obiecte.

Chiriac vru să-i răspundă, dar se răzgîndi. Se mulțumi doar să dea din mîini a lehamite și ieși fără să salute. Gardianul nu-i dădu nici o importanță comisarului. Se întoarse spre Pistruiat :

— Celălalt nume ?

— Care celălalt ? Eu n-am decît un singur nume.

— Nu fi obraznic că te plesnesc. Pistruiatul e numele de familie sau de botez ?

— E poreclă. Pe mine mă cheamă Mihai Pleşa.

— Comisarul spune că nu te cheamă aşa.

— Ei şi ?... Un nume tot trebuie să am. Şi mie Mihai Pleşa ăsta îmi place foarte mult. M-am obişnuit cu el. Dumneavoastră nu vă place ?

— Gura ! Condamnarea ?

— Ce condamnare ?

— Sentinţa de condamnare de la tribunal. Crezi că se vine aşa de uşor la o Casă de corecţie ? Crezi că aici e pension ?

— Eu n-am fost condamnat.

Gardianul îşi încreţi fruntea, apoi, neaşteptat de sprinten, ridică receptorul :

— Alo, poarta ?... Nu daţi drumul maşinii !... Ce dacă e comisar !...

MAŞINA LUI CHIRIAC ajunsese locmai în dreptul porţii cînd paznicul puse receptorul în furcă. Se uită spre maşină apoi, cu mişcări încete, intră în gheretă.

— Deschide poarta ! strigă Chiriac din toate puterile.

Paznicul apăru în arcada gheretei cu arma în mînă.

— Am ordin să nu deschid !

— Deschide poarta, imbecilule ! urlă Chiriac şi coborî din maşină.

Paznicul ridică arma :

— Doi paşi înapoi ! Şi dacă îmi mai spui **imbecilule,** te împuşc !... Mama mă-tii de comisar !...

Neavînd încotro, Chiriac urcă în maşină şi goni spre clădirea principală din mijlocul parcului. Intră pe uşă de parcă l-ar fi gonit cineva :

— Cine a dat dispoziţie să se închidă poarta ?

Gardianul se întoarse încet spre el, dar nu-i căută privirile :

— Eu. Conform regulamentului. Luaţi şi copilul cu dumneavoastră.

— Cum adică să iau copilul cu mine ? întrebă nedumerit Chiriac. Ai înnebunit !?...

— Nu eu, ci ăia care au făcut regulamentul. N-are acte. Şi fără sentinţă judecătorească nu pot să-l înregistrez.

— Mă, da prost eşti ! izbucni Chiriac. Eu nu ţi-aş da salariul pe un an întreg. Sentinţa e pe drum. Vine !

— Băiatul spune că n-a fost la tribunal.

— Te minte ! Ţine-l aici şi află că directorul a fost deja informat. Personal de comisarul-şef Bălan. Sper că pot să plec ?

După cîteva secunde de chibzuială, gardianul ridică receptorul :

— Alo, poarta ?... Maşina e liberă... Poftiţi, domnule comisar !

Cu paşi apăsaţi, ca un învingător, Chiriac porni spre ieşire.

Gardianul se întoarse spre Pistruiat :

— Eşti mic ca un păduche, dar minţi ca un om mare. Bravo !...

— Nu mint, domnule gardian, dar dumneavoastră credeţi ce vreţi !... Şi, dacă doriţi. nici nu

e nevoie să mă înregistrați... Oricum nu stau mult! Sîmbătă am treabă în oraș.

— Mă, cîrnat !... Tu confunzi Casa de corecție cu o cabană ? De aici încă n-a plecat nimeni înainte de termen.

— Eu totuși am să plec.

— Atunci comandă-ți și un dric !

Ridică de pe masă un clopoțel și începu să-l agite.

După puțin timp se auzi o ușă trîntită și, de sub o arcadă, apăru un individ cu părul răvășit, sumar îmbrăcat. Avea o pereche de pantaloni de uniformă și o cămașă cadrilată, suficient de murdară. Nu părea să aibă mai mult de treizeci de ani. Cînd se apropie de masă, duhnea a băutură. Pistruiatul avu impresia că individul nici nu-l bagă în seamă.

— Ce s-a întîmplat, Ghenadie ?

Gardianul arătă spre Pistruiat :

— Ți-a sosit un nou locatar. Categoria zero.

Cuvîntul zero îi trezi interesul. Se întoarse spre Pistruiat.

— Tu, măi ?

— Eu, domnule.

— Domnule instructor !

— Am înțeles, domnule instructor.

— Și tocmai acum te-ai găsit să vii ! Limba i se împleticea în gură, abia reușea să pronunțe cuvintele.

— Am fost adus, domnule instructor.

— Ooo, avem text. Ești omul meu...

Porni spre Pistruiat, dar gardianul îi făcu semn să se oprească, apoi se întoarse spre băiat :

— Începînd de astăzi, mama, tatăl și dumnezeul tău va fi domnul instructor. Te sfătuiesc să nu-l superi...

Instructorul sughiță de cîteva ori, apoi arătă spre scările care duceau spre etaj :

— Poftim, frumuşelule !...

Cînd Pistruiatul trecu pe lîngă el, instructorul îl lovi cu pumnul în ceafă. Pistruiatul căzu în genunchi apoi, de teamă ca acesta să nu-l lovească şi cu piciorul, se ridică şi porni tăcut spre etaj. Instructorul îl urmă la cîţiva paşi. Pe palierul etajului întîi, instructorul se opri în faţa unui robinet şi-şi vîrî capul sub şuvoiul de apă. Voia să se trezească. Pistruiatul, rezemat de zid, îl privi amuzat.

Instructorul îşi scutură capul, se frecă la tîmple, apoi dădu cu ochii de Pistruiat :

— Ce faci, domnule ?

— Nu ştiu încotro s-o apuc ?

— Adică fără busolă nu ştii să te orientezi...

Îl privi cu ochi bulbucaţi ca pe o raritate.

— Dar după miros poţi să te orientezi ?

— Nu, domnule instructor.

— Am să te învăţ eu. Arătă spre podea. Miroase parchetul !...

Pistruiatul se lăsă în genunchi, pe urmă, rezemat în coate, se prefăcu că miroase parchetul. Instructorul îl lovi cu piciorul în fund. Pistruiatul alunecă cîţiva metri.

— Vezi că ai aflat direcţia după miros, rîse instructorul.

Pistruiatul se ridică în picioare. Instructorul se apropie de el :

— Te pricepi la tîmplărie ?

— Nu, domnule instructor.

— O să te pricepi !... Arătă spre o uşă şi Pistruiatul se strecură repede în încăpere.

ATELIERUL DE TÎMPLĂRIE era instalat în fostul salon al castelului Bolváry. Proprietarul, Balint de Bolváry, a dispărut odată cu trupele nemțești. Ministerul de Interne mutase repede Casa de corecție în castel, pentru ca celelalte instituții, care voiau să pună mîna pe el, să fie puse în fața faptului împlinit. Nici înainte nu fusese cine știe ce îngrijit castelul, iar acuma deloc. Și ceea ce n-a putut să desăvîrșească timpul, au realizat locatarii cei noi. Tablourile, puține la număr, reprezentînd scene de vînătoare și pe strămoșii stăpînului, au fost tăiate cu briceagul, iar mobilele masive, din lemn de stejar, erau pline de inițialele deținuților.

La cele șase bancuri de lucru trebăluiau vreo douăzeci de băieți de diferite vîrste. Talașul, adunat într-un colț, aducea cu un munte alb în care dormitau cei cu state de vechime mai mari. Cînd Pistruiatul intră în atelier, un băiat, îmbrăcat peste piele cu o haină soldățească, demonstra cum se înoată cîinește. Își agita brațele în talaș ; fața, ochii i se umpluseră de praf, nu mai vedea, nu mai auzea nimic. Ceilalți, adunați în jurul lui, îl priveau indiferenți, amuzîndu-se.

— Nu te mișca, îl țintui un băiat cu degetul pe Pistruiat. Ai ocazia să înveți să înoți. Băiatul avea izmene lungi și un pardesiu fără mîneci.

— Eu știu să înot, răspunse Pistruiatul.

— Nu face nimic, mai înveți o dată.

— Ssst ! interveni un băiat înalt, îmbrăcat cu un maiou negru, slinos. Ssst !... Auziți, cum coboară instructorul ! Dă-i drumul ! Poți să vorbești.

— Ce să vorbesc ? întrebă nedumerit Pistruiatul.

Cel care înotase în talaș se ridică și el.

— Te prezinți ! spuse cel cu maiou. Așa e obiceiul aici. Spui de unde ești, ce ai făcut, pentru ce te-au internat, ce planuri ai ? Scaunul !...

Doi băieți se repeziră la un fotoliu cu tapiseria ruptă și-l așezară în mijlocul atelierului. Cel cu maiou părea un fel de șef. Cei doi îl siliră pe Pistruiat să se așeze.

— În primul rînd să știți că am fost adus aici din greșeală.

Cu toții izbucniră în rîs.

Cel cu maioul așteptă ca Pistruiatul să continue, dar, dîndu-și seama că acesta nu mai are nimic de spus, se scotoci în buzunare după un muc de țigară.

— Dacă nu vrei să spui de ce ai fost adus aici, nu trebuie. Nu ești obligat. Aici toată lumea e liberă să facă ce vrea.

— Înseamnă, îi răspunse Pistruiatul, că e mai bine decît afară. Acolo nu poți face ce vrei.

Din curte cineva aruncă cu o piatră în fereastră. Cioburile se risipiră pe parchet și, printre ele, cel cu maioul negru găsi o piatră învelită în hîrtie. Despături piatra și cercetă hîrtia. Citi cu voce tare :

— Dacă nu trimiteți lemne la bucătărie, rămîneți și azi nemîncați... E de la Pavel, spuse cel cu maioul. Cine e pentru dulap ?...

Cu toți ridicară mîinile.

— Pe el !...

Băieții se repeziră la unul din dulapurile terminate, unul înalt cu trei uși. Cineva îi smulse o ușă și o rezemă de un banc de lucru. Un altul cu un ciocan imens începu s-o lovească ca un descreierat. Nu trecură decît cîteva minute și dulapul era țăndări, mărunțit cu măiestrie. Cel cu maioul negru începu să arunce bucățelele de lemn printre gratiile

de la fereastră. Înmărmurit, Pistruiatul se retrase lîngă perete. Nici nu observă cînd cineva se lipi de el şi-l întrebă în şoaptă :

— Ştii să taci ?

Pistruiatul îl măsură din priviri : părea să aibă vreo 17 ani, avea spatele lat şi părul tuns cu foarfeca. Legat la gît, avea un lanţ din ace de siguranţă, de care atîrna o cruce tăiată din tinichea.

— Dacă e nevoie.

— Aici e obligatoriu. Altminteri nu rezişti. Şi dacă ştii să taci, vei învăţa cea mai frumoasă meserie din lume. Tîmplăria.

— De ce nu aruncaţi lemne neprelucrate ?

— Acelea sînt în inventar.

— Dulapurile nu sînt ?

— Cele terminate sînt în inventarul instructorului. Cînd unul e gata, îl preia. De două săptămîni toată lumea se întreabă cum reuşim să furăm dulapurile. De aceea s-a instalat şi gardianul la capătul scărilor să vadă cînd transportăm mobila.

— Văd că le ştii pe toate. Spune-mi cum se poate pleca de aici ?

— Asta întrebi tu din prima zi ?

— Eu n-am timp de pierdut. Sîmbătă trebuie să fiu în oraş. Mort, copt...

— Mort e posibil. N-ai văzut ? Toţi gardienii sînt înarmaţi !

— Şi crezi că au curajul să tragă ?

— Bineînţeles !... Cu cinci luni în urmă a evadat Bălan. A fost un băiat grozav. Cinci alice i-au scos din fund, dar n-a rezistat. A făcut puroi şi s-a dus.

Băieţii tocmai terminaseră de aruncat ultimele rămăşiţe ale dulapului, cînd se auziră paşii instruc-

torului în fața atelierului. Cel cu tinichea de gît ridică o bucată de scindură :

— Ssst ! Acum a ajuns ! Se apleacă să ne spioneze prin gaura cheii.

Aruncă lemnul cu toate puterile în ușă, apoi se repezi la bancul de lucru și începu să dea la rindea.

Instructorul, tot mahmur, intră în atelier. De supărare fața îi era pămîntie.

— Cine a dat cu lemnul în ușă ?

Băieții, ca și cum n-ar fi auzit întrebarea, lucrară de zor.

— Cine a dat cu lemnul în ușă ?!...

— Eu, spuse Pistruiatul senin. Voia să se impună față de băieți. În cel mai rău caz putea lua două, trei palme.

— Tu, frumușelule ?... Te-ai orientat bine. Știai că vin și ai vrut să mă lovești...

— Nu, domnule instructor... Știți foarte bine că nu mă pot orienta. N-am busolă...

— Dar ai text... Porni spre el, dar în clipa aceea dădu cu ochii de dulapurile lustruite. Iar lipsește unul !... Vă omor pe toți... Unde e ?

— Ce anume ? întrebă băiatul cu maioul negru.

— Al patrulea dulap !... N-am fost ieri aici și am numărat împreună ?! Cîte dulapuri am numărat ieri ?

— Trei, răspunseră băieții în cor.

— Nu trei, ci patru ! urlă ieșit din minți instructorul. Îl prinse pe Pistruiat de umăr și-l trase lîngă el. Ai ocazia să scapi de sancțiune. Cîte dulapuri au fost aici cînd ai intrat ?

— Patru, spuse Pistruiatul calm. Patru.

— Păi, vedeți, vagabonzilor !...

— Patru, mai spuse o dată Pistruiatul. Acelea trei terminate şi acesta la care se lucrează.

Instructorului îi năvăli sîngele în obraji, se congestionă, apoi, cu paşi măsuraţi, se îndreptă spre robinet şi-şi vîrî ceafa sub şuvoiul de apă.

NOUL DIRECTOR, fostul comisar Florian Potra, se instalase în birjă ca unul care n-a mai umblat niciodată pe jos. Gardianul cocoţat pe capră nu cunoştea încă obiceiurile noului director şi de aceea stătea ţeapăn aşteptînd comenzile.

— Dă-i drumul !

Gardianul dădu bici cailor şi birja se urni brusc, gata-gata să se răstoarne.

— Fii atent, băiatule, că, altfel, te schimb.

Gardianul mormăi ceva în loc de „Am înţeles" şi strînse hăţurile. Mai avea doi ani pînă la pensie, n-avea nici un rost să se încontreze cu el. Vechiul director îi spunea pe nume, uneori chiar adăuga şi un nene.

Portarul de la intrare pîndise, de după gratiile porţii, birja. În prima zi întîrziase cîteva secunde şi Potra îl admonestă. Noul director se dovedi sever, trebuia să fie atent.

— Bună dimineaţa, domnule director !

Potra nu-l învrednici cu răspuns ; îi făcu doar un semn cu mîna, apoi se cufundă în el. Funcţia de aici îl plictisea. După cele opt ore petrecute în instituţia de reeducare, se întorcea acasă ; închiriase o cameră în sat şi nu-şi găsea locul. N-avea cu cine să schimbe o vorbă. Sătenii erau primitivi, nu discutau decît despre reforma agrară, aşteptau să sosească cei de la partid să împartă pămîntul.

Ar fi vrut să le spună că sînt proşti, că se agită în zadar, pămînturile nu vor rămîne în stăpînirea lor, că în curînd se va restabili vechea orînduire, iar comuniştii vor dispare ca şobolanii. Totuşi, din precauţie, nu se încumeta să le vorbească. Se închidea în casă şi aştepta să se întunece, să coboare noaptea, să mai treacă o zi. Jurase că pentru cele cîteva săptămîni, cît va trebui să se ascundă, va plăti cu vîrf şi îndesat. Era chiar hotărît să-l judece şi pe Bălan pentru că nu luase atitudine faţă de comunişti. În fond, el, Potra, n-a fost decît un executant. Dacă aceştia au de cerut socoteală, să ceară regelui sau celor din guvern.

În faţa intrării principale coborî din birjă şi intră în hol.

Ghenadie, respectuos, se ridică în picioare.

— Bună ziua, domnule director. Efectiv complet, şase gardieni, 72 de delicvenţi.

— Altceva ?

— Nimic, domnule director. Prefectura poliţiei a trimis un băiat fără acte. Conform regulamentului n-avem voie să-l cazăm.

— Atunci de ce l-ai primit ?

— Comisarul care l-a adus a insistat spunînd că domnul comisar-şef Bălan vă va informa personal... Poate ar fi bine să-l sunaţi...

— Ce ar fi bine stabilesc eu... Băiatul unde e ?

— Domnul instructor l-a repartizat la atelierul de tîmplărie.

— Bine, Ghenadie !...

Urcă spre etaj, apoi se îndreptă spre atelierul de tîmplărie. Îi plăcea să inspecteze atelierele. Simţea că băieţii se tem de el şi acest sentiment îi dădea

siguranță. Deschise ușa atelierului și rămase în prag. Băieții luară poziție de drepți.

— Bună ziua, băieți !...

— Să trăiți !...

Era convins că cei mai mulți ar fi vrut să-l înjure, dar nu aveau curaj. Și în timpul anchetelor îi plăcea să privească pe oamenii speriați în față. Încerca să le ghicească gîndurile. Mulți însă îl înfruntau : îl priveau drept în ochi și atunci nesiguranța îl făcea să fie mai rău ca de obicei.

— Cum vă simțiți, băieți ?

— Foarte bine ! răspunseră copiii în cor, dar fără elan.

Potra își arătă urechile în semn că n-a auzit răspunsul. Băieții reluară din nou, de astă dată mai tare :

— Foarte bine !...

Îi privi pe toți și-i fu ciudă că nu reușise să-l ghicească pe noul venit. Întrebă într-o doară :

— Care e cel mai vechi dintre voi ?

— Eu, să trăiți, se prezentă cel cu maioul negru. Emil Enache.

— Și pentru ce ești aici ?

— Am pus un pumn de zahăr în rezervorul de benzină al unei mașini germane.

Răspunsul îl deranjă.

— De ce ai făcut asta ?

— Mi-a spus cineva, că, dacă pun zahăr, mașina nu mai pornește. Am vrut să verific...

— Zici că ai vrut doar să verifici...

— Da, domnule director. Am vrut să verific dacă acest principiu e valabil și pentru mașinile nemțești...

— Păi, asta e sabotaj !

— Aşa mi s-a spus şi cînd am fost arestat.
— Gura !...
— Ar trebui să-mi daţi drumul ! Dacă se află că cineva e deţinut pentru că a fost împotriva nemţilor...
— Uite că am aflat şi eu şi nu se întîmplă nimic.
— Vorbesc de...
— Gura !...
Se întoarse spre un alt băiat şi avu senzaţia că nu vede bine. Semăna leit cu cel cu maioul negru.
— Frate-tu ?
— Da, fratele meu...
— Tu de ce eşti aici ?
— N-au ştiut care dintre noi a pus zahăr în rezervorul maşinii şi ne-au arestat pe amîndoi...
— Şi cine e cel mai nou ? întrebă Potra.
— Eu, răspunse Pistruiatul.
Potra se rezemă de spătarul fotoliului.
— Răspunsul corect e : Eu, domnule director
— Eu sînt ultimul venit, domnule director.
— Şi pentru ce eşti aici ?
— Încă nu mi s-a comunicat.
— Nu ţi s-a comunicat, dar ştii pentru ce ai fost internat.
— Nu foarte precis.
— Domnule director.
— Nu foarte precis, domnule director.
Potra părăsi atelierul cu un sentiment ciudat. Fusese învins. Îşi strînse fălcile şi intră în birou. Ca de obicei, cele două cesti de cafea erau pe masă. Aşa poruncise din prima zi.
— Beau cafea rece. Cînd vin la birou, fie şi la cinci dimineaţa, vreau să găsesc două cesti de cafea pe masă ! S-a înţeles ?

Bucătăreasa, de frică, punea încă de cu seară cele două ceşti cu cafea pe biroul lui.

Potra formă centrala şi ceru legătura cu prefectura poliţiei. O obţinu mai repede decît ar fi bănuit.

— Alo, cu domnul comisar-şef Bălan... Da, da, aştept... Alo, Bălan ?.. Îmi pare bine că m-ai recunoscut... Da, în legătură cu băiatul... Înţeleg, n-are sentinţă judecătorească, dar o va avea... În orice caz trebuie să faceţi ceva, sau trimiteţi-ne o înştiinţare că actele vor sosi mai tîrziu. Da, desigur, îmi ajunge atît. Pentru un eventual control... Ce anume ? Ştie multe despre noi ?... Şi despre mine ?... Nu te nelinişti, domnule comisar-şef. Aranjez eu. Da, mai e ceva. E aici un băiat care a stricat o maşină militară germană... Să-i dau drumul ?... Am înţeles... Deci, nu !...

CLOPOŢELUL lui Ghenadie se auzi pînă în atelierul de tîmplărie. Băieţii opriră lucrul şi se înşirară pe două rînduri, apoi, la comanda lui Enache, porniră încet spre hol.

— Unde mergem ? întrebă Pistruiatul, dar colegul lui de rînd, un băiat scund, cu părul tuns cu maşina, îi făcu semn să tacă. Îi răspunse după ce depăşiră biroul directorului.

— La spălător. Dacă facem gălăgie pe coridor, directorul ne pune să facem atletism...

— Nu înţeleg...

— Adică sărim peste masă...

— Cum să sărim peste masă ?

— Eşti tîmpit... Nu ne dă de mîncare.

După cc coborîră scările, în faţa lui Ghenadie, tot grupul începu să tropăie.

— De ce ? întrebă din nou Pistruiatul.

— Ghenadie nu se enervează decît la tropăit. Trebuie să-l distrăm într-un fel.

Ghenadie, congestionat la faţă, îşi agita braţele ca un apucat. Pistruiatul şi-l imaginase calm şi noua faţă a lui Ghenadie îl sperie.

— Şi nu vă temeţi că vă dă cu ceva în cap ?

— Nu poate să ne ajungă. Are un picior de lemn Se spune că pe front a fost împuşcat în picior. Ar fi scăpat întreg dacă felcerii n-ar fi băut spirtul repartizat pentru dezinfectare.

Spălătorul, improvizat în fostul grajd al baronului, era mare şi destul de întunecat ; geamurile mici, opace, abia lăsau să pătrundă lumina. Ici, colo se mai vedeau numele cailor, caligrafiate din litere de metal : Batist, Lola, Căpcăun, Dionis IV.

Albiile din lemn, lungi, lucrate în atelierul băieţilor, erau orînduite sub o ţeavă găurită, din care curgea apă. Rezervorul, urcat pe o schelă confecţionată tot în atelierele Casei de corecţie, conţinea apă încălzită la soare.

Pistruiatul nimeri lîngă Enache şi intră în vorbă cu el :

— Pe tine ar fi trebuit să te elibereze...

Enache îşi şterse faţa de săpun şi se întoarse spre Pistruiat :

— După 23 August m-am dus la fostul director. Mi-a spus că o să-mi rezolve situaţia, pe urmă a fost arestat. Se spunea despre el că ar fi fost criminal de război.

— Şi despre ăsta, cel nou, se spune la fel...

— A fost pe front ?

— Nu ştiu... Ştiu că a fost comisar şi îi bătea pe comunişti...

— Şi comuniştii nu-i fac nimic ?

— Nimeni nu ştie că este aici... Spune-mi, Enache, chestia aceea cu benzina ai făcut-o de capul tău?

— Nu. Ne-a adunat un om în fostul depozit de hîrtie de la Aradul nou şi ne-a spus cum am putea ajuta ţara. Era un om formidabil. Avea un nume de ceas : Omega...

Pistruiatul ar fi vrut să-l îmbrăţişeze, dar se reţinu. Continuă să se spele. Apa era maronie din cauza ţevilor ruginite.

Sala de mese, amenajată în holul cel mare al castelului, avea o formă ovală. Din cauza asta ferestrele care dădeau spre parc erau de dimineaţă pînă seara bătute de soare. Pereţii erau scorojiţi ; ici-colo, unde mai rămăsese ceva din tapetul de mătase vişinie, se puteau distinge frunze de acant mari, încolăcite pe nişte tulpine de liane nedefinite.

Cele două mese lungi din scîndură albă, cu picioare de capră, erau învelite cu o muşama roasă, gravată cu unghia. Farfuriile din aluminiu, îndoite, aveau forme ciudate, la fel ca şi lingurile. După felul întîi, băieţii treceau pe rînd pe lîngă un robinet şi-şi clăteau farfuriile.

Spre mirarea lui Mihai, în sala de mese era linişte. Băieţii stăteau nemişcaţi cu braţele pe masă fără să se atingă de mîncare.

— N-avem voie să mîncăm pînă nu vine directorul. Altminteri suspendă masa.

— Bine, dar varza se răceşte.

— N-are nici o importanţă. Aşa e regula.

După vreo zece minute apăru inspectorul. Era în cămaşă şi avea părul lipit de frunte. Probabil încercase să se trezească sub un robinet. Măsură

din priviri cele două mese, apoi se întoarse spre un băiat negricios pe care Pistruiatul atunci îl văzu pentru prima oară.

— Dă-i drumu'!...

— Prezenți 72, nici un absent, să trăiți !

— Iar îmi raportezi fără să numeri. 73 ! A mai venit un client.

Îl caută pe Pistruiat din priviri. Negriciosul se corectă :

— Prezenți 73, nici un absent !

În clipa aceea apăru Potra. Deși era cald, purta cravată și haină închisă la nasturi.

Ca la armată, băieții se ridicară în picioare și atacară imnul. Directorul și instructorul rămaseră și ei încremeniți, apoi, după cîteva secunde, directorul își ridică brațul :

— Ajunge !...

Se făcu liniște. La un al doilea semn, băieții se așezară și începură să înfulece. Directorul mai făcu și cel de al treilea semn, de astă dată cu capul spre instructor. Acesta își scoase chipiul și se apropie încet cu umerii strînși. Potra îi șopti ceva la ureche și Pistruiatul avu senzația că arată cu bărbia spre el.

Instructorul așteptă ca directorul să iasă din încăpere, apoi, cu pași legănați, se apropie de Pistruiat.

— Du-te în atelier și stai de planton să nu se fure încă un dulap.

— Întîi mănînc.

— Întîi faci ceea ce îți spun ! Executarea !...

Neavînd încotro, Pistruiatul se ridică și porni spre ieșire. În dreptul scărilor, Ghenadie îl privi întrebător :

— Ce-i, țîcă, tu nu mănînci ?

— Miercurea de obicei postesc. Am fost pus de planton.

— Îţi dau un sfat, ţîcă. Poartă-te cuviincios, să nu fii luat la ochi, că o să posteşti şi joia, şi vinerea... Nu ştiu dacă mă înţelegi...

— Vă înţeleg, domnule gardian...

LA CAPĂTUL SCĂRILOR, Mihai mai aruncă o privire spre Ghenadie, apoi se îndreptă spre atelierul de tîmplărie. Cînd puse mîna pe clanţă se răzgîndi: „Ce-ar fi dacă ar face o mică prospecţie?“... Zis şi făcut. Trecu în vîrful picioarelor în dreptul scărilor, să nu fie auzit de Ghenadie, apoi se strecură pe lîngă zid pînă la capătul coridorului. Deschise o uşă la întîmplare şi intră într-o încăpere întunecoasă fără nici o fereastră. Cîteva clipe rămase nemişcat, pînă se obişnui cu întunericul, şi îşi dădu seama că nimerise într-o debara. În afară de cîteva mături şi găleţi nu era nimic în încăpere. Crăpă uşa, se uită pe coridor. Coridorul era gol ca şi mai înainte. Pe uşa alăturată descoperi o tăbliţă pe care scria : „Atelierul de vopsitorie“. Acolo nu avea ce căuta. Vru tocmai să se întoarcă, dar descoperi o uşă mai îngustă. O deschise şi se pomeni în faţa unei scări în spirală care ducea spre pod. Porni într-acolo. Treptele de metal, tocite, scîrţîiau sub paşi şi, din cauza hăului, zgomotele se amplificau. La etajul doi văzu o uşă asemănătoare cu cea pe care a intrat. Crăpă uşa şi se pomeni pe un coridor identic cu cel de la etajul întîi. Pe uşa din faţă, pe tăbliţa indicatoare, scria : „Dormitor numărul 1“: Va să zică nici aici n-are ce căuta. Se întoarse şi-şi continuă drumul spre pod. La capătul scărilor, o

ușă de metal îi tăie calea, dar, spre mirarea lui, ușa nu era încuiată. Intră în pod. Arca sprijinită pe grinzi de stejar era imensă, ţuguiată în cele două capete. Luminatoare, murdare de ploi, abia se deosebeau de ţigle. Se căţără pe o grindă plină de ramificaţii pînă la primul luminator. Capacul de metal ruginit se deschise cu greu. Pistruiatul, sprijinit de colţul unei grinzi, se ridică deasupra chepengului. Nici nu şi-ar fi imaginat că urcase atît de mult. Pomii din parc păreau mici, clădirea spălătorului o casă de pitici. Acoperişul foarte înclinat îl sperie. Deasupra luminatorului, la un metru, era fixată o pasarelă : pentru hornari, îşi spuse. O parîmă de metal ducea pînă acolo. Însemna că pe acoperiş se putea ieşi şi, probabil, exista undeva şi o scară pentru coborîre. Asta va trebui neapărat să verifice de jos. Întinse mîna spre parîmă şi atunci o ţiglă alunecă în jos. Pistruiatul privi în urma ei şi, pe o alee, îl descoperi pe instructor. Auzi zgomotul ţiglei sparte apoi se retrase şi căută cu picioarele grinda orizontală. Trebuia să se grăbească. Sări de pe grindă şi se repezi la ușă. Pe scara metalică nu se mai feri de zgomot ; cel mai important era să ajungă înaintea instructorului în atelier. În faţa scărilor lui Ghenadie, aruncă o privire în jos, îl văzu pe instructor discutînd cu el, apoi o zbughi în atelier. Se aşeză în fotoliu şi abia avu timp să-şi şteargă transpiraţia de pe faţă.

Instructorul vîrî capul pe ușă, îl descoperi în fotoliu şi păru mirat. Se apropie de el.

— Ce faci aici ?

— Păzesc dulapurile...

Instructorul îl privi chiorîş, apoi se apropie de el.

— Şi de ce răsufli aşa ?

— Mănînc aer, domnule instructor.

MASA DE SEARĂ nu era prea consistentă : ceai cu pîine goală, după care urma un **Tatăl nostru** rostit de instructor, care îşi compunea o faţă smerită de mucenic.

Pistruiatul intră printre primii în dormitor ; era cum şi-l imaginase, cu paturi suprapuse şi aşternuturi de o culoare dubioasă. Lîngă uşă, legat de un bufet zidit în perete, îl întîmpină un băiat cu capul lăsat. Pistruiatul îl privi curios : cei care îl legaseră erau profesionişti. Cu mîinile strînse la spate şi ridicat să nu poată sta decît în vîrful picioarelor, băiatul, amorţit, abia mai clipea. Pistruiatul cercetă gratiile de la ferestre. Erau bine ferecate în zid. Se întoarse spre băiat :

— Nu ştii cumva cum se poate pleca de aici ?

— Să pleci de aici ? îşi ridică băiatul faţa schimonosită de durere. Ar fi păcat. Nu ţi-a spus instructorul că aici e raiul pe pămînt ?

— Şi totuşi cum se poate pleca din acest rai?

Băiatul strînse din dinţi ; îi venea greu să vorbească.

— Dacă mă dezlegi îţi spun.

— De ce eşti legat ?

— Am făcut un pariu că pot să stau 24 de ore legat, dar renunţ. Mă dor îngrozitor mîinile.

Intraseră şi ceilalţi băieţi, dar nimeni nu le dădu importanţă.

Pistruiatul începu să-l dezlege. Eliberat, băiatul îşi frecă mîinile, apoi se întoarse spre Pistruiat şi se hlizi. Îi lipseau dinţii din faţă.

— Ei, cum se poate pleca ? insistă Pistruiatul.

— Dar să nu se afle că ştii de la mine...

— Hai, spune odată !...

— De aici nu se poate pleca ! Vreau să spun, fără acte. Cu acte în două feluri. Act de eliberare sau act de deces.

Pistruiatul tocmai vru să-l înjure, cînd, în pătratul uşii, apăru instructorul. Privi în jur, să vadă dacă totul este în ordine, şi-l descoperi pe sancţionat.

— Va să zică te-ai dezlegat, frumuşelule !...

— Nu, domnule instructor, se grăbi să răspundă sancţionatul. Nu fac eu una ca asta. Cunosc regulamentul. Băiatul ăsta m-a dezlegat. Arătă spre Pistruiatul şi continuă : Degeaba i-am spus că sînt sancţionat, că îmi merit pedeapsa, el nu şi nu. Cică, în principiu, e împotriva pedepselor corporale.

Instructorul îşi ridică sprîncenele pînă aproape de cozorocul chipiului.

— Tu, gîlmă ? !... Va să zică ai principii !... Păi asta e mai grav decît o încercare de evadare. Tu l-ai dezlegat ?

N-avea cum să nege sau să-i explice. Sancţionatul îl avea la mînă. Putea oricînd spune că s-a interesat cum şi în ce fel se poate evada. Răspunse fără să clipească.

— Eu, domnule instructor.

Instructorul îşi scoase chipiul şi se scărpină la ceafă.

— Spuneţi, băieţi, cine porunceşte aici ? Eu sau Pistruiatul ăsta ?

Răspunsul veni în cor :

— Dumneavoastră, domnule inspector.

Satisfăcut de răspuns, instructorul se întoarse spre Pistruiat.

— Auzişi, gîlmă ?... Eu poruncesc !... Ce credeţi, băieţi, ce sancţiune primeşte Pistruiatul ?

Sancţionatul începu să rîdă :

— O să miroasă parchetul.

Îşi dădu seama că rîsese de unul singur şi tăcu imediat.

— Desigur, tu eşti darnic cu el, pentru că te-a dezlegat. Parchetul e prea puţin. Cine face o altă propunere ?

Nu-i răspunse rimeni. Odată cu instructorul şi Pistruiatul cercetă feţele băieţilor. Enache îi căută privirile. Avea fălcile încleştate.

— Va să zică vă solidarizaţi cu vinovatul ! ţipă instructorul. Atunci vă spun eu sancţiunea : lopata !...

Se auzi un murmur scurt, dar instructorul nu-i dădu nici o atenţie. Îl luă pe Pistruiat de braţ şi-l tîrî pînă la fereastră :

— Vezi acolo lîngă gard ?

— Da, dòmnule instructor.

— Unde e pămîntul uscat...

— Da, domnule instructor.

— Sapi o groapă. Doi pe unu. Ca în cimitir Doi metri adîncime. Dar exact doi metri. Pînă nu eşti gata, nu primeşti de mîncare. Ai înţeles ?

— Am înţeles, domnule instructor.

Imediat după plecarea Pistruiatului şi a instructorului, Enache scoase de sub saltea un cuţit şi-l aruncă spre sancţionat. Acesta, speriat, se feri după ce cuţitul se înfipsese în muchia bufetului.

— Ce ai cu mine ?

Enache sîsîi printre dinţi :

— Îmi pare rău că nu te-am nimerit.

— Dacă ai fi vrut, l-ai fi nimerit, spuse un băiat trîntit pe patul alăturat.

Enache se apropie amenințător de sancționat :

— Nu l-ai rugat tu să te dezlege ?

— Ba da.

— Atunci de ce n-ai avut curaj să spui asta și instructorului ?

— Am făcut un banc.

— Să-l pui la groapă e banc ? Te duci și-i duci ceva de mîncare. Și un pulovăr că noaptea e frig.

— Cum să ies afară ? Cîinii sînt dezlegați !

— Nu mă interesează !... Îți dau trei minute de gîndire... Dacă nu te duci, te arunc de la etaj... Se vor găsi destui să spună că ai căzut.

RĂMAS LÎNGĂ ZID, cu cazmaua în mînă, Pistruiatul așteptă să se stingă pașii instructorului. Într-un fel îi păru bine că fusese osîndit la sapă, cel puțin va putea cerceta zidul. Din păcate n-avea ce cerceta, zidul era înalt, nu putea să se cațere pe el. Iedera era firavă, putrezită, n-avea de ce să se țină. Poate de pe umărul unui alt băiat, dar, măsurînd mai atent înălțimea, își dădu seama că nici cu ajutorul unui coleg n-avea cum să treacă peste acest obstacol. Un gard de sîrmă, înalt de doi metri, îl despărțea de cîini. În fond era condamnat să stea pe un perimetru destul de mic. Supărat de această constatare, desenă dreptunghiul gropii ce urma s-o sape. Pămîntul uscat, ars de soare, era arid și tare ca piatra. Încercă să apese cu piciorul pe cazma, dar solul părea de beton. Ridică

cazmaua cu amîndouă mîinile şi izbi cu ea în pămînt.

Trecuseră mai bine de treizeci de minute şi nu reuşise decît să contureze groapa. După alte 30 de minute auzi paşi, apoi lătratul unui cîine. Probabil instructorul — îşi spuse — şi continuă să lucreze. Paşii se auziră din nou, apoi cineva sări peste gardul de sîrmă. Strînse mai puternic cazmaua în mînă, să se apere. Pentru o clipă se făcu linişte, pe urmă auzi din spatele lui vocea sancţionatului :

— Cum te simţi ca gropar ?

Pistruiatul se întoarse spre el şi ridică cazmaua :

— Dacă ai venit să-ţi baţi joc de mine, îţi dau cu cazmaua în cap.

Sancţionatul se trase lîngă zidul de piatră şi se rezemă de el.

— Nu fă pe grozavul că nu-ţi stă bine ! Ţi-e foame ?

— Nu.

— Eu totuşi ţi-am adus de mîncare. Şi un pulovăr. Oricum, din vina mea eşti aici, nu puteam să mă culc...

— Nu mi-e frig.

— Acum nu. Dar mai tîrziu o să-ţi fie. A mai săpat gropi şi un alt băiat şi a făcut rost de o pneumonie. S-a curăţat în două săptămîni.

— Crezi că mă sperii ?

— Nu vreau să te sperii. Vreau numai să ştii ce te aşteaptă. Cu mîncarea pe care o primim aici nu prea avem rezistenţă. Directorul cel vechi ne fura zece lei la fiecare porţie de mîncare ; ăsta nou 15.

— De ce nu-l reclamaţi ?

— Cui ?

— Celor care vin în inspecție.

— Nu vine nimeni în inspecție. E război. Oamenii n-au timp de Case de corecție.

— Vezi, de aceea vreau eu să plec. Mă duc și-l reclam la partid.

— Tu voiai să pleci înainte de a ști toate astea.

— E adevărat, dar acum am un motiv în plus. Știi cine e directorul ?

— Domnul Potra.

— Da, domnul Potra. Dar domnul Potra e urmărit de poliție... Însă nimeni nu se gîndește să-l caute aici.

— Eu nu mă bag. Mă duc. Dacă mă găsește cineva aici, mă pune și pe mine să sap.

Pistruiatul îl urmări cum dispare în întuneric, apoi se apucă de lucru.

PORTARUL văzu încă de departe birja directorului ; deschise larg aripile porții și luă poziție de drepți. Știa că noului director îi place disciplina. Potra răspunse la salut, scurt, ridicînd două degete la pălărie și portarul se simți onorat. Directorul cel vechi, maior în retragere, Veniamin, era ursuz, își ținea tot timpul capul în pămînt, parcă i-ar fi fost rușine să dea ochi cu cineva. E drept, suferea și de ulcer, avea dureri, uneori se ținea cu amîndouă mîinile de burtă.

Birja coti pe sub arțari și acolo Potra îl descoperi pe Pistruiat. Opri birja și coborî. Cu pași legănați se apropie de groapă.

— Ce faci tu aici ?

— Sap, domnule comisar !

— Ia vino aici !

Pistruiatul ieşi din groapă şi se postă în faţa directorului.

— Ascultă, puştiule, eu nu sînt comisar, ci directorul Casei de corecţie.

— Şi comisar, sau fost comisar.

Potra zîmbi :

— Ştii cît ai să rămîi la Casa de corecţie. Pînă o să-ţi pierzi memoria. De ce ai săpat groapa asta ?

— Mi-a ordonat domnul instructor.

— Poate nu l-ai înţeles bine. O astupi imediat. Cine a mai auzit să se sape o groapă în curtea unei instituţii ?... Hai, repede, astupă groapa, dar în aşa fel să nici nu se vadă că s-a săpat vreodată. Ai înţeles ?

— Am înţeles, domnule comisar !

Potra îl plesni, fulgerător, şi Pistruiatul căzu pe mormanul de pămînt.

— Vino aici !

Aşteptă pînă ce Pistruiatul se apropie :

— Ştii pentru ce ţi-am dat palma asta

— Pentru că v-am spus comisar.

— Exact !... Îmi place că eşti inteligent. Îl lovi din nou. Asta ştii pentru ce a fost ?

— Nu.

— Pentru că ai săpat groapa. Şi asta, îl lovi cu dosul palmei, pentru că nu vrei să-ţi bagi minţile în cap.

La buza gropii descoperi piinea adusă de sancţionat.

— De unde ai piinea asta ?

— Am găsit-o în groapă.

— Dă-o încoace !

Pistruiatul ridică piinea şi i-o întinse

— Așa de proaspătă ?

Pistruiatul răspunse înțepat :

— În pămînt nu e decît pîine proaspătă !

Directorul îl privi amenințător, pe urmă, brusc, făcu stînga împrejur și porni spre clădire. Pistruiatul îl urmări un timp, își mîngîie obrazul înroșit, apoi se apucă să astupe groapa. Pe la prînz, tocmai cînd bătătorea pămîntul, apăru și instructorul. Ca de obicei era beat.

— Unde e groapa ?

— A fost aici. Doi pe unu și adîncă exact de doi metri. Așa cum mi-ați poruncit.

— De ce ai astupat-o ?

— Mi-a ordonat directorul. A spus : unde s-a mai văzut să se sape gropi in incinta unei instituții.

Instructorul își frecă barba țepoasă, apoi arătă spre pămîntul de lîngă groapă.

— Și cu ăsta ce-i ?

— Ce să fie ? Pămînt.

— Și de unde l-ai adus ?

— Cum de unde ? Din groapă.

— Și de ce nu l-ai pus la loc ?

— N-a mai încăput.

— Cum n-a încăput ? N-ai spus că l-ai scos din groapă ?

— Da, dar n-a mai încăput !

— Dacă va vedea directorul pămîntul ăsta îți mușcă urechile. Îți dau un sfat : îngroapă pămîntul rămas.

— Unde ?

— Nu fă pe prostul ! Aici, arată un loc lîngă groapa astupată. Sapi o groapă și îngropi pămîntul rămas.

— Şi ce fac cu pămîntul care va rămîne din a doua groapă ?

— Să nu rămînă.

— Nu se poate.

— Atunci mai faci o groapă... Măi, frumuşelule !... Tu ai crezut că aici e pension ? Că vii să-ţi petreci vacanţa ?... Miroase pămîntul !...

Pistruiatul se aplecă, dar în loc să se lase în patru labe, ridică cazmaua :

— Ştiţi, domnule instructor, de ce sînt eu aici ? Pentru că ştiu că domnul director Potra e un fost comisar, criminal de război !...

— Mă, tacă-ţi gura !

— Eu zic că nu e rău să mă ascultaţi... Şi ceea ce ştiu eu despre domnul Potra ştie şi Judeţeana de partid.

— Cine ştie ?

— Aţi auzit bine : Judeţeana de partid ! Şi ei mai ştiu că am fost adus aici. Credeţi că n-o să mă caute ? De ce credeţi că n-am fost trecut în registrele Casei de corecţie ? Cineva va trebui să răspundă pentru asta... Toţi copiii ştiu că luaţi şase verze pentru 73 de deţinuţi... Restul banilor pentru mîncare unde sînt ? Dumneata cît ai la sută ?

— Eu ? se sperie instructorul şi se trezi. Eu n-am luat nimic !...

— Vreţi să mai miros pămîntul ?

— Miroşi ce vrei, pe mine nu mă mai interesează !...

ENACHE se însărcină să mobilizeze toate atelierele pentru şedinţa de la prînz. Nu întîmpină greutăţi decît la croitorie.

— Cum să ţinem şedinţă în sala de mese ? întrebă starostele atelierului, un vlăjgan cu păr ondulat. Faţă de instructor ?

— Nu, mă ! Cineva o să stea la uşă şi nu-l lăsăm să intre. În altă parte nu ne putem aduna cu toţii.

Ca niciodată pînă atunci băieţii stăteau la pîndă aşteptînd să răsune clopoţelul lui Ghenadie. Sala de mese se umplu în mai puţin de un minut şi uşa fu baricadată conform planului. Pistruiatul se urcă pe scaun şi începu să vorbească :

— Directorul ăsta n-o să stea mult ! O să fugă ca şi celălalt sau va fi arestat. Dar de ce să-l lăsăm să ne fure pînă atunci ?

Starostele de la croitorie îl întrerupse :

— Să-i spunem să nu ne fure ?

— Nu. Să-l obligăm să nu ne fure !

— Cum ?

— Să refuzăm masa ! Pun pariu că se va speria.

Sancţionatul se urcă şi el pe un scaun :

— Adică să nu mîncăm de bună-voie ?

Enache se repezi la el şi-l trase de pe scaun :

— Da ! Numai cine vrea. O zi, două, n-o să murim de foame. Cine e pentru propunerea Pistruiatului ?

Încet, băieţii ridicară cu toţii mîinile, apoi eliberară uşa şi se aşezară la loc. Cînd intră instructorul, băieţii erau aliniaţi lîngă mese cu farfuriile de aluminiu răsturnate cu fundul în sus. Instructorul îi privi mirat. Pistruiatul făcu un semn şi băieţii atacară lingurile şi începură să bată darabana. Un zgomot asurzitor umplu încăperea.

Şi seara, şi a doua zi refuzară masa. Speriat, instructorul nu bău nici o picătură de alcool, se îmbrăcă regulamentar cu tunică şi nu-şi găsea locul. Se duse la director să-i raporteze situaţia :

— Nici azi n-au vrut să mănînce.

— Foarte bine, îi răspunse Potra. Sînt slabi că au făcut greva foamei, nu că n-au avut ce să mănînce.

— Credeţi că nu vor vorbi la prima inspecţie ?

— Crezi că au mai mult credit decît noi ?

— Eu totuşi mă tem. Dacă vin în control cei de la Judeţeana de partid ?

— Ce să caute aici Judeţeana de partid ?

— Eu nu vreau să mă amestec, dar copiii spun despre dumneavoastră că aţi fost comisar şi la anchete i-aţi bătut pe comunişti... Şi ăsta e un motiv să vină aici...

— Care din copii spune asta ?

— Cu toţii !

— Din prima clipă ar fi trebuit să-l puneţi cu botul pe labe pe acest Pleşa... Şi ce-ai mai aflat ?

— Că băieţii ar fi trimis o depeşă la Judeţeană. Eu nu mai am curajul să-i pun să miroasă parchetul. Eu am patru copii, nu vreau să mă amestec în treburile astea. Numai la un simplu control administrativ luăm cinci ani. Ştiţi cît cheltuim noi pentru masa unui copil ? Patru lei. Şi statul alocă nouăsprezece. Eu, din cei 15, cît mai rămîn, n-am luat nici un franc. Şi vă fac şi un raport, să fie document scris. Nici unul din ateliere nu funcţionează normal. Au dispărut şi banii, şi materiile prime. Ce o să spuneţi dacă vă întreabă de materiile prime ?

Că e război.

— De aceea e grav. Ne vor judeca după legile războiului. Începînd de azi eu nu mă mai bag în nimic. Ce program ordonați pentru azi ?

— Nici un program.

— Și dacă tocmai astăzi vine inspecția ? Băiatul acesta i-a molipsit pe toți. Au cerut să muncească. Au spus că vor să fie elemente utile societății !...

— Va să zică așa ! Elemente utile !... O să fie utili ! Îi duci la cîmp. Din clipa cînd se luminează pînă se întunecă vor munci la cîmp. Luați în arendă culesul sfeclei de zahăr. Și dacă ești isteț, poți să fii pe fază. Mi-ai spus că Pleșa vrea să evadeze.

— După regulament n-avem voie să tragem decît în picioare.

— Parcă toți gardienii sînt trăgători de elită ?.. Mai greșesc ținta, ce dracu !... Altfel o încurcăm. Și o încurci și tu... Iar în legătură cu cît ai de primit o să discutăm... Du-te !...

CÎMPUL CU SFECLĂ e împrejmuit de un lan de porumb și de tufărișul zăvoiului. Dincolo de zăvoi se întinde o baltă cu trestii. Munca e grea : sfecla e adînc înfiptă în pămînt. pămîntul e uscat : nu mai plouase de cîteva săptămîni. „Deținuții" de la Casa de corecție sînt înșirați pe mai mult de o sută de metri ; unii lucrează cu sapa, alții transportă sfecla în grămezi în apropierea drumului. Din oră în oră vin două căruțe și încarcă recolta. Pistruiatul, înarmat cu o sapă. scuipă în palmă și transpiră. Se întoarce spre Enache :

— În ce zi sîntem azi ?

— Sîmbătă.

— Eu o întind. Arătă spre zăvoi.

— Azi în orice caz nu se poate. Nu vezi, în loc de un gardian au venit trei. Ceva nu e în regulă. Au adus şi cîini.

— Eu totuşi plec. Tu nu vii ?

— Nu. Aştept un răspuns. După Eliberare, am trimis o scrisoare la Comitetul Central. Nu se poate să vină şi să nu mă găsească aici.

— Ai dreptate. Şi e chiar mai bine dacă rămîi. Dacă mi se întîmplă ceva, cînd te eliberezi o cauţi pe tovarăşa Prodan de la Judeţeană. Îi spui că am evadat ca să mă ţin de cuvînt. Că am vrut să fiu ca Omega.

— L-ai cunoscut şi tu ?

— Da. L-am cunoscut foarte bine.

— Dacă mi-ai fi spus ieri că vrei să pleci, puteam să pregătim ceva.

— Ce să pregăteşti ?

— Ai să vezi. Numai să alegi momentul potrivit. Dacă treci de zăvoi, ia-o spre tufăriş, să ţi se piardă urma. Pe urmă o ţii drept înainte pînă la linia ferată... Şi nu uita să pomeneşti şi de mine.

— Nici o grijă.

— Baftă !

Enache îi întinde mîna, apoi îl roagă să-i ajute să ridice coşul pe umăr.

— Fii pe fază !...

Pistruiatul continuă să lucreze, dar tot timpul trage cu ochiul spre Enache. Acesta, în partea cealaltă a tarlalei, se apropie de un băiat. Pistruiatul n-aude decît frînturi de cuvinte.

— Înjură-mă !

— De ce să te înjur ?

— Pistruiatul vrea s-o întîndă. Înjură-mă ! Facem circ !

— Dumnezeii mă-tii !...

— De ce mă înjuri, mă ? Ce ți-am făcut ?!...

Enache trîntește coșul de pămînt și-i dă un pumn prietenului. Acesta ripostează : băieții se adună în jurul lor.

Gălăgia atrage atenția gardienilor. La început privesc într-o doară, pe urmă își dau seama că cearta e ceartă adevărată. Au mai sărit doi la bătaie

„Asta e momentul" își spuse Pistruiatul. O rupe la fugă din toate puterile. Încă zece, încă șase, încă trei pași pînă la zăvoi. Se descarcă o armă, apoi răsună vocea instructorului :

— A evadat Pleșa !...

Gardienii aleargă spre locul unde sînt legați cîinii.

Pistruiatul simte răcoarea zăvoiului, face pași mari, o ramură de măceș îi zgîrie fața, dar el continuă să alerge. Se aude încă o împușcătură. În zăvoi zgomotul se amplifică, pare un țipăt. Acum se aude și lătratul cîinilor Zăvoiul se termină într-o rîpă adîncă de vreo zece metri. Pistruiatul nu stă la cumpănă decît o clipă. Se aruncă în gol. Nisipul e umed, se afundă pînă la genunchi în el. Sub nisip e noroi, abia reușește să-și elibereze picioarele. Înainte. Trestiile, ca niște săbii, îl bat peste mînă, pe față. Numai să nu fie apa prea adîncă. Acum îi ajunge pînă la brîu, pînă la piept. Undeva, sus, se aud voci, lătratul cîinilor. Instinc- privire spre tineri apoi se așază în spatele biroului. lasă în apă pînă la gît. Se mai aude o împușcătură, apoi încă una. Gardienii caută drum să coboare.

Încet, Pistruiatul își continuă drumul. Foșnetul trestiilor aduce a muzică. O muzică rece, lipsită de melodie. Zărește dolma și dincolo de dolmă pădurea. Acolo ar fi în siguranță.

La malul dinspre dolmă apa e adîncă. Trebuie să înoate. Bine că trestiile sînt mai rare. Înaintează greu și lui i se pare că bate pasul pe loc. Încă un braț, da, acum a atins iar fundul apei cu picioarele. Dacă ar putea să înainteze mai repede, ar putea traversa dolma fără ca gardienii să-l vadă. Unde sînt ei stufărișul e des. Ajuns la mal nu se gîndește că e țintă sigură, urcă dolma și sare peste linia ferată. La picioarele lui o pădure de salcîmi. Fuge din toate puterile. Aude șuieratul unui glonte, dar nu-i pasă. Inima îi bate în gîtlej ca un clopot.

EPILOG

Sala de festivități a Județenei de partid. Lîngă perete, înșirați prietenii lui Dorel. Vorbesc. Se așteptau să li se comunice evenimente deosebite. Se deschide ușa, intră tovarășa Prodan. Aruncă o privire spre tineri apoi se așază în spatele biroului. Pe masă o listă. Tovarășa Prodan își pune ochelarii și începe să citească :

— Dorel Iliești !
— Prezent.
— Nicolae Daraban !
— Prezent !
— Gheorghe Vărzaru !

— Aici !
— Maria Cefan !
— Aici !
— Ion Barta !
— Prezent !
— Irina Sima !
— Prezent !
— Mihai Pleşa !

Uşa se deschide şi în prag apare Mihai. Are faţa. braţele pline de răni. Abia poate să rostească :

— Prezent !...

Pe peretele din spatele biroului parcă se conturează imaginea unui ceas uriaş, asemenea aceluia de la ei de-acasă... Omega.